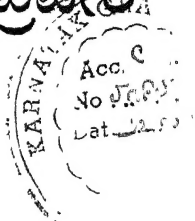

ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ೯ನೆಯ ಇಯತ್ತೆಯ ಸಲಹಾಗಿ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ

ಭಾಗ : ೨

(ಗದ್ಯ ಭಾಗ)

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀ. ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ

ಪ್ರೊ. ವ್ಹಿ. ಎಂ. ಇನಾಮದಾರ, ಎಂ. ಎ.

ಶ್ರೀ. ವ್ಹಿ. ಕೆ. ಹೋಳೀಕಟ್ಟ, ಬಿ. ಎ., ಎಸ್. ಟಿ. ಸಿ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ರಾ. ಗೋ. ಹುಕ್ಕೇರಿ,

ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಬೀದಿ :: ಧಾರವಾಡ

ಮುದ್ರಕರು :
ರಾ. ಗೋ. ಹುಳ್ಳೇರಿ
ಅಕ್ಷಯ ಪ್ರೆಸ್
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ರಾ. ಗೋ. ಹುಳ್ಳೇರಿ
ಮಾರ್ಕೆಟ ಬೀದಿ,
ಧಾರವಾಡ

ಅರಿಕೆ

ಈ 'ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ'ವನ್ನು ೧೩ ರಿಂದ ೧೫ ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಕಾರದವರು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿರುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿ ಸರ್ ಚಿಂತಾಮಣಿ ದೇಶಮುಖ ಅವರು, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮಟ್ಟವು, ಕೆಂಬ್ರಿಜ್‌ನ ಮೌಢ ಪರೀಕ್ಷೆಗಿಂತ ಕೆಳಗೆ ಇರಕೂಡದು, ಎಂದು ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಇನ್ನಾವ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂಸುಳಿದು ಬಾರದು, ದೇಶದ ಚಿಂತಾಮಣಿಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭಾವನೆ, ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರೇತವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಬೇಕು, ಅವರ ಅರಿವಿನ ಅಳವು ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದರೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇದೀಗ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲವು ಒದಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಲಹರಿ ಬದಲಾಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಳಿತು ಯಾವುದು, ಕೆಡಕು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈಮರಿ ಮತ್ತು ಸೆಕೆಂಡರಿ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಂತರಂಗದ ಸದಭಿರುಚಿಯ ಮೂಲಕ ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಯಮವು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಶ್ವದೊಳಗಿನ ದಿವ್ಯವಾದ, ಭವ್ಯವಾದ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಉದಾತ್ತವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಆಂಗ್ಲ ನಿಕವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಗುಂಟಾಗುವ ಸದಭಿರುಚಿಯು ಅ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೀಳು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಬಗೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವದು "ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ"ದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಾರವಿದೆ. ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಭಿನವಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ನಾಟಕ, ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಿವೆ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವಿನೋದದ ಮಾದರಿ

ಗಳವೆ; ಗಂಭೀರ ಹಾಗೂ ಲಘು ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಸಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಇಂತೀ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ವಿವಿಧಾರಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ವುಸ್ತುಕಕ್ಕೆ 'ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ'ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಉಚಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಾಹಿತ್ಯಾನಂದವು ದೊರೆತು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೂ ಬರೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಇದರ ಪಾಠಗಳ ರಚನೆಯಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಅರ್ವಾಚೀನ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳೊಳಗಿಂದ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಾಠದ ಕೊನೆಗೆ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ, ಶಬ್ದವಿಚಾರ, ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ, ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ಬರೆಹಗಳೆಂಬ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ವಿವೇಚನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣದಂತಹ ವಿಷಯವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥಭೇದಾದಿ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಗಮನಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಂದರ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪಾಠಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಥಾಸ್ಪರ್ಧೆ ಅಭಿನಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸುಸಂಸ್ಕಾರವು ದೊರೆಯುವದು. ಚರ್ಚೆಯ ವಿಭಾಗದ ಮಹತ್ತ್ವವಂತೂ ಅಪ್ಪಿಷ್ಟವಲ್ಲ. 'ವಾದೇ ವಾದೇ ಜಾಯತೇ ತತ್ತ್ರಬೋಧಃ' ವಿವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲಿರುವವರು ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಯೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಎರಡೂ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಅರಿತುಕೊಂಬ ರೂಢಿಯು ಮೈಯುಂಡರೆ ಏಕಾಂಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯ ಎಗ್ಗರು ಆಗುವ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಬರೆಹ-ಪ್ರಬಂಧ, ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೂಪದ ಬರೆಹಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಪಾಠದ ಕೊನೆಗೂ ಇಷ್ಟು ವಿವರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮತ್ತಿತರ ಹೆಚ್ಚಿದೆ ಇರಲಾರದೆಂದು ಹಾರಯಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ನಮ್ಮ ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕರಿಗೆ, ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಚಾಲಕರಿಗೆ, ಅಂದವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಾರರಿಗೆ, ಬರೆಹದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಸ್ಥವಹಿಸಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ (ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಎಸ್. ವರಾಹಮೂರ್ತಿ ರಿ. ಎ. ಡಿ. ಇ. ಆರ್ಯಂ ಇವರಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮುದ್ರಕರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೀವೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಗದ್ಯವಿಭಾಗ

—೦—

೧ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ	ಶ್ರೀ ಕೈಲಾಸನಾಥ ಕಟಿಜು	೧
೨ ಬಲಿದಾನ	,, ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ	೨
೩ ಇಜಾರ	,, ಕೆ. ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾಯರು	೧೩
೪ ಹಣಿಗಳ. (೧) ಸರಿ ಮತ್ತೆ (೨) ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗ	,, ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ,, ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನ್	೧೪
೫ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ	,, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ.	೨೪
೬ ಅಪರಾಧಿ ಯಾರು ?	ಶ್ರೀಮತಿ ಗೌರಮ್ಮ	೨೮
೭ ವೈಣಿ / ಶಿಖಾಮಣಿ ಶೇಷಣ್ಣನವರು	ಶ್ರೀ ರಾಳ್ವಪಳ್ಳಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ	೩೪
೮ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ	,, ವಿ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು	೪೩
೯ ಕಾಮದಹನ	,, ಶ್ರೀರಂಗ.	೪೯
೧೦ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳು	,, ಇನಾಂದಾರ ವೆಂಕಟರಾಯರು	೫೬
೧೧ ತ್ಯಾಗ	,, ಅನಂದಕಂದ	೬೩
೧೨ ಬೈರಿಗೆ	,, ಜಿ. ಆರ್. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ	೬೭
೧೩ ಚೋಮನ ದುಡಿ	,, ಎಸ್. ಕೆ. ಹಾವನೂರ.	೭೧
೧೪ ಅರಬರ ಜ್ಞಾನಲಾಲನೆ	,, ಗುರುನಾಥ ದಿವೇಕರ.	೮೩
೧೫ ಮುಕ್ತಿ	,, ಜವಾಹರಲಾಲರು	೮೭
೧೬ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ	,, ಅನಂದ	೯೪
೧೭ ಬಾಳುವ ಹದ	,, ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ	೧೦೫
೧೮ ತಪಸ್ವಿನಿ	ಶ್ರೀಮತಿ ತಿರುಮಲೆ ರಾಜಮ್ಮ	೧೧೨
೧೯ ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಅವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು	ಶ್ರೀ. ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿ	೧೧೬
೨೦ ಆತ್ಮೆ ಸೊಸೆ.	,, ಇನಾ ದಾರ ವೆಂಕಟರಾಯರು	೧೨೪
೨೧ ವಿಶಾಲ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ	,, ಗಾಂಧೀಜಿ.	೧೩೧
೨೨ ಮಹಾಪಂಡಿತ ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನ	,, ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ.	೧೩೩
೨೩ ಮೋಚಿ	,, ಭಾರತೀಪ್ರಿಯ	೧೪೨
೨೪ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು	,, ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ	೧೪೭
೨೫ ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನ ಕೊನೆ	,, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕತೆಯಿಂದ	೧೫೭
೨೬ ಕ್ರಾಂತಿಬಲಿಯ ಅಂತರಂಗ	,, ಇನಾಂದಾರ ವೆಂಕಟರಾಯರು	೧೬೫

ನಿವಿಧ ನಿಷಯಗಳಿಗನುಸರಿಸಿದ ಪಾಠಗಳ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯು

(೧) ಕತೆಗಳು, ಕಿರುಗತೆಗಳು	ಪುಟ
೧. ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ,	೯೪
೨. ಬಲಿದಾನ.	೨
೩. ಅಪರಾಧಿಯಾರು.	೨೪
೪. ಮೋಟೆ.	೧೪೦
೫. ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳು,	೫೬
೬. ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನ ಕೊನೆ	೧೫೭
೭. ಪನಿಗಳು.	೧೯
 (೨) ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಧ	
೧. ಚೋಮನ ದುಡಿ.	೭೧
 (೩) ನಾಟಕಗಳು	
೧. ತಪಸ್ವಿನಿ	೧೧೨
೨. ಕಾಮದಹನ.	೪೯
 (೪) ಲಘು ಪ್ರಬಂಧ	
೧. ಇಜಾರ	೧೩
೨. ಮುಕ್ತಿ	೮೭
 (೫) ಪ್ರಬಂಧಗಳು	
೧. ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ.	೪೩
೨. ಬಾಳುವ ಹದ.	೧೦೫
 (೬) ವಿನೋದ	
೧. ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರ.	೧೪೭
೨. ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ,	೯೪
೩. ಕಾಮದಹನ.	೪೯
 (೭) ಸ್ವಭಾವ ದರ್ಶನ	
೧. ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ.	೧೨೪
೨. ಬೈರಿಗೆ.	೬೭
೩. ತ್ಯಾಗ.	೬೩

(೮) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

೧.	ರಾಹುಲ ಸಾಂಕ್ಯತ್ಯಾಯನ.	೧೩೩
೨.	ವೈಣಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿ ಶೇಷಣ್ಣವರು.	೩೪
೩.	ಶ್ರೀ. ಮಹಾದೇವಭಾಯಿ ದೇಸಾಯಿಯವರ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ
ಬಂದ ಸಾಮ್ಯಯಲ್ ಹೋರರ ದಿನಚರಿಯ ಭಾಗ	೧೩೬

(೯) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದರ್ಶನ

೧.	ಅರಬರ ಜ್ಞಾನ ಲಾಲಸೆ.	೮೩
೨.	ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನ ಕೊನೆ.	

(೧೦) ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶನ

೧.	ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರ.	೧೪೭
೨.	ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಂತರಂಗ.	
೩.	ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ.	೨೪

೧. ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿ

[ಸಮಾಜದ ಕಡೆಗೆ ಬಿನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕಾಡು ಸೇರಲು ಗೀತೆಯು ಬೋಧಿಸಿಲ್ಲ. 'ಸರ್ಪ ಭೂತ ಹಿತೇ ರತಾಃ' ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಸಿದ್ಧರ ಲಕ್ಷಣ. ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ ಯವರು ತಮ್ಮ ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ ಗೀತೆಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವೇ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಒಂದು ಸಾರಭೂತ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವನು ಅತ್ಯೊದ್ದಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನಲ್ಲದೆ, ಅತನಿಂದ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣವೂ ಆಗುವುದು.]

ಶ್ರೀ. ಗೀತೆಯು ನನಗೆ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅರುಹಿರುವುದು. ಮುಕ್ತಿಯೇ ಗೀತೆಯ ಗುರುತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಗುಣ ಆರಾಧನೆಯಿಂದಲೂ ಅವನ ಧ್ಯಾನ ದಿಂದಲೂ ಅವನಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಹುದು ಎಂದು ಗೀತೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದೇವರನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಪೋಷಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಅವನ ಕೃಪೆ ಪಡೆಯಲು ಎಳಸುವುದು ಒಂದು ಹಾದಿ. ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣಾದಿ ಯೋಗಸಾಧನ ಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಾದಿ. ಇವೆರಡೂ ಒಂದು ಬಗೆ ಯಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುವವು. ಅದರಿಂದ ಅವು ನನಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳಸಿ ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ಧನವನ್ನು ಸಮಾಜರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೇರಿತು. 'ಮತ್ ಚಿತ್ತಃ ಭವ.... ಮದರ್ಪಣಂ ಕುರು' ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಬೋಧಿಸಿರುವನು. ನಿನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸು ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಮತ್' ಯಾರು ? 'ನನಗೆ—ನಾನು ಯಾರು?' ನಾನು ಎಂದರೆ ಸಮಾಜ—ರಾಷ್ಟ್ರ. ತಾನು ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತೀರ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿ ಉಳಿದು ದನ್ನು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಸಮಾಜ ಪುರುಷನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂಜಿಯವರು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸಿದರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತಿಯ ಕೇವಲ ನಿಧಿರಕ್ಷಕರು, ಒಡೆಯರಲ್ಲ. ಈ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನಾವು ಆದನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು, ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ ಯವರು ಹೇಳಿರುವರು. ಆಡುವುದು ಸುಲಭ, ಮಾಡುವುದು ಕಠಿಣ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಕೊರತೆಯ ಅರಿವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಲವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾನು ಈ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸುವೆ. ಗೀತೆಯು ನನಗೆ ಅರುಹಿದ ಬೋಧೆಯಿದು.

(ಸಂಜಾಕದಲ್ಲಾದ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ)

—ಶೈಲಾಸನಾಥ ಕಟೀಜು

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:-

- ೧) ನೀತೆಯು ಅರುಹಿದ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು?
- ೨) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಕಟಿಪು ಅವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅದರ್ಶಗಳಾವುವು? ಏಕೆ?

ಭಾಷಾಭಾಷ:-

ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ

- ೧) ಸಮಾಜರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಬೇಡು, ಪ್ರೀತಿ
- ೨) ಅಡುವದು ಸುಲಭ, ಮಾಡುವದು ಕಠಿಣ.

ಕಬ್ಬು ನಿರ್ವಾಹ:-

- ೧) ಸಮಾಜರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮ, ತನು ಮನ ಧನ,— ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರಿ.
- ೨) ದಯೆ, ಕೃಪೆ, ಅನುಗ್ರಹ, ಅಶೀರ್ವಾದ, ಕರುಣೆ, ಪ್ರೇಮ,— ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಧಿಸುವ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ೧೬ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದೊಳಗಿನ ದ್ವಿವೀ ಸಂಪತ್ತಿನ ಭಾಂಡಾರವನ್ನು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಕುಬೇರನಿಗಿಂತ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೇ ಮೇಲು.

ಬರಹ:-

ನಾನು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಬಲಿದಾನ

[ಚೀನವು ಇಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆ ಜಪಾನಿಗಳು ಚೀನದ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಘೋರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆ. ಸ್ವರಾಜ್ಯ-ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ತರುಣರೂ ಮಾಡಿದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬಲಿದಾನದ ನೆನಪು ಇದನ್ನೋದುವಾಗ ಬತ್ತರಿಸಿ ಬಂದು, ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿದ ಆ ಶೂನ್ಯಗಿರಿಯ ದಿವ್ಯಸ್ವಾಮಿಯು ಬೋಕದೊಳಗಿನ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ. ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬರೆದ 'ಉಸುಬು' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಬಾಗವನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.]

ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಇತಿಹಾಸದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಚೀಣ ದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಚಿನ್ ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವನ ಹೃದಯ ತಮಟೆಯಂತೆ ಒಡವೆ ಎಂಡು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾರಣ ಚಿನ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಆತ ಊಹಿಸತೊಡಗಿದ. ಹೊತ್ತು ಮೀರಿ ತಾನು ತರಗತಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಉಂಟಾಗಿರಬಹುದೇ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಇಲ್ಲವೆಂದು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಇತಿಹಾಸದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಾದಾ ಪ್ರಾಣಿ, ಭಾವನಾಜೀವಿ. ಚೀಣ ದೇಶದ ಕಲೆ, ಹಿಂದಲ ಕಾಲದ ನೆಮ್ಮದಿ ಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಜಪಾನರ ಅಲ್ಪಕೆಗೊಳಗಾದ ಮಂಚೂರಿಯಾದ ರಾಜಧಾನಿ ಪೀಪಿಂಗ್‌ನ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚೀಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. “ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಈ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವೇನು? ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಮುಠಾಯಿಯನ್ನು ಜಪಾನರು ಕೊಂದಿರಬಹುದೇ?” ಎಂದು ಚಿನ್ ಯೋಚಿಸಿದ; ಕೂಡಲೆ ಆ ಯೋಚನೆ ಯೂ ನಿರಾಧಾರವಾದುದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಅವನಿಗೆ “ನಾನು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಬಿ. ಎ. ಆಗುವದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನಂತರ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಸಬನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗಿರಬಹುದೆ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಳು. “ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಹೃದಯ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ?” ಎಂದು ಚಿನ್ ಆರೋಚಿಸತೊಡಗಿದ.

ಅವನು ಹೀಗೆ ಆರೋಚಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಾಲಯ ಮುದಿ ಜಪಾನ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಾಲಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಗಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಗಾಗತ್ತು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಎದುರಿಗೆ ಬರುವಾಗಲೂ ಅವನು ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಸೇದುತ್ತಲೇ ಬಂದ. ಅವನ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಎದುರಿಗಿರಬೇಕಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನು ಬಹಳ ನಮ್ರನಾದ, ನಂಬಿಗವಾದ ಸೇವಕ. ಆತನು ಚಿನ್‌ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಲ್ಲನೆ ಕೊಂಡು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ “ಅಪ್ಪಾ ಮಗು, ಹೊರಗೆ ನಿನಗಾಗಿ ಒಬ್ಬನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಎಂ. ಸೇವಕನು ಹೀಗೆ ಹೊರಗಡೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನೆಡಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸಿ ದೀರ್ಘವಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಚಿನ್ ಹೊರಗಡೆ ನೋಡಿದ. ಕುಳುಗಿ ಪುಷ್ಟನಾಗಿ ಕರಿಯ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಆ ಬಂದಿರುವನ ಬೆನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅವನ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಯುವದನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ಚಿನ್ ಆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಾಲಿಗೆ ಓರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ. ಚಿನ್ ಎನ್ನ ಸ್ನೇಹದ

ಎದ್ದನು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ಚೀಣದ ಹಳೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಉತ್ಸುಕದಿಂದ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನು. “ಪ್ರಾಚೀನ ಚೀಣ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿತ್ತು,” ಎಂದೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಿನ್ ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಆ ದಯಾ ಶಾಲಿಯಾದ ಸೇವಕನೊಡನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ತರಗತಿ ಅದರ ಪಾಡಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಚಿನ್ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ, ಕಾಳವಸ್ತ್ರಧಾರಿ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನಕ್ಕನು. ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕರಾಳ ದಂಷ್ಟುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ತನ್ನ ವೇಸ್ಟ್ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಜಾತಿ ಬಂದೂಕು. ಅದರ ಹಿಡಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿನ್ ‘ಈ-ಮಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದವರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಬೇಕು’ ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಕಾಳವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯು “ಎಲ್ಲಿ, ಬೇಗ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸು” ಎಂದನು.

ಚಿನ್‌ಗೆ ತನಗೆ ಏನೋ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ‘ಆಗಲಿ’ ಎಂದನು. ಆದರೆ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸೇವಕನನ್ನು ನೋಡಿ “ಅಪ್ಪ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೋಡಿಕೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮುದುಕ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸುರೆಯಾಗುವ ಅನೇಕ ಯುವಕರನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ್ದನು. “ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿ ಸಹ ಅವನಿಗೆ, ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ಮಂಜಾಗಿತ್ತು.

ಚಿನ್‌ನನ್ನು ಜಪಾನ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಕಚೇರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳವಸ್ತ್ರಧಾರಿ ಅವನನ್ನು ಪೃಷ್ಠದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಒದ್ದಿದ್ದನು. ಕಚೇರಿಯ ಸಣ್ಣ ಕೊಠಡಿಯ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖ ವಿಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮೊಸೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ವಿರಳವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಾಲುಮಣೆಯಮೇಲೆ ಚಿನ್‌ನನ್ನು ಕೂರಿಸಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿಂದಿದ್ದ ಒಡೆತನಿಂದ ಚಿನ್‌ನ ಪೃಷ್ಠ ಇನ್ನೂ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಕೂದಲ ಬ್ರಷ್‌ನಂತೆ ದಪ್ಪ ಮೊಸೆಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಟೋಣಪ ಜಪಾನನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತನು.

ಜಪಾನ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ರಕ್ತದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಚಿನ್‌ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು “ನಿನ್ನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಬಿಡು. ನಾವು ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಚಿನ್ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದವನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಚಿನ್‌ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಒಳ್ಳೆ ಕಳ್ಳನಂತೆ ಕಂಡನು. “ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಮಾಚಾರವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು” ಎಂದನು.

“ತಿಳಿಯದೆ?” ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಆ ಧ್ವನಿ ಬೇಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗುವ ರಣಹದ್ದಿನ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಯು ‘ಇದನ್ನು ನೋಡು’ ಎಂದು ಒಂದು ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇತ್ತು: “ದೇಶಬಾಂಧವರೇ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ದಂಗೆ ಎಳೆ.” ಆ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದವರ ರುಜು ಇತ್ತು. “ಅಖಿಲ ಚೀನಿ ದೇಶಭಕ್ತ ಯುವಕರ ಪೀಪಿಂಗ್ ಶಾಯಿ.”

ಚಿನ್ ಮಾತನಾಡದೆ ಆ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ತನಗೆ ಅದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಷ್ಟು, ಮಂಕಿನಿಂದ ನಿರಪರಾಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಲಿಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯ ಅದು ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಹುಡುಗಿ ಎಷ್ಟು ಜಾಣೆ! ಚೀನದ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ, ಶಾಂತವಾದ, ಕಲಾಪೂರಿತವಾದ ಸಾಧುಭಾಷೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಎಂತಹ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಯುಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಕೊಂಡನು. ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಯುದ್ಧಮನೋಭಾವ ಅವನಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದುದೇಕೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತತ್ಕ್ಷಣ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿನ್ನೆ ದಿನ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಅವನ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಟ್ರಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು; ಜೇಜಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿದ್ದ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಜೇಬಿನಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತಲೆಹಾಕಿತ್ತು ಟ್ರಾಂ ಕಂಡಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡಲು ಅವನು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಬಿತ್ತು. ಆತ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯ ಬಾರದಿರಲೆಂದು ಚಿನ್ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬೀದಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದನು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಅನಂತರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನೆ ಆ ಪ್ರಯಾಣಿಕನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಚಿನ್‌ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಪರಿಚಿತರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹಾಸ್ಯಲ್‌ಗೆ ಪಾಠಶಾಲೆಯಿಂದ ಹಿರಿದಿರುಗಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದನು.

ಅಧಿಕಾರಿ ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಚಿನ್‌ನ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು “ಇದನ್ನು ಬರೆದವರಾರು? ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿರಬೇಕು, ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದನು. ಅವನ ಧ್ವನಿ ಕೇರಲು ಧ್ವನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹಸ್ತಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಬೆರಳು ಕೆಂಪು ಮೂಲಂಗಿಯಂತೆ ಇತ್ತು. ಆತನ ಧ್ವನಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ, ಮೃದುವೂ ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಆಯಿತು. “ಮಗು, ನೀನು ನಿರಪರಾಧಿ, ಪಾಪ, ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ನೀನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದೀಯೆ,

ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ಹೇಳು, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದನು.

ಶತ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಿನ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು “ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂತು. ಅವನು “ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಮುಖಂಡನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಚಿನ್‌ಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗು ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ನಗುವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡನು. ‘ಜಪಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಸುಳ್ಳು. ನಿಜವಾದ ಸುಳ್ಳು’ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ತಾನೇ ಮುಖಂಡನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಜಪಾನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ತನ್ನ ಮಿತ್ರರೂ ಜಪಾನರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವನು ಶಾಂತನಾಗಿ “ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಜಪಾನನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಟೋಣಪನನ್ನು ಕರೆದನು. “ಸಬೋ, ಇವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಮಾರ್ಗ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತು” ಎಂದನು.

ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕೂದಲು ತುಂಬಿದ್ದ ಟೋಣಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಜುಜುಟ್ಟು (ಜಪಾನಿ ಕುಸ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ) ನಿಪುಣನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಚಿನ್‌ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ೧೪೫ ನಿಂತು ನೋಡಿದನು. ಎದುರಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತಿತ್ತು ಆ ಸೋಲಿ. ಅನಂತರ ಟೋಣಪ ಹಲ್ಲನ್ನು ಕಡಿದು ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿನ್‌ನ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮೇಲೆ ಬಿಡತೊಡಗಿದನು. ಆ ಏಟುಗಳು ಚರ್ಚೆ ಗಂಟೆಗೆ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಡುವ ಬಡಿತಗಳಂತಿದ್ದವು. ಟೋಣಪನು ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಬಡಿತಗಳನ್ನು ಬಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಚಿನ್‌ಗೆ ಜ್ಞಾನ ತಪ್ಪಿತು ಅವನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನಾಯಿಯಂತೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡನು. ಟೋಣಪನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಣಗಿದ್ದ ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒದ್ದನು. ಒದೆಯುವಾಗ ಅವನಿಗೂ ಮೈಮೇಲೆ ಜ್ವಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಬೆವರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅನಂತರ ಟೋಣಪನು ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ ‘ಈಗ ಇಷ್ಟು ಸಾಕು’ ಎಂದನು. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಚಿನ್‌ನ ಮೇಲೆ ಎರಚಿದನು. ಹೀಗೆ ಚಿನ್‌ನ ದೇಹವೆಲ್ಲ ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಯ್ದನಂತರ ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳದೆ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಿಯಂತೆ ಕಂಡನು.

ಚಿನ್‌ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ 'ಜಾಫ್' ಅಧಿಕಾರಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದು ವಿಧವಾದ ತೃಪ್ತಿಯ ನಗುವಿನಿಂದ "ಎಲ್ಲಿ, ಈಗ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು" ಎಂದನು.

ಚಿನ್ "ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದು" ಎಂದನು. ತಾನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆನೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತುಟೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಜಪಾನ ಅಧಿಕಾರಿಯು 'ಹಾಗೋ—' ಎಂದು ಒಂದು ಸಲ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಟೊಣಪನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಟೊಣಪನು ತುಂಬಾ ಸುವಾಸನೆಯಾಗಿದ್ದ ಸುಗಂಧಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅದರ ಮನೋಹರವಾದ ಧೂಪವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಚಿನ್‌ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉದ್ದಿದನು. ದೇವರು, ತಾನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತುಂಬುವಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಉದ್ದಿದನು. ಮೊದಲು ಚಿನ್‌ಗೆ ಹೊಸ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸೀನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಒಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆ ನಂತರ ಅವನು ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಮಂಕಾದನು.... ಅವನ ಆತ್ಮ ಒಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಅಚ್ಚು ಹಸಿರು ಬಯಲುಗಳು, ಮರಗಳು, ಹವಳ-ರಸುಗಗಳು; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಕ್ಕೂ ಮೇಲಕ್ಕೂ ಈಜಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೀಣುಗಳು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಿದರಿನ ಪೆಳೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರೋ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಗೆಳತಿ ಲಿಲ್ಲಿ. ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಚಿನ್‌ನು ಈಗಲೂ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಳ್ಳೆ ಗೆಲುವಿನ ಹುಡುಗಿ; ಯಾವಾಗಲೂ ನಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ದುಃಖ ಲಕೆಯನ್ನು ಸೋಂಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಿನ್‌ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಕೆ 'ಚಿನ್ ಇಂದು ನಮಗೆ ಬಿಡುವು. ಗಣಿತದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ, ನಾವು ತರಗತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಣ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕೂಡಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ ನೋಡು ಪ್ರಾತಃಸೂರ್ಯ !' ಎಂದಳು. ಸೂರ್ಯ ಪೂರ್ವದಿಗಿಂತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಜನಿಸಿ, ಅನಂತರ ಬೆಂಕಿಯ ಜೊಡಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಜೀವನವನ್ನು ತುಂಬಿ ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಯ್ಯಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಲಿಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಹಸಿರು ಗರಿಕೆಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಗೆದಾಡಿದಳು. ಒಂದು ಜುಕೆ ಪ್ರದೆಯಿಂದ ಈಜಿಗೆ ಜೊಗನೆ ಹಾರಿತು. ವೀಣುಗಳು ನಿರೀಸಿದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಗಿದುವು. ಕೋಗಿಲೆ ಹಾಡಿತು. 'ಚಿನ್, ಬಾ, ನಾವೂ ಕುಣಿದು ಹಾಡೋಣ. ಚಿನ್ ರಾಕೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ? ಇವತ್ತು ನಮಗೆ ಬಿಡುವು. ಆ ಒಣ ಪಾಠಗಳಿಲ್ಲ.' ಲಿಲ್ಲಿಯು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ

ಕಸೂತಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಚಿನ್‌ನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಒರಸಿದಳು.—

ಚಿನ್‌ಗೆ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಹಸಿರು ಹಚ್ಚನೆಯ ಶೋಖದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಸೆರೆಮನೆಯ ಕೆಳ ಅಂತಸ್ತಿನ ಕೊಠಡಿ (ಸೆಲ್)ಯೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಿಟಕಿ ಇತ್ತು. ಕಿಟಕಿಯಿಂದ, ಹೊರಗೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದ ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಡೆಗಳು ಕ್ರೂರವೂ, ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವನನ್ನು ತಣ್ಣಗೆ ಒರಟಾಗಿದ್ದ ಸಿಮೆಂಟ್ ನೆಲದ ಜಾವೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದ್ದರು. ಅವನ ಅವಯವಗಳು ನೋವಿನಿಂದ ಒರಟಾಗಿ ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವು ಬಹಳ ಸಡಿಲವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರಿದವು. ಮೂಳೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಅವನ್ನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಧಿಸಿದ್ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅವನ ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಯಾವ ಗಳಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಒಡೆದು ಹೋಗುವಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತೋರಿತು. ಮೂಗಿನ ಸೊಳ್ಳೆಗಳು ಒಣಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ನಿಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒರಟುತನ ಅವನಿಗೆ ಬೇಸರಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತೊಡಗಿತು.

ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಹೊರಗಡೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಪಾನ್ ವಾರ್ಡನ್‌ನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು ಮಾತ್ರ. ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೊಠಡಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಬಾಗಿಲು ತಿರುಗಾಡುವ ದಾರಿಯ ಕಡೆಗಿತ್ತು. ಸೆರೆಯಾಳುಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಂತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು! ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯ ಸೆರೆಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರ ಧ್ವನಿ ಉಡುಗಿಹೋದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯಾರೊಂದಿಗಾದರೂ ಮಾತನಾಡೋಣ ಎಂದು ಚಿನ್ ಬಯಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖವೂ ಆ ಬಾಲ್ಯದಂತೆಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಕಿಟಕಿಯ ಸಂದಿನಿಂದ, ಒಂದು ಚೂರು ಕಪ್ಪು ಆಕಾಶದ ಎದುರಿಗೆ....

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಚಿನ್ನನ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಈ ಸ್ಥಳ ಯಾವುದೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಸಾವಿರಾರು ಯುವಕರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತವನ್ನು ಗೋರಿಮಾಡಿ ಕೊಂಡ ಸ್ಥಳ ಅದು. ಅವರೊಂದಿಗೆ 'ತಮ್ಮ ನಾಡು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಛವಿಷ್ಯ ಮಂಗಳವಾಗಬೇಕು' ಎಂಬ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದರೂ ಸುಂದರವಾದ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿದ ಸ್ಥಳ ಅದು. ಅವನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಹೂಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಈಗ ತಾನೆ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಬಾಳು ಸುಖದ ಆಸೆಗಳಿಗೆ ಅಗರವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ತಣ್ಣಗಿರುವ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಯೋ! ಅದರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ದಾರಿ ಇತ್ತು. ತನ್ನ ವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜಪಾನಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳು.

ವುದು ! ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಿತವೇನು? ಅನಂತರ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು? ಚಿನ್ ಮೂಕವಾದ ಆ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಲ ಈಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು ಅವನ ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನ ಹೃದಯ ಭಾರವಾಯಿತು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತು.

ಅವನ ತಂದೆ ಸತ್ತಾಗ ಅವನು ಇನ್ನೂ ಮಗು. ತಂದೆಯ ಕೊನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಾಯಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದುದು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆ ವೃದ್ಧ ವೀರ, ಚೀಣದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಯೌವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರೆ ಯಾಗಿ ಎರೆದಿದ್ದನು. ಅವನು ಆಯುಸ್ಸಿನ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿದಿದ್ದನು. ಸಾಯುವಾಗ ಆತ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ನಾನು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ಅನೇಕರು ನನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು.

“ಹೌದು, ಬಾಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದುವರಿಯುವಿಕೆ” ಎಂದು ಚಿನ್ ಗೆ ತತ್-ಕ್ಷಣ ತೋರಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಸತ್ಯ ಹೊಳೆದಂತೆ ಆಯಿತು. “ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಸಣ್ಣ ವ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ನನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದುಕೊಂಡನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಲಿಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವಳು. ಮಿತ್ರರು, ಪಿಂಡಿತ ಆಕೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಚುನಾಯಿಸುವರು. ಆಕೆ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಳಾದ ಹುಡುಗೆ! ಆಕೆಯ ಚರುಕು ಬುದಿ, ಶಿಸ್ತು, ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾವಲು. ಸ್ನೇಹಿತರ ಆ ಸೂಚನೆ ಭೂತಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದುಃಖಿತರಾದ ತನ್ನ ದೇಶದವರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮ, ಉತ್ಸಾಹ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಅವಳು ಅನಂದಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನಗುವನ್ನು ಅವನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಸಂತಕಾಲದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಗೆಲುವಾಗಿದ್ದ, ದೇಶದ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದ ಆ ಉತ್ಸಾಹದ ಎದ್ದ ನಗು....

ಸೆರೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದುದರಿಂದ ಅವನ ಸಮಾಧಿ ಭಂಗವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರ ತೋರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಗಳಿದ್ದವು. ಎರಡು ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರನ್ನು ಅವರು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರದರು. ಬಾಗಿಲು ಮತ್ತೆ ಹಾಕಿತು ಕತ್ತಲೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಸಹ ಚಿನ್ ಗೆ ಈಗ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೊರಗಡೆ ‘ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಶಬ್ದವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅನೇಕ ತುಂಬುಕಿಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾರಿದುವು. ಅನಂತರ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು. ಅದು ಆ ಇಬ್ಬರು ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು ! ಆ ಎರಡು ಮಗಗಳು ಪಾರಾದ ಸೂಚನೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಚಿನ್ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಜೇಜುನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋಪುಬುಕ್ಕಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹಾಳು ಹರಿದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಜೇಗಿನ ಬೇಗ ಏನನ್ನೋ ಬರೆದನು. ಮುಂದಲ

ಗಲಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ತನ್ನಿಂದ ಮಾಯವಾಗುವದೋ ಎಂಬಷ್ಟು ಅತುರ ದಿಂದ ಅವನು ಬರೆದನು; 'ಲಿಲ್ಲಿ! ನನ್ನ ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರು, ಲಿಲ್ಲಿ! ನನ್ನ ಜೀವದೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರು!' ಎಂದು. ಅನಂತರ "ದೇವರೇ! ಬಿರುಗಾಳಿ ಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು, ಅದು ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಲಿಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬೀದಿಗೆ ಹಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಗಾಳಿ ಬೀಸಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡಿದವು. ಮೊದಲದಿನದ ಕರೆಯ ಟೊಣಪ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಸಾಗಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದನು.

ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲ ದಿನದಂತೆ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕೂರಿಸಿದನು. ಅಧಿಕಾರಿ ಚಿನ್‌ನನ್ನು ಕಂಡು ವಿಕಾರವಾಗಿ ನಕ್ಕನು. ಚಿನ್‌ಗೆ ಅವನ ವಿಕಾರವಾದ ಹಳದಿಯ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಂಡವು. ಅಧಿಕಾರಿಯು "ಮಗು! ಹೇಗಿತ್ತು! ಹೇಗಿತ್ತು ರಾತ್ರಿ? ಸುಖವಾಗಿತ್ತೆ? ಇಲ್ಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ಪೂರಾ ಹೇಳಿಬಿಡು. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಯುವಕರಾದ ನೀವು ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು! ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಿಕಾಡೋವಿನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಹೋರಾಡುವುದು ನಿಮ್ಮ ಗುರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೇವೆ" ಎಂದನು.

ಚಿನ್ ಆ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕರೆಯ ಕೂದಲಿನ ಟೊಣಪನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ನಿರುಸ್ಸಾಹವೂ, ಕೋಪವೂ, ದುಃಖವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಇವೂ ಜೀವಕೋಶಗಳೇ, ಆದರೆ ವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೋಶಗಳು ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅವನು 'ನಾನು ದೇಶಭಕ್ತನೇನೋ ಹೌದು, ಆದರೆ ನನಗೆ ಉಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳೇನೋ ತಿಳಿಯದು' ಎಂದನು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮತ್ತೆ "ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಲು ವಿರಾಮವಿಲ್ಲ. ಜೋಕೆ!" ಎಂದನು.

ಚಿನ್‌ನು "ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ತೀರ್ಮಾನವಾದಂತೆ ತೋರಿತು. ಒಂದು ಸಲ ಜಪಾನದ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. "ನನ್ನ ತಂದೆ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಹೊಸ ಬಾಳಿಗಾಗಿ ಅಂದರೆ ಜನರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಾಗಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟರು. ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ." ಎಂದುಕೊಂಡನು.

ಅವನ ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚು ದೃಢವೂ ಖಂಡಿತವೂ ಆಯಿತು; 'ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆ' ಎಂದನು.

ಜುಜುಟ್ಟು ನಿಪುಣನು ಕೊಠಡಿಯ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಉದ್ದವಾದ ಚರ್ಮದ ಚಾವಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಉದ್ದವಾದ ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಚಿನ್‌ನ ತಲೆಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅವನ ಕೈಚಳಕ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಚಿನ್ ತತ್ಕ್ಷಣ ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಆಯಿತು. ಪೆಟ್ಟಿನ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಚಿನ್‌ಗೆ ತನಗಾದ ನೋವು ಸಹ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿಶ್ಯಬ್ದನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಟೊಣಪನು ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಮದ ಚಾವಟಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಹೊಡೆತಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದನು. ಚಿನ್‌ನ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು ಬಾಸುಂಡೆ ರಕ್ತಮಯ ವಾಯಿತು.

ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದು ಸಿಗರೇಟನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತ “ಇನ್ನು ಸಾಕು, ಇವನಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಚಿನ್‌ಗೆ ಅರಿವು ಬಂದು ಅವನು ನೋವಿನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾಗ ಸುತ್ತಲೂ ಅವನಿಗೇನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸೆರೆಮನೆಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ! ಆಗಲೇ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ತಲೆ ಅತಿ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಜ್ಞಾನವೂ ಅವನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯ ವೇದನೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಗಳ ನಡುವೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಪಾತಾಳ ಲೋಕದ ಉದ್ಯಾನ ವನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯಲೋಕವನ್ನೂ ದೇವಲೋಕವನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಾಡಿದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ಅವನು ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು “ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋದೇನೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಜೀವದ ದನಿ ಏನೋ ಒಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗೂಡಿನ ಬಿರುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿಡತೆಯ ಜಿರಾದನಿ ಯೊಂದು. ಹೊರಗಡೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಸವ್ವಳ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹೌದು ಅದು ಸೆರೆಮನೆ. ಈ ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಪಂಚ ದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆ ಸೂರಿನ ಕಿಂಡಿ ಎಲ್ಲಿ? ಚಿನ್ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಮೇಲಿನ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಿರುತಾರೆ ನಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಳು! ನಾನು ಇನ್ನೂ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ತಾನು ಲಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ ಆ ಕಾಗದದ ಚೂರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. “ಲಿಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಅಂಟಿಕೋ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೋ! ಓ ಲಿಲ್ಲಿ, ನೀನು ಈ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು.” ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂದು ಈ ಕಾಗದದ ಚೂರನ್ನು ಅವಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲೆಂದು ಅವನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು.

ಮೂವರು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಒಂದು ದೀಪದೊಂದಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಒಬ್ಬನು ಚಿನ್‌ಗೆ “ನಡೆ—ಪೋರಾ, ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದನು.

ಮುಂದೇನಾಗುವುದೆಂಬುದು ಚಿನ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವನು ನಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಭೈರ್ಯವಾಗಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಅದರ ಹೊರತು ಮಾಡಬಹುದಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಮೂಲವೊಂದಿಗೆ ಹೊರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ತನಗೇ ಕೇಳದಷ್ಟು ಮೆಲ್ಲನೆ 'ಅಯ್ಯೋ ಬಿರುಗಾಳಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ' ಎಂದುಕೊಂಡನು !

—ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಚಿನ್‌ನನ್ನು ಕೈದು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು ?
೨. ಜವಾನಿಯರು ಕೊಡುವ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮಾದರಿಗಳಾವವು ?
೩. ಚಿನ್‌ನ ತಂದೆಯು ಹಾಕಿದ ಉಜ್ವಲ ಪರುಪರೆಯು ಯಾವುದು ?
೪. 'ಬಲಿದಾನ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಔಚಿತ್ಯವೇನು ? ಇದರಂತೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಬಹುದಾದಂಥ ಬೇರೆ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೫. ಚಿನ್‌ನು ಎದೆಗಿಡದೆ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಕಷ್ಟಸಹಿಸುವಂತೆ ಅತನಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ ವನ್ನಿತ್ತ ಸಂಗತಿಗಳಾವವು?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ.

- (೧) ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 ೧. ಅವನ ಹೃದಯ ತಮಟೆಯಂತೆ ಡವಡವ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.
 ೨. ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕರಾಳದುಷ್ಟಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.
 ೩. ಆ ದಿಟ್ಟಿಗಳು ಚರ್ಚೆಗೊಳಗಾಗಿ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಿಡುವ ಬಡಿತಗಳೊಡ್ಡವು.
 ೪. ದೇವರು ತಾನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬಹಳ ವಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಿಗ್ಗಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತುಂಬುವಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಉದ್ವಿಡನು.
- (೨) ಅನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ಈ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸನ್ನಿವೇಶದ ವರ್ಣನಾಶೈಲಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - i ಚಿನ್, ಲಿಲ್ಲಿ, ಜಪಾನಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೀಚೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು.
 - ii ಚಿನ್‌ನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳು.

೧. 'ಸಾಯು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಇತರ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
೨. ಯಾವನ. ಚಮ್ಮಟಿಕೆ, ವಿಡ್ಕಾ, ಸ್ವರ್ಗ ಇವುಗಳ ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವಗಳನ್ನು
೩. ರಾಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದೆ. ರಾಮನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕರುಣೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ

ಚಿನ್ನನು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ, ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದನೆಂದು ಊಹಿಸಿ, ಅವನಿಗೂ
ಲಿಲ್ಲಿಗೂ ಅಗುವ ವಾಗ್ವಿನಾದವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ.

ಚರ್ಚೆ :

ಸರಕೀಯರ ಆಶ್ರಮಣದಂತಹ ಆಘಾತಗಳಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯವು
ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಸಂಕಟಗಳು ಉಪಕಾರಕ, ಅವಶ್ಯಕ-ಈ
ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಬರೆಹ :

1. ಸೇಫುದೂತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಡದ ಮುಖಾಂತರ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನನು ಚೀಟಿಯ ಬದಲು ಗಾಳಿಗೇ ತನ್ನ ಸೂತನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಲಿಲ್ಲಿಗೆ
ಕಳಿಸಿದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನರ್ಹಿಸಿ.
11. ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ
ನೂತನ್ನು ಚಿನ್ನ ಕಥೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ.

೩. ಇಚಾರೆ

[ಇದೊಂದು ವಿನೋದಪೂರ್ಣ ಹರಟೆ. ಹರಟೆಗೆ ಗಾತ್ರದೇ: ನಿಷಯವಿರಬೇಕೆಂಬ
ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಇಚಾರದಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಡುಸಿನ ಮುಖಾಂತರ ಜನಜೀವನ ನಿತಿಿನೀತಿ
ಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಬಹು ಮೂರ್ನಿಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.]

ಮಾನವನ ವಸ್ತ್ರದ ಮೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಇಚಾರಿನಷ್ಟು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದುದು
ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದುಳಿದ ಹಿಂದುಗಳೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಡಿ. ಪ್ರಪಂಚದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ
ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾನವನ ಅರ್ಥೋಭಾಗವು ಇಚಾರಿನಿಂದಲೇ ಆವರಿಸಲ್ಪಡು
ವುದು. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು
ಕಡಿಮೆಯೇ. ಪುರಾತನ ಗ್ರೀಕರೂ, ರೋಮನರೂ ಉದ್ದವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೈಗೆ
ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಷ್ಣವಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗಗಳಂತೂ
ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. (ಹೆಚ್ಚು ಬಟ್ಟೆ
ಗಳನ್ನು ಡಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಹೆಚ್ಚು ನಾಗರಿಕನೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.) ಆದರೆ ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಚಾರವನ್ನು ಧರಿಸದ ಜನಾಂ
ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಮೇರಿಕಾದ ತಾಮ್ರವರ್ಣದ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ಮೊದಲುಗೊಂಡು
ಇಂಡಿಯಾದ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ವರೆಗೂ ಚೀನಾದಿಂದ ಚೀಲಿದೇಶದ ವರೆಗೂ ಸರ್ವರೂ
ಇಚಾರವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ

ಜನರು. ನವನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಈ ಯುಗಕ್ಕೆ ಇಜಾರಿನ ಯುಗ ವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಜಾರಿನವರನ್ನು ಕಂಡರೆ 'ಇವನೇನು ಮುಸಲ್ಮಾನನೋ?' ಎಂದು ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಈ ವೇಷ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ವಸ್ತ್ರವಿಶೇಷವೆಂದು ಒಂದು ಭಾವನೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಮಕ್ಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುಸಲ್ಮಾನಿ ಯಾತ್ರಿಕರು ಧರಿಸುವ ಉಡುಪು ಇಜಾರ ಅಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಎರಡು ಲುಂಗಿ. ಅದರೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇನೋ ಇಜಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಏಶಿಯಾ ಖಂಡ ದಲ್ಲಿ (ಫರಂಗಿಯವರೂ, ಅವರ ಪರಿವಾರದವರೂ ಪರಿಚಾರಕರೂ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ) ಇದರ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವದು ನಿಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಮಹಮ್ಮದ ಪೈಗಂಬರರ ಮತವು ಅರಬ್ಬಿ ದೇಶದಿಂದ ಅನ್ಯದೇಶ ಗಳಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿದಾಗ ತೀವ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿ ನುಗ್ಗಬೇಕಾ ಗಿದ್ದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂದು ಈ ಇಜಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂಡಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಡುವ ಪಂಚೆಯನ್ನು 'ವೀರಕಚ್ಚಿ'ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ (ಇದಕ್ಕೆ ಈಗ 'ಸಾಯಕಲ್' ಕಚ್ಚಿ'ಯೆನ್ನುವರು.) ಹೆಚ್ಚು ಓಡಾಟ ಒದಗಿದಾಗಲೂ ಪ್ರವಾಸ ದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಒಗೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತಿ, ಹೇಸರ ಗತ್ತಿ, ಒಂಟಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಇಜಾರವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಗ್ಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ ಒಗೆದು ಉಡುವ ಧೋತ್ರಕ್ಕೂ ಸುಮ್ಮನೆ ರಝಾಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಇಜಾರಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಊರೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಸ್ನಾನ ಪಾನಾದಿಗಳಿಗಾದರೂ ಇಷ್ಟು ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿ ದರೆ ಸಾಕೆಂದು ತನಕಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವದಾದರೆ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಜೀವನಕ್ಕೆ, ಚಟುವಟಿಕೆಯ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಇಜಾರು ಒಂದು ಚಿಹ್ನೆ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲ—ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಧನೆ. ಶ್ರಿಕಚ್ಚಿ, ಪಂಚಕಚ್ಚಿ, ಅಷ್ಟಕಚ್ಚಿಗಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಕಡೆ ಕೂಡುವ ಸ್ಥಾನದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಹೋಗ ಬಹುದೇ ಹೊರತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಲುಬೀಸಿ ಬದುಕುವವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಜಾರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೋ ಅಥವಾ ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರೇ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ಇಜಾರವನ್ನು ಹೊಲಿಸುವರೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಸದಾ ಪಂಚೆಯನುಟ್ಟು ಸಾಧು ಪುನ ಸ್ಯರು ಕೂಡ ಇಜಾರವನ್ನುಟ್ಟವೇರೆ ಅವರ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹೊಸ ಹುರುಪನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೇ ಎನೋ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆ ಇದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಜಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಕಾಲುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ

ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಜೋರಿಸಿಂದ ಹಾಯುತ್ತವೆ. ಕಾಲಿನ ಆಟವೂ ಓಟವೂ ವೇಗಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಕಾಲಿನ ಮಾಟವೂ ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪಂಚೆಯನ್ನು ಟ್ಟವರು ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಕೈಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲರು. ಇಜಾರವನ್ನು ಟ್ಟವರು ಹಾಗಲ್ಲ. ಎರಡು ಕೈಗಳ ಬಲವು ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿರುವದು; ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಅವರು ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಚತುರ್ಭುಜ ಬಲವನ್ನುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು. ದೇಹದ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಇಜಾರೇ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ! ಆಟವಾಟಗಳನ್ನಾಡುವವರನ್ನು ನೋಡಿ—ಇಜಾರನ್ನೋ 'ನಿಕ್ಕರ'ನ್ನೋ ಧರಿಸುವರು. ನಿಕ್ಕರೆಂದರೇನು? ಇಜಾರಿನ ಮರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಡುವವರೂ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಾಗ ಪಂಚೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟುವರು.—ಅಂದರೆ ಪಂಚೆಯನ್ನು ನಿಕ್ಕರಿನ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವರು.

ಇಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧಗಳುಂಟು. ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಜರ್ಸ್, ವೈಜಾಮಾ, ಪ್ಯಾಂಟ್ಸ್, ಬ್ರೀಚೆಸ್, ಸುರುವಾಲ್, ಪರಾಣರ 'ದೊಗಳೆ'—ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪಾದಸರ್ಯಂತ ಇಳಿದು ಬರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದಗಳುಂಟು. ಮೊಣಕಾಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವವು ಬೇರೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಪಾಟ್ಸ್, ನಿಕ್ಕರಸ್, ಡ್ರಾಯರ್ಸ್, ಚಡ್ಡಿ, ಚೆಲ್ಲಣ - ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಂಕ್ಷೇಪ ರೂಪಗಳು ಸ್ವಯಂಭೂತವಾಗಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಲಿಗೆಯವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ಬೃಹದ್ರೂಪದಿಂದ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಜನ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಇವುಗಳನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಬಿಗಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸಾಧನಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ. ಗುಂಡಿ, ಲಾಡಿ, ಹಿಂದೆ ಕಟ್ಟುವದು, ಭುಜಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಬಂಧನವಿಶೇಷಗಳು ಅಂತರ್ಗಾಮಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಯಮಕ್ಕೂ ಒಳಪಡದೆ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ, ಶಕ್ತಿಯನುಸಾರ ಇಜಾರುಗಳ 'ಸ್ಥಿತಿ'ಯ ಕೆಲಸವು ಜರುಗುವುದು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಜರ್ಸ್ ಎನ್ನುವುದು ಉತ್ತಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. (ದೇಹದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಎರಡು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ 'ದ್ವಿಜ' ಜಾತಿಯವಾದರೂ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಟ್ರಾಜರ್ನೇ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ) ಇದರ ಉಪಯೋಗವು ಪಂಚಕಚ್ಚೆಯಂತೆಯೇ ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾದ ನಿಯಮವೇನಂದರೆ, ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗದ ಮುಂದಿರುವ ಮಡತೆಯು ಸದಾ ಗೋಚರವಾಗಿಯೂ, ಚೂಪಾಗಿಯೂ, ಪಾದದ ಮೇಲಿನ ಭಾಗದ ಸರಿಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆಯೂ ಇರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯಂತ್ರಸಾಧನಗಳಿವೆ. ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗದವರು ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಮತ್ತು ಟ್ರಾಜರ್ನ ಸುತತೆಯು

ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ (ಕಾಲಾನುಸಾರವಾದ) ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಈ ಸುತ್ತಳತೆಯು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಮಾದರಿಯೊಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಯಿಮರಿ ಯನ್ನೇ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಧರಿಸುವವರ ಕಾಲುಗಳು ಆನೆಯ ಕಾಲುಗಳೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಚೆಗೆ ಇದು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸಮುದ್ರದ ಜಹಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನಾವಿಕರ ಇಜಾರು ಬೃಹದಾಕಾರದವು. ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರುಂಡಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ, ಮಡತೆ ಎಂಬ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಕೇವಲ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಇಜಾರಿನ 'ವಿಶ್ವರೂಪ'ವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ, ಪರಾಣರು ಧರಿಸುವ 'ಬೊಗಳೆ'ಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ದರ್ಜಿಯೇ (ಸಿಂಪಿ) ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು, ನಿಂತ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಲಿಯುವನೆಂದೂ, ಇದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವುದೆಂದೂ, ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪಂಚಭೂತಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವೂ ಅಲುಗದಿರುವದೆಂದೂ ಒಂದು ಕೃತಿಯುಂಟು. ಪರಾಣರು ನಡೆಯುವಾಗ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯ ತರಂಗಗಳನ್ನೇ ನುವು ನೋಡುತ್ತಿರುವವೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಭ್ರಮೆ ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಸಾಧಾರಣ ಜಾತಿಯ ಇಜಾರುಗಳು ಯಾವ ನಿಯಮಕ್ಕೂ ಒಳಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಚಪ್ಪರದವರಿಕಾಯಿಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಲು ಹಾಕುವ ಹಂದರವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಎರಡು ರುಂಡಾಕಾರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೈಜಾಮಾಯೆಂದು ಧರಿಸಬಹುದು. ಉತ್ತಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಟ್ರಾಜರ್ಸ್‌ಗಳೂ ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದನಂತರ ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಇದೇ ದರ್ಜೆಗೆ ಬರುವವು. ಈ ಪೈಜಾಮಾಗಳು ಇಷ್ಟು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಇದು ಅಗ್ನಿವ್ರಾತನಾದ್ದರಿಂದ, ಬಾಳಿಕೆಗೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲವೂ ಬರುವುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ವಡಿಸಿದರೆ ಅಣ್ಣನದು ತಮ್ಮನಿಗಾಗಬಹುದು; ಅಜ್ಜನದು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ಪಂಜೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಮೂರು ಪೈಜಾಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಸುರುವಾಲೆನ್ನುವುದು ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದ ಪೋಷಾಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಗೆ ಅವತರಿಸಿದರೋ ಪ್ರಕಟವಾದ ಶಂಕೆ ತೋರುವುದು. ಸುರುವಾಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಯಾಮ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ವಿಸರ್ಜನೆಯೂ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಸಹಕರಿಸಿ ಈ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. (ಧರಿಸುವವನು ಬೃಹಚ್ಚರಣನಾಗಿದ್ದರೆಂತೂ ದೇವರೇ ಗತಿ.) ಉಂಗಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅರ್ಧಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ಚವವರಿಗೆ ಈ ಮುಖವು ಅಭೇದವೇ ಸರಿ. ಇದನ್ನು ಕೋಲುವ ಐರೋಪುರ ಬೀಚಿಸ್ ಇಹು

ಬಿಗಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ಶುಷ್ಕವಾದ ಕಾಲನ್ನುಳ್ಳವರು ಖ್ರೀಚೆಸ್ ಸಹಾಯ ದಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ಸುರುವಾಲುಗಳು ತೆಳ್ಳನಾದ ಬಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಕಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿ ತದ್ರೂಪವನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಸಾತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವವು.

ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದವರು ಮಾತ್ರವೇ ಇಚ್ಛಾರಿನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳದ ಜನತೆ. ದೇಶದ ವಾಯುಗುಣವೂ ಮೃತ್ತ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ರಾಜ್ಯಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯ ವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸದೇ ಹೋದದ್ದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಚ್ಛಾರಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಇದು ಖರ್ಚಿಲ್ಲದ ವಿಷಯವೆಂದು ಜನತೆಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ವನಮಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ವಾದಲ್ಲಿ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯರೂ ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳ(ಕಾಲುಕೊಳ್ಳ) ಬಹುದು.

—ಕೆ. ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾಯರು

ಅಭ್ಯಸನಗಳು:

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:-

೧. ಇಚ್ಛಾರುಗಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಾರಣಗಳೇನು ?
೨. ಇಚ್ಛಾರಿನ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೩. i ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಬದುಕುವವರಿಗೆ ಇದು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಾಧನೆ
- ii ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದವರು ಮಾತ್ರ ಇಚ್ಛಾರಿನ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳದ ಜನತೆ. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಇಂತಹ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಲೇಖಕರ ಬಲವು ಎತ್ತಕಡೆಗೆ ಇದೆಯೆಂದು ನಿಮಗೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ?
೪. 'ಇಂಡಿಯನ್' ಎಂದು ಅಮೇರಿಕೆಯ (ತಾಮ್ರವರ್ಣದ)ವರಿಗೂ ನಾನಾಭಿ-ಧಾನವು ಏಕೆ ಬಂದಿತು?
೫. ಈ ಯುಗಕ್ಕೆ 'ಇಚ್ಛಾರಿನ ಯುಗ' ಎನ್ನಬಹುದಾದಂತೆ, ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಲ್ಲವೇ ? ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

೧. ರೂಢ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಲೆ ನಿನೋದವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಶೈಲಿಯ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ.
- i ' ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದಗಳುಂಟು.'
- ii ಎಲ್ಲವು 'ದ್ವಿಜ' ಜಾತಿಯವಾದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಖ್ರೀಜಸೇಫ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ.
- iii ಇಚ್ಛಾರಿನ 'ವಿಶ್ವರೂಪ'
೨. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ನಿಸ್ಸಂಸಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವೆನ್ನಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಜನ ಇವರು.

ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನೋದವುಂಟಾಗುವ ಕಾರಣವೇನು?

೩. 'ಉತ್ತರ-ಕುಮಾರ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿ 'ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಮರು ಆರಂಭಶೂರರು' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಲ್ಲಿ ನಗೆಯುಂಟಾಗುವ ಕಾರಣವೇನು?
೪. ಜನರ ನಡೆನುಡಿಗಳ 'ಅಳತೆಗೋಲಾಗಿರುವ' ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಐದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸ್ವಭಾವವಿಶೇಷಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲವು. ಅವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬೆಳೆಯುವುದು ಉದಾ:

೧. i ಧೋತ್ರ ಧೌತವಸ್ತ್ರ' ಎಂಬ ಮೂಲಪದದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪ. ಇದರಿಂದ ಈ ವಸ್ತ್ರವು ನೊದಲು ಬಳಕೆಗೆಂತು ಬಂದಿತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದು,
- ii ಧೋತ್ರ ಶಬ್ದವು ಸುಮಾರು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ.
- iii ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪರಕೀಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯು ಒಳಗಾಗಿದ್ದಿತು, ಅಥವಾ ಯಾರಾರೊಡನೆ ಒಳಕೆಯಿದ್ದಿತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ ಇಜಾರ-ಸ್ಯಾಂಟಿಗಳು ಮುಸಲ್ಮಾನಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ.
೨. ಜಹಜು, ಡೋಣೆ, ನೌಕೆ, ನಾನೆ, ಹರಗೋಲು, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ, ಹಡಗ, ತೆಪ್ಪ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚಿತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

೧. ಓದಿರಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ:
 - i 'Indian Costume' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಉಡುಪುಗಳಲ್ಲಾದ ಮಾರ್ಪಾಟಗಳನ್ನು ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಕಳೆದ ೨೦೦೦ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲುವವು.
 - ii ಪ್ರಾಚೀನ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂಧಿಯು ದೊರೆತಾಗೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಅಜಂತಾ, ಎಲ್ಲಾರ, ಬಾದಾಮಿ ಮತ್ತು ಹಳೇಬೀಡಿನ ಚಿತ್ರಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸ ಬಹುದು.
 - iii ವಿಜಯನಗರದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನತ್ತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ೧೦-೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮೂಗಿನ ಅಲಂಕಾರ ವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂಥ ಚಿತ್ರ ಅಥವಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.
- ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳ ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಬದಲಾದುವೆಂಬುದರ ಇತಿಹಾಸವು ಗೊತ್ತಾಗಿ ವ್ಯಾಭಿಮಾನವು ಆಳಿಯುವುದು.

ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಅದರ ಅನುಕೂಲತೆ, ಸೊಗಸು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪಿನವರು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಅದರ ಬದಲು ಇಂದಿನ ರೀತಿಗಳು ಲೇಸೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರ, ಜಡೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕು.

೨. “ ಸೂಚಿಯ ಶೋಧವಾಗಿ ಮಾನವರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಶರೀರ ಸೌಖ್ಯವು ಮರೆ ಮಾಚಿತು. ಗಾಳಿಬೆಳಕಿಗೆ ಎರವಾಗಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅರೋಗ್ಯವು ಕುಂದಿತು.” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಬರೆಹ:—

೧. ಪಂಜಾಬ. ಬಂಗಾಳ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ದೇಶದ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನೋದ ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಡುಪು ಇರಬೇಕೆ? ಇದ್ದರೆ ಎಂತಹದಿರಬೇಕು? ಬರೆದು ತೋರಿಸಿರಿ.

೪. ಹನಿಗಳು

೧. ಸರಿ ಮತ್ತೆ !

[ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸ್ನೇಹಭಾವವಿದ್ದರೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಗೆಳೆತನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ಹನಿ.]

ದಾದಾ ಪಾಪರನೂ ಶ್ರೀನಾಥನೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಬ್ಬರ ಹೃದಯಗಳೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡವು. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥ್ಯವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪಾಪರನು ಮಲಯದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ “ಇಸ್ಟೇಟಿ ಎಜೆಂಟಿ” ಆಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಹೋದ. ಶ್ರೀನಾಥನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ರೂಪಾಯಿನ ಗುಮಾಸ್ತನಾದ.

ಇದಾದ ಎಂಟು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಪಾಪರನು ಮತ್ತೆ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ. ಎಂಟು ವರುಷಗಳು. ಸ್ನೇಹಿತರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾಣ ದಿದ್ದರೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ದಾದಾ ಪಾಪರನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಶ್ರೀನಾಥನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವಿತ್ಯವಾರ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಪಾಪರನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀನಾಥನೂ, ಶ್ರೀನಾಥನನ್ನು ಕಾಣಲು

ಈ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭ್ರಮವಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ !

ಶ್ರೀನಾಥನು “ಪಾಪರನಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗುವಾಗ—ಸ್ನೇಹಿತನಾದರೇನಂತೆ—ಹೀಗಿದ ಪಂಜೆ ಹರಿದ ಪರಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಜಿನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆ !” ಎಂದು ಅಸಾಧ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಪೆ ಬೇಡಿ ಎರವಾಗಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಡಲೂ ತೊಡಲೂ ತಂದ.

ಪಾಪರನು “ಪಾಪ! ಶ್ರೀನಾಥನು ತೀರ ಬಡವ. ಅವನ ಕಡೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಈ ಭಾರಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸರೆ ಅವನನ್ನು ಹಂಗಿಸಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಿಲ್ಸ್ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಯಿಸಿದ.

ಅದಿತ್ಯವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ! ಶ್ರೀನಾಥನ ಆವಾಂತರವೋ ಆವಾಂತರ ! ಗರಿಹಿಡಿದು ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಜರತಾರಿ ಅಂಚಿನ ಪಂಜೆ...ಸಿಲ್ಕ್ ಪರಟು...ಬ್ಲೇಸರ್ ಕೋಟು... ಕೋರಾ ನೇಟ... ಕಾಲಿಗೆ ಲೂಟು... ಎದೆ ಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾರದ ಚಿನ್ನದ ಸರಪಳಿ... ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಎರಿ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಟಾಂಗಾ! ಪಾಪರನು ತಾನು ಕೊಲಿಸಿದ್ದ ಮಿಲ್ಸ್ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ.

ಜೌಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಬ್ಬರೂ ಕಲೆತಾಗ ಶ್ರೀನಾಥನೇ ಮುಂಚೆ ಪಾಪರನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದನು. ಒಬ್ಬರೂ ಕೈಕುಲಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ರಿಪೇಹುಯ್ಯದೆ ನಖ ಶಿಖಾಂತವಾಗಿ ನೋಡಿದರು.

“ಅಲ್ಲ ! ಬರುವ ನಾಲ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಜರತಾರಿ ಜರುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವನಿಗೆ ಬಡತನ ಹೇಗೆ ಬಿಡುತ್ತದೆ? ಸರಿ ಮತ್ತೆ!” ಎಂದು ಪಾಪರನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನೆಂದುಕೊಂಡ.

ಮೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಮನುಷ್ಯ ಇವನು ! ನಾನು ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಸಂಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಇವನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಇವನು ಹಾಕಿರುವ ಬಟ್ಟೆ ನೋಡು ! ಹೀಗೆ ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೂಡಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನೆ ಇವನು ! ಸರಿ ಮತ್ತೆ !” ಎಂದು ಶ್ರೀನಾಥನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡ.

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡರು !

—ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

(ಹಳಿಗಳು ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ)

೨. ಹುಚ್ಚು ಹುಡುಗ

[ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಒಂದು ಹಳಿ. ಇದರೊಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿನೋದವು ಪೂರ್ವಿಕ ಭಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತಾನು ಜಾಣ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹುಚ್ಚ ಎಂಬುದು ನಾಡಿಕೆ. ಆದರದೆ

ಒಮ್ಮೆ ಹುಚ್ಚರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೈತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅವನ ಮುಖವು ಕಳೆಗುಂದಿರುವುದರಿಂದ ರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೆ “ನಿನೇತಕ್ಕಯ್ಯಾ ಇಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಅವನು ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಮಾತನಾಡಲು ತೊಡಗಿದ. “ಎಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ನೀವು? ಹೀಗೆ ಯಾರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಇಚ್ಛೆಯೆಂದರೆ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನಂತಾಗಬೇಕೆಂದು; ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಬಯಕೆಯೇನೆಂದರೆ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಪಳಗಿಸಬೇಕೆಂದು; ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚು ನಾನಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪ್ರಯತ್ನ. “ನೋಡು, ನಾವಿಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡು!... .. ಹೀಗೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಕಡಲಪಯಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಂತೆಯೇ ನೀನೂ ಏತಕ್ಕೆ ಆಗಬಾರದು?” ಎಂದು ನನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಉಪದೇಶ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೆಂದರೆ ಆತನಂತೆಯೇ ನಾನೂ ‘ಗರಡಿಯಾಳು’ ಆಗಬೇಕೆಂದು. ”

ಹೀಗೆಯೇ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಂಗೀತಾಚಾರ್ಯರು, ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು, ತರ್ಕತೀರ್ಥರು, ವ್ಯಾಕರಣತೀರ್ಥರು, ವೇದಾಂತಶಿರೋಮಣಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೊಂಟ ಬಿಗಿದೇ ಹೊರಟಿದ್ದರು.

ಕೊನೆಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ! ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿದ್ದಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏತಕ್ಕೇಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಐವರು ನಾನೇ ಆಗಿ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಿದೆ ನನಗೆ.”

ಇಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಿ ತರುಣನು ಸುಮ್ಮನಾದನು; ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ಕೇಳಿದನು. “ನಾನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿ? ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?” ಶಿಕ್ಷಣವೋ? ಹಿತಚಿಂತಕರ ಉಪದೇಶವೋ?”

“ನಾನು ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಬರೇ ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೇ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ.

ಬಳಿಕ ತರುಣನು ಮಾತನಾಡಿದ.

ಓಹೋ! ಹೀಗೆಯೇನು? ಸರಿ ಸರಿ! ಈ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಹಿಗಿರುವ ಹುಚ್ಚರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ನೀವು!”

—ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನ್

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

ಎಳೆತನದ ಗೆಳೆತನದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕಾಲದ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಣವು ಇರುವ ಕಾರಣವೇನು?

೨. ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

೧. ಹನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವವು ಹೆಚ್ಚು.

‘ಈ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಭ್ರಮವು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಲ್ಲ’

ಈ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಗೆಳೆತನದ ಕೆಲವು ಸವಿನೆನಪುಗಳು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ‘ಸರಿ ಮತ್ತೆ’ ಎಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಬಂದ ಮಾತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿತ ಮಾಡುವುದು. ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಅಡಿದ ಅಥವಾ ಬರದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರುವ ಅರ್ಥವಲ್ಲದೆ ಅದರೊಳಗಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯ ಬರೆಹಗಾರನ ಜಾಣ್ಮೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹೂವಿನ ನರುಗಂಪು ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಇಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅಥವಾ ಧ್ವನಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

೧. ಕೈಗಡ, ಸಾಲ, ಎರವಲು ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅರ್ಥಭೇದ ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ದೊಡ್ಡ ಮನೆತನ, ಹಿರಿಯ ಮನೆತನ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡವರು, ಹಿರಿಯರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥಭೇದವೇನು? ವಿವರಿಸಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಮೂಕಾಭಿನಯದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕರುಣೆ, ಸಿಡುಕು, ಅಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸುವ ಮುಖ-ಮುದ್ರೆ ಹಾಗೂ ಅಂಗವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

“ಗೆಳೆತನ-ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮೆ. ಅದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಾಳುವವನಿಗೆ ನಿರಾಶೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ!” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಾಧುವೇ?

ಬರೆಹ:-

೧. ಶ್ರೀನಾಥ ಮತ್ತು ಅವನ ಗೆಳೆಯನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಮುಂದೆ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗುವ ಸಂಧಿಯಾದಗಿಡುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರಿ. ಕಥೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ.

೨. ಗೆಳೆತನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಡ್ಡಿ ಅತಂಕಗಳು ಯಾವುವು? ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು.—

- ೧) ತಮ್ಮಂತೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವುದು ತಪ್ಪೇ?
- ೨) ಉಪದೇಶ ಮತ್ತು ಒತ್ತಾಯ ಇವೆರಡರ ಮೇರೆಗಳು ಯಾವವು?
- ೩) ತಾನು ಸರಿ, ಹಿತಕರ, ಲಾಭಕರವೆಂದು ಮನಗಂಡುದನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾಡಹಚ್ಚುವುದು—ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುವುದು ಅಯೋಗ್ಯವೋ? ಏಕೆ?
- ೪) ಜನರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಳೆ, ಕಾನೂನು ಇರಕೂಡದೇ?
- ೫) 'ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಆವಾರಿನ ಹೊರಗಿನ ಜನರೂ ಹುಚ್ಚರು' ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ಯಾಂಶವೇನು?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

- ೧) ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತರುವ ಕೌತಲವು ಇಲ್ಲಿಯ ಹನಿಯ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ.
- (೧) ಹುಚ್ಚರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- (೨) ಅಲ್ಲಿಯ ಕೈತೋಟವು ಹೇಗಿರಬಹುದು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
- (೩) ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥಾರಗಳುಳ್ಳ ತರುಣ ಹುಚ್ಚನ ಮುಖಭಾವ, ಉಡುಪು ನೋಡಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.
- ೨) ಜನರಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೊಂದು ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖಕನು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚನಲ್ಲಿರುವ ಜಾಣತನದ ಮೂಲವಾವುದು? ಹೊರಗಣ 'ಜಾಣ'ರಲ್ಲಿರುವ ಹುಚ್ಚನ ಅಂಶವು ಯಾವುದು?

ತಬ್ಬ ವಿಚಾರ:—

- ೧) i ಹುಚ್ಚು ಬೆಳೆ ಜೋಳಕ್ಕೆ. ಈ ಬಾರಿ.
ii ತಮ್ಮ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದ ಹುಚ್ಚು; ಹಿಡಿಯದವರಿಂದ ಯಾವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವೂ ಆಗಲಾರದು.
- ii ತಲೆತಿರುಕ ಹುಚ್ಚು.
ಈ ಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ 'ಹುಚ್ಚ' ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿರಿ.
- ೨) ತಂದೆಯ ತಮ್ಮ ಅಥವಾ ಅಣ್ಣ; ತಾಯಿಯ ಅಣ್ಣ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ; ತಂಗಿಯ ಗಂಡ, ಅಕ್ಕನ ಗಂಡ. ಈ ಬಳಗ ಸಂಬಂಧ ಜೋಡಿಸುವ ಒಂದೊಂದೇ ತಬ್ಬ ಹೇಳಿರಿ.

ವಾರ್ಕ-ಶಿಕ್ಷಣ:—

- ೧) ಹಲವು ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಣ ಕೂಡಿಹಾಕಿ, ದುಡ್ಡು ಇಟ್ಟಿಬಾಕು ಮುಳುಗಿದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಹುಚ್ಚನಾದ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸೆಟ್ಟಿ ಅಥವಾ ಮುಂದಾಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಆ ಆವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

- ೧) "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಹುಚ್ಚು.

ಇದೆಯೆಂದೇ ಲೋಕವು ಸುಸೂತ್ರ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇನ್ನೂ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರಿ.

- ೨) ಕಾಯದೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವಾಗಬಲ್ಲದು.

೫. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ

[ರಮಣೀಯ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಮನೋಹರ ಸುಮಧುರ ಸಂಗೀತ ವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಾವಬುದ್ಧಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ದಿವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಯ್ದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಿಡಿ ಅಗುವ ಅನಂದವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗ್ನಿಯ ಭಾಷಣದಿಂದಲೂ ಮೊರೆಯಬಲ್ಲುದು. ಇಂತಹ ರಸನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು ದೊರೆತೊಂಡಂತೆ ಎನಿಸುವುದು. ಪೂಜ್ಯ ಬಿ. ಎಮ್. ಶ್ರೀ. ಯವರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ತರುಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಮರ ಸಂದೇಶವು ಅವರ ಈ ಉಪನ್ಯಾಸ ದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಳಗಿನ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿನ ತೂಕ, ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಅಳವಾದ ಅರ್ಥ, ಯಾವ ಅಳುಕು ಇಲ್ಲದೆ ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿ ಮನನೀಯವಾಗಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದರದಲ್ಲಿ ೧೪-೭-೧೯೪೧ನೆಯ ದಿನ 'ಶ್ರೀ' ಅವರ ೩೭ನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬವನ್ನಾಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದು 'ಶ್ರೀ' ಅವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಭಾಷೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಮಹತ್ವದ ಭಾಷೆಗಳ ಮುಂದೆ ಇದೇ ? ಎಂಪು ಅದನ್ನು ಕೆಲವರ. ಕಡೆಗಣಿಸಬಹುದು. ನಮಗೆ ಅದು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ; ಮಹಾ ನೈಭವದಿಂದ ಬಾಳಿದ ಜನತೆಯ ಉಸಿರು; ಕಣ್ಣು. ಸಣ್ಣದೋ ದೊಡ್ಡದೋ, ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಒಟ್ಟು ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬೆರೆ ಎನೆಂದು ತೂಗಬೇಕು. ತೂಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಬದುಕಿದೆ—ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಒದಗಿ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಜೀವಾಳವಾಗಬೇಕು, ಅವರ ಆತ್ಮವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಬೇಕು. ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಬೇಕು. ಹಳೆಯ ನುಡಿ ಹೊಸದಾಗಬೇಕು. ಗ್ರಾಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲದೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದು, ಇನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಜೀವನವುಳ್ಳುವೆಲ್ಲಾ 'ಸಂಸ್ಕೃತ'ಗಳೇ. ಅವು ಜನತೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು (ಪಂಡಿತರಿಗೇ ಅಲ್ಲ) ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಕ್ಕೆ ಒದಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆ.

ಕನ್ನಡ ಹೀಗೆ ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ದೀಕ್ಷೆ. ಕಲಿಯುವುದೇ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕರೆ; ಕಲಿಯುವುದು, ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು. ಇದು ಸಣ್ಣದು, ಅದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನನಗೆ ಒಲ್ಲದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದದ್ದು, ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಸತ್ಯವಿದೆ, ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೊರತೆಯಿದೆ, ಕಲ್ಪವಿದಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಪಂಚ ಚಿಕ್ಕದೆಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಲವರಣವನ್ನು ಕೊಂಪೆಯಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕನ್ನಡದವರ ದೃಷ್ಟಿ ವಿಶಾಲವಾಗಬೇಕು ಬೇಕು ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದ ಬರುವುದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವನ್ನು ನಮ್ರತೆಯಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಡಕು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪೋಟುಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು, ಮುಚ್ಚಿದ ಕಡಕಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಆವನ್ನೂ ಅಂದವನ್ನೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಮಹಾಕಾವೇರಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಬೇಕು, ಕನ್ನಡಿಗರ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಬೇಕು, ಸಂಯುಕ್ತ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಭುಜವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ಈ ಒಂದು ಹೆಗ್ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮ ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಏಕಾಂತ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಅಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಗಟ್ಟಿ ಯಾವುದು, ಜಳ್ಳು ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಶಾಸ್ತ್ರತವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ನಮ್ಮ ಪರಮಧರ್ಮವೇಬೇಕು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಮತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿನ್ನವೂ ಉಂಟು, ಹಿತ್ತಾಳೆಯೂ ಉಂಟು, ಜೀವರಸವೂ ಉಂಟು. ಬರಿಯ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಕನಸೂ ಉಂಟು. ಹಿತ್ತಾಳೆಯಿಂದ ಚಿನ್ನ ಕೆಟ್ಟೀತು; ಕಸದಿಂದ ರಸ ವಿಷವಾದೀತು. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಯಾದರೆ ಚಿನ್ನವೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಒಂದಾಗುವವು; ರಸವೆಲ್ಲಾ ಪಾದ ರಸದ ಬಿಂದುಗಳಂತೆ ಕೂಡಿ ಸಮರಸವಾಗುವವು. ಕಲ್ಮಷಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆಯಾಗುವವು; ಅವನ್ನು ಬೇಸಾಡಬಹುದು. 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ' 'ಸತ್ಯಾನಾಸ್ತಿ ಪರೋ ಧರ್ಮಃ'

ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಾವು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಮೃತಕಲಶಕ್ಕೆ ಜೀಕಾದುದು ಎಂಥ ಧರ್ಮ, ಎಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಂಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಜನದ ಬದುಕು ನಿಜವಾಗಿ, ರಸಭರಿತವಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಬೇಕಾದರೆ, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು, ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ, ವಿಮರ್ಶಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ತೋಟಗಾರನಂತೆ, ಗಿಡವನ್ನು ಸಾಯಿಸದೆ, ಗಿಡವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಒಣ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ,

ಗಿಡಕ್ಕೆ ಜೀವರಸ ಬರುವಂತೆ ಕಸಿ ಮಾಡಿ, ಸೊಗಸಾದ ಹೂವು ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವಂತೆ ದುಡಿಯಬೇಕು. ಅಪ್ಪ ನೆಟ್ಟ ಮರವೆಂದು ನೇತುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. “ವಾಂಸಾಸಿ ಜೀರ್ಣಾನಿ ಯಥಾ ವಿಹಾಯ” ಎಂದಂತೆ, ಉಳಿಯಲಾರದ್ದನ್ನು ಉಳಿಯಲಾರದ್ದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು.

ಈ ಮನೋಧರ್ಮವು ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜರಚನೆ, ರಾಜಕೀಯ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೂತನರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿ ಇಬ್ಬರ ಅವಿವೇಕವನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಎಲ್ಲರ ಪರಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾಲ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಾರದು; ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಪಂಚ ಮರಳಲಾರದು; ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ, ನಾವು ಉಸಿರಾಡಲಾರೆವು.

‘ಅಸರ್ತೋಮಾ ಸದ್ಗಮಯ’ ಎಂಬ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ, ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ನ್ಯೂಮನ್ ನ - ‘Out of the shadows and vain imaginations into the truth’ ಎಂಬ ಹೊನ್ನುಡಿಯಂತೆ, ಇಲ್ಲದುದನ್ನು, ಭ್ರಮೆಯನ್ನು, ಕಲ್ಪನಾಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತೊರೆದು, ಇರುವುದನ್ನು. ಸತ್ಯವನ್ನು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ನಾವು ಸೇರಬೇಕು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ‘ವಿಮೃಶ್ಯೈತದ ಶೇಷೇಣ ಯಥೇಚ್ಛಸಿ ತಥಾ ಕುರು’ ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ‘ಪ್ರಜ್ಞಾವಾದವನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿರದೆ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮಾಡಿ, ಸತ್ಯಾಸತ್ಯ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ನಮ್ಮ ನಾಡನುಡಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಸಂಘರಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮುಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಇಪ್ಪು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ: ಬಿಡುಗಡೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, (Freedom, Liberation): ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅಸತ್ಯದಿಂದ, ಅಧರ್ಮದಿಂದ, ಪಾಪವಾಸನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ; ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅತಿಶಯದ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೆ, ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ. ಕರ್ಮಯೋಗಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪು ಅರ್ಥ ಸಾಕು. ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಕ್ಕಟ್ಟನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದು, ಸಂಯುಕ್ತ ಸುಖಮಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಳೋಣ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಜೀವನದ ರಹಸ್ಯ; ನನ್ನ ಕನ್ನಡ ಕೆಲಸದ ಗುಟ್ಟು; ನನ್ನ ಮಿಡಿತ, ಕುದಿತ.

—೨೭.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧ ಕನ್ನಡವೂ ‘ಸಂಸ್ಕೃತ’ವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಕಾರಣ?
೨. ‘ಕಲಿಯುವುದೂ ಕಲಿಸುವುದೂ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕರೆ’ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೧. i 'ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಳಿತಾದುದು ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಡಕಾದುದು ಇಲ್ಲ.'

ii ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಬೇಕು.

iii ವಿಮರ್ಶಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲಾಗದು.

vi ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ.

ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವ್ಯಂದ ಬರೆಯಿರಿ.

v 'ಅಪ್ಪ ನೆಟ್ಟಿ ಗಿಡವೆಂದು ನೇತುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ?'

ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕಾರಣವೇನು? ಯಾವ ಯಾವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಪ್ಪನ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆವು ಎರಡು ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ?

ಅಥವಾ

ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಲೆ ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಜಕ್ಕು ಇದ್ದುದನ್ನು ಬಿಸಾಡಬೇಕು ಎಂಬಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಯಾವುವು? ಎಂಬುದನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಭಾಷಾಭಾಸ:-

೧. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಕ್ರೃತ್ಯದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಪಂ. ಜಪಾದರ ಲಾಲ್ 'ಮುಕ್ತಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದ ಶೈಲಿಯೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿರಿ.

i ವಕ್ರೃತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಓಟವು ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡೂ ಪಾಠಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದ ೧೫-೨೦ ಪಾಞ್ಯಗಳನ್ನು ತೂಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ii ವಾಗ್ಮಿಯು ಕೇಳುವವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರಿ.

೨. ಈ ಪಾಠದೊಳಗಿನ ವಕ್ರೃತ್ಯದ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಂಧದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರಿ.

ಶಬ್ದವಿಚಾರ:-

೧. ನಿರ್+ದುಷ್-ಹೀಗೆ ನಿರ್ ಸೇರಿ ಅದ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೨. i ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬೆಲೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ.

ii ಅವಿಚಾರಿಯ ಮೂತಿಗೆ ಬೆಲೆಯೇನು?

ಇವೆರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ 'ಬೆಲೆ' ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಥಭೇದವೇನು?

೩. ಜೀವಾಳ, ಮುಟ್ಟಿ, ಗುರಿ, ಮೆಟ್ಟಿ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ.

ನಾಕ-ಶಿಕ್ಷಣ

ವಾಗ್ಮಿಯಾಗಲಿಟ್ಟಿಸುವವನಿಗೆ ಮುಖಪಾಠ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರಬೇಕು. ಇದರೊಳಗಿನ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವ್ಯಂದ ಪಾಠ ಮಾಡಿ, ತಕ್ಕ ಹಾವಭಾವ, ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿಕ್ಕೊಂದಿಗೆ ಅದಿ ತೋರಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

೧. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಂತಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ದಿಂದಲೇ ಭಾರತದ ಅಖಂಡತ್ವವು ಉಳಿದೀತು, ಏಕೈಕವು ಬೆಳೆದೀತು.
೨. ಸ್ವಭಾಷಾಭಿಮಾನವು ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬರೆಹ:—

೧. ನನ್ನ ಜೀವನದ ಉಸಿರು.
೨. ಕನ್ನಡದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ನಾನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸೇವೆ.

ಅಪರಾಧಿ ಯಾರು ?

[ಕನ್ನಡದೊಳಗಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು. ಕಥನಪದ್ಧತಿಯೊಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕುಶಲತೆಯು ಅಭ್ಯಸನೀಯವಾಗಿದೆ. ಪತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಬರೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಹ ಆ ಶೈಲಿಯು ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ; ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ನೆವದಿಂದ ಸಮಾಜದ ಎದುರಿಗೆ ಇರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಹಿಂದೆಗೆದರೆ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವು ಅಳಿಯುವುದೋ ಉಳಿಯುವುದೋ ಹೇಳಲು ಅಸಾಧ್ಯ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕಗಳು ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನೋದಿದ ಬಳಿಕ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.]

(೧)

ಅಣ್ಣ,

ನಾನು ಬರೆದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಗದವು ತಲುಪಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮೊದಲೇ ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಲೂ ಬಹುದು ಅಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವೇ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿನಗಿದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವೆನು.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗೇಶರಾಯರದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಗೊತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ, ನಿನಗೆ ಅವರ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿರಲಾರದು. ಈ ಮನೆಗೆ ನಾವು ಮೊದಲು ಬಂದ ಸುರುವಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ 'ಕೂರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತಿವೆ ರಾಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿನಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಿರಲಾರದು. ಚಿಕ್ಕತನದ ತಂಟೆಯಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆಗಾಗಿ ನಾವಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ. ನಾವು ಊಹಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀಚರವರು. ನಾನೇಕೆ ಅವರ ಗುಣವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು

ನೀನು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕುಬಡುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿಕೋ; ನಾನೀ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ಅವರ ನೀಚತನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕಾರಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಗಾಗಿ; ಪಾರ್ವತಿ ಯಾರೆಂದು ಗೊತ್ತೇ ? ನಮಗೆ ಕನ್ನಡ ವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ — ಆ ಪಂಡಿತರ ಮಗಳು. ಪಂಡಿತರು ಪಾರ್ವತಿ ಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ ವರ್ಷವೇ ಸತ್ತು ಹೋದದ್ದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅವಳ ಪತಿಯೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಾಲ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಅವರ ದಾರಿ ಹಿಡಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅನಾಥ ಪಾರ್ವತಿ. ಅವಳ ಚಿಕ್ಕಮಗುವನ್ನು ಸಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೇನೂ ಉಪಾಯ ತೋರದೆ ನಾಗೇಶರಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತಳು. ಇದು ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು.

ಮಗುವಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ರಾಯರ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ರಾಯರು ಅಪವಾದದ ಹೊರೆಯೊಡನೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿ ಮೊನ್ನೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರದೂಡಿರುವರು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಬಾವಿಯ ಹತ್ತರ ನಿಂತಿದ್ದಳಂತೆ. ನಮ್ಮ ಗೈಬಿ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ದನವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಒಲಾತ್ಪಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಒಲಾತ್ಪಾರದಿಂದ ಗೈಬಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಈ ದಿನ ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ಶವಗಳನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ತೆಗೆಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ನನಗವಳ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು.

ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾಪ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿದಿದ್ದ ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತಾನೇನೂ ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಉಪವಾಸ. ನಿನಗದೆಲ್ಲಾ. ಏಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವೆನೆಂದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಹಾಯವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು, ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಆಲೋಚನೆಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಯವರು ಸೇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಬಾವಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಗತಿಯಾಗುವುದು. ಏನು ಮಾಡುವಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ, “ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ: ಈ ಮಗುವಿನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀವಾದರೂ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಿ” ಎಂದು ಅಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವಳ ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಅಣ್ಣ, ಅವಳ ತಂದೆ ಪಂಡಿತರು; ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿರಬಹುದು. ಅನಾಥ ಆಬಲೆಯರು, ಅತ್ಯಾಚಾರಿಯ

ಯಾದರೆ ನಮಗಾಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಕೊಡದಿದ್ದು ದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಎಷ್ಟು
ಮಂದಿಸಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೇ. ಇದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತರು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರ
ಜಾತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾವನೆಯನ್ನವರು ಬದಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.
ಇರಲಿ, ಈ ಕಾಗದ ನೋಡಿದೊಡನೆ ಬರುವಿಯಾಗಿ ಆಶಿಸುವ,

ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂಗಿ,
ಉನ್ನೀಸಾ

(೨)

ಸೀತಮ್ಮನವರೇ,

ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನಿಮಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಮಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
ನೋಡಿ; ಈಗಲಾದರೂ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿತೇ ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು ನಿಜವನ್ನು
ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕಮಲೆಗೆ ಜ್ವರ; ಅವಳಿಗೆ ಔಷಧಿ ಕುಡಿಸಿಲ್ಲ,
ರಘುವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿಲ್ಲ, ಅಡಿಗೆಯೂ ಆಗಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ನಿಮಗೊಂದು
ವಿಶೇಷದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ
ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಆ ವಾರ್ತೆ ನೋಡಿ-ಬೊಂಬೆಯ ಹಾಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ-ಆ ಪಂಡಿತರ ಮಗಳು-ಅವಳು ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟು ತುರುಕರ ಜಾತಿಗೆ
ಸೇರಿದ್ದಾಳೆ; ನೋಡಿ-ಅವಳನ್ನು ಅವಳಪ್ಪ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದು ಎಂತ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸು
ವಾಗಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು-ಅವಳು ಹೀಗಾಗುವಳೆಂದು! ಇದು ಬೇರೆ ತಮಾಷೆ
ನೋಡಿ-ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ-ಈ ಜಾತಿಗೇಡಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಶಾಲೆಗೆ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು-ಅವಳನ್ನು ತ್ವರ ಕೇಳಿ- “ಸೇರದೇ ಅವಳೇನು ಮಾಡುವುದು?
ಸೇರದಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವದರ ಬದಲು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅವಳ ಮುಖಕ್ಕೆ
ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಬಾವಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ ನಿಮಗೆ ಅವಳು ಏನಾದರೇನು?” ಎಂತ.
ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ್ದು ತಪ್ಪಂತೆ! ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟವಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳ
ಬೇಕಾಗಿತ್ತಂತೆ! ನೋಡಿದಿರಾ ಹೇಗಿದೆ ಎಂತ!

ಹೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತು; ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು- ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಿಡುವಿದ್ದಾಗ
ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ನಿಮ್ಮ

(೩)

ನಲಿನಿ,

ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗುವು, ನಿನ್ನ ಕಾಗದಗಳೊಂದೂ ಬಾರದೆ; ಏಕೆ ಬರೆಯುವ
ದಿಲ್ಲ? ಕಣ್ಣಿರೆಯಾದೊಡನೆಯೇ ಮರೆತು ಹೋಯಿತೇನು? ಸಹಜ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು

ಹೊಸ ಗೆಳತಿಯರು ಸಿಕ್ಕಿರುವಾಗ ಹಳೆಯ ಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ನೇಹಿತೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ನೀನೆಷ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದರೂ, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅಗಾಗ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಈ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳಿದ್ದೇನೆ; ಎಂಬುದನ್ನು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹತ್ತು ಕಾಗದಗಳಿಗೆ ನೀನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನಾದರೂ ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಮಯವನ್ನು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ನೀನು ಹೆದರ ದಿರಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗ ನಾನು ಕೀಟಲೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ನೀನೂ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಹೆದರಿ ನಾನು ಕೇಳುವುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ.

ನೆನಪಿವೆಯೆ ನಲಿನಿ! — ಆಗಿನ ಆಟ, ತಮಾಷೆ, ಅಗಿನ ನಗು ಎಲ್ಲಾ! ಆಗ ನಾವು ಶಾಲೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು! ನಾವು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ನೋಡಿ, ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಗಲುಗಳ ಸುಗಂಧ! ಆಗ ನಾವು ಜೀವನವು ಸುಖಸಂತೋಷಮಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆವಲ್ಲ, ನಲಿನಿ! ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಷ್ಟು ಜನರು ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ನೋಡು! ನಮ್ಮ ಗೆಳತಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡು—ಅವಳು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲಿ? ಈಗವಳನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾತನೆಗಳೆಲ್ಲಿ! ನಾವೆಂದಾದರೂ ಅವಳ ಗತಿ ಹೀಗಾಗಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿದ್ದೆವೇ? ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಿ ಎಂದು ನಾವು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಮಾ ಈಗ ನೋಡು— ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜಸುಧಾರಕಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಜನರು ಹಾತೊರೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಂದಿನ ಉಮಾ ಇವಳೇನು? ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಮದುವೆಯಾಗುವದೇ ಇಲ್ಲ! ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಂತೆಗೆ ಈಗ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವಳಾಗಿ ಬುದ್ಧಿವಂತೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲೆಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಡ್ಡಿ, ಮಾದೇವಿ ಎಂದು ಬಿರುದುಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಷಾದಕರವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಇದೆ ನಲಿನಿ— ಅದೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಷಯ—ಹೇಗದನ್ನು ಬರೆಯಲಿ ಹೇಳು?

ಸೌಂದರ್ಯ ಗುಣ ನಡತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿ ವಿಧವೆಯಾದದ್ದೂ, ನಾಗೇಶರಾಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನಾರದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೆವು, ನಲಿನಿ! 'ನಮ್ಮ ಸುಂದರಿ, ರಾಜನ ರಾಣಿ— ಕಿರೀಟಧಾರಿಣಿ ಯಾಗುವಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಾವು ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವಲ್ಲ! ಅವಳಿಗೆ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಹುಷ್ಟರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಳು, ನಲಿನಿ, ರಾಯರ ಪಾಪದ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಇದೇ ನೋಡು—ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ನಾಯಕ, ನಮ್ಮ ಜಾತಿ, ನೀತಿ, ಸಮಾಜ ಉತ್ತಮ

ವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಾವೆಷ್ಟು ಸಲ ಉನ್ನೀಸಳೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿಲ್ಲ! ಮುಸಲ್ಮಾನ ಜಾತಿಯವಳೆಂದು ಉನ್ನೀಸಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಲ್ಲ! ಊರು ತುಂಬ ನಮ್ಮವರ ಮನೆಗಳಿದ್ದು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುವವರಿರಲಿಲ್ಲ! ನಮ್ಮವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಲ್ಲದೆ ದಯೆಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಆ ಜಾತಿ ನಿಯಮಗಳೂ ಹೊಗಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ! ಗಂಡಸರು ಆ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನೋಡು ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ದೊಡ್ಡ ತನದ ಕುರುಹು.

ಉತ್ತಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಜಾತಿಯ ನಮ್ಮವರು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅವಳ ಮುಟ್ಟು ಮಗುವಿನೊಡನೆ ಬಾವಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಕೈಹಿಡಿದು ಅದರದಿಂದ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತವಳು ಯಾರು ಗೊತ್ತೇ? ಉನ್ನೀಸ! ವೈಂಭಳೆಂದು ನಾವು ನಕ್ಕು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉನ್ನೀಸ! ಈಗ ಹೇಳು, ನಲಿನಾ, ಉತ್ತಮರು ಯಾರೆಂದು?

ಊರವರೆಲ್ಲರೂ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಮೊದಲೇ ನಮಗೆ ಅವಳು ಹಾಗಾಗುವಳೆಂದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದವರು, ಅವಳು ಹಾಗಾಗದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲವೇಕೆ?— ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪಕ್ಷದವಳೆಂದು ನೀರಿಗೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ನೆರೆಕೆರೆಯವರು ಸನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ

ಅಪರಾಧಿ ಯಾರು ನಲಿನಾ? ಪಾರ್ವತಿ ರಜಯಾ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಣೆ ಯಾರು? ಅವಳೇ? ರಾಯರೇ? ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಕ್ರೂರ ಕಠೋರ ಸಮಾಜವೇ? ಯಾರಾದರೇನು? ಅದುದಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿತು ಪಾರ್ವತಿಯಾಗಿ ಅವಳು ಸುಖದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ರಜಯಾ ಆಗಿಯಾದರೂ ಅವಳ ಜೀವನವು ಸುಖಮಯವಾಗಲೆಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ.

ಸಾಕು; ಇನ್ನೇನು ಬರೆಯಲಿ—

ನಿನ್ನ,

ಲಕ್ಷ್ಮಿ.

ತಾರೀಖು ೮ ರ ಸ್ಥಳಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗಿತ್ತು.

ಮೊನ್ನೆ ದಿನ ಹಿಂದೂ—ರಮಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದು ಊರಿನ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಹಳ ವಿಷಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿಸಂಭವಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಹಿಂದುಗಳ ಸಭೆಯೊಂದು ಕ್ರೀಮಾನ್ ನಾಗೇಶರಾಯರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ

ಗೌರಮ್ಮ

(ಕಂಬನಿ ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದಿಂದ)

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಡುಗೆಯವಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಕಾರಣವೇನು ?
- ೨) ಉನ್ನೀಸಳು ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನೇಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು ?
- ೩) ಸೀತಮ್ಮನವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದವಳ ಮನಸ್ಸು ಎಂತಹದಿರಬೇಕು ? ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನೇಕೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ ?
- ೪) ಪಾರ್ವತಿಯು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ ?
- ೫) ಕತೆಯ ಮುಗಿತಾಯದ ಔಚಿತ್ಯವೇನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

- ೧) ಈ ಮೂರು ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಶೈಲಿಯು ಮತ್ತು ಬರೆದವರ ಸ್ವಭಾವ ಇವೆರಡೂ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉನ್ನೀಸಳ ಕರುಣೆ ಅವಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗುವ ಹೀನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಎರಡನೆಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಅನೇಕ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯದವಳು ಈಗಲೂ ಬಿಡುವು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿ ಯಾವುದು ? ಎರಡನೆಯ ವಾಕ್ಯವ್ಯಂದದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕ್ಷುದ್ರ ದೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಮೂರನೆಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತವು ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

- ೨) ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸಿರಿ.

(ಅ) ನಮ್ಮವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಲ್ಲದೆ ದಯೆಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ.

(ಬ) ಉನ್ನೀಸ ! ಮೈಂಥಳೆಂದು ನಾವು ನಕ್ಕು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ 'ಉನ್ನೀಸ !' ಈಗ ಹೇಳು ಸಲಿನ್ಯಾ. ಉತ್ತಮರು ಯಾರೆಂದು.

ಕಟ್ಟು ವಿಚಾರ:—

'ಕೇಡಿ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮಾನಗೇಡಿ, ಕುಲಗೇಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಋದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.

ದಾರಿ—ತೋರು:—ಕಾಯು:—ಹಿಡಿ:—ಬಿಡು ಇವುಗಳನ್ನು ಆರಿಯಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:—

ಶ್ರೀ ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ ಅವರು ಬರೆದ 'ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪುಟ ೧೨ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

- ೧) ಪಾರ್ವತಿಯು ರಜಿಯಾ ಅದುಂದು ಯುಕ್ತವೆ ?

ಬರೆಹ:—

- ೧) ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರಬಾರದಾಗಿರಬೇಕೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಯಾವುವು, ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೭. ನೈಣಿಕ-ಶಿಖಾಮಣಿ ಶೇಷಣ್ಣನವರು

[ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಭಾರತದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಿ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ವಿಶೇಷ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳವು ಅನಂತ ಕಾಲವೂ ತರುಣಿಗಿಲ್ಲ ಉದಾತ್ತ ಅದರ್ಶ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ನೈಣಿಕ-ಶಿಖಾಮಣಿ ಗಳ ಹೆಸರು ಭಾರತದ ಸಂಗೀತದ ಅರ್ವಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ.]

ನಾನು ಕೂಡ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರೂ ಬಿಡಾರದ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರೂ ಮಹಾಪುರುಷರು. ಶೇಷಣ್ಣನವರು 'ನೈಣಿಕ-ಶಿಖಾಮಣಿ' ಎಂದು ಮೈಸೂರ ಅರಮನೆಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಿರು

ದನ್ನು ಗಳಿಸಿದವರು. ಈ ಬಿರುದು 'ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ' ಮುಂತಾದವು ಗಳ ಹಾಗೆ ಬರೀ ಸಂಕೇತವಾಗದೆ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕ ವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಶೀ. ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರು

ಇವರು ಲಾಕ್ಷಣಿಕರಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ಸಂಗೀತ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ದಾಹರಿಸಬಲ್ಲವರಲ್ಲ. ಅವರು ಕಲಿತದ್ದು, ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಕಬ್ಬಾರ್ಥ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲ, ನಾದಲಯವಿದ್ಯೆ. ಇವರಿಗೆ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕನ್ನಡದ ಓದು ಬರಹಗಳ ಮಟ್ಟವೂ ಬಹಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಬರೆದ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಏರಿಳಿತಗಳೂ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳೂ ಇವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಂತದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸಮಕಾಲಿಕವಾದ ಸಂಗೀತ ಲಕ್ಷಣವೇ. ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ವೀಣೆ ಬಾರಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದ ಪ್ರತಿನಿಮಿಷವನ್ನೂ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದವರು. ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಟ್ಟದವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನೂ ಗೌರವ ವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದ್ದ ಧನ್ಯಜೀವಿಗಳು.

ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬೀಳದೆ ಯಾವ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದವು. ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ರಹಸ್ಯಗಳಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಗುರುಕುಲವಾಸ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಇಂಥಾ ರಹಸ್ಯಗಳು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಗ ಹೇಳುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

೨೯. ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಬಕಳವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಗಗಳು ಶಂಕರಾಭರಣ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಭೈರವಿ, ಕಾಂಬೋದಿ ಮುಂತಾದವು. ಅಹಿರಿ, ಹುಸೇನಿ ನೊದಲಾದ ದೇಶೀಯ ಮಿಶ್ರ ರಾಗಗಳ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಯಾದರೂ ಆ ರಾಗಗಳ ವಿಸ್ತರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ. ಒಂದು ಸಲ ಶೇಷಣ್ಣನವರನ್ನು ಹುಸೇನಿ ರಾಗವನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. 'ನನ್ನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅತ್ಯಪ್ರೀತಿಯ ಸೂಚಕವಾಗಿ ನಗುತ್ತ ಅವರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಆ ರಾಗವನ್ನು ಬಾರಿಸಿದರು. ಅದರ ನನಗೆ ಬಾರಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಸಹಜವಾದ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಭೆಯೇನೂ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಸಂಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಾಧಿಸಿದ ಗೆಲುವೂ ಗೌರವವೂ ಚತುರಸ್ತ್ರದ ನಡೆಯ ಅದಿ, ರೂಪಕ, ತ್ರಿಪುಟಿಗಳಂತಹ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತಾಳಗಳಿಂದಲೇ ಆಗಿವೆ. ಅವರು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಯ್ಯನವರೂ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯವರೂ ರಚಿಸಿದವು. ವೀಳಿತರ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಬಂಧ, ಲಾಯ, ಸುಳಾದಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಬಾರಿಸಿದುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಸ್ವಂತ ರಚನೆಗಳಿಂದ 'ತಿಲ್ಲಾನಾ'ಗಳನ್ನೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೈಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದಿಷ್ಟು ಇವರ ರಚನಾಪ್ರಪಂಚದ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯ. ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಅಲ್ಪ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಅದು ಮಹಾಪರಾಧವಾಗುವುದು. ಈ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಅವರು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಅದ್ಭುತವಾದುವು; ಅನೇಕರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುವು.

ಶೇಷಣ್ಣನವರು ರಸಿಕರು, ಸುಕುಮಾರರು. ಒಹಳ ಚುರುಕಾದ, ಕದಡಿಲ್ಲದ ಮಿದುಳು; ಮರವರಿಯದ ಮೇಧೆ. ಆರಾಧಿಸಿದ್ದು ವೀಣೆಯಾದರೂ, ಕೈಗೆ ಯಾವ ವಾದ್ಯ ದೊರೆತರೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಎಳೆದು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಹಲ ಅವರದು. ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಾರಲ್ಲೂ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಪಿಟೀಲು, ಪಿಯಾನೊ, ಜಲತರಂಗ, ಸ್ವರಬತ್ತು, ಹಾವೇ. ನೀನಿಯಂ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ವಾದ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ. ತನ್ನ ಸಂಗೀತದ ಮೊದಲನೇ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಕಂಗಿರಾಯರು 'ನಮ್ಮ ಶೇಷಣ್ಣನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ತೊಲೆ, ಸೇದೋ ಹಗ್ಗ ಕೊಟ್ಟರೆ

ಕೇಳಬೇಡಿ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀಣೆ ಅವರ ವಾಲಿನ ದೇವತೆ; ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಯಾರಿಗಾಗಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೂ ಈಶ್ವರನ ಅನೇಯತಾ ಸ್ವರೂಪ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುದು. ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಭಾವ ಅವರ ತಪಸ್ಸಿನ ಆಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಅವರ ಉಗುರಿನಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ ಒಂದು ಮಿಠಾಣಿ ಕೇಳಿದವರಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ನಾದದಲ್ಲಿ 'ಸಂಚು' ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಸುಕುಮಾರವಾಗಿಯೇ ತೋರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಅವರದು. ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ವೀಣೆಯೊಡನೆ ಅವರಾಡಿದ್ದು ಅಟವೇ ಹೊರತು ಜಗಳವಲ್ಲ; ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾದದ್ದೆಂದು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸಿ ಅವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಫಲವು ಸುಖವೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿ ತೋರಿಸಿದವರು. ಅವರ ಕಚೇರಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾಲು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ರಾಗ, ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿ, ಸ್ವರ, ರಚನೆ ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ವರ್ಣ ಬಾರಿಸಿದುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆಯೋ ಏನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅವರಿಗೆ ಕೀರ್ತನೆ, ವರ್ಣ ಮುಂತಾದವು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಅಭ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಬಿಸಿಯೇರುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವ ಹೆದ್ದಾರಿ. ಪದಗಳು, ಜಾವಳಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನವರು ಕೈಯಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಚೇರಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶಿ ರಾಗಗಳು, ಜಂಜೂಟಿ, ಕಾಪಿ, ಕಮಾಚು, ಬೇಹಾಗು, ಇಂಥವು. ರಾಗ, ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿ, ಸ್ವರ—ಎಲ್ಲಾ ಹಲವು ವಿಧವಾದ ಹೂವೂ ಚಿಗುರೂ ಮಳೆ ಕರೆದಂತೆ, ಕುಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಎರಚಿದಂತೆ; ಎಣಿಸಿ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ, ಅಪ್ರಯತ್ನಸಿದ್ಧವಾದ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ರಚನೆ ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವೋ ಅಷ್ಟು ಗಂಭೀರ, ಎಷ್ಟು ತೊಡಕಾದದ್ದೋ ಅಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಯಾವುದು ಬಾರಿಸಿದರೂ ನಗೆಮೋಗವೇ ಹೊರತು ತುಟಿ ಬಿಗಿಯುವುದು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ. ನಡೆ ಎಷ್ಟು ವಿಲಂಬವಾದರೂ ದ್ರುತವಾದರೂ ಅಷ್ಟೂ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟು. ಗಣಿತಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ವರ 'ಪಂಚಕ'ಗಳಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಗಳ ರಂಗೋಲಿಯ ಹಾಗೆ ಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಒಂದರೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸೇರಿ ಮೇಳೈಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವೃದ್ಧ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಲ ತಮ್ಮ ಕೈಯ ನಾದಲಯಾ ನಂದಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸೊಕ್ಕಿ ಸೊಗಸಿ, ಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡುತ್ತ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬಾರಿಸುವುದನ್ನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂಗೀತ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಅವರ ವರ್ಣ-ತಿಲ್ಲಾನಾ ರಚನೆಗಳು ಹಲವಾರು ಇವೆ.

ಮಹಾರಾಜರಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಮೇನಾ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿತು ಸಂಚರಿಸಿದರು. ತಾವು ಕೈಹಾಕಿದ ವೀಣಾವಾದ್ಯದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಇತರರು ಕೈಹಾಕಲಾಗದಂತೆ, ಸೀಮೆಸೀಮೆಯಲ್ಲೂ ಸಿಂಹಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ತಿರುಗಿದರು ವೈಣಿಕಶಿಖಾಮಣಿ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮ ನಾದವುಳ್ಳದ್ದು ವೀಣೆ; ಅದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಮೂರುನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಸಭ್ಯರನ್ನಾದರೂ ಮೂಕ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಕೂರಿಸಿ ತಲೆಯಾಡಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿ ಅವರದು. ಎಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಅವರು ಬಂದರೆಂದರೆ ಎದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆ! ಎಷ್ಟು ಜನರು 'ಭಲೆ' ಎಂದರೂ ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಅನ್ನುವ ವರೆಗೂ ಆ ಗಾಯಕನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲೆಯದು?

ಇನ್ನು 'ಭಲೆ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ 'ಚೌಕತಿ' ಉಂಟೆ? ಒಂದೇ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿ ಬರಲಿ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅವರ 'ಭಲೆ' ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆತ್ತನೆಯ 'ಪಲಕು' ಒಂದು ಕೇಳಬಂದಿತ್ತೇ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊರಡುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆ, ಒಳಗಿನ 'ಪೆಟ್ಟಾರಿ'ಯಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಮಹಾರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಶಾಲನ್ನೂ ತರಿಸಿ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸನಿಗೆ ಹೊದಿಸಿಬಿಡುವರು. ಸಿತಾರು ವಾದ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವೆನಿಸಿದ ಬರಖತ್ತುಲ್ಲಾಖಾನರೂ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ 'ಪೀಲು' ರಾಗವನ್ನು ನುಡಿಸಿದಾಗ, ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಮಾತನಾಡಲಾರದೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲನ್ನು ತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಾರೆ ಅತನಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಕೊಡುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಅತನ ಮೇಲೆ ಅಭಿವೇಕಮಾಡಿದ ಆ ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ! ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಫಲವಾದ ಇಂಥ ಪಂಡಿತರ, ಇಂಥ ಉದಾರಹೃದಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬದುಕಿರಲಾಯಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ನನಗೆ ಒಂದು ಗರ್ವ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಂಥ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ನನಗೇ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಗರ್ವ. ಆ ಗರ್ವ ಈವರೆಗೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದವರಿದ್ದರು, ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವಿರುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೀರ್ಣಜಾತಿ ಧ್ರುಪತಾಳದಲ್ಲಾದರೂ, ತಂತಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು, ವಲ್ಲಿವಿಯನ್ನು ಗಂಟೆಗಳ ಕಟ್ಟಲೆ ಬಾರಿಸಿ, ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಬಿಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆ ರಸಿಕತೆಯುಳ್ಳವರಾರು? ಆ ಅರ್ಥ್ಯಹೃದಯವುಳ್ಳವರಾರು? ಆ ನಾದಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವರಾರು? ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ (ವಾದ್ಯವನ್ನು) ನುಡಿಸುತ್ತ ಕಚೇರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಾಸೀ' ರಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಆ ಶ್ರುತಿಲಯಗಳಿಂದ, ಆ ರಾಗಮಾರ್ಗವದಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ನುಡಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುತ್ತ ವೀಣೆಯ

ಮೇಲೆ ತಲೆಬಾಗಿ, ನಾದಸಮಾಧಿಯನ್ನು ನುಭವಿಸಿ 'ಇನ್ನು ನುಡಿಸಲಾರೆ; ಮುಂದು ಕ ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ವಿನಯ ಬಂದಿದ್ದವರ ನ್ನೇಲ್ಲ ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಎಂಥ 'ವಾಸನಾಪರಿಪಕ್ವಬುದ್ಧಿಯುಕ್ಯವರಾ ದರೂ, ಆ ಪಾರವಶ್ಯವೂ, ಅಲಯವೂ ನಮಗೆ ಬಾರದಲ್ಲ, ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟಿವು. ಬಂದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಕಡೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಧುವಾದಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋದವು.

ವಾದ್ಯವನ್ನು ಇತರರು ನುಡಿಸಿದರೇನು? ತಾನು ನುಡಿಸಿದರೇನು? ನಾದವೂ ಅದರ ರಸವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ. ಅದರ ಸೌಖ್ಯವನ್ನರತು ಅನುಭವಿಸಬಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗೆ, ಇತರರು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುವರೆಂದಾಗಲಿ, ಹೊಗಳುವರೆಂದಾಗಲಿ ತೋರದು. ಭೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಗರ್ವವೆಂದು ಕರೆಯುವವೋ, ಯೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಮಹತ್ತ್ವವೆನ್ನುವೆವು. ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಅಂಥಾ ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಗಳಿಗೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ವೀಣೆಯ ಚಿಂತೆಯೇ, ಭಗವಂತನು ಅವರಿಗಿತ್ತು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದೂ ಒಂದು, ಅದೂ ಉತ್ತಮಾಂಗ! ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಅವರ ಪಾಲಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀಣೆ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಸ್ವಾರ್ಥವಿಲ್ಲ ವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಗರ್ವಪಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮೈಡೆಕವಿದ್ವಾಂಸನು ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತನಗೆ ಸಂತೋಷ ವಾದಾಗ 'ಹಾಗೆ ನುಡಿಯ ಮುಂಡೇ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ! ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ವೀಣೆ ಒಬ್ಬ ಭೋಗವಷ್ಟೆ! ಶೇಷಣ್ಣನವರಿಗೆ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ವೀಣೆ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ. 'ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ನುಡಿಸುವೆ ವಲ್ಲದೆ, ವೀಣೆಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನುಡಿಸಬಲ್ಲ ಪುರುಷನು ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಅವರು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅದರ ವಾದನ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ರಸಮಾಧುರ್ಯವನ್ನೂ ಇತರರು ಅನುಭವಿಸಲಾರರಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹಾರ್ದಿಕ ವಾದ ಚಿಂತೆ. ಭಗವಂತನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾದವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತೋರಿಸ ಬಲ್ಲ ವಸ್ತುವಾವುದಾದರೂ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ಅದರೆ ಅದು ನಾದವೇ. ಇದನ್ನರಿತವರಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ತಮ್ಮ ಪರಿಚಿತರನ್ನು ಕರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅವರಿಂದ ಬಲವಂತವಾಗಿಯಾದರೂ ವೀಣೆ ಕೇಳಿಸಿ ಕಳುಹು ತ್ತಿದ್ದರು ಮರಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಅನಾರೋಗ್ಯಸ್ಥತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರು ಬಂದರೂ, "ಏನು ಮಾಡಲಿ! ನೀವು ಬಂದವರು ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೇಳದೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ! ನುಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಾಪಲ್ಯವಿದೆ, ಅದರೆ ಕೈಲಾಗ ದಲ್ಲ" ಎಂದು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾನು ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇತರರು ಯಾವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರೂ, ಅಗದೆಂದು ಹೇಳದಿರುವುದು

ಹಾಗಿರಲಿ - 'ಅಮೇಲೆ ಒನ್ನಿ' ಎಂದು ಕೂಡ ಅವರು ಹೇಳಿ ಅರಿಯರು. ಇನ್ನು ಬಹುಮಾನವ ಬಂತೆಯೆ ? ಅದು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಬಹುಮಾನಿಸುವ ಅದೃಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನೀವೇ ಧನ್ಯರು. ಅವರಿಗೇನು ಆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು; ಎಷ್ಟೋ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು ಎಂದೆ; ಏನನ್ನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ? ದ್ರವ್ಯವನ್ನಲ್ಲ; ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೊತ್ತಿವೆ. ಶೇಷಣ್ಣನವರು ನಮ್ಮ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಈವರೆಗೆ ಅವರು ಕೋಟೀಶ್ವರರಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೀರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಗಳಿವೆ. ನಾಲ್ಕು ಪತ್ರಿಕೆಗಳವರು ಕೈಹಿಡಿದರೆ ಸಾಕು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಕಾಲದ ಕಚೇರಿಗೆ ನೂರುಗಟ್ಟ ಮೌನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಲ್ಲನು. ಅಲ್ಲಿ ಕೊಡುವವರು ಪ್ರಜೆಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವವರು ಪ್ರಭುಗಳು. ಅದುದರಿಂದ ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಬಡವರಾಗದಿದ್ದರೂ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು 'ವೆಚ್ಚವೋ! ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನವರಾತ್ರಿಯು ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ; ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನವೂ ಪೂಜಾಪಾರಾಯಣಗಳೂ ಸಮಾ ರಾಧನೆಗಳೂ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ರಾತ್ರಿ ಸಂಗೀತ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ, ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡದ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸನಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಾಲಹ ಮಾತೇಕೆ? ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರಿಗೆ ರಾಮೋತ್ಸವ ಒಂದರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಂದಿನ ಹತ್ತು ದಿನಗಳೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣೋತ್ಸವವನ್ನು ತಾವು ಹೊಸದಾಗಿ ನಡೆ ಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ನರಸದಲ್ಲಿ ಆ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಗೀ ತದ ಹಬ್ಬ. ಇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದಿನ 'ಸೇವೆ' ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಏಳು ಗಂಟೆಗಿಲ್ಲ ಅವರ ಮನೆಯ ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳು ಹಾಕಿದರೆ ಎಳ್ಳು ಸಿಡಿಯದು, ಅಷ್ಟು ಜನ ಇವತ್ತು ವೀಣೆ, ಇವತ್ತು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ಇವತ್ತು ನಾಟ್ಯ—ಒಂದು ಕುರುಡು ಕಾಸಿನ ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದ ದೇವಗಾನ! ಹೇಳಿ ಕರೆಸುವ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕವರು ದೊಡ್ಡವರೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಜಾಗ ಕೊಡದ ಪಾಪ ಗೋಡೆಯಲ್ಲದೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರದಲ್ಲ.

ಇತರ ಗಾಯಕರು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನೋಣ! ನಷ್ಟವೇನು? ಹತ್ತು ದಿನವೂ ತಾವೇ ಕಚೇರಿ ಮಾಡುವರು. ಈ ದಿನ ವೀಣೆ, ನಾಳೆ ಜಲತರಂಗ, ಮಾರನ ದಿನ ಪಿಟೀಲು! ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಪಿಯಾನೊ, ಬೇರೊಂದು ದಿನ ಸ್ವರಬತ್ತು

ಹೆಸರು 'ವೀಣೆ' ಶೇಷಣ್ಣನವರಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದ ವಾದ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಬೆರಳಿನ ಗಾರುಡೀ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಒಳಪಡದ ತಂತಿಯಾಗಲಿ, ಹಲಗೆಯಾಗಲಿ, ಚಕ್ಕೆ ಯಾಗಲಿ, ರಂಧ್ರವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ವೀಣೆಯೊಂದನ್ನೇ ನುಡಿಸಿದರೂ ಇವೊತ್ತಿನ ವೀಣೆ ಬೇರೆ; ನಾಳೆಯ ವೀಣೆ ಬೇರೆ. ಒಂದು ದಿನದ ನುಡಿತದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿನ ನಿಯಮ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ! ಬೇರೊಂದು ದಿನ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿಯವರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸೌಂದರ್ಯ ! ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವರ ಮೇಳನ ಸಂಭ್ರಮ ! ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಈ ಮೂರು ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಲಸೋಗರ. ಈ ಸರ್ವಜನೀನ ಪ್ರತಿಭೆಯು ನಾನು ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೂ ಇವರಿಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕರು ಅವರಿಗೆ ವೈಣಿಕ-ಶಿಖಾಮಣಿಯೆಂದು ಬಿರುದಿತ್ತರು. ಬಡೋದೆ ಮಹಾರಾಜರು ಅವರಿಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರೂ ಎಂದರೆ, ಸಂಗೀತಪಟ್ಟಭದ್ರೆಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಸಿನ್ಸ್ ಸತೀಮಣಿಯು ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಆತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು ! ಸಮುದ್ರ ಯಾನವು ಪಾಪವೆಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಅವರನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಳಿಯ ಜನರು ಪೌನುಗಳಿಂದ ಅವರ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ! ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ; ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾದರು. ಬದುಕಿದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ನಿವಸನಿಮಿಷವನ್ನೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳಿಂದ ಕಳೆದರು. ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷ ಸಂಗೀತ-ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯ ಮಾಡಿದರು.

— ರಾಳ್ಲ ಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು

ಅಭ್ಯಸನಗಳು:

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಬಿರುದು ಹೇಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು ?
೨. ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೩. ಶೇಷಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಹೇಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಶೇಷಣ್ಣನವರು ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ವರ್ಣನೆ, ಬಾರಿಸುವಾಗ ಅವರ ತನ್ಮಯತೆಯ ಸ್ಥಿತಿ; ಮತ್ತು ರಾನನವಮಿ ಉತ್ಪನ್ನ—ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.
- ೨ ಸ್ತಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ:
 - (೧) ಶೇಷಣ್ಣನವರು ವೀಣೆಯೊಡನೆ ಆಡಿದ್ದು ಅಟವೇ ಹೊರತು ಜಗಳವಲ್ಲ.
 - (೨) ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬದುಕಿದೆನಲ್ಲ ಎಂಬ ಗರ್ವ ನನಗೆ.
 - (೩) ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ನುಡಿಸುವೆವು ಅಲ್ಲದೆ, ವೀಣೆಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ

(೪) ಜಾಗ ಕೊಡದೆ

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

೧. ಲಾಕ್ಷಣಿಕ, ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿ, ದ್ರುತ, ವಿಲಂಬ ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಅಕಾಶವಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ಜರುಗುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾದಿ, ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ. ಇದರಂತೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೇಳಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ.

ಬರೆಹ:-

ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ

ಚಿತ್ರಣಗಳು

ಸುಳಾದಿ:-

ತಾಳ ಮಾಲಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುವ ಒಂದು ರಚನೆ. ಇದರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೈವಭಕ್ತಿಪರವಾದದ್ದು. ಏಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಳಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ಅನೇಕ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಿಲ್ಲಾನ:-

ಮೃದಂಗದ ಜತಿ (ಬೋಲು)ಗಳ, ಸ್ವರಗಳು ಹಾಗೂ ಪಲ್ಲವಿ, ಅನುಪಲ್ಲವಿ, ಚರಣಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ರಚನೆ. ತಾಳ ವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೇಳಲು ಇದು ಬಹಳ ಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭರತನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು.

ರಾಗ, ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿ:-

ರಾಗವೊಂದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಾಡುವಾಗ ಈ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಗವೆಂಬುದು ಅಲಾಪನೆಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಥವಾ ನಿಬಿಡ ತಾಳದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ರಾಗವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಭಾಗ. ತಾನ ಅನಂತಾನಂತಂ, ನೊಂ ತೋಂ-ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಅಥವಾ ವಾದ್ಯದ ಮೇಲೆ ನುಡಿಸುವ ಭಾಗ.

ಪಲ್ಲವಿ:-

ನಿಬಿಡವಾದ ತಾಳದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಹಾಡು ಈ ಹಾಡಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಅದರ ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಛಾಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ರಾಗವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾರ ಮಾಡುವ ಸಂಗೀತ ಭಾಗಕ್ಕೂ, ಪಲ್ಲವಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯುವುದುಂಟು.

ವರ್ಣ:-

ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನವಾದ ಹಾಡುಗಳು. ವರ್ಣಗಳು ರಾಗ ಭಾವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ರಾಗದ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಾರಗಳನ್ನೂ

ರಂಜಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ, ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ, ರಾಗ ವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ ವರ್ಣಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಶ್ರುತಿ, ಲಯ :—

ಶ್ರುತಿ ಎಂದರೆ 'ಸೂರ್', ಲಯ ಎಂದರೆ ಸಂಗೀತದ ನಡೆಯ ಸಮತೂಕ (ನಮ್ಮ ಎದೆಯ ಬಡಿತಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಮತೂಕ, ಲಯ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ ?) ಶೇಷಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವೀಣೆಯ ಸುಸ್ವರನಿಡುವುದಿಂದ, ತಾಳದ ಸುಂದರ ಸಮತೋಲ ದಿಂದ, ತರಂಗಿತತೆಯಿಂದ, ಮಾರ್ದವದಿಂದ ಪರವಶರಾದರು

ಚತುರಸ್ರ :—

ಶಾಳದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಓಟ, ಗತಿ, ತಾಳದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳೆಂಬ ವಿಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಗಳೆಂಬ ಉಪವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕಾಗಿ ಈ ಮಾತ್ರಗೆ ಚೋಡಿಸಿದಾಗ ಈ ನಡೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಬಂಧ :—

ಒಂದು ಪುರಾತನ ಸಂಗೀತ ರಚನೆ; ಹಾಡು. ಸ್ವರ, ತಾಸ, ಧಿಂತ ಧಿಂತ ಕಿಣ ಕಿಣ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಾನುಕರಣಗಳು, ತಾಳ ಮುಂತಾದ ಅರು ಅಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗೀತದ ನಾಲ್ಕು ವಿಶಿಷ್ಟ 'ಧಾತು'ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು. ಜಯದೇವನ ಗೀತ ಗೋವಿಂದವು ದ್ವಿಧಾತುಕವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧವು.

ತಾಯ :—

ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಯ ಸ್ವಾಯಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದು. ರಾಗಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ವರವನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಆ ಸ್ವರದ ಕೆಳಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಧ್ಯಷಡ್ಜ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಷಡ್ಜ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ರಾಗವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ರಮ.

ಸ್ವರಬತ್ತು :—

ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮೀಟಿ ನುಡಿಸುವ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾದ್ಯ.

ನಾದದಲ್ಲಿ 'ಸಂಚು' ಇಲ್ಲ :—

ಅಂದರೆ ನಾದವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸದಂತೆ ತೀರ ಸಣ್ಣಗೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು. ಎಲ್ಲ ಸ್ವರಗಳು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿ ಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಗಣಿತಪ್ರಧಾನವಾದ ಸ್ವರಪಂಚಕ :—

ಗಣಿತದ ಆಟ ಅಡಿದಂತೆ ನುಡಿಸಿ 'ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ'ದ ಒಂದು ಹಿತವಾದ ಲಾಸ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಐದು ಸ್ವರಗಳ ಸಮೂಹ.

೮. ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

[ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಗುಣವಿದೆ. ಈ ಅರಿವಿನ ಬಲದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಿಂದ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೂ 'ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ ಗುಣವಂತರಾರೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಮಾತ್ರ ವ್ಯರ್ಥ. ಮಾನವನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಗೂ ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವಿಶೇಷದ ಅದ್ವೈತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಆಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಚಾರವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮನನೀಯವಾಗಿದೆ.]

‘ಜೀವಿ ಜೀವಿಯ ತಿಂದು ಜೀವಿವುದು ಜಗನ್ನೆಲ್ಲ,

ಎಂಬ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯ ಅಳಿವು ಉಳಿವುಗಳು ಅದರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವಿಗೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಒದಗುವ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಜೀವನದ ತಿರುಳು. ಪ್ರಾಣಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾಣಿಯ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾದ ವ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ, ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪ್ರಾಣಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ಅದರ ಅರವಿಲ್ಲದೆಯೇ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಂತರವಿದೆ. ಮಾನವನು ಶ್ರೇಷ್ಠಜೀವಿ ಆದರೆ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ತೋರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ. ಮೈಕಟ್ಟು ರೂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮೀರಿಸುವುದು ಕುದುರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಸನಾಶಕ್ತಿ, ನಮ್ರತೆ, ಸ್ವಾಮಿನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತೋರುವುದು ನಾಯಿ; ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಗಿಡುಗ, ನೂರಾರು ಮೈಲುಗಳ ಅಂತರವಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಗೂಡಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗುವ ದಿಗ್ವಿರೋಧನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಪಾರಿವಾಳ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಡಿತ, ಒಪ್ಪತನ, ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರಮಾಜೀವಿ ಇರುವೆ; ಸಹನೆ, ಮಧುರ ಮನೋವೃತ್ತಿ, ನಿಷ್ಕಲಂಕವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳದ್ದು ಚಿಂಕೆ, ಕಪೋತ; ತೃಪ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿ ಹಸು; ಋತುಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಹಾಡುವುದು ಕೋಗಿಲೆ; ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಉಡುಪಿನ ಸೊಬಗು ತೋರುವುದು ನವಿಲು,

ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಕಾಸವು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಮೆದುಳಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕ. ಮಾತು, ಬರವಣಿಗೆ, ಸಮಾಜ ರಚನೆ, ಮತ, ನೀತಿ, ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಂತತವಾಗಿ ಹರಿದುಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ, ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವನು. ತನ್ನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಜೀವನಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾನವನು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನ ದಿಂದ ಗಳಿಸುವನು. ವಿಜ್ಞಾನವು ಮುಂದುವರಿದಂತೆಲ್ಲ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಪ್ರಗತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯಬಲ್ಲನು. ಮಾನವ ನನ್ನುಳಿದ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸಾವು ಬದುಕುಗಳು ನೈಜವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಕವಲ್ಲದ ಸಹಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಈ ಗುಣ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ ಅಥವಾ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲವಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುವಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲನ್ನು ಚಪ್ಪಿರಿಸಲು ಯಾವ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಗತ್ಯ? ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಿದ್ದ ನಾಯಿಮರಿಗೆ ಈಜುವುದನ್ನು ಯಾರು ಕಲಿಸಿದರು? ಒಬ್ಬ ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭವಾಸದ ನಂತರ ಹುಟ್ಟುವ ಆನೆಯ ಮರಿ, ಹಿಂಡನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು ಯಾವ ಅಭ್ಯಾಸದ ಫಲ? ನಾಕೆದ ನಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಯಜಮಾನನ ಬಂಗಲೆಯ ಆವರಣವೆಲ್ಲ ಅದರ ಸರ್ವಮಾನ್ಯದ ನಾಡು. ತನ್ನ ನಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ನಾಯಿಯು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಬಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸುವ ತನಕ ನಾಯಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಅತಿಕ್ರಮ ಮಾಡಿದ ನಾಯಿಯು ಕೂಡ, ನಿಂತು ಕಾದಾಡದೆ, ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಬಾಲ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುವುದು. “ತಮ್ಮ ನಾಡು ತಮ್ಮ ಸೀಮೆ” ಎಂಬ ಈ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಯು ಯಾವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಫಲ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುವ ಗುಣಗಳು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇವುಗಳ ಪ್ರೇರಕ.

ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ನಡುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುವ ಹಗೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಓಡುವುದು ಜಿಂಕೆಯ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಕೊಂಬುಗಳಿಂದ ಎದುರಿಸುವುದು ಕಾಡೆಮ್ಮೆಯ ಸ್ವಭಾವ. ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಂತೆ ನಟಿಸುವುದು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವಾಸಿ ಓಪೋಸಂ ಪ್ರಾಣಿಯ ಉಪಾಯ. ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಒದಗಿದರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪಡಿಯಚ್ಚಿನ ನಡವಳಿಕೆಯು ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹುಟ್ಟುಗುಣ. ಅನುಭವದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರಾಣಿಯ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ನಡವಳಿಕೆಯು ನಮಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಪ್ರಾಣಿಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಜೀವನದ ಔದಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಆತ -

ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಅಧಿಕೃತಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ನಡತೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನಾವು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಬೇಕಾದೀತು. “ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕ ರಲ್ಲ; ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯದ ರುಚಿಯನ್ನು ಸವಿದರೂ ಅವು ಕುಡುಕರಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಂಗ್ಲ ಕವಿ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲವೆ?

“ಇರುವೆಯ ಜೀವನದಿಂದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ” ಎಂದು ಸಾಲೊಮನ್ ದೊರೆ ತನ್ನ ಹಿಂಬಾಲಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಇರುವೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಆ ದೊರೆಯು ಅರಿತಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಇರುವೆಯು ಸಮಾಜಜೀವಿ. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ, ಸೌಹಾರ್ದ. ತ್ಯಾಗ, ರಮಜೀವನ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ನೊಡಲಾದ ಉದಾತ್ತ ಗುಣಗಳು ಇರುವೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಜೀವನದ ಒಂದೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕೇತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಇರುವೆಯ ಸ್ವಭಾವ; ಮಾತಿನಿಂದ, ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ. ಇರುವೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಡಿಮಿಸೆಗಳು ಸ್ಪರ್ಶನಾಂಗಗಳು. ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಎದುರು ಬರುತ್ತಿರುವ ಇರುವೆಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ತಮ್ಮ ಕುಡಿಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ, ಮುಂದೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವುದು ಈ ನಡವಳಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಕುಡಿಮಿಸೆಗಳನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಾನಾರೀತಿ ತಟ್ಟುವುದು; ಮತ್ತೊಂದು ಇರುವೆಯ ದೇಹವನ್ನು ನಯವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವುದು; ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕುಡಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಭಾಷೆಯೇ. ಗಾಬರಿಗೊಂಡು, ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಇರುವೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಡರೆ, ತನ್ನ ಕುಡಿಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ, ಸವರಿ, ಆ ಇರುವೆಯನ್ನು ಸಂತ್ಯೆಸುತ್ತದೆ. ಧಾನ್ಯದ ಕಣಜವನ್ನೋ, ಬೆಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನೋ ಕೂಡ ಇರುವೆಗಳು ಗೂಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ, ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನರ್ತನಮಾಡಿ, ನಿಧಿ ಕಂಡುದನ್ನು ಇತರ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುವಂತೆ.

ಇರುವೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಇರುವೆಯು, ಗೂಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಇರುವೆಯನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ, ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಕುಡಿಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ನಡವಳಿಕೆ ತನಗೆ ಆಹಾರ ಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಸಂಕೇತ. ಸಂಧಿಸಿದ ಇರುವೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವಿದ್ದರೆ, ಅದು ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಹಸಿದ ಇರುವೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. “ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಆಶನವೀಯುವುದು” ಇರುವೆಯ ಸಮಾಜದ ನೀತಿ. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವಿದ್ದರೂ, ಹಸಿದ ಇರುವೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ತೋರಿದ ಇರುವೆಯನ್ನು ಇತರ ಇರುವೆಗಳು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಕೊಂದುಬಿಡುವುದು ಸಮಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇರುವೆಯ ಸಂಪಾದನೆಯು ಸ್ವಂತ ಸುಖಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ, ಇರುವೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ, ಸಮಾಜದ ಕಣಜ.

ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತೆ, ಇರುವೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಜೀವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಇರುವೆಯ ಜೀವನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟ ಸರ್. ಜಾನ್ ಲುಬಾಕ್ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಗೂಡಿನ ಒಂದು ಇರುವೆಗೆ ಬಣ್ಣದ ಗುರುತು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದು, ಅದರ ಮುಂದೆ ಮಾದಕದ್ರವ ಸೇರಿಸಿದ ಷರಬತ್ತು ಇಟ್ಟನು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದ್ರವದ ರುಚಿ ಕಂಡ ಇರುವೆ ಮತ್ತೇರಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಇರುವೆಯನ್ನು ಗೂಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ, ಇತರ ಇರುವೆಗಳು ಅದನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಆರೈಕೆಮಾಡಿದವು. ಇರುವೆಯು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಲುಬಾಕ್ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಇರುವೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತೇರಿದ ನಂತರ ಗೂಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದಾಗ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ಕುಡುಕ ಇರುವೆಯು ಇತರ ಇರುವೆಗಳ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ೪-೬ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ನಂತರ ಗೂಡಿನ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಈ ಕುಡುಕನ ವರ್ತನೆ ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿದಂತೆ, ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಕುಡುಕ ಇರುವೆಯನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ.

ತಾಯ್ತನವು ಪ್ರಾಣಿಯ ಉದಾತ್ತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ, ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆ-ರಕ್ಷಣೆ, ಮಮತೆಯ ಆರೈಕೆ ಜೀವನದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುವ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಧಾನ—ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಾಯ್ತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿ ಬೆಕ್ಕು. “ತಾನುಂಟು ಮೂರು ಲೋಕ ಉಂಟು” ಎಂಬುದೇ ಬೆಕ್ಕಿನ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿ ಪಳಗಿದ್ದ ಬೆಕ್ಕು ಕೂಡ, ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಒರಬೇಕಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಯಜಮಾನನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ತಾನು ಹುಲಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದಾಷ್ಟಿಣ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ತಾಯ್ತನವು ಅದರ ವೈಕಿತ್ಯವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆ. ತಾಯ್ತನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸುಗುಣಗಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಬೆಕ್ಕು. ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲಹುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕುತಾಯಾಗಿ, ತಾಯ್ತನದ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಬೆಕ್ಕಿಗೂ ಇಲಿಗೂ ಎಣ್ಣೆ ಸಿಗಿಕಾಯಿ. ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಬಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಚಟದ ಬೆಕ್ಕು, ಇಲಿಮರಿಯೊಂದನ್ನು ತನ್ನ ಮರಿ-ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಕುಮರಿಯಾಗಿ, ಮಮತೆಯಿಂದ ಸಾಕಿದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಪಿಟ್ ಎಂಬಾತನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಈತನ ಬಿಡುಗಾಲದ ಹವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ೪-೫ ಮರಿಗಳನ್ನು ಈಡಿತು. ತಾಯಿಯು ಮರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲೇ ಇಲ್ಲ, ಬಲವಂತವಾಗಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ, ಮರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಇಲಿಯ ಮರಿಯನು

ಸೇರಿಸಿದನು. ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮರಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಗೂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಡಿದು ತಿಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಅವನ ಊಹೆ. ಆದರೆ ಬೆಕ್ಕು ತಾಯ್ತನದ ಘನತೆಗೆ ಕುಂದು ತರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮರಿಗಳ ಮೈನೆಕ್ಕಿ ಜೊಕ್ಕು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಇಲಿಯ ಮರಿಗೂ ಅದೇ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಸಾಕುತಾಯಿ ಸಾಕುಮಗುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೊನೆಗಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮರಿಗಳು ಬಲಿತು ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ, ಅವುಗಳ ಹಂಬಲ ತಾಯಿಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಮರಿಗಳಿಗೆ ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ತಾಯಿಯ ಸ್ವಭಾವ. ಆದರೆ ಸಾಕುಮಗುವಿನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ, ತಾಯಿಬೆಕ್ಕಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಸಲಾರದ ಹವ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಇಲಿಗೆ ಬೇಡವಾದರೂ, ಅದರ ಮೈಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಜೊಕ್ಕುಟ ಮಾಡುವುದು, ನಾಯಿಗಳ ಉಪದ್ರವದಿಂದ ಇಲಿಗೆ ಅಪಾಯವಾಗದಂತೆ ಕಾದು ಕುಳಿತಿರುವುದು, ಇಲಿಯು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರುಕಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಹನೆಯಿಂದ ಸೈರಿಸುವದು ಇವು ಬೆಕ್ಕಿನ ದಿನಚರಿಯಾದವು. ತನ್ನ ಮರಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಸಾಕು ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಗುರದೃಷ್ಟದಿಂದ, ಇಲಿಯು ನಾಯಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾದಾಗ, ಬೆಕ್ಕು ೨-೩ ದಿನ ಆಹಾರವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೆ ಕೊರಗಿತಂತೆ. ಅದರೂ ಬೆಕ್ಕು ಸ್ವಾರ್ಥ !

ನಾಯಕತ್ವದ ಹಿರಿಮೆ ಕಂಡುಬರುವದು ಸಮಾಜಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ. ಕಾಡು ನಾಯಿ, ತೋಳ, ಆನೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವವು ವಯಸ್ಸಾದ ಗಂಡಿನ ಹಕ್ಕು. ನಾಯಕತ್ವವು ಗಂಡಿನ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಜಿಂಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಕ್ಕು. ಗುಂಪಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ನಾಯಕನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೆ. ನಾಯಕನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಂಪಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ನಾಯಕನ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುತ್ತದೆ. ನಾಯಕತ್ವದ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಗುಂಪಿನ ಇತರ ಎಳೆಯ ಗಂಡುಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿರುವರೆಗೂ ನಾಯಕ-ಪಾಣಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ ನಾಯಕನನ್ನು ಇತರ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಂತೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುವದು ವದಚ್ಯುತನಾದ ಮುದಿ ನಾಯಕನ ಹಣೆಯಬರೆಹ.

ಗುಂಪನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು, ಆಹಾರವಿರುವ ಕಡೆ ನಡೆಯಿಸುವದು, ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದು, ಮರಿಗಳ ಪೋಷಣೆ-ಶಿಕ್ಷಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾಯಕಜೀವಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ದಿಟ್ಟತನಗಳಿಂದ ಆನೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು; ಯುಕ್ತಿ ಸಾಹಸಗಳು, ತೋಳದ ಗುಂಪಿನ ನಾಯಕನ

ಹಿರಿಮೆ, ಮನುತೆ, ಆತಂಕ, ವಿವೇಚನೆಗಳನ್ನು ತೋರುವುದು ಕೋತಿಗಳ ನಾಯಕ. ಒಂದು ನಿರ್ದರ್ಶನ ಕೊಡಬಹುದು. ಒಮ್ಮೆ ಕೋತಿನಾಯಕನು ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸೇರಿ, ಇತರ ಕೋತಿಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅರ್ಧ ಗಂವು ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸೇರಿತ್ತು. ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳು ಹಠಾತ್ತನೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಕೋತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ದನ್ನು ಕಂಡ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಇತರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಒಂದು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಗುಂಪನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿತು ಗುಂಪೆಲ್ಲ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಸೇರುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನಾಯಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮರಿಯು ನಾಯಕನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಶತ್ರುವಿನ ಮಧ್ಯೆ ನುಗ್ಗಿ ಮರಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಾಣಿಜೀವನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಕನು ಕಾಣಬಾರದು. ಎದುರು ನಿಂತರೆ ಪ್ರಾಣಿಯು ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೋ, ಭಯದಿಂದಲೋ ತನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನವನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ, ತನುತಮಗೆ ಸಹಜವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತುಂಬುಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾನವನಂತೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಕಾಯಿದೆಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೃತಕವಲ್ಲದ ಅವುಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮಗಳಿವೆ; ಶಾಂತಿ ಇದೆ; ತೃಪ್ತಿ ಇದೆ, ಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ.

— ಎ. ನಾರಾಯಣರಾವ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಜೀವಂತತನದ ಲಕ್ಷಣ ಎಂದರೇನು ?
೨. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಗುಣಗಳಾವವು ?
೩. ಇರುವೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉದಾತ್ತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿ.
೪. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಾಚಿಸುವಂತಹ ಯಾವ ಯಾವ ಗುಣಗಳು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವು.
೫. ಅವುಗಳ ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮ ತೃಪ್ತಿ, ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನದೊಳಗಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
- (ಅ) ಇರುವೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಸಮಾಜದ ಕಣಜ.
- (ಆ) ಸನ್ಮಾನಿಯಂತೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುವುದು ಪದಚ್ಯುತನಾದ ಮುದಿ ನಾಯಕನ ಹಣೆಬರಹ.

(ಇ) ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕು.

(ಈ) ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾದರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪದಿಯಚ್ಚಿನ ನಡೆವಳಿ ಕೆಯು ಅಯಾ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹುಟ್ಟುಗುಣ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

೧. ಸಹಜ—ಇದರಂತೆ ಕೊನೆಗೆ 'ಜ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಅದ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೨. 'ತನ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೇಳಿ ಐದು ಭಾವನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೩. ಪಳಗು, ಚಾಳಿ, ಎಣ್ಣೆ, ಅದೃಷ್ಟ, ಕಾಪಾಡು—ಇವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:—

ಮಾನವ ವಿರುದ್ಧ ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಇವೆರಡರ ಪಕ್ಷವಹಿಸುವ ಎರಡು ಪಂಗಡ ಮಾಡಿ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪದ ಮೇಲ್ವಿಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಚರ್ಚೆ:—

ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾನವನ ಅವನತಿಯಾಗಿದೆ.

ಬರೆಹ:—

ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಾಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಮಾಜಗಳು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿರಿ.

೯. ಕಾಮದಹನ

[ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮಾತುಮಾತಿನಲ್ಲೂ ನಗೆ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದೆ. ವಿನೋದದ ಇದೊಂದು ಬಗೆ. 'ಬೈರಿಗೆ' ಎಂಬ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ವಿನೋದವು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ. ಹೀಗೆ ನಗೆ-ನಗೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅರಿತಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು. ರಸಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ನಗೆಯು ಉಂಟಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಏಕೆ ನಗು ಬರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಕಸಬೇಕು ವೈಚಿತ್ರ್ಯ-ವಿಸಂಗತಿ-ವಿಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾಗುವ ನಗೆಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಬಹುದು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಬರೆದ 'ಶ್ರೀರಂಗ' ಭೂಮಿ ಎಂಬ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.]

ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕೊಣೆ. ಸಂಸಾರಗಾಮಿಯೊಬ್ಬನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಿದ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಂತಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದು ಸುಟ್ಟು, ಅ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತವರ ತಲೆಯಂತೆ, ಮಾಸಿದ ಹರುಕಾದ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ, ಸಂಸಾರದ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಾದು, ಹೋರಾಡಿ, ದಣಿದು

ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹೌಹಾರಿದ ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿಯೊಬ್ಬನು ಬರುವ ಬಂದವನೇ—]

ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿ:- ಅಯ್ಯ ಯ್ಯಾ, ನಾಯ್ತೇನರೋ! ನೀರು-ಒಂದು ಗುಟುಕು ನೀರು-ಯಾರಾದರೂ ಕೊಡಿದೋ! (ಸಂಸಾರಗಾಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಏ-ನೀರು-ನೀರು ಕೊಡು ಮೊದಲು. ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರ ಅಯ್ಯೋ! -ಗಂಟಲು ಬತ್ತಿ ಬದನೆಕಾಯಿ ಆಗೇದ ... ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಹೋಳು ಅಡಿಕೆ, ಗಂಟಲು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ- (ಚೀರುತ್ತ) ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರ ಅಡಕೊತ್ತು, ಅಡಕೊತ್ತೋ ಗಂಟಲು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಸತ್ತ ಹೋಗ್ತೀನಿ ... ನೋಡಬ್ಯಾಡೋ, ನೋಡಬ್ಯಾಡ-ಬೆಟ್ಟು ಬಡದವರ್ದುಂಗ....ನೀರು....

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:- (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಅಲ್ಲೋ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೀರು ಕೇಳೋ ನೀನೂ ಒಬ್ಬ ಬಹುಸ್ವತೀನೇ ಅಲ್ಲ!...ನಿನ್ನಾಂಗ ಮನೇವಳಗ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರ ನೀರು-ನೀರು ಅಂತ ಒದರಬಹುದಾಗಿತ್ತು-ಯಾರಾದರೂ ತಂದು ಕೊಡತಿದ್ದರು.

ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿ:- (ಕರಳಿ) ಏ-ಏ-ಯೇ, ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಕೊಡೋದು ಸತ್ತಮ್ಯಾರೋ! ಈಗ ನೀನು ಕೊಡೋ — (ಅಣಕಿನಿಂದ) ರಾಮಾ ರಾಮಾ, ಹೆಂಡಿರಂತ! ಮಕ್ಕಳಂತ!

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:- (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ) ಸಾಕಾಡೋ — ಈ ನಾಟಕದ ಸೋಗು!

ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿ:- (ಚಿರಗಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನಾಟಕದ ಸೋಗು! ಅಯ್ಯಾ-ನೀರು! ಹಂ....ಸ್ವತಃಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮಂದಿಗಾಗಿ ಸತ್ತು ಏಳೋ ನಾಟಕ ಅಲ್ಲ ಇದು, ಸ್ವತಃದ ಸಂಬಳ ಸಾಲದೆ ಮಂದಿಗಾಗಿ ಸತ್ತೇ ಹೋಗೋ ಸಂಸಾರ ಇದು!

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:- (ಕಣಕುವವನಂತೆ) ಓಹೋಹೋ! ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆಯೋ? ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಸಂಸಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡೋವ ನೀನು-

ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿ:- (ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ) ಹೆಂಡಿರು! ಮಕ್ಕಳು! ಸಂ-ಸಾಲ-ರಾಲ ...! ಪುಣ್ಯಾಣ್ಯಾಣ್ಯಾ.... (ಕ್ರೂರಾವೇಶದಿಂದ) ಹುಚ್ಚಾ, ನನಗೂ ಮೊದಲು ಹಾಂಗೇ ಅನಿಸಿತ್ತು....(ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬರೆದವರೆಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗೆ ಯರ ತಂದೆಯವರ ಏಜೆಂಟ್ (agent) ರು ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಅಂತೀನಿ....ಪುಣ್ಯ.... ಸ್ವರ್ಗ ಅಯ್ಯೋ! ಬ್ಯಾಡ ನನಗ.... ಮೊದಲು ನೀರು-ನೀರ್- (ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯು ವನು.)

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:- (ಏಳುತ್ತ) ತಡೆಯೋ, ತಡೆ.... ಕೊಡ್ತೀನಿ ನೀರು.... ಮೊದಲು ನಿಧಾನದಿಂದ ಬೆವರನ್ನಾದರೂ ಒರೆಸಿಕೊ.

ಸಂಸಾರಿಕಾಮಿ:- (ಕಂಡಮಹಾಭೂತಗಳ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರುವ ನಾಯಕನಂತೆ) ಬೆವರು! ಬೆವರು! (ಹತೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತ) ಬೆವರು ಅಲ್ಲ!

ಇದು.... ಹೆಂಗಸರ ಮೋಹದಿಂದ ಸಾ-ವಿರ ಕಣ್ಣಾದುವು ಇಂದ್ರಗ, ಗೊತ್ತದೆ ಏನ್ನಿನಗ?
ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮೋಹಿಸಿ ಸಂಸಾರದ ಇಂದ್ರಜಾಲದೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಗಂಡಸಿಗೂ ಸಾವಿರ
ಕಣ್ಣಾದುವು; ಆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ
ಸುರಿಯಹತ್ತಿರ, ಇದು ಬೆವರಲ್ಲ. (ಹಣೆಯಿಂದ ಬೆವರು ಸವರುವನು.) ದುಡಿದು
ದುಡಿದು, ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ, ಬಾಡಿದ ಈ ಎಲುಬಿನ ಬಣಿಮೆಯೊಳಗಿಂದ ನೀರಾಗಿ
ಸೋರೋ ರಕ್ತರಸ ಇದು—ಬೆವರಲ್ಲ (ditto). ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ
ತೋಯ್ದು ನೆನೆದು ನೆನೆದು ಉಪ್ಪಾಗಿ—ನೀರಾಗಿ ಕರಗಹತ್ತಿದ ಸಂಸಾರಗನ
ದೃಶ್ಯ ಇದು—ಬೆ-ವ-ರ-ಲ್ಲ. (ಸಂಸಾರಗಾಮಿಯು ಒಳಗೆ ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು)
ತಿಳಿಯಿತೆ? ಅರೆದು ಅರೆದು ಎಳ್ಳಾದ ದೇಹದ ಕೂಡ ಬಿಡೋ ಧರ್ಭದ ಜಲವಾತ
ಇದು.— (ಸಂಸಾರಗಾಮಿಯು ತಂದ ನೀರನ್ನು ಗುಟಕರಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ — ನೀರು
ಅಂದರ ಬರೇ ನೀರನೆ ತಂದೆಯಾ? ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಫು ಇಲ್ಲ? ಅದನ್ನಿಷ್ಟು ಹಾಕಿ
ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟಿಕೋಬಾರದ ಮಹಾರಾಯಾ! ೧೪೫-೧೪೬ ೦ ರಿ.

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:- (ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ಸಾಕೋ! ನಿನಗೇನು ಹುಚ್ಚು
ಹಿಡಿದದ ಅಂತೀನಿ! ಹೊತ್ತಿಗೂಟ್ರಾಡಿ, ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ್ರಾಡಿ, ಹೆಂಡಿರುವುಕ್ಕಳ
ಜೋಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯೋದು ಬಿಟ್ಟು—

ಸಂಸಾರಕಾಮಿ:- (ಚೀರುತ್ತ) ಅಪು ಅಪು ಅಂತ ಬೊಬ್ಬೆಯಿಡೋದು
ಅದ-ಕೈ. (ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು) ಹುಚ್ಚಾ, ಹುಚ್ಚಾ, ಸಂಸಾರ
ಅಂದರ ಏನಂತ ತಿಳಿದೀದಿ? ಹೊತ್ತಿಗೂಟ್ರಾಡಿ-ಅಂತ! ಯಾರ ಹೊತ್ತಿಗೆ? ಕೇಳು—
ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳು. ಊಟ್ರಾಡೋದು ನನ್ನ ಜೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲ—ಮಂದಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ—
ಸರಿಯಾಗಿ. ತಡ ಮಾಡಿದರ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿ ನಾಳಿನೂಟ್ರಾಡೂ ಹೋದೀತು ಅನ್ನೋ
ಸಂಕ-ಟಕ್ಕ—, ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುವವ ಬೆಂಕಿಯೊಳಗೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕೋಹಾಂಗ,
ತುತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಲ ತುತ್ತ—ತುತ್ತಿನ ಮ್ಯಾಲ ತುತ್ತ— ಹೆದರಿದ ನಾಯಿ ಹಿತ್ತಲ
ದೊಳಗಿನ ಎಂಜಲೆಲೆ ಸವರಿ ನೆಕ್ಕಿ ನುಂಗೋಹಾಂಗ, ತಿನ್ನೋದು—ಊಟಿ ಅಂತ!
(ಉಸಿರೆಳೆದು) ಅದೂ ಆಯ್ತು ಅಂತ ತಿಳಿ-ಅಮ್ಮಾಲಿನ ಗೋಳು? ಮನಸು ಮನೆ
ಯೊಳಗೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹಾಸಿಗೆಯೊಳಗೆ, ಕಾಲು ಕಚೇರಿಯೊಳಗೆ. ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ
ಅವಸರವಸರ. ಅಮ್ಮಾಲೆ ನೋಡೀಯಂತೋ ಹೆಂಡಿರ ಮಕ್ಕಳ ಸರಸ-ರತಿ-
ಸಲ್ಲಾಪ! 'ನನ್ನ ಪೈರಣ-ಪೈರಣ-ಎಲ್ಲರೋ?' ಅಂತ ಉಂಡು ಶತಪಾದಕ್ಕ ಸುರೂ....
ಅದನ್ನ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಾನ ನನ್ನ ಹಿರೇಮಗ! ಮಗ ಇದ್ದರ ಸತ್ಯಮ್ಯಾಲ
ಸ್ವರ್ಗ ಅಂತ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳಿದರ, ನನ್ನಗ ಒಂದೆ ಜ್ಜೆ ಮುಂದೊಗಿ, ಇದ್ದಾಗೀ
ನನ್ನ ಸ್ವರ್ಗ ಕಾಣಿಸಬೇಕೂ ಅಂತ ಆತುರ! 'ಎಲೆ, ಎಲೆ-ಎ-ಎನೇ, ನನ್ನ
ಇನ್ನೊಂದು ಪೈರಣ-ಪೈ-ರ-ಣ-ಘೂ!' ಅಂತ ಗೊಳಿಡುವಾಗ " ನಾನು ಪೈರಣ
ಕೊಳ್ಳುವ-ರಾ ಗೇ ನನಗೆ ಕೇಳಾರಲ್ಲ!" ಅಂತ ಒಳಗಿನಿಂದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ

ಉತ್ತರ! ಅಂತೂ ಕಡೆಗೆ ಗಂಜಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೇಂತ ಕಸದೊಳಗೆ ಬಿನಾಡಿದ ಮಾಸಿದ ವೈರಣ ಬಂತೇ ನನ್ನ ಪಾ-ಲಿಗೆ! ... ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟಕ್ಕು! ಬರೇ ವೈರಣ ಹಾಕೊಂಡರ ಕೇಳ್ವೇಕಲ್ಲ ಕಚೇರಿವಳಗ? ಅವರದೂ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ—ಕೋಟು ಬೇಕೇಬೇಕು. ಆಗಲೀ-ಈ-ಈ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕನ್ಯಾಕ್ಕೆ ವರ ಹುಡುಕೋವರಾಂಗೆ ಗೋಡೆ-ಗೋಡೆಗೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸುರೂ 'ನನ್ನ ಕೋಟು—ಕೋಟು—ಥೂ!' ಇಷ್ಟ ರೊಳಗ ತೂತಬಿದ್ದ ರಬ್ಬರ ಚಂಡಿನ್ವಾಂಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಕಿರ್ ಅಂತ ಕೂಸಿನ ದನಿ. "ಎಚ್ಚರಾಯ್ತೆ ನೋಡಬಾರ್? ಒಂದಕ್ಕುಪಯೋಗ ಬೀಳೋದಿಲ್ಲ" ಅಂತ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಬಿಸಿ ಶಾಪ ಬರೋದರೊಳಗ ಕೂಸಿನ್ನೆ ತ್ವಿ-ಕೆ-ಳ-ಗೇ ಇ-ದೆ ನ-ನ್ನ ಕೋಟು.....ಹಂ-ಹಂ— ನಿನ್ನ ಕೂದಲಿನ ತೋರಣ ತೂಗಬ್ಯಾಡ-ಅದಕ್ಕೇ ನಿನಗ ಸಂಸಾರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು. ಕೂಸು ಎಚ್ಚರಾದ್ದು ನನ್ನ ಕೋಟು ಹೊಲಸು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ!..... ನಗ್ತೀಯಾ ಇದನ್ನ ಕೇಳಿ! ನೀನೂ ನಗ್ತೀಯಾ? ನಗರಿ—ಸಂಸಾರದ ಗೋಳು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ ಇದೇನು ಅಂತಹಾ ಗೋಳು ಅನ್ನಬ್ಯಾಡ. ಕೋಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಡಿತದ ಆದರ ರುಮಾಲು? 'ರುಮಾಲು ಇಲ್ಲರೋ?' ಅಂತ ಗೋಳಿಟ್ಟರ ರುಮಾಲು ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದೆ? ಹಿತ್ತಲದೊಳಗ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗಳು ಅದನ್ನ ಸೀರೆ ಅಂತ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸಡಗರ ದಿಂದ ಸುಳಿದಾಡ್ತಾಳ. ಆಕೆಗೊಂದು, ರುಮಾಲಿಗೊಂದು ಎಟುಕೊಟ್ಟು ರುಮಾಲು ಸುತ್ತುತ್ತಾಅನೇ ಸುರೂ ಮೊಚ್ಚಿ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ... ಇಷ್ಟರೊಳಗ ಮನೆ ಮುಂದಿನ ಬೀದಿಯೊಳಗ ನಡೆದಿದೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ಮಕ್ಕಳ ಚಿನ್ನಾಟ! ಒಬ್ಬ ಬಡಿಗೆ ಯಿಂದ ಹೊಡೀತಾನ-ಅದೊ! ನನ್ನ Walking stick (ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಟಿಕ್) ಉ. "ಥೂ. ನಿಮ್ಮ ತಲೆ-ತಲೆ ಒಡೆದೇನು" ಅಂತ ಗದ್ದರಿಸೋದರೊಳಗ ಮೊಚ್ಚೇನೂ ಅಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕ? ಇನ್ನೊಂದು ಪುತ್ರರತ್ನ ಅವನ್ನ ಒಂದರ ಮುಂದೊಂ ದಿಟ್ಟು ಬೂದಿ-ಇದ್ದಲಿ ತುಂಬಿ ಗಾಡಿ ಮಾಡಿ ಆಡ್ತಾನ-ಟ್ರೇನ.... (train) ಉ 'ಗಾಡಿ—ಯೋಳಾಡಿ' ಅಂತ ಪುಸ್ತಕದ ಗಾಡಿ ಅಲ್ಲ. ಇದು ನೋಡೋ ಮಕ್ಕಳ ಸುಖ! ನಡೆಯೋದೇ ದಿನಾಲು ಈ ಪರಿಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಖಾನೇಸುಮಾರಿ!..... ಕೋಟು-ರುಮಾಲು-ಸ್ವಿಕ್ಕು-ಮೊಚ್ಚಿ ಆಯ್ತಲ್ಲ? ಇನ್ನೇನು? ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊರ ಡೋದೇ ಅಂತ ಥಡಪಡಿಸಿ ಎಡವತಾ ಮುಗ್ಗುತಾ ಹೊರಗಬಂದರ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ನನ್ನ ವ್ಯಾಲೀ-ಎಲ್ಲಾರೂ, ಈಗ ನೀಹ್ಯಾಂಗ ನಗತೀ, ಹಾಂಗೆ ನಗುವರು ನನ್ನೋಡಿ. ಇವರಿಗೇನು ಧಾಡಿ ಅಂತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೀತೀನಿ— ಅನರ್ಥ! ಕೆಳಗ ನೋಡಿದರ ಅನರ್ಥ!.... ಇಷ್ಟೊಂದು ಗದ್ದಲದೊಳಗ ಉಟಕ್ಕಂತ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಡಿ ಕಳೆದೇ ಇಲ್ಲ— ಅದರ ಮ್ಯಾಲೇ ಕೋಟು-ರುಮಾಲಿನ ಸಡಗರ— ಅಯ್ಯೋ! ನಿಂತಿಂತಲ್ಲೇ ಜೀವ ಹೋಗಬಾರ್? ಅಂತ ಅನಿಸ್ತದೆ—ಅದರ ನಿಂತುಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಓಡೋದು ಮನೆಗೆ.... ಮಡಿಮೈಲಿಗೆಯ

ಮಂತ್ರಘೋಷ ನಡೆದಿರತದ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗ. ಆ ವಾದ್ಯ-ವಾಲಗದ ಸಡಗರ ದಿಂದೇ ಮಡೀ ಬದಲ್ಪಾಡೋದು... ಇನ್ನಾ ದರೂ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಎನಡ್ಡಿ?... ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯೊ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ, ನಂದೀಕೋಲಿಗೆ ಡಬ್ಬುಹಾಕಿದ ತಂಬಿಗೆಹಾಂಗ ತಲೆ ತೂಗಬ್ಯಾಡ... ಒಂದು ಕಾಲು ಸಂಸಾರದಾಗ, ಒಂದು ಕಾಲು ಸ್ಮಶಾನದಾಗ ಅನ್ನೋಹಾಂಗ ಹೊಸ್ತಿಲ ದಾಟಿರತೇನೋ ಇಲ್ಲೋ—ಇಷ್ಟರೊಳಗೇ ದಶ-ದಿಕ್ಕು ಗಳಿಂದ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಏಕತಾನವಾಗಿ 'ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪ ಕರೀತಾಳ—ಅಪ್ಪ ಕರೀತಾಳ' ಅಂತ ಅರ್ತನಿನಾದ. ಎಲೊ, ಎಲೊ, ತಡೆಯೊ ನಿನ್ನ ಮೊಸೆಯ ಲತಾಗುಲ್ಮಗಳೊಳ ಗಿಂದ ಸೂಸುವ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯ ಮಂದಾಕಿನೀಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಡೆ. ಅದು ಅಂತಿಂತಹ ನಿನಾದ ಅಲ್ಲ. 'ತಿವ್ಯ ತಿವ್ಯ' ಅಂತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಕೂಗಿದಾಗ ತ್ರಿಶಂಕು ಅಲ್ಲೇ ಆಕಾಶದೊಳಗೆ ತಲೆಕೆಳಗ-ಕಾಲು ಮ್ಯಾಲ ಆಗಿ ತೂಗುತ್ತ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರಲ್ಲ-ಹಾಅಗೇ 'ಅಪ್ಪ ಕರೀತಾಳ' ಅನ್ನೋ ಕೂಗ ಕೇಳಿ ಸಂಸಾರಿಗನ ತಲೆ ಕೆಳಗ, ಕಾಲು ಮ್ಯಾಲ, ದೇಹ ಹೊಸ್ತಿಲ ನಡುವೆ ಆಗಿಬಿಡ್ತದ. ಆಕೆ ಯಾಕ ಕರೀತಾಳ ಅಂತ ತಿಳಿದೀದಿ? 'ದಣಿದೀನಿ ಅಂತಿದ್ದಿರಿ, ಬಹಳಹೊತ್ತು ಕೂಡಬ್ಯಾಡಿರಿ ಕಚೇರಿಯೊಳಗ,' ಇಲ್ಲಾ ಅಂದರ 'ನಿಮ್ಮ ವಿಯೋಗ ಬಹಳೊತ್ತು ಸಹಿಸೋದಾಗೋದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ,' ಅಥವಾ 'ಪ್ರಾಣನಾಥಾ, ಹೋಗುವಾಗ ಕೊನೆಯದೊಂದು ಪ್ರೇಮದ ಮಾತನಾಡಬಾರದೆ?' ಅಂತ ನೀನು ಕೇಳಿದ ಕತೆ, ನೋಡಿದ ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. "ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮಂದೆಯವರ ಶ್ರಾದ್ಧ ಒಂದ್ತು ದಿವಸಾಯ್ತು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಒದರಿ ಕೋತೀನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳೀರೋ ಇಲ್ಲೊ, ಸಾಮಾನ್ಯತೂ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ...." ಆಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮೂರ್ಚ್ಛೆ ತಾಳಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ ನಾನು ಅಂತ ತಿಳಿ, ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಕೇಳಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲ, ಕೇಳಿಕೊಂಡಲ್ಲೂ ಸುಖ ಇಲ್ಲ.... 'ಹುಂ-ಹುಂ' ಎಂತ! ಆ ದಿನದ ಕಚೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಶ್ರಾದ್ಧ.... ಕೂತ್ಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟ ಅಲ್ಲೇ ಕಾಗದಾ ವೆನ್ನಿಲ್ ತಕ್ಕೊಂಡು. "ಅಕ್ಕಿ, ಬ್ಯಾಳಿ, ಬೆಲ್ಲ—ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆಯಬ್ಯಾಡಿರಿ—ದೊನ್ನಿ, ಎಲೆ—ಮತ್ತ ಒಂದೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಈ ಸಲ ಅದರೂ ನೆನಪಿಲೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರಿ—ಬೆಣ್ಣೆ—ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗಿರತೀರಿ, ಆ ಭಾಗೀರಥಿಬಾಯಿಯ ಹುಡುಗರನ್ನಿಷ್ಟು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕ್ಕೆ ಮರೀಬ್ಯಾಡಿ, ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರನ್ನ ಕರೆದಿದ್ದರು ಅವರು; ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರತದ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರತಾರ ಎನ್ನಾಡತಾರ ಅನ್ನೋದು—ಒಂದಿಷ್ಟು ಉದ್ದಿನ ಬ್ಯಾಳಿ...." ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ Clerkship ದ(ಕಾರಕೂನಿಯ) home-work (ಹೋಮ ವರ್ಕ್) ನಡೆಯೋದು.... ಆಮ್ಯಾಲೆ "ಹಂ, ಅಂಟು, ಅರಿಸಿಣ ಹಿಪ್ಪಲಿ...." ಇವ್ಯಾಕಬೇಕು ಅಪ್ಪನ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಅಂತ ಕೇಳಬ್ಯಾಡ.... ಹೆಸರಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಶ್ರಾದ್ಧ, ಆಗೋದು ನನ್ನ ಶ್ರಾದ್ಧ.... ನಿನಗಿನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ—ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳೊಬ್ಬಳು—ಹೋದವರ್ಷ

ಮದುವೆ ಆಯ್ತಲ್ಲೋ? ಹಾಂ— ಆಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಈಗ... ಇನ್ನು ೫-೬ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬಾಣಂತನ ಬರೋದು— ಚೊಚ್ಚಲ ಬಾಣಂತನ. ಅದರದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಇರ list (ಲಿಸ್ಟ್) ನೋಳಗೇ,—ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎಂದಾದರೂ ನಾ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕೇನೋ ಇಲ್ಲೋ ಅಂತ—ಅದೂ ಈಗೇ ಆಗೋದು.... ಬೀಸುವಾಗ ಹಾಡ್ತಿರತಾರ ನೋಡು ಸುಂದರ, ಸರಸ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರಲ್ಲ, ಅದು ಹೊರಗಿದ್ದವರ ಇಲ್ಲಾ ಹೊತ್ತಾಡಿ ಎದ್ದವರಿಗೆ....ಅದರ ಕಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕು ಕಟ್ ಕಟ್ ಅಂ. ಪುಡಿಯಾಗೋ ಆ ಕಾಳಿಗೆ ಆ ಹಾಡು ಏನು ಅನಿಸತದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವಿಚಾರ ಹಾಅಂಗೇ ನನ್ನ ಗೋಳು, ಆಕೆ ನನ್ನಗ್ತಾ ಸಾಮಾನ್ಯನ list ಹೇಳೋವಾಗ... 'ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಂದೇ ತಂದಿಟ್ಟಿರೇನೇ ಸಂಜೆಯೂಟ-ಹಂ-ಮತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಔಲೆ ಲೆಣ್ಣೆ, ಎಷ್ಟು ದಿವಸಾಯ್ತು' (ತಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು) ರಾಮಾ, ರಾಮಾ, ಏನ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ? ಅಕ್ಕಿ, ಬ್ಯಾಳಿ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಅರಿಸಿಣ, ದೊನ್ನೆ, ಅಂಟು, ಎಲೆ, ಔಡಲೆಣ್ಣೆ! ಈ ಹಾಳು ಹಣವುಪ್ಪ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿಸಿ ಊರ ಹೊರಗ ಯಾಕ ಕೂತ ಅಂತ ಅನಿಸತದ... ಲಂಕಾ ಹೊತ್ತು ರೂಢಿ ಅವನಿಗೆ—ಅವನಿಗಾದರೂ ಈ ಹಮಾಲೀ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದೆ.... ಆಗಲಿ.... ಹ್ಯಾಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಂದಿಟ್ಟಿ ಅಂತ ತಿಳಿ. ತಿಳಿಯೋದೇನು? ನಮ್ಮವ್ವ ತಂದಿಟ್ಟಾನು, ನಾನೂ ತಂದಿಟ್ಟೇ ಇಟ್ಟೇನಿ.

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:—(ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಅಲ್ಲೋ— ಸಾಮಾನ್ಯ ತಂದಿಟ್ಟು ಸುಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಗೋಳಾಡ್ತಿಯಲ್ಲ !

ಸಂಸಾರಕಾಮಿ:— (ಹಟಮಾಂ ಹುಡುಗನಂತೆ) ಸುಳ್ಳುಳ್ಳೇ? ಇನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದಿಲ್ಲ—

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:— ಇನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೇನು? ಹಂ— ಇದು ನೋಡು—ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕರೆಯುವವ? ಆ ತಮಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು? ಅಹುದಲ್ಲೋ? ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು— ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ? ಅಲ್ಲೇನೋ— ಆ ತಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ—ಒಂದ್ರು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೋದರ— ಅವರಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡೋದದ— ಏನೂ ತ್ರಾಸ ಇಲ್ಲ—ಗಂಟು ಕಟ್ಟೇ ಇಟ್ಟೇನಿ ಒಯ್ಯೋದೂ—

ಸಂಸಾರಕಾಮಿ:— (ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟನ್ನು ನೋಡಿ) ಪುಸ್ತಕದ ಗಂಟು? ಹುಂ—ಮತ್ತೆನೇನು ಯಾರಿಗೆ ಕೋಡೋದದ? ಈ ಕುರ್ಚಿ, ಆ ಗೋಡೆ, ಒಳಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹಂಚೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕಲ್ಲ—ಕೊಡು, ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡು. ಬೇಕಾದರ ನೀನೂ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಮಾಳು ಕೂತ್ಪಿಡು—ಒಯ್ಯೇನಿ—ಎಲ್ಲರನ್ನ ಒಯ್ಯೇನಿ ಒಂದೇ ದಿವಸ—

ಸಂಸಾರಗಾಮಿ:— (ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ) ಅಲ್ಲ, ಸಹಜ ಹೇಳಿದೆ, ತಮಣಾ ಚಾರ್ಯರು ಅಂದಿದ್ದು, ಇವರದೂ ಅಲ್ಲೇ ಮನೆ—

ಸಂಸಾರಕಾಮಿ:- (ಒದರುತ್ತ) ಆ ಮನೀನೂ ಇಲ್ಲೇ ತಂದಿದ್ದೀನಿ ಆಯ್ತಲ್ಲೋ? ನೋಡಲು ಸಂಸಾರಸಾಗರ ದಾಟಲಿಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವದ ಹಮಾಲೀ ಹನುಮಪ್ಪ ಆಗ್ತೀನಿ—ಆಮ್ಯಾಲ ಹೇಳ್ತಿನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ. ಏನು? ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋದ ರೊಳಗ ಯಾರೋ ಸತ್ತ ಪತ್ರ ಬಂದಿತ್ತು.... ಸೂತಕ.... ಶ್ರಾದ್ಧ ನಿಂತಿತು ಅಂತ. (ಜಗತ್ತನ್ನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುವವನಂತೆ) ರಾಮಾ, ರಾಮಾ, ರಾಮಾ, ರಾಮಾ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಫು! ಅಫು! ಅಂದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧದೊಳಗ ಶ್ರಾದ್ಧ ಸೋವಿ ಆಗೋ ಹಾಂಗ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ— ಅಯ್ಯೋ— ಅಫು! ಅಫು! ಅಫು! (ಎಂದು ವಿಕಾರವಶನಂತೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವನು.)

—ಶೀರಂಗ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:-

- ೧) ಸಂಸಾರಕಾಮಿಯು ಅಡಕತ್ತನ್ನು ಬೇಡುವ ಕಾರಣವೇನು ?
- ೨) ಸಂಸಾರಕಾಮಿಯು ಸಂಸಾರಗಾಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬೇಡಲು ಬರುವ ಕಾರಣ ವೇನು ?
- ೩) ಸಂಸಾರಕಾಮಿಯು ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಒದಗುವ ವಿಘ್ನಗಳಾವುವು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

- ೧) ಬೆವರನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ.
 - ೨) ಇಲ್ಲಿ ನಗೆಯುಂಟಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ. ಕಾರಣ ಹೇಳಿರಿ.
- ಉದಾ:-** ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಕೊಡುವದು ಸತ್ತಮೇಲೆ. 'ನೀರು ಕೊಡು' ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ನಗುವು ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

- ೧) ಇಂದ್ರಜಾಲ, ಸಾವಿರಕಣ್ಣು, ಹೆದರಿದ ನಾಯಿ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ
- ೨) ಬಳಲು. ಬಾಡು. ಬೆಂಡಾಗು, ಸವರು: ನೆಕ್ಕು. ನುಂಗು, ನಂಜಿಕೊಳ್ಳು, ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಕವಿತೆಯು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕಾಮದಹನ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇದರೊಡನೆ ಓದಿ, ಈ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರಿನ 'ಕಾಮದಹನ'ದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮೂರ್ಖತನ.

ಬರೆಹ:-

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಮಿತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ ಕಲಿಯುವದ ರಲ್ಲಿ ಹುರುಳ್ಳು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿನೋದವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

೧೦. ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳು

[ದಿನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಣ್ಣ ಶುಟ್ಟಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದೊಂದು ಭಾವಪೂರ್ಣ ಕಲೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬರೆಯಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸನೀಯ ವಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕನಿಗೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸ್ವಭಾವ, ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸು, ಪೌರೋಹಿತ ರೀತಿಗಳ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ರಶ್ಮಿಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯಕನೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಚೆಕೊವ್‌ನ ಒಂದು ಕಥೆಯ ಮಾದರಿಯ ನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.]

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ. ಕಿಟಕಿಯ ಕಾಜುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಮ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಅದರೊಳ ಗಿನ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳು ಇಣಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಆರು ವರುಷದ ವ್ಯಾನಾ ಮತ್ತು ಆತನ ತಂಗಿ ನಿನಾ ಅದೇ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದರು. ವ್ಯಾನಾನ್ ಕ್ರಾಸ್‌ಕೂದಲು ತೀರ ತೆಳುವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಲಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆತನ ಮೂಗು ಮೊಂಡು. ಆದರೆ ನಿನಾ ಗುಂಗರುಗೊದಲಿನ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಮುದ್ದು ಹುಡುಗಿ. ಎಚ್ಚರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವರ ದಾಯಿಯ ದನಿ ಕೇಳಬಂದಿತು. “ಎಂಥ ನಿದ್ರೆ ಬಡಕರೋ ನೀವು! ಎಲ್ಲರ ಉಪಹಾರ ಕೂಡ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು. ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಳರಿ—ಎಳರಿ ನೋಡುವಾ!”

ಅವರ ಹಾಸುಗೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಕೋಣೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಆ ದಾಯಿ ತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಝಗದ ಮೇಲೆ—ಬೆಳಗಿನ ಹೊನ್ನ ಕಿರಣಗಳು ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವು—ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ನಲಿಯಲು ಕರೆಯುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ! ಆದರೆ ವ್ಯಾನಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಯ ಆ ಕಡೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಳಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆಯೇ ನಿನಾಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆಕೆ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆಯೇ “ಉಪಹಾರ ಮುಗಿಯಿತಂತೆ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ್ಯಾನಾ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಏನೋ ಒಂದು ಬೇಸರದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳ ಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ. ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಡುಮನೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. “ಮಿನ್ನಿಗೆ ಹಾಲು ಹಾಕಲು ಮರೆಯಬೇಡ ತಿಳಿಯಿತೇ, ಅದಕ್ಕಿಂದು ಮರಿಗಳಾಗಿವೆ!”

ಮಕ್ಕಳ ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕಿದ ಮೋರೆ ತಕ್ಷಣ ಅರಳಿತು. ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಪಲ್ಲಂಗದಿಂದ ಜಿಗಿದು ಓಡಿಬಂದರು. ಮನೆತುಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಹಾಗೆ ಮನೆಯ ನಾತಾವರಣವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ರಾತ್ರೆಯ ಉಡುಪನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದಿಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೇರವಾಗಿ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ದರು.

ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಕಿನ ಕೆಳಗಡೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕದಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದಿತು. ಅಡಿಗೆಯವನಾದ ಸೈಪ್ಯಾನ್, ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದ್ದಿಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅದು. ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿಂದ ಮಿನ್ನಿ (ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕಿನ ಹೆಸರು ಅದು) ಇಣಕಿ ನೋಡಿತು; ಮಿನ್ನಿಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ದಣಿವಿನ ಕಳೆ ಇದ್ದಿತು. ಅದರ ಹಸಿರು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೋವು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ತನ್ನ “ಆತ”ನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದೇ ಅಥವಾ “ಆತ” ಬಂದರೆ ತನ್ನ ದೇಹದ, ಹೃದಯದ ವ್ಯಥೆ ತಗ್ಗಬಹುದೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೋಟ ಸ್ನೇಹಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಯಿಗೆ ದನಿ ಬಾರದಂತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಸೋತ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಮಿನ್ನಿ.

ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ತುದಿಗಾಲಮೇಲೆ ನಿಂತು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗದ್ದರಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದಾಯಿಯ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಾದ ಅನಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

“ನೋಡಿದಿಯಾ ವ್ಯಾನ? ಇದು ನೋಡಿಲ್ಲ—ಎಂಥ ಮುದ್ದಾದ ಮರಿಗಳು! ಮುದ್ದಾಗಿವೆಯಲ್ಲವೆ” ನಿನಾ ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು. “ಎಷ್ಟು ಮುದ್ದಾಗಿವೆ ಇಲಿಯ ಮರಿಗಳ ಹಾಗೆ! ಮಿನ್ನಿಯ ಮರಿಗಳು! ಅಲ್ಲವೇ?”

“ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು” ವ್ಯಾನಾ ಎಣಿಸಿದ. “ಅಂದರೆ, ಇದು ನೋಡು, ನಿನಾ,—ನಿನಗೊಂದು, ನನಗೊಂದು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು—ಇನ್ನಾರಿಗಾದರೂ.”

“ಮೈಂವ್ ಮೈಂವ್” ಅದು ಮಿನ್ನಿಯ ದನಿ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಮಿನ್ನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ವ್ಯಾನಾ ಮಿನ್ನಿಯ ಆ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವುಗಳ ಮಿದುವಾದ ನುಣುಪಾದ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗದೇ ಕೊನೆಗೆ ಅವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾತ್ರಿಯ ಉಡುಗೆ ನಲ್ಲಿ ಒಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನೆ ತುಂಬ ಓಡಾಡಿದರು.

“ಅಮ್ಮಾ, ಅಮ್ಮಾ, ಇದು ನೋಡು—ಮಿನ್ನಿಗೆ ಮರಿಗಳಾಗಿವೆ!” ನಿನಾ ಚೀರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾಯಿ ಪದಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಮೊದಲು, ರಾತ್ರಿಯ ಉಡುಪನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು. “ಹೋಗಿರಿ, ಹೋಗಿರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೊದಲು. ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹೊರಡುವಿರೊ ಅಥವಾ ಕೊಡಲೊ ಒಂದು ಏಟು?”

ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮುನಿದಳೆಂಬುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜಮಖಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವೇಣವಾಗಿ ಅವು ಮೈಂವ್ ಮೈಂವ್ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಿನ್ನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿಬಂದು ಅವುಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಓಡಾಡತೊಡಗಿತು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕಾಯಿತು. ಬಟ್ಟೆಗಳ ಬದಲಾವಣೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲವಂತದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ನಿತ್ಯದ ನಿಯತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಆ ಮರಿಗಳೆಡೆಗೆ ಓಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಆತುರ. ನಿತ್ಯದ ಆಟವಾಗಲಿ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ ಯಾವುದೊಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಯೋಚನೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸಾಹ ಅವರನ್ನಾವರಿಸಿತ್ತು. ಮರಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತಿನಸು ಉಣಿಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಿದ್ಧರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪಿಳ್ಳೆಗಳೆಂದರೆ ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿತ್ತು !

ಅಂತೂ ಸೈವ್ಯಾನ್ ಮತ್ತು ದಾಯಿಯರ ಗೊಣಗಾಟಗಳನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಊಟದ ವೇಳೆಯವರೆಗೂ ಮಿನ್ನಿಯ ಮುರುಕು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಸುಳಿದಾಡಿದರು. ಮರಿಗಳ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತುಂಬ ಚಿಂತೆ ಎನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ! ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ? ಬಹುಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ಕೊನೆಗೊಂಡು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು:— ಒಂದು ಮರಿ ಮಿನ್ನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇರಬೇಕು; ಎರಡನೆಯದು ಪಕ್ಕದ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಲಿದೆ; ಮೂರನೆಯದು ಸಾಮಾನಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು. ಹೌದು, ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇಲಿಗಳಿವೆ! “ಆದರೆ ವ್ಯಾನಾ, ಈ ಮರಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ? ಅಥವಾ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಹಾಗೆ ಇವುಗಳ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡೇ ?” ಎಂದು ನಿನಾಳ ಸಂಶಯ ವ್ಯಾನಾ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದ ಚಕಿತನಾದ. ಮರಿಗಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಆತ ಮಾಡಿದ ಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದುವು. ಅವರು ತಂದ ಹಾಲನ್ನಾಗಲಿ, ಮಾಂಸದ ತುಣುಕನ್ನಾಗಲಿ ಆ ಮರಿಗಳು ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಂತೆ ಎನಿಸತೊಡಗಿತು. ಅವುಗಳ ಬಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ತಿನ್ನುವ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಡುವುದೊಂದೇ ತಡ—ಮಿನ್ನಿ ಬಂದು ಅವನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ನಡೆ, ನಿನಾ, ಈ ಮರಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವೊಂದು ಚಂದಾದ ಮನೆ ಕಟ್ಟೋಣ ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಬಹಳವಾದರೆ ಮಿನ್ನಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಗ್ಗಿನ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು.” ಇದು ವ್ಯಾನಾನ ಕಲ್ಪನೆ. ಆ ಕಲ್ಪನೆ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆಳೆಯಲು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ

ಸೇರಿ ರಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ಹಳೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಡುಗೆಮನೆಯ ಎರಡು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಮರಿಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಇರಿಸುವ ಅವರ ಯೋಜನೆ ಮಿನ್ನಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲೋ ಏನೋ. ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಹತ್ತಿರವೇ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಕೊನೆಗೆ ಮರಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೆ ನೋದಲಿನಂತೆಯೇ ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳು ಪವಡಿಸಿದರು.

“ ಈ ಮಿನ್ನಿ ಎಂದರೆ ಈ ಮರಿಗಳ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ —” ವ್ಯಾನಾನಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಯೋಜನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. “ ಆದರೆ ಇವುಗಳ ತಂದೆ ಯಾರು ? ”

“ ಹೌದು. ಅಂದಹಾಗೆ ಇವುಗಳ ತಂದೆ ಯಾರು ? ” ಎಂದಳು ನೀನಾ.

“ ಹೂಂ. ತಂದೆಯಂತೂ ಇರಲೇಬೇಕು ಇವಕ್ಕೆ ! ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರು ? ”

ಈ ಯೋಜನೆ ಬಹುಕಾಲ ಬಗೆಹರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು— ಸಾಮಾನ್ಯನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುದುರೆಯೇ ಈ ಮರಿಗಳ ತಂದೆ ಎಂದು ! ಹೌದು ! ಅವನೇ ಯೋಗ್ಯ. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹೇಳಿದರು. “ ನೀನಿಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು ; ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ತಿಳಿಯಿತೇ ! ” ಎಂದು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಿನ ಅವರ ಮುಖದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಆ ಮರಿಗಳ ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಅವರು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಿನ್ನಿ, ಆ ಮರಿಗಳು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುದುರೆ ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂದದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನೇ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಉಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ವ್ಯಾನಾ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ತೆಳ್ಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಯೊಂದು ಮೇಜಿನಮೇಲಿನ ದೀಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಯಾವ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಂದೆಯವರ ಕೆಲಸದ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕನಸುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ವ್ಯಾನಾ ಮರಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಡುನಡುವೆ ಅದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೋ ಪೆನ್ನಿಲಿನ ತುದಿಯನ್ನೋ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಂದೆಯವರು ಒದರಿದಾಗ ಅವರ ರುದ್ರಾವತಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾನಾ ಥರಥರನೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

“ ಏನೋ ಇದು—ಆ ಏನೋ ಇದು ? ಏ ವ್ಯಾನಾ, ಕತ್ತೇ ಏನೋ ಇದು ? ”

“ ಅಂ—ಇದು —ಮರಿ ಮಾಮಾ —ನಮ್ಮ—ಮಿನ್ನಿಯದು ” ವ್ಯಾನಾ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ತಡವರಿಸಿದ.

“ತಲೆ, ನಿನ್ನದು! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿದು ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಈ ಮರಿ? ಮಹತ್ವದ ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಲಸಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟವು. ಕತ್ತಿ, ಯಾರು ಹೇಳಿದರೂ ನಿನಗೆ, ಈ ಸಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ? ಮೂರ್ಖ—ಚ್ ಚ್ ಚ್!” ಹೀಗೆಂದು ವ್ಯಾನಾನ ಕಿವಿಹಿಂಡಿ ಸ್ವೆಪ್ಪಾನ್‌ನನ್ನು ಕರೆದು “ಇದು ನೋಡು, ಸ್ವೆಪ್ಪಾನ್! ಈ ಹೊಲಸು ಮರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಂದರದಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಿಟ್ಟು ಬಾ—ಹೋಗು—” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಇಂಥ ಮುದ್ದು ಮರಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಎನಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ವ್ಯಾನಾನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯ.... ಊಟ ನಡೆವಾಗೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಮರಿಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತು ಬಂದಿತು. ನಿನಾ ಕುಳಿತ ಕುರ್ಚಿಯ ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳಿದ್ದದನ್ನು ತಂದೆಯವರು ನೋಡಿ ಸಂತಾಪಗೊಂಡರು. “ನಿನಾ, ಏಳು ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗು.... ಏ! ಸ್ವೆಪ್ಪಾನ್ ಈ ಮರಿಗಳನ್ನು ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹೊಲಸು ಇರುವುದು ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸರಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಹೇಸಿಗೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ.”

ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ‘ಅಂಥ ತೆಳ್ಳಗಿನ, ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಮುದ್ದು ಮರಿಗಳನ್ನು ಕಂದಕದಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವುದೆ? ಏನು ಭಯಂಕರ! ಅಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಂಡ ನೂರು ಕನಸುಗಳ ಗತಿ ಏನು? ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಕೆಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಕನಸಿನ ಲೋಕ ಕಡಿಮೆಬಿದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆ ಮರಿಗಳು ಒಂದಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಒಂದನ್ನು ಪಕ್ಕದ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಸಾಮಾನಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ, ಮೂರನೆಯದು ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದು.... ಮೂರಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮನೆಗಳು—‘ಮಿನ್ನಿ’ ಬಂದು ನಡುನಡುವೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಈ ಗದರಿಕೆ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿತು. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಬದುಕುಗೊಡಬೇಕು ಎಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರೂ ಒಪ್ಪಿದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಆ ಕಟ್ಟಿಂದರೆ: ಅವರ ಬ್ಬರೂ ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿನ್ನಿಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ! ಮರಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ!

ಊಟವಾದನಂತರ ವ್ಯಾನಾ, ನಿನಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುಳಿದಾಡಿದರು. ಅಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಕೂಡದೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಖಿನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ತಿನ್ನಲೂ ಬೇಡದೆ ಸೆಡವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ತಾಯಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು. ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಅವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಬರಲು, ನಡೆದುಬಿಟ್ಟವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆ

ಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಲು ತಾಯಿ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇಡಿ ಕೊಂಡರು. 'ಆಗಲಿ, ನೋಡುವಾ,' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಒಳಗಡೆ ಹೋದರು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಎಂದಿಗೂ ಒಬ್ಬನೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರ 'ಡಾನಿಶ್' ಬೇಟೆ ನಾಯಿ—ಅದರ ಹೆಸರು ನೀರೋ—ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಜೋತುಬಿದ್ದ ಕಿವಿಗಳು, ನಿಮಿರಿ ನಿಂತ ಬಾಲ, ಶಾಂತ ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದಾಗ ನೀರೋ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರೋನಿಗೆ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರೆ ಬಾಲದಿಂದ ಒಂದು ಏಟು ಕೊಡುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳೂ ಒಂದೇ; ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುರ್ಚಿಯೂ ಒಂದೇ! ಹೀಗೆಂದೇ ಯಾವ ಮಕ್ಕಳೂ ನೀರೋನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಸಾ ಮತ್ತು ನಿನಾ ಆತನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಕಾಣದೆ ಆತನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವ ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡರು.

“ಇದು ನೋಡು, ನಿನಾ, ಈ ಮರದ ಕುದುರೆಗಿಂತ ಈ ನೀರೋನೇ ಒಳ್ಳೆಯದು; ಇವನೇ ಈ ಮರಿಗಳ ತಂದೆಯಾಗಲಿ. ಆ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಯೋ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ಆಟದ ಕುದುರೆ, ಅದೇ ಈ ನೀರೋನನ್ನು ನೋಡು, ಹೌದು—ಅವನೇ ಸರಿ, ಅಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ವ್ಯಾಸಾ ಹೇಳಿದ.

ತಂದೆಯವರ ಇಷ್ಟೀಟಿನ ಆಟ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಮುನ್ನೋಡುತ್ತಾ ಸಂಜೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ನೂಕಿದರು. ತಂದೆಯವರ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗ ನೀರೋನನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ತಟ್ಟನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಯೋಚನೆ ಅವರಿಗಾಗಿತ್ತು....ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ತಂದೆಯವರ ಆಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಾಯಿ ಚಹ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು.

ಎಂಥ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷಣ ಆದು !

“ನಡೆ ಬೇಗನೇ !”

ವ್ಯಾಸಾ ಉಸುರಿದ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕುತ್ತಿತತೆ ತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ, “ಬಾಯಿಯವರೇ, ನೀರೋ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟ!” ಎಂದು. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರ ಮುಖಗಳೂ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ವಿವರವಾದುವು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ಟೇಷನ್ ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದ, “ಹೌದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀರೋ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದವನೇ-ಮರಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟ.”

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ಆ ದುಷ್ಟ, ನಿರ್ದಯ ನೀರೋನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಿಡಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸಿತು, ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿಲ್ಲ. ನೀರೋನ ಹಸಿವೆಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದರು !

ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ನೀರೋ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಾಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಾ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಾ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮಿನ್ನಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲವನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಶಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದರೂ ಅಸಹಾಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅದರ ಸಂತಾಪ ಬೆಳೆಯುವಂತಿದ್ದಿತು.

“ವ್ಯಾನಾ, ನಿನಾ,—ಒಂಬತ್ತಾಯಿತು. ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳೇ ನೋಡೋಣ—ಹೋಗಿರಿ” ಎಂದು ತಾಯಿಯ ದನಿ ಕೇಳಿತು. ಮಲಗಲೆಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತೊಂಡೇ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದವು. ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಿನ್ನಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸ ನೀರೋನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು....

(ಅಂಟನ್ ಜೆಕೊವ್‌ನ ಒಂದು ಕತೆಯ ಭಾವಾನುವಾದ)

—ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್

ಅಭ್ಯಸನಗಳು:

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಾದ ವ್ಯಾನಾ ಮತ್ತು ನಿನಾ ಇವರ ದಿನದ ಬೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇನು?
೨. ಮರಿಗಳ ತಂದೆ ಯಾರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು? ಏಕೆ?
೩. ನೀರೋನ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಏಕೆ?
೪. ‘ಎಂಥ ದಿವ್ಯಕ್ಷಣ ಅದು’ ಯಾರಿಗೆ?
- ಓದಿ: ‘ಗುಬ್ಬಿಗಳ ಸಂಸಾರ’—ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ ಕಲ್ಲೂರ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದರಂತೆ ಅದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಯಿಯ ಮರಿ, ಅಕಳ ಕರು, ವರ್ಣಿಸಿರಿ.
೨. ಪ್ರೌಢರ ಮತ್ತು ಬಾಲಕರ ಮನಸ್ಸಿನ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭೇದವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸಗಳನಂತರ ಓದು ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಮಗನು ಬಂದ ದಿನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ (ತಮ್ಮ) ಇವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.
೩. ‘ನೀರೋ’ ಎಂಬುದು ರೋಮ ಸಾಮ್ರಾಟನ ಹೆಸರು. ಅವನ ಪೈಶಿಷ್ಯ ವೆಂದರೆ ರೋಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಪಿಟೀಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಕತೆಯಲ್ಲಿಯ ನಾಯಿಗೆ ‘ನೀರೋ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ?

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

೧. ಜಾವ ಇದು ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ? ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜಕಾರ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೨. ನಾನುಪದಗಳಿಗೆ ಬಡಕ, ಬುರುಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಯಾವ ರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಬರುತ್ತವೆ? ಇಂತಹ ಸಾಲು, ಸಾಲು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.
೩. ವಿವರ್ಣ, ವಿ-ವರ್ಣ, ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗು, ಕಳೆಗುಂದು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ನಾನುಪದದ ಮೊದಲು ಹಚ್ಚಿ ಉಂಟಾದ ಐದು ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಈ ಕಛೆಯಿಂದ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಮಾತುಗಳು ಯಾವುವು ?

ಚರ್ಚೆ:-

'ಅ ಬಾಲಕರೇ ನೀರೋನ ಎದುರಿಗೆ (ಅ ನಾಯಿಯು) ಅವುಗಳ ತಂದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಇರಿಸಿದರು. ನಾಯಿ ಅವನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ಕಛೆಯು ಸೊಗಸು ಹೆಚ್ಚುಬಹುದಿತ್ತೇ? ಹಾಳಾಗಬಹುದಿತ್ತೇ ?

ಬರೆಹ:-

ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಪಾರಿವಾಳ, ಗಿಳಿ ಇಂತಹ ಯಾವದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಯೊಡನೆ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಒಂದು ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೧೧. ತ್ಯಾಗ

[ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿೂರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ಅವರ ತ್ಯಾಗದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಲೋಕವು ಅಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಗಂಡಸರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಂಗಸರಿಗೇನೇ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಾಯದಲ್ಲಿ ಅದ ಬಲಿಗೆ ತ್ಯಾಗದಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ತ್ಯಾಗಿಗಳು ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧೈರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ತಾವು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ; ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಲಿಯಾದವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಹಿರಿಮೆಯ ಅರಿವಿನ ಅನಂದವನ್ನು ಅರಿಯರು. ಸಂಕಟಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಳಲಿ ಬೋರಾಡುವುದರಿಂದ, ಆ ಜೀವಗಳು ತಮ್ಮ ಕೀಳ್ಮೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂತಹ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮಹಿಳೆಯರ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಪ್ರಸ್ತುತದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರಸುಖಕ್ಕೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನೀವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯು ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉದಾತ್ತ ಉದ್ದೇಶವು ಅಡಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ.]

ಶ್ರೀ ಅನಂದಕಂದರ 'ರಾಜಯೋಗಿ' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಈ ಛಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭ:-

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರಾಯ, ನಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯ ಇವರಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನು ರಾಜ್ಯಲೋಭದಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಕೊಲೆಮಾಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನರಾಯನ ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಜಶೇಖರ ಮತ್ತು ಪೆದ್ದರಾಯ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜಶೇಖರನು ತನಗೆ ಪಟ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ರಾಜ್ಯವು ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯಲಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯುಳ್ಳವನು. ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿಯ ಮಗಳು. ರಾಜಶೇಖರ ಮತ್ತು ಹೇಮಾಂಬಿಕೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಿಷಯಲಂಘಟನಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನು ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಆಶಿಸಿದನು. ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನ ದುರ್ವ್ಯಸನದಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ಹಾಳಾಗಹತ್ತಿತು. ರಾಜಶೇಖರನೇ ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಗೆ ತನ್ನ ಕಕ್ಕನ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ವಿರೂಪಾಕ್ಷರಾಯನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರಲು ಮದುವೆಯಾಗದೇ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯು ಅವನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧಳಾದ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಸಂತೋಷಸಭೆಯು ಹಗಲು ಮೂರು ಪ್ರಹರಗಳಿಗೆ ನೋಡಲಾಗುವುದಿದ್ದಿತು. ಅಂದೆಯೇ, ಮುಂಬಗಲಿನ ಸುಮಾರು ಹತ್ತಿ ಗಳಿಗೆಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು; ರಾಜಶೇಖರನು ತನ್ನ ದಿವಾಣಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಓಲೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ ಕೈಯೊಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ನೋಟವನ್ನು ಕೀಲಿಸುವನು. ನೋಡಲಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಒಂದೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಓದಿಬಿಡುವನು. ಈಗ ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಅದನ್ನು ವನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿರಬಹುದು.

ಓಲೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿಸಲವೂ ರಾಜಶೇಖರನ ಮೈಯ ನವಿರು ನಿಮಿರಿ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಕಂಠವು ಬಿಗಿದುಬರುವುದು; ಕೆಮ್ಮೊಗವಾಗಿ, ಕೆಳದುಟೆ ಅದಿರುವುದು; ಕಂಬನಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಣೆಯಿಕ್ಕುವುದು; ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಹೊರಟು, ಅಲ್ಲಿಯ ಹನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುವು ತಲೆದೋರುವುದು; ಓದುವುದಾದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುನೋಟಗಳು ಯೋಚನಾಲೋಕದತ್ತ ತೆರಳುವುವು; ಅಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕಾನೇಕ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿವಿಧ ಭಾವಗಳ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವುವು.

ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯ ಸಹಚರಿ ಬಾಯಮ್ಮನು, ಆ ಓಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಅರ್ಧ ಪ್ರಹರದಷ್ಟು ಸಮಯವು ಕಳೆದುಹೋಗಿರಬಹುದು. ರಾಜಶೇಖರನು ಇನ್ನೊಂದು ಸಲವೂ ಓಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯು ಬರೆದ ಪತ್ರವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದು ಹೀಗೆ:—

“ಒಲವಿನ ರಾಜಶೇಖರ !

ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ‘ಕುಮಾರ’ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅನ್ವರ್ಥಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀವಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ವಿಚಾರದ ದಿಶೆಯನ್ನೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟವು; ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಿಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಸ್ಥಳವಾದ

ಗುರಿಯೊಂದನ್ನು ತೋರಿಸಿದುವು. ಕುಮಾರ, ನಮ್ಮ ಸದ್ಧರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಮೊದಲಿಗರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರನ್ನಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಅಂದು ಕುಣಿದಾಡಿ ಹೋದುವು. ಎಷ್ಟು ಜನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕರುಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೂಗಿಟ್ಟರೋ! ಎಷ್ಟು ಜನ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮರುಗಿದರೋ! ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರಣಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಜನರ ಅಗಲಿಕೆಯ ತಾಪದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟರೋ! ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರು ಅಳಿದು ಹೇಳಬಲ್ಲರು? ಅವರೆಲ್ಲರ ತಾಗ್ಯ-ತಸಸ್ಸುಗಳ ಪೂರ್ಣಫಲವೇ ಈ ಭವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಮಾತು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲೇಗೆ ನೆಟ್ಟುನಿಂತಿದೆ.

ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗಲೆ ಲೋಕದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಕಂಪನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಇನಿದಾದ ಕಬ್ಬು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟಾಗಲೆ ಬಹುಜನರ ಬಾಯ ಬರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದು. ಅದರಂತೆಯೆ ಬಹುಜನರ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಜೀವಿಗಳು ತಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬ ಮಾತು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೊಂದು ಮನೆಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ-ಸಂವರ್ಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ತಪಿಸುವ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೊಂದನ್ನೂ ಜೊತೆಗೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

* ಮನಸ್ಸು-ಹೃದಯಗಳು ಸಮ್ಮತಿಸದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಾಗ, ಅತ್ಯಹತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಯುವುದು ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ದೊಂದು ಸ್ವಭಾವ. ಹಾಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ತುಹೋಗುವುದನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಾಗಿದೆ. ತಾನು ಅನಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗದೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ, ತನ್ನವರಿಗೆ ಶುಭ ಪ್ರಗಂಗಳನ್ನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿಯೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯೆಂದು, ನನ್ನ ಭಾವನೆ ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಕುಮಾರ, ನೀವು ಅತಿಯಾಗಿ ಅಶ್ವತ್ಥ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಈ ಭಾವಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಲೆ ನಾನಿಂದು ಮಹಾರಾಜರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯಜ್ಞಿವನದ ಗತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು; ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಅಯುಕ್ತ ವರನ ವಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳು ಮಾತ್ರ ಬೇಳಾದೀತು! ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಧುವು ಅಯೋಗ್ಯವರನ ಸ್ವಾರ್ಥಿನಿಯಾದರೆ ಅದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ದಿಂದ ನಾಡಿನ ಜನರ ಬದುಕೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗಿಹೋದೀತು; ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಇಷ್ಟಿಗಾಗಿ, ನಾನಿಂದು ಆಹುತಿಯ ಶಶುವಾಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಕುಮಾರ, ಕೊನೆಯದೊಂದು ನನ್ನ ಮನದ ಅನೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿದಿತಹಡಿಸು

ದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಾಗಾದುದನ್ನು ಈ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಂಡರೆ, ನನ್ನ ಎಂತಹ ಸಂಕಟನಾಗರಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಕಾಲುಹೊಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅಖಂಡಪಂಪಾಪತಿಯೂ ಅಖಂಡಭುವನೇಶ್ವರಿಯೂ ಆ ದಿನವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಒದವಿಸಲಿ !

ಎಂದೆಂದೂ ನಿಮ್ಮವಳಾದ

“ಹೇಮಾ”

ಕೊನೆಯ ಸಲ ಓಲೆಯನ್ನು ಓದಿಯಾದ ಬಳಿಕ ರಾಜಶೇಖರನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಎದುಕೊಂಡ.

“ಧನ್ಯೆ ! ಧನ್ಯೆ !! ಹೇಮಾಂಬಿಕೆ, ನಿನ್ನಂತಹ ವೀರಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಮ್ಮ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಕೆಯೆಲ್ಲಿಹುದು ? ನಿನ್ನ ಈ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯ ಫಲದ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು. ಆದರೆ ಹೇಮಾ, ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಾನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದವನಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಿನ್ನ ಈ ತ್ಯಾಗದ ಪರಮಾ ವಧಿಯು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು.....”

ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ದಂಡನಾಯಕ ಸಾಳುವ ನರಸಿಂಹನು ರಾಜಶೇಖರನು ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದಿದ್ದ ಓಲೆಯನ್ನು ಮರೆಗೆ ಸರಿಸುತ್ತ ರಾಜಶೇಖರನು, ಆತನನ್ನು ಅದರದೊಂದಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೈಹಿಡಿದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು.

—ಅನಂದಕಂಡ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ಓಲೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ರಾಜಶೇಖರನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಇತ್ತು ?
- ೨) ಹೇಮಾಂಬಿಕೆಯು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಗೆ ಏಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾದಳು ?
- ೩) ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಮಾಂಬಿಕೆ ಬಗೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- ೪) ಹೇಮಾಂಬಿಕೆ ವೀರಪುತ್ರಿಯಿರುವಳೆಂಬುದನ್ನು ರಾಜಶೇಖರನು ಹೇಗೆ ಮನಗಂಡನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ.—

- ೧) ಎಷ್ಟು ಜನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕರುಳನ್ನು...ಕಂಗೆಟ್ಟರೋ ! ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಪುನರುಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಓಲೆಯನ್ನು ಓದಿದ ರಾಜಶೇಖರನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಇದರಂತೆ ಅನಂದದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು, ಕೋಪದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿರಿ.
- ೨) ಇಷ್ಟಿಗಾಗಿ ನಾಥಿಯ ಅಹುತಿಯ ಪತನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಕಟನಾಗರವನ್ನು ಕಾಲುಹೊಳೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ.

ಶಬ್ದ ನಿಚಾರ:-

- ೧) ಮುಂಬಗಲು, ಕೆನ್ನೊಗ, ಹಜೆಯಿಕ್ಕು, ಇನಿಗಬ್ಬ, ಕಂಬನಿ, ನಟ್ಟರುಳು—ಈ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳನ್ನು ಎಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
- ೨) ನೋಟವನ್ನು ಕೀಲಿಸು, ಬಿಗಿದುಬರು, ಬಾಯಿಬರು. ಮೈನಡುಗು, ಬಲಿಗೊಡು—ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.
- ೩) ತ್ಯಾಗ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಈ ಪಾಠದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರಿ. (ಉದಾ; ಅತ್ಯಾಹ.೩).
'ಮಾರ್' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. (ಉದಾ; ಮಾರ್ನುಡಿ.)

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

- ೧) ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
- ೨) ಶ್ರಮದಾನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸಲು ಜನತೆಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿರಿ.
- ೩) ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ.....ಈ ವಾಕ್ಯವೃಂದವನ್ನು ಪಾರಮಾಡಿರಿ.

ಚಚಿ:-

ತಾನು ದುಃಖಿಯಾಗಿ ದೇಶಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

ಬರೆಹ:-

ಆಚಾರ್ಯ ವಿನೋಬಾಜಿಯವರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೇಳಿ ಸಮಾಜಸೇವೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಅಯುಷ್ಯವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿರುವ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿದ ತರುಣನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ.

೧೨. ಬೈರಿಗೆ.

[ಎಗ್ಗರು ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ನಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಮಾತೇ ಮಾತು: ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದನ್ನೇ ಅರಿಯದವನೆ ಎಗ್ಗ. ಎಗ್ಗನೆಂದರೆ ಏಕ—ಎಕ್ಕ ನೋಟದವ.]

ಹಾಸನದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತರುಣ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು, ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಗುಮಾಸ್ತರೊಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಾಯಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಡಕು. ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೊಡನೆ, 'ಹಾಳು ರೈಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಹೊರಡುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಮೈಸೂರವರೆಗೂ ಸಾಯಬೇಕಲ್ಲ, ಇದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು! ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮಗೆ ಏನಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ರೈಲಿಗೆ ಶಾಪ ಹಾಕಿದರು. ಅನಂತರ ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಮಾತಿಗೆ ಎರಗಿದವು. ಅವರ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನೂ ವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಿಡರು. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಬರಿಯ 'ಹು.'

‘ಎನ್ನು, ಮೈಸೂರಿಗೋ ?’

‘ಹು.’

‘ಒಬ್ಬರೇ ಹೊರಟಹಾಗಿದೆ ?’

‘ಹು.’

‘ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರೋ ?’

‘ಹು.’

‘ಯಾವ ಇಲಾಖೆ ?’

‘ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ.’

‘ಎಲ್ಲಿ ? ಒಂದು ದಿನವೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ?’

‘ನಾನು ಇರುವುದು ಸಕಲೇಶಪುರದಲ್ಲಿ.’

‘ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೋ ?’

‘ಇಲ್ಲ, ರೇಂಜ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರಕ್ಟರು.’

ಅನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ— ‘ಬೆಟ್ಟ ಸೀಮೆ ತಿರುಗುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೇ,

‘ಹು.’

‘ಸಂಸಾರ ಮೈಸೂರಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ?’

‘ಹು.’

‘ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಇದಾರೋ ?’

‘ಹು.’

‘ಎಷ್ಟೋ ?’

‘ಮೂರು—ಎರಡು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು.’

‘ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇದಾರೋ ?’

‘ಹು.’

‘ತಂದೆಯವರೂ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದಾರೋ ?’

‘ಹು.’

‘ನೀವೇ ಪುಣ್ಯವಂತರು ಸ್ವಾಮಿ ! ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿರುವುದು ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ತುಂಬ ಸಂತೋಷ ಸ್ವಾಮಿ. ಸಕಲೇಶಪುರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಇದ್ದಾರೆ, ಬಂದಾಗ ಭೇಟಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.’

‘ಇವರ ಹೊಗಳಿಕೆ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯ, ನನ್ನ ಕಾಡಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಎದುರುಗಡೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತರುಣ

ಸುಮಾರಾದ ಸೂಟ್ ತೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕೈವಾಡ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುರಹಂಕಾರದ ಚಿಹ್ನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ; ಹೆಚ್ಚು ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹಾಯಾಗ ಬಿಳೆದು ಯೌವನದ ಹೊರಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಅವನ ವರ್ತನೆಗಳು ನೈಜವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಏನೋ ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರಂತಿದ್ದರು. ಆಕೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಲಜ್ಜೆಯು ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾವಂತಳಂತೆ ಕಂಡಳು. ಲಕ್ಷಣವಾದ ಹುಡುಗ.

ಗುಮಾಸ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ತರುಣರು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ !

‘ತಾವೆಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ?’

‘ಮೈಸೂರಿಗೆ,’

‘ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗವೋ’

‘ಹು.’

‘ಯಾವ ಇಲಾಖೆ ?’

‘ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಇಲಾಖೆ’

‘ಎಷ್ಟು ಸಂಬಳ ?’

‘ಎಪ್ಪತ್ತು.’

ತರುಣಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ ‘ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ?’

ತರುಣನ ಮುಖವು ಒಡನೆ ಕೆಂಪೇರಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ನಿದಾನಿಸಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ನುಡಿದನು,—‘ಹು, ಸ್ವಾಮಿ.’

‘ಓದಿದಾರೆ ಎಂದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ ?’

‘ಹು.’

‘ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ?’

‘ಹು.’

‘ಯಾವ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ?’

‘ನಾಲ್ಕನೆಯ ಘರಂ’

‘ಮಕ್ಕಳುಗಿಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ?’

ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಒಂದು ಮಗು ಆಗಿದ್ದು ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಅಕೆ ಐದು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭಿಣಿ. ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತನು ಗುಮಾಸ್ತರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನೇ ಕೊಡದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟರನ ವಿಷಯ ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖಭಂಗವಾದಂತಾಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದರು. ತರುಣನಿಗೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಯುವತಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಟ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ಯಸನವು ಮೂಡಿತ್ತು. ಮುಖವು ಪೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರ ನಾಚಿಕೆ-ನಾಣ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಡವೇ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಸಲಿಗೆಯಾಯಿತು. ಗುಮಾಸ್ತರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯ ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕೆವು. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ 'ಬೈರಿಗೆ ಭಯಾನಕ'ಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ ಇವರ ನಾಲಗೆ ಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಫಾಲಾಕ್ಷ್ಯನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

—ಜಿ. ಅರ್. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ಗುಮಾಸ್ತನು ಅಪರಿಚಿತರೊಡನೆ ಮಾತು ಆರಂಭಿಸುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು?
- ೨) ಗುಮಾಸ್ತನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಯ ಯಾವ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯುವುದು?
- ೩) ಮಾತನಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ತರುಣನನ್ನು ನಮ್ಮ ಗುಮಾಸ್ತನು ಹೇಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಎಳೆಯುವನು?
- ೪) ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಗುಮಾಸ್ತನಿಗೇಕೆ ಬಂದಿತು?

ಭಾಷಾಭಾಸ:—

- ೧) ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವಿದ್ದವರ ಚಿತ್ರವು ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಅಪರಿಚಿತರು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಗೊಡ್ಡು ಹರಟೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದು.
- ೨) ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಈ ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರವು ಹೇಗೆ ಒಡಮೂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ 'ಹೂ' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಕೂಡಲೆ ಗುಮಾಸ್ತನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.
- ೩) ತರುಣ ದಂಪತಿಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಶೈಲಿಯು ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಣನೆಯ ನೆರವಿನಿಂದ ಅವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆಯಿರಿ.
- ೪) 'ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕೈವಾಡ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು, ಅದರೂ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುರಹಂಕಾರ ಚಿಹ್ನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ' ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.
- ೫) 'ಬೈರಿಗೆ' ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಶಿರೋನಾಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರಿ.
- ೬) ಇಲ್ಲಿಯ ವಿನೋದದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

- ೧) ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗಹಾಕು, ನಾಲಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸು— ಇದೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ಇನ್ನೆರಡು ಪಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
- ೨) ಮುಖಭಂಗ, ಮುಖಹೀನ, ಮುಖಮುದ್ರೆ— ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

- ೩) ಗುಮಾಸ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಅಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ. ಅನಂತರ ಇವರಿಗೆ ತನ್ನ ವಾಕ್-ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅಶೀರ್ವಾದ, ವಾಕ್-ಪ್ರಹಾರ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ವಿಶೇಷಾರ್ಥವೇನು?
- ೪) ಹರಟೆ-ಒಣ ಹರಟೆ, ಗೊಡ್ಡ ಹರಟೆ, ಸವಿಹರಟೆ- ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವು ಸಹಾಯಕವಿರುವುದು.

ಬರೆಹ:-

- ೧) ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹರಟೆಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.
- ೨) ಇದೇ ಶ್ರುತಿಕದಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಅತ್ತೆ ನೋಸೆ' ಎಂಬ ಪಾತದಲ್ಲಿ ತಂಗಿಮ್ಮನ ತುದಿನೋದಲಿಲ್ಲದ ಹರಟೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

೧೩. ಜೋಮನ ದುಡಿ

[ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ಮನುಷ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಮತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಈ ಪಂಗಡಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಜಾತಿಗಳಾದವು. ಮೇಲು ಕೀಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಗಿ ಅನೇಕ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದವು. ಹೊಲೆಯ ಕೀಳು ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕರಲ್ಲಿದೆ. ಆತ ಆಳಾಗಿ ಕೀಳಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು, ಎಂದು ಬಯಸುವವರನ್ನೇಕರಿದ್ದಾರೆ ಆತನೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ. ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆತನಿಗೂ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಬೇಕು ಎಂಬ ವಿನೇಕವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಒಂದು ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೃದಯದ್ರಾವಕವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೋಮ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಆತ ಪಟ್ಟಿಪಾಡು ಒಬ್ಬನಲ್ಲ. ಆತ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಂಧ ದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆ ಸಮಾಜ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ವಿಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾದ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯಾದ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಕತೆ 'ಜೋಮನ ದುಡಿ' ಎಂಬುದು.]

ಜೋಮನ ದುಡಿ ಬಾರಿಸುವದರಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷವೇನಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬಾಳ್ವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಿದ್ದರಲ್ಲವೆ ಅವನ ದುಡಿಯಲ್ಲಿರುವುದು? ಕುಡಿಯುವುದು ದುಡಿಯೆಟ್ಟಿವುದು, ಎಂದು ಅವನ ಧನಿಯರಾದ ಸಂಕಷ್ಟಯ್ಯನವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಕುಡಿಯಲು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಅವನು ದುಡಿ ಬಾರಿಸುವ. ಅವನ ದುಡಿಗೆ ಅವನ ಮಗಳಾದ

ಬೆಳ್ಳಿಯು, ಲೇ, ಲೇ, ಎಂದು ಹಾಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಕುಣಿಯಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಾದರೆ ತೂಕಡಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಚ್ಚರವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅವರ ಹತ್ತರ ಅವೇಶ ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಾರಿಸುವನು.

ಜೋಮ ಹೊಲೆಯರವನು. ಭೋಗನಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯ ಅವನ ಕೊಪ್ಪ ದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಜೋಮ, ಅವನ ಐದು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಅವನ ಧನಿಯರಾದ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪ್ರಾಯ. ಎಂದರೆ ೨೫-೨೬ ವರುಷ. ಅವನೇ ಚನಿಯ. ಅವನ ತಮ್ಮ ಗುರುವ. ಇವನಿಗೆ ತಮ್ಮನಿಲ್ಲ, ತಂಗಿ, ಬೆಳ್ಳಿ— ಜೋಮನ ಜೀವ. ಅವಳಿಗೆ ಕೆರಿದಾಗಿ ಕಾಳ ಹಾಗೂ ನೀಲರು.

ಜೋಮನ ದುಡಿಮೆ ಇಂಥದೇ ಎಂದು ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಧನಿಯರು ಕರೆದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು, ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಶ್ರಮಿಸಿದಾಗ, ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ದೊರೆ ಯುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಉದ್ದನೆಯ ಗಂಜಿ ಮಾಡುವಳು. ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ದೀಪ ಉರಿಸಲು ಅವರು ಮುತ್ತು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆಯೋ ?

ಈ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಮನಿಗೆ ಹೆಂಡವಾಗಬೇಕು. ಹೆಂಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ದಿನವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಹಾರಿಹೋಗುವುದೆಂದು ಅವನ ಬಲವಾದ ನಂಬುಗೆ.

ದುಡಿ ಮತ್ತು ಹೆಂಡಗಳು ಅವನ ಎರಡು ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಪೂರೈಸದ ಇನ್ನೊಂದು ಆಸೆ ಅವನಿಗಿದೆ. ಅದು ತಾನು ಬೇಸಾಯಗಾರನಾಗಬೇ ಕೆಂಬುದು. ಆದರೆ ಅವನ ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯ ಬೇಸಾಯಗಾರರೆಂಬ ಜಾತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೇಗಿಲು ಹಿಡಿದೇನೆಂಬ ಆಸೆ ಅವನದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಎರಡು ಹಸುವಿನ ಕರುಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂದು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಜೋಮನಿಗೆ ಯೋಚನೆ ಹೊರಟಿದೆ. ಕರುಗಳು ಎತ್ತುಗಳಾದವು ಧನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮುಡಿ ಗದ್ದೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಬೇ ಕೆಂಬ ಆಸೆ ಅವನದು ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯು “ನೀನು ಧನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ” ಎಂದಳು. ಹೊಲೆಯರು ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ, ಪ್ರಳಯವೇ ಬಂದೀತೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನು ಈ ಸಿಂಧೆ ಸರಕಾರದ ನೆಲವನ್ನು ದರಖಾಸ್ತಿಗೆ ಪಡೆದು, ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ಗಿಡ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಕೇಳಿ, ಜೋಮನ ಕಿವಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ಅವನ ನಾಲಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವನ ಬಾಳೆ ಒಳಿತಾಗುವುದುಂಟೇ ? ಅದುದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇಡವೆಂದಳು. ಜೋಮನು ಇದೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟನು. “ಹೊಲತಿ ಯಿರುವಾಗಲೇ, ನೇಗಿಲು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಸಾಯುವದರೊಳಗೆ ನಾನಾದರೂ ಈ ಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದೇನು ಎಂದರೆ, ನನ್ನ ಆಸೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕುತ್ತೀ ” ಎಂದನು.

ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಧನಿಯರೇ, “ ಚೋಮ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜೋಡಿ ಮುದಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ನಿನ್ನ ಜತೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಕಟ್ಟಬಾರದು? ನೀನು ನಮಗೆ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ—ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದೀ? ನಗದಿ ಕ್ರಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಡುವ ” ಎಂದರು.

“ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಮಾರುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದೂ ಅಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ಮನಸ್ಸಿನ ಭ್ರಮೆ ಇದೆ, ತಾವು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರೆ— ”

ಅದೇನೆಂದು ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

“ ಏನಿಲ್ಲ, ಧನಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚೋಮನಿಗೂ ಒಂದು ಹಾಳು ಕೊಂಪೆ ಗೇಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ. ”

ಚೋಮನ ಈ ಅಸೆ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆದರೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಂದು, ಚೋಮ, ಇದುವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಿಮ್ಮವರಿಗೆ ಗೇಣಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದರು ಒಳಗಿಂದ ಧನಿಯರ ತಾಯಿ, “ ಅಬ್ಬಾ! ಹೊಲೆಯರಿಗೆ ಬಂದ ಸೊಕ್ಕೇ ” ಎಂದು ಶಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿಂಗೇಲ ದೊರೆಗಳ ಕಾಫೀ ತೋಟದ ಸೇವೆಗಾರನಾದ ಮನ್ವೇಲನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, “ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಂದ ೨೦ ರೂ. ಬರಬೇಕಲ್ಲ ” ಎಂದನು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಖಾಯಿಲೆಯಾದಾಗ ಚೋಮನು ಕಾಫೀ ತೋಟಕ್ಕೆ ದುಡಿನೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಾಲ ಉಳಿದ ನೆನಪು. ಅದೀಗ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾಗಿತ್ತು.

ಏನಿದ್ದರೂ ಮನ್ವೇಲನ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಜಗತ್ತು ನಂಬುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಚೋಮನದೇ? ಈ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು, ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಬೇಕೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಯಾರ ಸಲಹೆಗೂ ಚೋಮನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಚನಿಯ, ಗುರುವರನ್ನು ದುಡಿನೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದಾಯಿತು.

ಹೋಗುವಾಗ ಚೋಮನು “ ನನ್ನ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಹೋಯಿತು. ಹೆಂಡದಂಗಡಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಸಾಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಡಿ. ನೀವಿನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನೆ ಬದುಕನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಕ್ಕಳು ” ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗಲೇ ದುಃಖ ತುಂಬಿಬಿಡಿತು.

ಮುಂದೆ ಚೋಮನು ಮಕ್ಕಳ ವಿರಹವನ್ನು ಮರೆತನಾದರೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲಸಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ. ಆದರಿಂದ ದಿನದ ಸಂಸಾದನೆ ಕಡಿನೆಯಾದರೂ ಅವನು ಎದೆಗಾರನೇ. ಆಗಲೆ ಅವನ ಮುಂದೆ, ಮುನಿದು ನಿಂತ ನೇಗಿಲಿನ ಚಿತ್ರ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಈವರೆಗೆ ಧನಿಯರು ಎಂದೊಡನೆ ಬಾಗಿ ಬಗ್ಗಿದ ಮನಸ್ಸು ಈಗ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಹೋರಾಡುತ್ತದೆ. “ ತನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸದ ಧನಿಯ ಹಂಗು ತನಗೇನು ? ” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಧನಿಯ ಮನೆಯ ಕೂಲಿ ?

ಅಲ್ಲಿಂದ ಉಟಕ್ಕೇನು ಎಂದರೆ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿದೆ, ಬೀಳಲನ್ನು ತಂದು ಚಾಂ
ಯನ್ನೋ, ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೋ, ಹೆಣೆಯುವೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಖುದ್ದಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ
ಬರಲು ಹೇಳಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಜೋಮನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಅಣಿಯಾದನು
ಅವರಲ್ಲೇ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ತನ್ನ ನೇಗಿಲ ಅನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಅವನ ಮುಖ ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಕನಿಕರವಾದರೂ ತಾಯಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಇಂದ್ಲಿ
ವಾದರೆ ನಾಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿದೆಯಾದರೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ
ಈ ನಿಮಿತ್ತ ಬರುವ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತಿಗಾಗಿಯೂ, ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಜೋಮನ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೀರು ಹರಿದುಹೋದ ಕಂಡು 'ಜೋಮ,
ನಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಲು ನೀಡಬೇಕು' ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ
ಲೇಳಿಸಿದರು.

ಆದರೆ ಜೋಮನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರ ಮೇಲೆಯೇ ಮತ್ತರ
ಮೂಡಿದೆ—ತನ್ನನ್ನು ಜೀವಿತದ ಕೂಲಿಯಾಗಿಸಿ, ತಾವೆಲ್ಲ ಬೇಸಾಯಗಾರ
ರಾದುದಕ್ಕೆ.

ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜೋಮ ಮೊದಲಬಾರಿ ತನ್ನ ಪತ್ತಿನ
ಜೋಡಿಯನ್ನು ನೋಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ತನ್ನ
ಧನಿಯ ಹೊಲವನ್ನು ಉಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು
ಹೋಗುವ ಬದಲು, ಎತ್ತುಗಳೇ ಅವನನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇವ
ನಿಗೋ, ಎತ್ತುಗಳು ಧನಿಯರ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯೂ
ತನ್ನೆದೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

ಒಂದು ಬಾರಿ ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಉಳುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಎತ್ತುಗಳು
ಉಸಿರುಗರೆಯುತ್ತ, ಬಾಯಿಂದ ಜೊಲ್ಲನ್ನು ಸುರಿಸಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟವು ಮುಂದೆ
ಇವನ ಕೈಯಿಂದ ನೇಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತಾವೇ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ ಹೋದವು.
ಬೆಳ್ಳಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ, ಅವಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿ, ಕತ್ತ
ಲಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೂಗಿದಳು. ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂದಾಗ
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಎಡವಿದಳು.

ಈಚೆಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಜೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ
ಕೈಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವು ತಾಯಿ
ಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ, ಜೋಮ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು
ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಎಲ್ಲವೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ದುಡಿಯನ್ನು ಅವನ
ಮುಂದಿಟ್ಟು, "ಲೇ, ಲೇ, ಲೇ, ಲೇ ಚನ್ನು" ಎಂದು ಸೊಲ್ಲು ತೆಗೆದಳು. ಮಳೆ
ಗಾಲವು ಫೊಡಗಿದಂದಿನಿಂದ ದುಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸ್ಪೂರ್ತಿ

ಬಂದಂತಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಾಚಿ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹಾಡೂ ಸಡೆಯಿತು.

ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತೋ ಅವರ ಈ ಲೀಲೆ ಮುಗಿದು ಬೆಳ್ಳಿ ಈಗ ಅವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಳು. “ಏನು, ಇವತ್ತು ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು. ಮೈಯೆಂದು ಕೇಳಿದಳು; ಮನಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಿ. ಚೋಮನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಏನು “ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೇನು? ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ” ಎಂದನು. ಮಾತು ಮುಂದರಿದು, ಮನೆ ದಾನೆಯನ್ನು ಮಗಳೆದುರು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಬೆಳ್ಳಿಯು ಜಾಣೆ, ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನರತವಳು. ಕರಿನಾಯಿ ಬಿಳಿಯಾಗಲಾರದೆಂದು ಇತರರಂತೆ ತಿಳಿದವಳು. ಈಗಿದ್ದುದೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಕಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಚೋಮನಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ತರವೂ ಇಲ್ಲ.

(೨)

ಇವರು ಹಳ್ಳಿಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ವರುಷಾವಧಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಸಲದ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಚೋಮನ ಬಳಿ ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಿಗೂ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಯಕೆ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗುರುವನ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಮಮತೆ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು.

ಜಾತ್ರೆಯ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ “ಅಪ್ಪಾ, ಅಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಕೂಗು ಕೇಳಲು ಚೋಮನು ಎಚ್ಚತ್ತು “ಯಾರು?” ಎಂದನು “ನಾನು ಚನಿಯ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬರಲು, ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಜಿಗಿದು ಕದವನ್ನು ತೆರೆದನು. ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಆಕೆ, ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಂದರೆಂದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಕು ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ತುಸು ಕಿಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲೇ ಚೋಮನು ‘ಮಕ್ಕಳೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ’ ಎಂದು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುಹೋದನು.

ಇಷ್ಟರತನಕ ಗುರುವನ ದನಿಯೇ ಹೊರಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡು “ಏನು? ಗುರುವನ ಣ್ಣ ಭಾರಿ ಸಿಟ್ಟೇ?” ಎಂದಳು

ಚನಿಯನ ದನಿ ನಡುಗಿತು. “ಗುರುವ ಬರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದ.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವನಿಲ್ಲಿ? ಸುಮ್ಮನೆ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ‘ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳು’ ಎಂದು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಏನೇ ಕುಡಿ ಮೊಳೆಯಿ ತೆಂದರೆ, ದೇಶ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಅಣ್ಣ ಹಾಗಿನವನಲ್ಲ. ಏನೋ, ತೋಟದವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ” ಎಂದಳು ಬೆಳ್ಳಿ.

ಚನಿಯ ಅಧೈರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಗುರುವನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಅದುದು ಇಷ್ಟು. ಕಾಫೀ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಇವರೂನ ಜಾಗದ ಪಕ್ಕ ದಲ್ಲೇ ಮಾರಿಯೆಂಬ ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಗುರುವನಿಗೆ ಅವಳ

ಮೇಲೆ ಮೋಹ. ತೋಟದ ಕೆಲಸದಿಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ರಜೆ ದೊರೆತಾಗ, ಎಲ್ಲರೂ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಗುರುವನು ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಮನೆಯವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಟು ಚನಿಯನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ.

ಈ ಕತೆ ಕೇಳಿ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. “ಇದು ಸುಳ್ಳು. ಗುರುವಣ್ಣ ಎಂದೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾರ. ಇವನು ಏನೋ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಜಗಳ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು” ಎಂದಳು. ಜೋಮನಿಗೂ ಹಾಗಿರಲು ಸಾಕು ಎಂದು ಕಂಡಿತು. ಚನಿಯನ ಮೇಲೆ ಗರ್ಜಿಸಿದ. ಆದರೆ ಚನಿಯನೇನು ಮಾಡಿಯಾನು? “ಕೊಕ್ಕು ಡದ ಮಾರಿಯಮ್ಮನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ”--ಎಂದೇ ಹೇಳಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಳು ಬಂದಿತು.

ಜೋಮನ ಕೋಪ ಅದರಿಂದ ತುಸು ತಗ್ಗಿತು. ಚನಿಯನೂ ಅವರ ಪ್ರಣಯಸಮಾಚಾರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜೋಮನ ವಾಲಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬರಸಿಡಿಲು ಕಾದಿತ್ತು. ಅವಳು “ಮಾರಿಯಮ್ಮ” ಅಲ್ಲ. ಕಿರಸ್ತಾನರ ಮೇರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗಲಂತೂ ಅವನ ಎದೆಯೇ ಒಡೆಯಿತು. “ಹಿರಿಯರು ಹಿಡಿದು ಬಂದೆ ನೀತಿ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಹುಡುಗಿಗಾಗಿ ಅವನು ಜಾತಿ ಬಿಡುವನಾದರೆ ಅವನ ಮೋರೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿದನು. ಬೆಳ್ಳಿಯು ಅತ್ತಳು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನೆಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಾಗ, ಜೋಮನಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿಯಿತೋ, ಡೋಣ್ಣೆಯನ್ನೇ ತಿರುಕೊಂಡು ಕೊಕ್ಕ. ಡದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟನು.

ಅಂದು ಜಾತ್ರೆಯಿತ್ತಲ್ಲ? ಅದರ ಅಭಿಲಾಷೆ ನಿನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಬೆಳ್ಳಿಗಿತ್ತು. ಗುರುವನ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಜಾತ್ರೆ! ಇತ್ತ ಚನಿಯ ಬೇರೆ, ‘ಚಳಿ ಚಳಿ’ ಎಂದು ಮಲಗಿದ. ಕಾಫೀ ತೋಟದಿಂದ ಬಂದ ಚಳಿಜ್ವರದ ಬಳುವಳಿಯದು; ಚನಿಯನನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಕನವೂ ಸೇರಿ ಉಸಿರಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಬೆಳ್ಳಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಹೋದಳು ಕಾಸಿ ಸಾಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಇದ್ದ ಬಿಡಿಗಾಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಹೊಲೆಯರಲ್ಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಾಗಿದ್ದ ಅಜಲ ಚಿನ್ನನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಬಂದಳು.

ಇತ್ತ ಗುರುವ-ಮೇರಿಯರ ಮದುವೆ ಮುಗಿದುಹೋದುದರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಭಾರವಾದ ಮನದಿಂದ ಜೋಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಚನಿಯನ ಶವ. ಪಂಜುರ್ಲಿ ಭೂತವೇ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮುನಿದಿದೆ ಎಂದು ಅವನ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಯಿತು. ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ದೃಷ್ಟಿಯು ಎದುರುಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೂಗಿದ್ದ ದುಡಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ತಂದು ಬಡಿಯತೊಡಗಿದನು.

ಶವದ ಮುಂಚೆ ಸಂಗೀತವೇ! ಬೆಳ್ಳಿಯು ಆವೇಶದಿಂದ ತಂದೆಯತ್ತ ಹಾರಿ, “ನಿನ್ನ ದುಡಿ ಹಾಳಾಗಲಿ! ಅದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಗೊತ್ತು ಇಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು

ದುಡಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿದಳು. ಆಗ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮನುಷ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಬೆಳ್ಳಗೆಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು ?

ಚನಿಯನಿಗೆ ಅಂದು ಸಂಜೆಯೊಳಗಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ವಿಧಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ಚೋಮನಿಂದ ದುಡಿಯ ಬಾರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಡುರಾತ್ರಿಗೆ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆ ಘೋರ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಮಗ ಸತ್ತು ದಿನ ! ಇವನ ದುಡಿಯೇ ? ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೂಗಿನ ಸೊಳ್ಳೆಯವರೆಗೆ ಕುಡಿದಿರಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಆ ರಾತ್ರಿ ಚೋಮನು ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕುಡಿದಿದ್ದನು ಇನ್ನಾವುದು ಅವನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಬಲ್ಲದು ?

ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಮಳೆಗಾಲ ಬರುತ್ತಲೂ, ಒಂದು ಸಂಜೆ ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು, ಚೋಮನಿಗೆ ' ನಾಳೆ ಹೂಡಲು ಬಂದುಬಿಡು ' ಎಂದು ಆಪ್ತನೆಯಿತ್ತರು. ಚೋಮನು ನಸುನಕ್ಕು, ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಾವಿನ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಸಿಟ್ಟಿನ ತೆರೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿ, ಚೋಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರದ ತರಂಗಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ವಿಚಾರವು ಒಂದೇ ! " ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಧನಿಯರ ನೆಲವನ್ನು ಉಳಬೇಕೇ ? " ಎಂಬುದು. ತನಗಿಲ್ಲದ ತುತ್ತು ಪರರಿಗೇಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳೊಡನೆ ಬಲು ಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಯಿತು. ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ಮುಗಿಯಿತೋ ? ಬೆಳಗಾಗುವಾಗ ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೇ ಚೋಮ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೇವಿಗೆ ಆಟ್ಟಲೆಂದು ಅವುಗಳ ಕೊರಳಿನ ಹಗ್ಗ ತಪ್ಪಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. — ಎರಡೂ ಎತ್ತುಗಳು ಮುಂಗಾಲಿನಿಂದ ಕುಂಟುತ್ತವೆ. ಒಂಧರ ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಸು ರಕ್ತವೂ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೂಡಲೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ಬಂದಾಗ, ಚೋಮನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ಅವನ ಡೊಣ್ಣೆ. ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಧನಿಯರಲ್ಲಿ ಚೋಮನ ಇತರ ಕೆಲಸವು ಬಿಟ್ಟೆಯಾಗುತ್ತಬಂದಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನಿಗೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಾ ಎಂದು ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದರೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ತನಕ ವೇಳೆ ಮಾಡಿ, ಬರಿಯ ಹತ್ತಿಂಟು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದನು. ಅವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. " ಎನು ! ಬೆಳಿಗ್ಗೂ ಸೇಂದಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದ್ದೀಯಾ ? " ಎಂದು ಗದರಿಸಿದರು. " ಹೂಂ, ನೀವು ಕೈತುಂಬ ಕೂಲಿ ಕೊಡುವಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೇನು, ಸಂಜೆಯೇನು ? " ಎಂದುಬಿಟ್ಟ ಚೋಮ. ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಚೋಮನು ಮುದಿಯಾಳು, ನಂಬಿಗೆಯವನು ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವೆಲ್ಲ ಹೋಯಿತು " ನೀನಿನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂಗಣಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡಕೂಡದು " ಎಂದರು.

ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ನಿಂತ ನೆಲವೇ ಹಿಂದೋಡಿದಂತಾಯಿತು. ತಂದೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸೇ ಬೈದಳು. ಧನಿಯರ ಕಾಲಿಗೆ ಉದ್ದಂಡ ಕೆಡೆದು, ಅವರಿಂದ ಮತ್ತೆ ದಿನದ ಪಡಿಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು.

ಇದೊಂದು ಮುಗಿಯುವಾಗಲೇ, ಮನ್ವೇಲನ ಸವಾರಿ ಆ ಮನೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಯಮಾಡಿಸಿತು. ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದವನೇ ಇವನೆಂದು ಜೋಮು ಸುಮ್ಮನೆ ಎರಡು ಒಳಗೆ ಹೋದನು. ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಸಿಡುಕಿನಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಇಪ್ಪತ್ತರ ಸಾಲ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೇ ಒಂದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಆಗಬೇಕಲ್ಲ? ಮನ್ವೇಲನು “ಮುಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಮೂವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಿ. ನೀನೇ ಏಕೆ ಬರಬಾರದು? ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ?” ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋದನು.

ಬೆಳ್ಳಿಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ತೋರಿತು. ಇರಲಿ, ಎಂದುಕೊಂಡು, ‘ಆ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಲುನೋವು ಗುಣವಾದೊಡನೆ ಧನಿಯರಿಗೆ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವ’ ಎಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದಳು. “ನೀನು ಎತ್ತು ಮಾರುವ ಬದಲು, ನನ್ನನ್ನೇ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮಾರಬಿಡು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹೊಳೆಗೆ ನೂಕು. ಆಮೇಲೆ ಎತ್ತನ್ನು ಮಾರಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ನೀನೊಂದು ಒಳ್ಳೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕುಣಿ” ಎಂದು ಜೋಮು ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

ಬೆಳ್ಳಿ ವರೌನವಾದಳು. ಆದರೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಮನ್ವೇಲನು ಸ್ವತಃ ಬಂದು ನಿಂತಾಗಲೇ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಹೊರಡುವವಳೆಂದಾಯಿತು. ಜೋಮನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹೃದಯ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಕೊನೆಗೆ ನೀಲನನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ ಜತೆಮಾಡಿ ಮಗಳನ್ನು ಪಂಜುರ್ಲಿಯ ತನಕ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಷ್ಟು ಅತ್ತು ತಿರುಗಿ ಬಂದನು.

ಕಾಫೀ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ. ನೀಲನಿಗೆ ಮೂರು ತಾವಿಬ್ಬರೂ ದುಡಿದು ನಾಲ್ಕಾರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟದವರ ಸಾಲ ಮುಗಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಓಡುವ ಆಲೋಚನೆ ಅವಳದು. ಆದರೆ ಬಂದ ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲೇ ನೀಲನು ಚಳಿಜ್ವರದಿಂದ ನೆಲಕಟ್ಟಿದ. ಅವನ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಳಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. * ಮನ್ವೇಲನು ಅವಳಿಗೆ “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಿಸುವೆ. ನೀನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾ” ಎಂದು ಕರೆದನು.

ಮರುದಿನದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿ ಮನ್ವೇಲನ ಮನೆಯ ಕಸ, ಮುಸುರಿ, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದಳು ಊಟಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯದೇ ಅನ್ನ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮನ ಆರೈಕೆಗೆ ವೇಳೆಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮನ್ವೇಲನು ಅವಳ ಹರಕುಚಿಂದಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು ನೀಲನಿಗೆ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಏಕೋ ಅವನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿದಂತೆ.

ಕಂಡಿತು. ಅವಳಿಗೂ ಕ್ರಮೇಣ ಅದರ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ತಾರಾಣ್ಯದ ದುಡುಕನ್ನು ಅವಳಾದರೂ ಅನುಭವಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವನ ಸಹಾಯ ದಿಂದ ತಂದೆಯ ಸಾಲವು ತೀರುವುದಾದರೆ ಏನಾದರೇನು ಎಂದು ಉದಾಸೀನ ಭಾವ ವನ್ನು ತಾಳಿದಳು. ಮನಸ್ಸೇಲನು ಅಗಾಗ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಣೆ, ಕಾಸುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ನೀಲನು ಬೇರೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಜಗಳ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಅದರ ವರದಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ, ಆ ಹುಡುಗನು ಇವನನ್ನು ಒಯ್ಯುವಾಗ 'ಸೇರೆಗಾರರ ಭಾವನೆಂಟೆ' ಎಂದನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಬಲು ದುಃಖ ವಾಯಿತು. ತೋಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸುದ್ದಿಯು ಹಬ್ಬಿದೆಯೆಂದು ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿಂಗಳಿಲ ದೊರೆಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಆಕೆ ಬಿದ್ದು, ಲೆಕ್ಕ ನೋಡುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ, ಅವರ ಬಂಗಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆದರಿದಳು - ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹೋದರೆ, ನೀಲನಿಗೆ "ದೊರೆಗಳ ಭಾವನೆಂಟೆ" ಎಂಬ ಬಿರುದೂ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು ಎಂದು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸೇಲನು ಸ್ವತಃ ಅವಳನ್ನು ದೊರೆ ಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು ?

ಮರುದಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ದೊರೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸೇಲನಿಂದ ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಬಿಡಿ ಕಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನೂ ಮನಸ್ಸೇಲನ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಅವನೇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಬರುವವಳಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮನಸ್ಸೇಲನೂ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗದೆ, ಸಾಲವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ತೀರಿಸಿ ಬಂದಳೆಂದು ಜೋಮನಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ಸಂತೋಷ. ಬೆಳ್ಳಿಗೂ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಭಯವಾದಂತಿತ್ತು. ಈ ಸಲದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಡಗರಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಗ ಬೆಳ್ಳಿಗೊಂದು ಹುಡುಗನನ್ನು ನೋಡುವ ಆಲೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ, ಅವನಿಗೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ದೃಢಕಾಯದ ತರುಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಸರಿ ಇವನೇ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ವರನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮುಂದೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂತು. ಆ ಹುಡುಗಿ ಸತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೋಮನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಬದಲು ಹರುಷವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂದೊಡನೆ, ಮಳೆಗಾಲ ಬರುವುದು ತಾನೇ. ಜೋಮನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನೆರೆಗೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. "ಈ ಸಲವಾದರೂ ನನಗೆ ನೇಗಿಲ ಯೋಗವಿದೆಯೇ ? ಈಗ ಬಾರದ್ದು ಎಂದು ಬಂದೀತು" ಎಂದು ಧನಿಯರನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುವುದು, ಅವರೊಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಧನಿಯರ ನೆಲದ ಋಣ ಮುಗಿಯು

ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರಕಾರದವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಧನಿಯರಿಗೆ ತನ್ನ ಆಶೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮುಂದಿಟ್ಟನು.

“ಜೋಮಾ, ನಿನಗೆ ಕೊಡಬಾರದೆಂದಲ್ಲ. ಊರವರು ಮಾಡದ ಕೆಲಸ ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾದರೆ, ನಮ್ಮಮ್ಮ ಸಾಯಬೇಕು.” ಎಂದು ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯನವರು ವಿರಸಗೊಂಡು ಹೇಳಿದರು.

ಸರಿ, ಅವರ ಮುಂದೆ ತಾನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೂ, ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಯು ಪೂರ್ಣ ವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಸಮಯ ಅವನಿಗೆ ಗುರುವನ ಯೋಚನೆ ಬಂದಿತು. ಅವನಿಗೆ ಗದ್ದೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪ ಅಸೂಯೆ ಗಳೆಲ್ಲ ಹೊರಟುಕೋಗಿ, “ಅವನಂತೆ ನಾನೂ ಆಗಬಾರದೇನು” ಎಂದು ಎಣಿಸಿದ. ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿ ತನ್ನ ಆಸೆ ಕೈಗೂಡದಾಗ ಪಾದ್ರಿಯ ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿದ ರೇನು ಹಾನಿ? ಕೂಡಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಆ ವಿಚಾರ ಹೆಮ್ಮರದಂತೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿತು. ಮಗಳೆದುರಿಗೆ ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಗುರುವಣ್ಣ ಹತ್ತಿರದವನಾಗುವ ನೆಂದು ಅವಳೂ ಆದೀತು ಎಂದಳು. ಅದರಲ್ಲೇ ಹಾಳು ಮನ್ನೇಲಿನ ಹಂಬಲ ವಾಯಿತು. ತಾನು ಮನ್ನೇಲಿನ ಮಡದಿಯಾಗುವೆನೆಂದೂ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಗುರುವನು ಮೇರಿಯ ಪತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಗುರುವಣ್ಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂಬ ಬೆಲೆಯ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಮನ್ನೇಲನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಗುರುವ ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಹೇಳಿದ.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜೋಮಾ, ತನ್ನ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅವನ ಬಾಡು ನಾಯಿಯೂ ಹೊರಟಿತು. ಆ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಭೂತದ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಲೆ ಬಾಡು ಯಥಾಸ್ವಕಾರ ನಿಂತಿತು. ಜೋಮಾನೂ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಮೊಣಕಾಲನ್ನಾರಿದನು. ಮರುಕ್ಷಣ ಅವನ ಎದೆ ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು. ಇನ್ನೂ ಪಂಜುರ್ಲಿಗೆ ಡೊಗ್ಗಲು ಊರು ವುದೇ? ಎಂದುಕೊಂಡಾಗ ಭೂತವೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, “ಮಿಸೆ ಹಣ್ಣಾಗುವ ತನಕ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ, ಈಗ ಸಾಯುವ ಮೂರುದಿನ ಮುಂಚೆ, ಪಾದ್ರಿಯ ಮತಕ್ಕೆ ಓಡುವಿಯಾ!” ಎಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜೋಮನ ಧೈರ್ಯ ಎಷ್ಟೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಬರುವಾಗ ಗುಡಿಸಲು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗೇ ಬಂದನು. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಮನ್ನೇಲನೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯೂ ಒಂದೇ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೋಮನ ವೈ ಕಂಪಿಸಿತು. ಕುಳಿತಿದ್ದವರು ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದರು. ಜೋಮನ ದೊಣ್ಣೆಯು ಮನ್ನೇಲನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಲವಾದ ಏಟು ಕೊಟ್ಟಿತು—ಅದರೂ ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಅವನು ಹೊರಕ್ಕೊಡದನು. ಜೋಮನ

ಕೈಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಸಿಕ್ಕಳು. ಅವಳ ಕತ್ತನ್ನು ಅಮುಕಿ ಹಿಡಿದು, ಮರುಳನಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದನು. ಅವಳ ಪಂಚವಾಯುಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತ ಬಂದುವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿ ಕದವಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು.

ಬೆಳ್ಳಿಯು ಮಾವಿನ ಮರದಡಿ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಳನು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಚೋಮ ಡೋಣ್ಣೆಯನ್ನೆತ್ತಿ 'ಹೋಗು, ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದನು. ಸಂಜೆ ತಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಹೊರಗಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಂಡು, 'ಇದು ನನ್ನ ಮನೆ, ಯಾರೂ ಕಾಲಿರಿಸಕೂಡದು' ಎಂದಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನೂ ನೋಗವನ್ನೂ ಒಯ್ದನು. ಧನಿಯರ ಹೊಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉತ್ತು ಬಂದು, ಅವುಗಳ ನೋಗ ಕಳಚಿ ತೋಡಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮೀಯಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಗೆಂದು ಕೇಳುವ ಸಾಹಸವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಿತ್ತಿ ನೋಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದು, ಅವನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವೆನೆಂದಳು. ಕತ್ತಲಾದರೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗದೇ ಅಲ್ಲೇ ಉರುಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲದೆ, ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತು ಲೊಲ್ಲದು.

ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು, ನಡುರಾತ್ರಿಗೆ ಚೋಮನೊಬ್ಬನೇ ಬಂದನು. ಒಳಕ್ಕೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಹೊರಬಂದೂ, ನೇಗಿಲ ನೋಗವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ರಾಶಿಹಾಕಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ ಗುಡಿಯಿಂದ ಬೆಳಕನ್ನು ತಂದು ನೇಗಿಲಿನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ದಳದಳನೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಚೋಮನು ಯಾಗದ ಅಧ್ವರಿಯಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ಕದವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಒಮ್ಮೆ ದುಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅದರಂತೆ ದುಡಿಯನ್ನು ಅವನು ಜೀವ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದು ಪ್ರಳಯತಾಂಡವದ ಡಮರು ನಿಸಾದ !

ಆದರೆ ದುಡಿಯ ಥಮಢಮ್ರವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ನಿಂತುದನ್ನು ಕಂಡು, ಏನೋ ಭೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಎದ್ದುಬಂದಳು. ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಎತ್ತುಗಳು ಬಂದು ನಿಂತವು. ಅವನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಿಯು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ! ಅರೆಗತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಂಡಿತು—ಚೋಮನ ಸಮಾಧಿ !

ಹಿಡಿದ ದುಡಿ, ಎತ್ತಿದ ಕೈ, ತುಂಬಿದ ಆವೇಶ. ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಚೋಮನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ.

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತ ಕಥೆ

ಎಸ್. ಕೆ. ಹಾವನೂರ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಚೋಮನಿಗಿದ್ದ ಹಿರಿಯಾಸೆ ಯಾವುದು ?
೨. ಸಂಕಪ್ಪಯ್ಯಧನಿಗಳು ಚೋಮನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ?
೩. ಚೋಮನ ಮಕ್ಕಳು ಕಾಫೀ ತೋಟದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಹೋದ ಕಾರಣವೇನು ?
೪. ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಚೋಮನ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯಿತೇಕೆ ?
೫. ಚೋಮನು ನೇಗಿಲಯಜ್ಞವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿದನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಚೋಮನ ಉಳುವ ಆಶೆಗೆ ಅನಾಥವಾದಾಗ ಅವನ ಮನದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರಿ.
೨. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.
 - (೧) ಹೊಲೆಯರು ನೇಗಿಲವನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಪ್ರಳಯವೇ ಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ಅವರು.
 - (೨) ಏನಿದ್ದರೂ ಮನ್ನೇಲನ ಶಿಕ್ಷವನ್ನು ಜಗತ್ತು ನಂಬುತ್ತದಲ್ಲದೆ, ಚೋಮನದೇ ?

ಶಬ್ದ ನಿರ್ವಾಹ:—

೧. ಊದು, ಬಾರಿಸು, ನುಡಿಸು; ಎತ್ತು, ಹೋರಿ, ಗೂಳಿ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯು ಅರ್ಥಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೨. ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು, ಮಾತನಾಡು, ಕಟ್ಟುಹಾಕು, ಕಾಲುಕೀಳು, ಕಾಲುಕೆದರು—ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಕೈಹಿಡಿ, ಕಟ್ಟಿದವಿ, ನೆಲೆಯಿರಿ, ನಿಟ್ಟಿಸಿರು—ಈ ಸಮಸ್ತಪದಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಾಸದ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:—

ಗುರುವನು ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಚೋಮ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿ ಇವರ ನಡುವೆ ಆಗಿರಬಹುದಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

ಬೆಳ್ಳಿಯು ಕರಿನಾಯಿ, ಬಿಳಿನಾಯಿ ಆಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡುದು ಯುಕ್ತ.

ಬರಹ:—

ಚೋಮನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರಿ

೧೪. ಅರಬರ ಜ್ಞಾನಲಾಲಸೆ

[ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದುದೇಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಲು ಕಾರಣರಾದ ಅರಬರ ಜ್ಞಾನಲಾಲಸೆ ಕೌತುಕಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ.]

ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳ ಕರ್ತೃತ್ವವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯದಿಂದ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ; ಮೊದಲನೆಯದು ಹಿಂದು ಜನಾಂಗ ಎರಡನೆಯದು ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಜನಾಂಗ ಇವೇ ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಇನ್ನಿತರ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೂ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಆರ್ಯಜನಾಂಗವು ಯುರೋಪ ಹಾಗೂ ಏಶಿಯಾ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಹಿಂದೀ ಜನಾಂಗದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆರ್ಯರು ಬರುವ ಮುನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ಹರಪ್ಪ, ಮೊಹಂಜೊ ದಾರೊ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗೆ ಅಗೇತದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಈ ಸಂಗತಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ ಈ ಆರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಜನಾಂಗದೊಡನೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಂಪರ್ಕವೇಯು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಇವೆರಡೂ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ತೆಲೆಯೆತ್ತಿದ ಹಿಂದೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೆಮಿಟಿಕ್ ವಂಶದ ಜನರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದರೂ ಆ ಜನಾಂಗದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪಾಲಿಸ್ಟಾಯಿನ್ ಹಾಗೂ ಅರಬಸ್ತಾನ ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಜನಾಂಗದ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರೂ ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಜನಾಂಗದ ಏಸು ಕ್ರಿಸ್ತ ಹಾಗೂ ಹಜರತ್ ಮೊಹಮ್ಮದ ಇವರೂ ಪ್ರಮುಖರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪಾಲಿಸ್ಟಾಯಿನ್ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು ಯಹೂದಿಯರು ಈ ಜನಾಂಗವು ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಇವರು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿ ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಲ್‌ಫರ್ಟ್ ಆಯಿನ್‌ಸ್ಟಾಯಿನ್, ಚಿತ್ರಪಟದ 'ಮೂಕನಾಯಕ'ನೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಚಾರ್ಲಿ ಚಾಪ್ಲಿನ್ ಮತ್ತು ವಿಖ್ಯಾತ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿ-ನಾಟಕಕಾರರೆಂದು ಕೀರ್ತಿಪಡೆದ ಸ್ಪಿಫನ್ ಲ್ಯುವಿಗ್ ಈ ಮುಂತಾದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇದ್ದವರು ತೀರ ವಿರಳ. ಆದರೂ ಯಹೂದಿಗಳು, ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರದೇಶಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಅರಬಸ್ತಾನದ ಇತಿಹಾಸವು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಅರಬ ಸ್ತಾನವು(ಅರ್ವಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಲಣ್ಣಿಯ ಕಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ)

ಭೌಗೋಲಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀರ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಮುದ್ರ ಕರಾವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಜನವಸತಿಯು ಇದ್ದು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿಯೇ ಇದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರ ಇವು ಅತಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿವೆ. ಉಗಿಹಡಗಗಳು ಬರುವವರೆಗೆ ಅರಬರು ನೌಕಾನಯನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಯುರೋಪ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಏಶಿಯದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅರಬಸ್ತಾನಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕಕ್ಕೆ ನೊದಲು ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಇನೇರಡೂ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತೆಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಅನೇಕ ಅವಶೇಷಗಳು ಇತ್ತೀಚಿನ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಆದರೆ ಇಚಿಪ್ತ—ಯುರೋಪಗಳ ಸಂಗಡ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಈ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವಾವ ಸಂಗತಿಗಳ ನೆನಪೂ ಆ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಬಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಹತ್ತ್ವವು ಹಜರತ್ ಮೊಹಮ್ಮದ ಹಾಗೂ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಇಸ್ಲಾಮದ ಮೂಲಕ ಪಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಮಹಮೂದ ಗಝನಿಯಿಂದಲೇ ಮುಸಲ್ಮಾನೀ ಕಾಲದ ಗಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅರಬಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಇರಾಕಗಳಿಂದ ಅರಬರು ಕುದುರೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪಶ್ಚಿಮಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಸತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದ ಬಿನ್ ಕಾಶೀಮನು ಸಿಂಧವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಅರಬಸ್ತಾನಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವು ಬಂತು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮೊದಲು ಖೈಬರ ಮತ್ತು ಬೋಲನ್‌ಘಟ್ಟಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಬಂದರು, ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಅಷ್ಟು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದುದಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ವತಃ, ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಹುಟ್ಟುಗಳ ಇವುಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಲಿಕ್ಕೆ ಅರಬ ನಾವಿಕರೇ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗಿದ್ದರು. ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಚಂದನ, ಉಕ್ಕು ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳು ಯುರೋಪ ಖಂಡಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದುವು. ಚಂದನಕ್ಕೆ ಅರಬ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ಸಂದಲ್” ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಯುರೋಪದಲ್ಲಿ “ ಸ್ಯಾಂಡಲ್ ” ಎಂದು ಚಂದನಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿದೆ. ಅರಬ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯ-ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗದ ಉಕ್ಕಿಗೆ “ ಹಿಂದು ” ಎಂದು ಅನ್ನುವ ಪರಿಪಾಠವಿದ್ದಿತು. ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅರಬರು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಮನಸೋತಿದ್ದರು. ಅರಬ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇಸ್ಲಾಮ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಯಾದ ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಅರಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡಿರುವರು; ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ನು ಬತೂತಾ ಹಾಗೂ ಅಲ್-ಬರುನಿ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕರ್ಮತನವು ಅವರ್ಣ-ನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ‘ ಮೈಂಘ ’ ನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಅಲ್-ಬರುನಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದನು.

ಅರಬಸ್ತಾನವು ಏಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಯುರೋಪ ಖಂಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅರಬರು ಗ್ರೀಸ ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಹಿಪೋಕ್ರೆಟಿಸ್, ಸಾಕ್ರೆಟಿಸ್ (ಸೂಕರಾತ), ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ಪ್ಲೇಟೋ ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅರಬರಿಗೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದವು. ಆ ದೇಶದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ನೈದ್ಯಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅರಬರಿಗೆ ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಅರಬರು ಭಾರತದಿಂದ ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ಅರಬರಿಂದ ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಯುರೋಪ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಹೊಂದಿದುವು. ಯುರೋಪೀಯರು ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಅರಬರವೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ರೋಮನ್ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ‘ ಅರೇಬಿಕ್ ’ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೆಂಬ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ “ ಅಂತರ್-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿ ” ಎಂದು ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆತಿದೆ. ತೀರ ಹೊಸತಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸೇರ್ಪಡೆ ಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಅಂತರ್-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಈ ಮೊದಲು ಸಂಶೋಧಕರು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಅವರು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯೇ ಅರಬರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಖ್ಯಾಪದ್ಧತಿಯಾಯಿತು. ಅರಬರು, ಭಾರತದಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯಾವಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವು ಬಹಳ ಮನೋರಂಜಕ ವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಂಟಿ, ಡೇರೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಲೆಯುತ್ತ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಯಾದ ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಅದೇ ಜನಾಂಗವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಜ್ಞಾನಲಾಲಸೆ, ವಿಜಿಗೀಷುವೃತ್ತಿ, ಧೈರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಈ ಗುಣಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಅರಬರು ಸಿಂಧ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರು. ಸಿಂಧ ಪ್ರಾಂತದೊಡನೆ ಬಂದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅರಬರು ಹಿಂದುದೇಶದ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ತುಂಬ ಹೆಣಗಿದರು. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಅರಬಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ಅರಬರು ಕಲಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾವದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಗಣಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಅರಬೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾ:- “ಪಂಚಾಧಿಕಮ್ ಶತಮ್” ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ಮುಂಚೆ ತರುವಾಯ ನೂರು ಹೀಗೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅರಬೀ ಲಿಪಿಯು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಾರತೀಯ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅರಬರು ಇಸ್ಲಾಮ ಧರ್ಮದ ಏಕನಿಷ್ಠ ಅನುಯಾಯಿಗಳು. ಅದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವಂತಿಕೆಯ ಕಟ್ಟಾಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾಂಖ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ನೇದಾಂತ ಮುಂತಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಲಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅವರು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲವಾದ ಪಂಚತಂತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಅದರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮದವರಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು ಯುರೋಪಕ್ಕೆ ಪಂಚತಂತ್ರವು ಅರಬರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿಯೇ ಹೋಯ್ತು.

ವೈದ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಖಗೋಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಮಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಟಾಲೆಮಿ ಹಾಗೂ ಹಿಪೊಕ್ರೆಟಿಸ್ ಇವರಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅರಬರು ಭಾರತದಿಂದ ಕಲಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಂಗದ ಆಟವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸೇರದ ಈ ಆಟವನ್ನು ಅರಬರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಮೂಲಕ ಮುಂದೆ ಅದು ಯುರೋಪ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಅರ್ವಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡಚ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್, ಪೊಲಿಶ್ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ಯಾಭಾಂಡಾರದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿರುವರಾದರೂ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ಯೆಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗವೂ ಅನುಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಿದವರಲ್ಲಿ ಅರಬರೇ-ಮೊದಲಿಗಿಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

—ಗುರುನಾಥ ದಿವೇಕರ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು —

೧. ಯಹುದೇಯ ಜನಾಂಗವು ಏತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ?
೨. ಅರಬರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾವಿಕರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?
೩. ಅರಬರ ಮತ್ತು ಹಿಂದೀಯರ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಾವುವು ?
೪. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಕೀರ್ತಿ ಅರಬರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು ?
೫. ಅರಬರು ಭಾರತದಿಂದ ಕಲಿತ ಮುಖ್ಯ ವಿದ್ಯೆಗಳಾವುವು ?
೬. ಅರಬರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬರೆಯುವದಿಲ್ಲ ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ನಿರೂಪಣೆ, ಸರಳಶೈಲಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು.
 ೨. ಅರಬರ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿರಿ.
 ೩. ಅರ್ನಾಚೀನರು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ವಿದ್ಯಾಭಾಂಡಾರದ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಜನರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿರುವರು.
- ಇದೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಬರೆಯಿರಿ.

ತಬ್ಬ ವಿಚಾರ:—

೧. ಇತಿಹಾಸ-ಐತಿಹಾಸಿಕ—ಉದರಂತೆ ಜಗತ್, ಭೂಗೋಳ, ತತ್ತ್ವ, ಧರ್ಮ ವಿಚಾರ, ಪುರಾಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ 'ಇಕ' ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.
೨. ಪ್ರಾಚೀನ, ವರ್ಣನೀಯ, ಸೋಲು, ಮೂಡು, ಜಯ, ಐಹಿಕ—ಇವುಗಳ ಮಾರು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೩. ಕರ್ಮತನ, ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಜೀತ, ವಿಜಗೀಷುವೃತ್ತಿ, ಇವುಗಳ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:—

೧. ಅಲ್-ಬರುನಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ 'ಅಭಿನವ ವಾಚನಮಾಲೆ'ಯ ೭ನೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಚರ್ಚೆ:—

ವೀರನಾಗಬಯಸುವವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಲಾಲಸೆ ತರವಲ್ಲ.

ಬರೆಹ:—

ಚೀನ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೧೫. ಮುಕ್ತಿ

ಪಂ. ಜವಾಹರಲಾಲರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಅವರ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸುಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೂಡಿ ನಿಂತಿದೆ. ಶೈಲಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೂ ಅಭ್ಯಾಸನೀಯವಾಗಿದೆ. ಲೋಕವು ದುಃಖದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ

ತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿನ್ನಾಲಯದ ಅನುಪಮ ಸೌಂದರ್ಯವು— ಆ ಹಿನ್ನಾಲಯದ ದಿವ್ಯಾನಂದವು ಸಂ. ಜವಾಹರಲಾಲರಿಗೆ ಸೋಗಸದಾಯ್ತು ! ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅನ್ಯಾಯಿಗಳೂ ಶಾಸಿಗಳೂ ಅದವರ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳುವ ಕಲ್ಪದೆಯ ನಿಷ್ಕರುಣೆಗಳು ತಾವು ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅನ್ಯಾಯ ಅನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಭಟಿಸುವಲ್ಲಿ ನಾನವನ ನಿಜವಾದ ತತ್ವದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು. ' ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜಯಿಸಬೇಕು ' ಎಂಬುದು ಸಂ. ಜವಾಹರಲಾಲರ ಮಾರ್ಗ.]

ಹರಿವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಸಭೆಯು ಮುಗಿದಿತು. ತಾಸೀ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದುರಿನ ತಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಗರವು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದೆರಡೇ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದರ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಪೂರಿತವಾದ ಜನ ಸಂದಣಿಯು ಗಂಭೀರ ಹಾಗೂ ಅನಂದದಾಯಕವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತ ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಭಾರತದ ಭವಿತವ್ಯತೆಯನ್ನು ರೂಪ ಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಧಾವಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೂರ ದೂರದ ಮನೆಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅದರಿಂದ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಭಣ ಭಣ! ಭಣ! ಭಣ! ಇಲ್ಲಿಯ ಸುಂಟರಗಳಾಯೂ ಕೂಡ ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು; ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದೊರೆತುದು ಇಂದೇ. ನಾನು ಅಲೆಯುತ್ತ ತಾಸೀ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ರಾಗಿಯೇ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದ ವರೆಗೂ ನಡೆದೆ.

ಹೊಲ ಮತ್ತು ಪಡಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪಟ್ಟಣವು ಮತ್ತು ಬಿಡಾರಗಳು ಬೇಗನೇ ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಗುವವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಷಾದವು ನನ್ನನ್ನೂ ಆವರಿಸಿತು.

ಈ ವಿಷಾದವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ನನ್ನೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಭಾವನೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು; ಅದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಗೊಡದಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನನ್ನ ದೈಹಿಕ ದಣಿವಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಬೇಸರಕ್ಕಾಗಿ, ಅನುದಿನದ ಅದೇ ಮಾತು, ಅದೇ ಕೆಲಸ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಬದಲನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸದನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನವು ಬೇಗನೇ ಬೇಸರವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಇದರ ಸಂಕಷ್ಟ ಅನುಭವವೂ ಈಗ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಹಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಮೈಯುಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಚಟವೂ ದಿನದ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಹಲವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸೌಹಾರ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿ

ದೂರ ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ, ಅಳವಾದ ಕೊಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವದಾರು, ಪೀತದಾರು ವೃಕ್ಷರಾಜಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಜೀವನವು, ನಮ್ಮನ್ನು ಮುತ್ತಿದ ತೊಡಕು ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಸಾರಾಗಿ, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನೀಯುವ ಮಂದಾನಿಲವು ತೀಡುವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹಲುಬುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟ ಹಲವು ದಿನಗಳ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ನನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆ. ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗುವ ಅನುವು ದೊರೆತಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಆಗಮನ ನಿರ್ಗಮನಗಳ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕಾರಣದ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲಗಳ ಉಸಾಬರಿ ನನಗೇಕೆ ?

ನನ್ನ ಊರಿಗೆ— ಅಲಹಾಬಾದಿಗೆ, ನಾನು ಧಾವಿಸಿದೆ. ಅದರೇನು ? ಅಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಕೆಲವೊಂದು ತೊಂದರೆಗಳು ತಲೆದೋರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡವು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೇ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ರೇಗಿತು. ಮೂರ್ಖರೂ ಧರ್ಮಾಧರೂ ಜಾತೀಯ ಗಲಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರೆಂದು, ನಾನು ನನ್ನ ಹಿಮಾಲಯದ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆ ? ತಿಳಿದವರೂ ವಿಚಾರವಂತರೂ ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಯಾವ ಅನಾಹುತವೂ ಒದಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಎಣಿಸಿದೆ. ಇದರೊಳಗಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ದೂರ ಹೋಗುವ ಹಂಬಲವು ತೀವ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಹೀಗೆ ಎಣಿಸಿ ಭ್ರಾಂತನಾದೆ. ನನ್ನ ವಿಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿರುವಾಗ, ಒಬ್ಬ ಹೇಡಿಯಂತೆ ನಾನು ಜಾರಿದೆ.

ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಪ್ರಯಾಗವು ಮರೆತಿತು. ಅದರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಮಾಯವಾದವು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ವಿಚಾರವು ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಮಾವುನ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪೋರಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ದಾರಿಯನ್ನು ಸಾಗಿದಾಗ, ಅ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ಉನ್ಮಾದಕ ವಾತಾವರಣವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು ಅಲ್ಪೋರಾದಿಂದ ಖಾಲಿಯವರೆಗೆ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ತಟ್ಟುವಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಸದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದೆ.

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೋಗಲು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಖಾಲಿಗೆ ಒಂದು ತಲಪಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೊಂದು ಹಿಗ್ಗಿನ ಬೀಡು. ಅದು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಸಮಯ. ಸಂಜೆಯ ಹೊಂಬೆಳಕು ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತಿಯು ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ನಂದಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಅದರ ನೆರೆಗುಡಿಶಿಖರಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರೇ ಅವಿಶ್ರಾಂತ ತಿಳಿ ನೋಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ದಿನದಿನಗಳು ಉರುಳಿದವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪಸರಿಸಿದ ಹಿಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಸೇವಿಸಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಅಂದ! ಅದೆಂತಹ ಶಾಂತಿ! ಪ್ರಪಂಚದ ತಾಪತ್ರಯಗಳು ಎಲ್ಲೆಯೋ ಮಾಯವಾದಂತೆನಿಸಿತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಎನಿಸಿತು. ನಿಂತಲ್ಲಿಂದ ವೃತ್ತಿಮಕ್ಕೂ, ಇಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೂ, ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಅಡಿಯಷ್ಟು ಅಳವಾದ ಕಂದರಗಳು ದೂರದವರೆಗೆ ವಕ್ರವಕ್ರವಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಂದಾದೇವಿ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಪರಿವಾರದ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಶಿಖರಗಳು ಕತ್ತಿತ್ತಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗುವ ಭಯಾನಕ ಕಡಿದಾದ ಬೆಟ್ಟದ ಸಾಲುಗಳು ಕೆಲವೆಡೆಗೆ. ಇನ್ನು ಹಲವೆಡೆಗೆ ನುಣ್ಣುನೆಯ ದುಂಡನ್ನ ಗುಡ್ಡಗಳು ನಿಂತಿದ್ದವು. ಈ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಮಾಡಿದ ಹೊಲಗಳಿದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಹಸಿರು, ಮಾನವನ ಉದ್ಯಮ ಶೀಲತೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರಿಮೈಯಿಂದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಒರಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸೂರ್ಯನ ಮಂದಸ್ಥಿತ ರಶ್ಮಿಯ ಅಪುಗಿಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾವೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಮದ ಮೇಲಿಂದ ಬರುವ ಬೆಳಗಿನ ತಂಗಾಳಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ನನಗೆ ಉಷ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲಬಾರಿ ಪೀತದಾರು ವೃಕ್ಷಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಾಳಿಯು ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ನನ್ನೊಡನೆ ಹಲವು ವಿಲಕ್ಷಣ ಕಿವಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಲೆಯೊಳಗಿನ ವಿಚಾರದ ಉಮ್ಮಳವನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಇದು ಸ್ವರ್ಗಸುಖವೆಂದೆನಿಸಿತು. ನಾನು, ತನ್ನ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಂದಮಾರುತನು ನನ್ನೊಡನೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಲುಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಧೂರ್ತತನದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಭೂಲೋಕದೊಳಗಿನ ಜನಗಳ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು, ಅನ್ಯಾಯ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕತೊಡಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎಡೆಬಿಡದ ಕಾದಾಟವೇನು? ಅವರ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೇನು? ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಧರ್ಮಾಂಧರ ಅನ್ಯಾಯಗಳೇನು? ರಾಜಕಾರಣದೊಳಗಿನ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯೇನು? ಲಂಡುಗಳುತನವೇನು? ಆದರ್ಶಗಳಿಂದ ಆದ ಅಧಃಪಾತವೇನು? ಇಂತಹ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಹೋಗುವುದು ಯುಕ್ತವೇ? ಇಂತಹರಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಾಣತನವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿದೆ, ಸಮಾಧಾನವಿದೆ; ಆರೋಗ್ಯವಿದೆ; ಮತ್ತು ಸಂಗಾತಿಗಳೆಂದು ಹಿಮ ಉಂಟು; ಬೆಟ್ಟಗಳುಂಟು; ಇತ್ತ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳುಕಲಿನ ಅಂದವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿವೆ, ಅಲ್ಲ ನುನುಪ್ರಕಾರದ ಗಿಡ ಮರಗಳೇನು? ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳೇನು? ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಳೇನು? ಎಂದು ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಧೂರ್ತತನದಿಂದ ನನ್ನ ಕಿವಿಯೊಡಿತು. ಅದು ಎಂತಹಕಾಲ

ಬೇರೆ. ನಾನೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆಯು ತಲೆದೋರಿದ್ದರೂ, ಈ ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ವಸಂತಕಾಲದ ಪ್ರಾರಂಭವೇ ಇತ್ತು. ಪರ್ವತಗಳ ಇಳುಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಹಾಸುಗೆಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳು ಕೊನೂ ನಿಂತಿದ್ದವು. ನಳನಳಿಸುವ ಕೋಮಲವಾದ ಚಿಗುರಲೆಗಳು ಆ ವೃಕ್ಷರಾಜಿಗಳ ನಗ್ನತೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಅದೇ ತಾನೇ ಹೊರಹೊರಟಿದ್ದವು.

ಖಾಲಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ೧೫೦೦ ಅಡಿಗಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಿನಸಾರವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾಗದಂತಹ ನಿತಾಂತ ರಮಣೀಯ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡೆನು. ಅರುನೂರು ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಿಮಪ್ರದೇಶ! ಚೀನದಿಂದ ನೇಪಾಳದ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದೆ; ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಪ್ರದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂದಾದೇವಿ ಶಿಖರವು ರಾರಾಜಿ ಸುತ್ತಿದೆ! ಅತ್ತ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಬದರೀನಾಥ, ಕೇದಾರನಾಥ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಅದರಾಚೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರವುಂಟು. ಮಾನಸ ಸರೋವರ ವುಂಟು. ಅದಂತಹ ದಿವ್ಯ ದೃಶ್ಯ! ಆ ವೈಭವವು ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನೋಡಿದೆ! ನೋಡಿದೆ! ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿದೆ! ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಹಿಂದೂ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲೆದು, ಇಷ್ಟು ವರುಷಗಳವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಂತದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಗಿರಿರಾಜನ ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಈವರೆಗೂ ನನಗೆ ಹುಟ್ಟದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಮುನಿಸುಗೊಂಡೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ದೊರೆತ ಹಿಂದೀಯರು ಎಷ್ಟು ಜನ! ಇಲ್ಲವೇ ಇಂತಹ ದೊಂದು ಅನುಪಮ ರಮಣೀಯ ಸ್ಥಳವುಂಟೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದವರಾದರೂ ಏನು ಜನ!

ಮನಸ್ಸು ತಣೆವವರೆಗೂ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತೆನು. ದಿನಗಳು ಜಾರಿಹೋದವು ಆದರೆ ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಪವಿತ್ರ ದಿನಗಳು ಇನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುವವಲ್ಲ, ಎಂಬ ಘೀತಿಯೂ ಏಕೆ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಕೆಲವುಬಾರಿ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳ ಹಾಗು ವೃತ್ತಪತ್ರಗಳ ಹೊರೆಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಾತ್ಪಾರ ವಿತ್ತು. ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಆಫೀಸು ೧೦ ಮೈಲು ದೂರವಿತ್ತು. ನನ್ನ ಟಿಪ್ಪಲಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರಲೆಂದು ನನಗೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಚಟವು ದುರ್ದೈವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ದೂರದಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರೀತಿಯ ಒಲವಿನ ಓಲೆಯೊಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಆಶೆಯು ಆ ಆಗಂತುಕ ಟಿಪ್ಪಲನ್ನು ಬರವಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ನನಗೆ ದೊರೆತುದು ಬಲವಾದ ಆಘಾತ! ಹಿಲ್ಲರನು ಅಸ್ಥಿಯಾದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಹಿಯನ್ನಾ ಪಟ್ಟಣದ ರಮ್ಯ ಉದ್ಯಾನಗಳ ಮೇಲಣ ಆ ಉದ್ಯಾನ ಸ್ಥಾನಿಕರ ಪದಾಧಿಕಾರವು ನನಗೆ ಕೇಳಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬರಲಿರುವ ಅನಾಹೂತ

ಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಪೀಡಿಕೆಯೋ! ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯುದ್ಧವೋ! ಖಾಲಿಯ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಾಯಿತು. ಹಿಮಾಲಯವು ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಮೈ ಸೆಟೆಯಿತು. ಮನಸ್ಸು ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿತು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರ್ವತದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದೇನು? ಯುದ್ಧವು ಅರಂಭವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಗೆಲುವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯವು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಇರುವಾಗ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ! ಆದರೆ, ನಾನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ?

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಆಘಾತವು ಬಂದಿತು. ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ಗಲಭೆ! ಹಲವರ ತಲೆ ಒಡೆದಿವೆ! ಕೆಲವರು ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಿದ್ದಾರೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ ಸತ್ತರು ಅಥವಾ ಉಳಿದರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಜನಗಳನ್ನು ಆಧಿಪಾತಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಹೇಸಿಕೊಳ್ಳುವಂಟುಮಾಡುವ ಈ ಜಾತೀಯತೆಯ ಹುಚ್ಚು ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖತನ, ಇದು ಹೀಗೆಯೆ ಉಳಿಯತಕ್ಕದ್ದೋ ಎಂಬುದು ಮಹತ್ತ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆ.

ನಾನು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ನನಗೆ ಕರ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ವಿಚಾರಚಕ್ರದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು? ನನ್ನ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಲೋಕದ ಲೋಭ, ವೋಹ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲೇಬೇಕು. ಈ ತಾಪತ್ರಯಗಳೊಳಗಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿಯ ಅನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ರಸಿಕನ ಒಂದು ಕನಸೋ? ಇಲ್ಲವೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹುರುಳಿ ದೆಯೋ? ಎಂದಾದರೂ ಈ ಕನಸು ನನಸಾಗಬಹುದೇ?

ನಾನು ಮತ್ತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಖಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಯಾವದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಸಮಾಧಾನವು ನನ್ನ ಮನವನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಮಾನವನ ಮೂರ್ಖತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲದ, ಅಕೃತ್ರಿಮವಾದ, ಅಗಮ್ಯವಾದ ಆ ಪ್ರಶಾಂತ ಹಿಮಶಿಖರಗಳನ್ನು ನೋಡಿನೋಡಿದ ಹಾಗೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ತಂಪಾಯಿತು. ಮಾನವನು ಎಂತಹ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನೇ ಎಸಗಲಿ, ಅಥವಾ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೇಡಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಸಂತಕಾಲವು ಬಂದೇ ಬರುವುದು. ದೇವದಾರು, ಪೀತದಾರು ವೃಕ್ಷಗಳೊಳಗಿಂದ ಮಂದಾನಿಲವು ತೀಡಿಯೇ ತೀಡುವುದು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡಿಯೇ ಹಾಡುವುವು,

ನಾಳೆ ಒಳಿತಾಗಲಿ, ಕೆಡಕಾಗಲಿ— ಈ ಎ ಧೈ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮುಕ್ತಿ. ಹಿಮಾಚಲದ ಏಕಾಂತವು ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲಾರದು, ಅಥವಾ ಹೃದಯವನ್ನು

ಕಲ್ಪಗಿಸಲಾರದು. ಹದಿನಾರು ದಿನಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಅಂತೂ ಖಾಲಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯವಾದ ಶ್ರೇತಶಿಖರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದೆ. ಏಕೆ, ಏನು, ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದ ಆಶಾಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೊನೆಯ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಅದರಿಂದ ದೊರೆತ ಉದಾತ್ತ ಭಾವವನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ.

ಎಪ್ರಿಲ್ ೭-೨-೧೯೩೮

—ಪಂ. ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು

ಅನುನಾದಕರು — ವೆಂಕಣ್ಣ ಚಾರ್ಯ ಹೋಳೀಕಟ್ಟೆ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವೇನು ?
೨. ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರೂ ಅವರು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ?
೩. ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು ?
೪. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು ?
೫. ಅವರು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಶಾಂತಿ-ಸಮಾಧಾನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಏತರಿಂದ ದೊರೆತವು ?
೬. ಜವಾಹರರ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಶ್ಯವಾವುದು ?
೭. ಜವಾಹರರ ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಗೆ ಭಂಗ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ನಿರ್ಜನತೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ?
೨. ಹೊಸದನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಿತ್ತು; ಹಿಗ್ಗಿನ ಬೀಡು; ಮೂಕವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನೋಡಿದೆನು; ಮನಸ್ಸು ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿತು ಇವುಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಹೇಳಿ.
೩. ಇಲ್ಲಿಯ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

೧. ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ಹೇಳಿ.
ದುರ್ದವ್ಯ, ಅಗಮನ, ನಿರ್ಗಮನ.
೨. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೇದವೇನು ?
೧. ಅಲೆ-ನಡೆ. ತಣ್-ದಣ್.
೨. ಕಣ್ಣಿನಿಂದ, ಕಣ್ಣಾರೆ, ಕಣ್ಣುಂಬ, ಕಣ್ಣತಣಿಯು.
೩. ಕನಸು, ನಿದ್ರೆ, ಎಂಬುವು ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಸೂಚಿಸುವ ಮಾರುನುಡಿಗಳು; ಇಂಥ

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

೧. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಂಗಡ ಮಾಡಿ ಸೌಂದರ್ಯಸೂಚಕ ಸೃಷ್ಟಿ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಏರ್ಪಾಟವಿಡಬೇಕು. ಕ್ಲಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡವರಿಸದ ಯಾವ ಪಂಗಡದವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಸರು ಹೇಳುವರೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳ ತೀರ್ಪು ಕೊಡಬೇಕು.
೨. ಪಂ. ಜನಾಹರಲಾಲರು ಮರಳಿ ಅಲಹಾಬಾದಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯ ಗಲಭೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಒಬ್ಬರು ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಭೆಯೊಳಗೆ ಅದ ವಿತ್ರಹಾಸಿ ಪ್ರಾಣಹಾಸಿಯ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಪರವಾಗಿ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹೇಳಬೇಕು.

ಚರ್ಚೆ:-

‘ಜಾತಿ ಅಳಿದರೆ ಧರ್ಮವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ’

ಬರೆಹ:-

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಜಾತಿಭೇದದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಅತಂಕಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೧೬ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ

[ರಸಿಕತನದ ಹುಡುಗಾಟದ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಕಥೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಓದತೊಡಗಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ವರೆಗೆ ಕೆಳಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಾಗದಂತೆ ವಾಚಕರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡೊಯ್ದು ಈ ಕಥಾರಚನೆಯೊಳಗಿನ ಕೌಶಲವು ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ]

ಅಂದು ಭಾನುವಾರ! ಭಾನುವಾರ ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ, ರಾಮನಾಥನಿಗೆ ಅವನ ದೇವಿಯಿಂದ ಪಾರಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಕಾಗದ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೂ ಭಾನುವಾರವೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾನುವಾರ ಒಂದು ವೇಳೆ ತಪ್ಪಿದರೂ ತಪ್ಪಬಹುದು! ಆದರೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ ಬರುವುದು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ! ಅದು, ಅವನು ವಾಣಿಯ ಸಂಗಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕರಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಷರತ್ತು. ಈಗ ವಾಣಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೌರುಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಇವನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅಂದು ಭಾನುವಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಲ್ಲವೇ? ಅಂದು ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ಬರುವ ದಿನ. ರಾಮನಾಥ ಬಹಳ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾದಿದ್ದ. ಅವನ ಆಸೆ ಶನಿವಾರ ರಾತ್ರಿಯಿಂದಲೇ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆ ರಾತ್ರಿ, ನಿದ್ರೆ ಬರುವ ಮೊದಲು, ವಾಣಿಯ ಕಾಗದದ ಯೋಚನೆಯು ಕೊನೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದಾಗ, ಅದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಯೋಚನೆ! ಹಿಂದಿನ ವಾರ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ “..... ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಬರೆಯೋಕೆ ಪುರಸ್ತಿಲ್ಲ; ಮುಂದಿನ ವಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಗದ ಬರೀತೀನಿ, ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.....” ಎಂದು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಒಂದು ಮಾತು ಸೇರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವನಿಗೆ ಆ ಕಾಗದ ಓದಿದಾಗ ವಿಪರೀತ ಕೋಪ ಬಂತು. ಆದರೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಕೋಪವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡ. ವಾಣಿ ಚತುರೆ! ರಾಮನಾಥ ಹೇಗೆಹೇಗೋ ಒಂದು ವಾರವನ್ನು ಕಳೆದ. ಅಂದು ಪುನಃ ಭಾನುವಾರ! ವಾಣಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿದ್ದ ಆಸೆ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು, ಅಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವಳ ಆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಹುಚ್ಚಾಪಟ್ಟಿ ರೇಗಿ, ಆರು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದ. ಅದರ ಯೋಚನೆ ಬೇರೆ! ತಾನು ರೇಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಾಣಿ ಏನೇನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ— ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರೇಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ತನ್ನನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೋ!—ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಅಂದು ಭಾನುವಾರವೆಂದರಿಂದ, ಅಂಜಿಯವನು ಬರುವುದು ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು. ನೋಡಿ, ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದೇ ಕುಂದಕ. ಅದರಲ್ಲೂ, ಬೇರೆ ಊರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೇಮಿಯಿಂದ, ಪ್ರೇಮದ ಕಾಗದವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವರ ಗಣನೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ಕುಂದಕ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಂಜಿಯವನು ಬಂದ. ಅವನು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ರಾಮನಾಥ “ಏನವ್ವಾ, ರಾಮಯ್ಯಾ, ಏನಾದರೂ ಉಂಟೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನು, “ಇದೆ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದ. ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವೇ ಇರಬೇಕು! ವಾಣಿ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳು! ರಾಮಯ್ಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಹೌದು—ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ! ದವ್ವವಾಗಿತ್ತು! ಇನ್ನೇನು, ಕಾಗದವನ್ನು ಒಡೆಯುವದರಲ್ಲಿದ್ದ; ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಗಣೇಶ ಅವಸರವಾಗಿ. ಬೈಸಿಕಲ್ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವನು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ, “ರಾಮನಾಥ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ರಾಮನಾಥ ಕಾಗದ ಒಡೆಯುವದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ಗಣೇಶ ಇವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಇಳಿದು “ಲೋ ಹೊತ್ತಾಗ್ಲಿಲ್ಲೇನೋ ಮ್ಯಾಚಿಗೆ! ಇನ್ನೂ ಬಟ್ಟೇನೇ ಹಾಕೊಂಡಿಲ್ವಲ್ಲೋ ನೀನು?” ಎಂದು ರಾಮನಾಥ ಹೊಡತಿಯ ಕಾಗದದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂದು ಇದ್ದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಚನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ! ಸರಿ, ಇನ್ನು ಕಾಗದ ಓದೋದು ಹೇಗೆ? ಮ್ಯಾಚಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಮೀರಿದೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಗಣೇಶ

ಸಮಯವಲ್ಲ. ಬೇಗ ಬೇಗ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಪರಾಯ
ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡು, ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿ, ಗಣೇಶನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ.
ಮ್ಯಾಚಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಯೋಚನೆ ಬೇರೆ. ಇತ್ತ ಮಧ್ಯೆ
ಮಧ್ಯೆ ಗಣೇಶ ನೂರೆಂಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಇವನ ಮನಸ್ಸೋ ವಾಣಿಯ
ಕಾಗದದ ಸೆಳೆತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಲಿಬಿಲಿಬಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಗದ ದಪ್ಪ ವಾಗಿತ್ತು
ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಪದ್ಮೆ ರಡು ಪುಟ ಬರೆದಿರಬಹುದು!— ವಾಣಿ ಒಲು ಒಳ್ಳೆಯ
ಹುಡುಗಿ! ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ!— ಏನೇನು ಬರೆ
ದಿದ್ದಾಳೋ! ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಬರೆದರೆ ಬಲು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತೆ ಶೈಲಿ!.... ಇನ್ನೇನು
ಒಂದು ಮುದುಕಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೈಕಲ್‌ನ್ನು! ಅನಾಹುತ ಆಗೋ
ಮುಂಜೇನೆ ಗಣೇಶ “ಲೋ! ಮುದುಕಿ! ಮುದುಕಿ, ಎಲೋಡ್ತೀಯೋ!” ಎಂದ
ದೈವಾಧೀನ! ರಾಮನಾಥ ಹೇಗೋ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅದೇ
ಮುಂದಿನ ಚಕ್ರ ಇವನ ಸಮೇತ ಚರಂಡಿಗೆ ಇಳಿತು. ರಾಮನಾಥ “ಇಹತ್ತು
ಎದ್ದ ಹೊತ್ತು ಣಿನ್ನಾಗಿಲ್ಲ!” ಅಂದುಕೊಂಡು, ಬೈಸಿಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಇಳಿದು, ಅದನ್ನು
ಪುನಃ ರಸ್ತೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹತ್ತಿದ. ಗಣೇಶ, “ಏನೋ ರಾಮು, ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ
ನೆಟ್ಟರೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣೋಲ್ಲ! ಈಗಲೇ ಹೊತ್ತಾಗಿದೆ ಮ್ಯಾಚಿಗೆ! ಈ ಮಧ್ಯೆ ನೀನು
ಪೋಲೀಸ ಸ್ಟೇಶನ್ ದೂರ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ! ಸ್ವಲ್ಪ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇರ
ಎಂದ.

ರಾಮನಾಥ— “ಏನೂ ಇಲ್ಲಾ ಕಣೋ, ಇವತ್ತು ಊರಿಂದ ದುಡ್ಡು
ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಬರಲಿಲ್ಲ— ಯೋಚಿಸ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಅಷ್ಟೆ!” ಎಂದ.

“ಗುಗ್ಗೂ! ಇವತ್ತು ಭಾನುವಾರಾ ಅಲ್ವೇನೋ!”

“ಓ! ಇವತ್ತು ಭಾನು-ವಾ-ರಾನೇ! ನಾನು ಶನಿವಾರಾಂತಿದ್ದೆ; ಸರಿ, ಹುಂ!”
ಸುಲ್ಕಿಗೆ ತಡೆಯುಂಟೆ!

ಇಬ್ಬರೂ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ತಲುಪಿದರು ಅಲ್ಲೇ ಆಟ ಇದ್ದದ್ದು. ಆಗಲೇ
ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಇವರು ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸು
ತವರೇ! ಗಣೇಶ, ತಾನು ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ರಾಮನಾಥನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು
ಹೊರಿಸಿದ ರಾಮನಾಥ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು? ವಾಣಿಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು
ಹಾಕಬೇಕು. ಫಿ! ಪಾಪ, ಆ ಕಾಗದ ಏನು ಮಾಡಿತು? ಅಂಚಿಯವನು
ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದ, ಅದು ಅವನ ತಪ್ಪಲ್ಲ; ಭಾನುವಾರ ಒಂದೇ “ಡೆಲಿವರಿ,”
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು ಅಂಚಿಯ ಇಲಾಖೆಯದು! ತರ್ಕವೇನೋ ಸರಿ
ಯಾಗಿದೆ! ಆದರೆ ಕೇಳು

ರಾಮನಾಥನ ಎದುರು ಪಕ್ಷದವರು ಅಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಹೋದೊಡನೆಯೇ ಅಂಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ “ಫೀಲ್ಡ್” (field)ಗೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಇಬ್ಬರೂ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಕಾಗದವೇನೋ ರಾಮನಾಥನ ಪರಾಯಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಅದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳದ ಕೊಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ ವಿನೂನ ಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು! ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ. ಯೋಚನೆಗೂ ಭಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು! ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಇವನ ಕಡೆ ಚೆಂಡು ಬಂದು, ತೋಳ ಕುಮ್ಮಂದೇನ ಚದುರಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಇವನ ಯೋಚನೆ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚದುರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಭಂಗ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ಇವನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ! “ಏನೋ ಈ ಸಲ ಪೂರಾ ಬರೆದಿರೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತೆ!—ನಾನು ಆರು ಪೇಜು ಬರೆದಿದ್ದೆ!—ವಾಣಿ ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ಹತ್ತು ಪೇಜಾ ದರೂ ಬರೆದಿರಬೇಕು! ಹತ್ತು ಪೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನೆಯ್ದಿದ್ದಾಳೋ! ಈ ಸಲ ಏನು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆದಿದ್ದಾಳೋ ನನ್ನ;—ಹೋದ ಸಲ “ಸುಂದರಾ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಳು! ಈ ಸಲ ಏನಿರ.... ”....ಯೋಚನೆಗೆ ದೊಡ ಭಂಗ ಬಂತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಕಡೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಕಂಠದಿಂದ “ರಾಮನಾಥ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಅದರೆ ರಾಮನಾಥ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ! ಅಷ್ಟು ಜನರ ಒಂದೇ ಕೂಗಿನಿಂದ ಆ ಮಂಟಪ ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಕಳಚಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು! ಅವನು ಚೆಂಡನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಂದ ಎಲ್ಲಾ “ಸೈಡೀ ರಾಮು!—ಸೈಡೀ ರಾಮನಾಥ!” ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂತು. ರಾಮನಾಥ, ಅಂದು ಏಕೋ ತನ್ನ ಗೃಹಚಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ “ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್” (captain) ಚೆಂಡನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು “ಬೋಲ್” (bowl) ಮಾಡಹೇಳಿದ. “ಕ್ಯಾಚ್” ಬಿಟ್ಟದ್ದೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು. “ಬೋಲಿಂಗ್” ನಲ್ಲೂ ಅವನ ಅದೃಷ್ಟ ಜಳ್ಳಾಯಿತು! ಒಂದು “ವಿಕೆಟ್” ದೊರಕಲಿಲ್ಲ!

ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ “ಟೀ” (Tea) ಗೋಸ್ವರ ಆಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ “ಟೀ” ಗೆ ಕುಳಿತರು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ರಾಮನಾಥನಿಗೆ ತಾಪ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಗಲಾಟೆ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದೋಣವೆನ್ನಿಸಿತು. ಅದರೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು? ಅಲ್ಲದೆ ‘ಟೀ’ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಬಿಟ್ಟು ಟೀ ಬಲುರುಚಿ! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಗಡಿಬಿಡಿ! ಹೊರಗಿನ ಗಡಿಬಿಡಿಗೆಂತ ಅವನ ಒಳಗಿನ ಗಡಿಬಿಡಿಯೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು! ಹತ್ತು ಪೇಜು ಪ್ರೇಮದ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಇರಬೇಕಾದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸುಳುವಿರ ಕೂಡದು! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿರಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಸಲ ಓದಿದರೂ

ಯಾರೂ ಅಡ್ಡಿ ಬರುವವರಿಲ್ಲ—ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಪ್ರೇಮಪತ್ರದ ರುಚಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಣಿಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಮಯವಲ್ಲ! ಆಟ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಏಕಾಂತವಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ, ತಡೆತಡೆದು—ಒಂದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಓದ ಬೇಕು. ಅದೇ ಸರಿ! ..ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡು, ರಾಮನಾಥ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ತಾನೂ “ಟೀ” ಗೆ ಕುಳಿತ. ಜೊತೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಇವನನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಗಣೇಶ, “ಇವತ್ತು ರಾಮನಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದಿದೆ!” ಅಂದ ನಾಣಿ, “ಪಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿಯೋದು ಬಾಕಿ” ಅಂದ. ವಿಜು (ಅವನ ‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್’)—“ಏನೋ ರಾಮು ‘ಕ್ಯಾಚ್’ ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲೋಡ್ಡಿದ್ಯೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಗೋಪಾಲೈಂಗಾರ, “ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಎಣಿಸಿದ್ದ ಕಣ್ಣೋ!” ಅಂದ. ಕೃಷ್ಣ—“ಇಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಾ! ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಯಾವಾಗ ಕೊಡತ್ತಾರೋ ಅಂತ ಯೋಚಿಸಿದ್ದ! ಅಲ್ವೇನೋ ರಾಮು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಹೀಗೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ತರಹ ಟೀಕೆ. ರಾಮನಾಥ ಒಂದು ಮಾತೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ; ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಗುಟ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಏನು ಮಾಡುವುದು! ಇವತ್ತು ವಾಣಿ ಕಾಗದ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಅವನು ಇನ್ನೂ ಓದಲು ಆಗದೇ ಇದ್ದದ್ದೇ ಇಷ್ಟು ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು! ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಅವಳ ಕಾಗದ,— ಪ್ರೇಮದ ಕಾಗದ—ಹತ್ತು ಪುಟಗಳ ಕಾಗದ ಅವನ ಪರಾಯಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು? ಆದರೇನು? ಅವಳ ಪ್ರೇಮಭರಿತವಾದ ಕಾಗದವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೂ, ಅದನ್ನು ಓದಿ—ಸವಿದು—ತೃಪ್ತಿಪಡಲಾಗ ದಿರುವುದು, ಎಂತಹ ದುರದೃಷ್ಟ! ಎಷ್ಟು ಸಂಕಟಕರ!

“ಟೀ” ಮುಗಿಯಿತು. ರಾಮನಾಥನ ಕಡೆಯವರ ಆಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ರಾಮನಾಥನಿಗೆ ಅದರ ಕಡೆ ಗಮನವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. ಒಂದುಸಲ, ಅದು ಕಾಗದ ವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು! ಒಂದುಸಲ ವಾಣಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದು! ಅವನ ಕಡೆಯವರು ಅಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪುರಸತ್ತು ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಓದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸ್ನೇಹಿತರಿದ್ದಾರೆ! ದೂರ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ಹೋಗಿ ಓದಬೇಕು. ಅರ್ಧ ಓದಿದಾಗ ಇವನ ಆಟದ ಸರ್ತಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿರಿ! ಪ್ರೇಮದ ಕಾಗದವನ್ನು ಅರ್ಧ ಓದಿ ಬಿಡುವುದು, ಒಣಗಿದ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಅನ್ನದ ತುತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ! ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಉಗುಳುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ; ಬಲು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣ! ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತೇ ತಡೆದಿದ್ದಂತೆ; ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಾಯಲಾರನೆ? ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನು ಕೊಳ್ಳೇ ಹೋಗುವುದು? ಕಾಯುವುದೇ ಸರಿ.— ಕಾದ. ಓದುವುದಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಕಾಗದವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವೆನು ಇನ್ನೂ.

ದಲ್ಲ!—ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಆಡ್ತಿ? ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಾಯಿ ಜೀವಿನಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ, ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕಾಗದವನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸವರತೊಡಗಿದ! ಆಹಾ!—ಏನು ಸುಖಮೋ ಅವನಿಗೆ!

? ? ? ? ?

ರಾಮನಾಥ, ಆಟದ ಸರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯವನಾಗಿದ್ದ— ಅಂದರೆ ಕೊನೆಯವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ದುರದೃಷ್ಟದ ಗಾಳಿ ಅವನ ಕಡೆಯವರಿಗೂ ತಟ್ಟಿ, ತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ! ಮೊದಲು ಹೋದವರೆಲ್ಲಾ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ, ಬೇಗಬೇಗ “ಔಟ್” (out) ಆಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ರಾಮನಾಥನ ಸರ್ತಿ ಬೇಗ ಬಂತು. ಇವನ ಕಡೆಯವರು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೂವತ್ತು “ರನ್ಸ್” (runs) ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇವರೇ ಕಡೆಯ ಆಟಗಾರರು! ಇವನ ಕಡೆಯವರ ಭರವಸೆಯೆಲ್ಲಾ, ಈಗ ಇವನ ಮೇಲೆ ಇತ್ತು. ರಾಮನಾಥನಿಗಾದರೋ, ತನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಭಾರ ಕೈಂತ, ತನ್ನ ಪರಾಯಿ ಜೀವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದದ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರಿತು. ಈ ಎರಡು ಭಾರಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಅದಷ್ಟು ದೃಢ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹೊರಟ. ತನ್ನಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಸೋಲಾಗಬಾರದೆಂದುಕೊಂಡ. ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಮರೆತಿದರೆ ಆದೀತಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಕೊಂಡ. ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ಇವತ್ತು ಬರದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೂ ಜೆನ್ನಾಗಿತ್ತು—ಎಂದು ತೋರಿತು. ಇಲ್ಲ—ಇಲ್ಲ. ಬಂದದ್ದು ಸರಿ; ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಚೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಇವತ್ತು ಭಾನುವಾರ! ಹುಂ! ಹಾಳು ಭಾನುವಾರ!—ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿ, ಆಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆಟ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗಿತು. ಕಾಲು ಗಂಟೆ, ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಡಿದರು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು “ರನ್ಸ್” ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ “ಸ್ಪೆಡೀ ರಾಮೂ!—ಸ್ಪೆಡೀ ರಾಮೂ!” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಮನಾಥನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ. ಒಂದು ಕಡೆ, ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಿಕ್ಕೂ ಸಿಲುಕದ ಹಾಗೆ ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಕಾಗದ! “ಇತ್ತ ದರಿ—ಅತ್ತ ಪುಲಿ!” ಅಂದಳಂತೆ ಕೊರವನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಗೇ ಆಗಿತ್ತು! ಆ ಸಂಕಟ ಅನಭವಿಸಿದವನೇ ಬಲ್ಲ! ಶತ್ರು ವಿಗೂ ಬೇಡ! ಆಟ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು. ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು “ರನ್ಸ್” ಬೇಕಾಗಿದೆ ಅನ್ನಬೇಕಾದರೆ, ರಾಮನಾಥನ ಜೊತೆಯವನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಒಂದೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ರಾಮನಾಥನನ್ನು ಕೆಣಕತೊಡಗಿತು; ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ಸೋಮವಾರ ಬರೋ ಹಾಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡ್ಬೇಕು. ಸಾಕು! ಈ ಹಾಳು ಭಾನುವಾರದ ಸಹ.....”ಯೋಚನೆ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಃಗಾಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಇವನ ಜೊತೆಯವನು ಜೊಡನ್ನು ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದು, ಇವನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದೇ

ಬಿಟ್ಟು. ರಾಮನಾಥ ಅ ಓಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜೊತೆಯವನು ಓಡಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಇವನೂ ಅವನಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಓಡಿದ. ಆದರೆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓಡದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ “ರನ್ ಔಟ್” (Run out) ಆಗಿಬಿಟ್ಟು. ಎಂತಹ ದುರದೃಷ್ಟ! ಇವನ ಕಡೆಯವರು ನಾಲ್ಕು “ರನ್ಸ್” ನಾಲಡೆ ಸೋತುಬಿಟ್ಟರು. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಾರಿಕೊಂಡಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಇವನ ಕಡೆಯವರು ಸೋತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇವನ ಮೇಲೆ ತಳ್ಳು ಹೊರಿಸಿದರು. ಮೇಲೆ, ತನ್ನದು—ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರೂ, ರಾಮನಾಥ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ವಾಣಿಯ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ.

ಆಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ರಾಮನಾಥ, ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಅಂಗಿತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಮನೆಯೇ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ—ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ, ಅಗಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆ—ಸೋಲೈ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟು—ಇನ್ನಾರ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟು ಸರಾಗವಾಗಿ ನೆರವೇರುತ್ತವೆಯೇ? ಅದು ಶುದ್ಧ ಭ್ರಮೆ! ಗಣೇಶ ಒಂದು “ಲೋ ರಾಮು, ಇವತ್ತು ‘ಅವೆರಾ ಹೌಸ್’ ನಲ್ಲಿ ‘ದಿ ಸೋಲ್ ಆಫ್ ಲಿಲಿತ್’ ಅಂತೆ ಕಣೋ ಬಾರೋ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣ,” ಅಂದೆ. ರಾಮನಾಥ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ, “ಬೇಡಾ ಕಣೋ, ಬಹಳ ಆಯಾಸವಾಗಿದೆ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗ್ಗೇಕು,” ಅಂದ. ಗಣೇಶ—“ಇಲ್ಲಮ್ಮಾ, ಬಾ ಹೋಗೋಣ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗೋಣ; ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ. ಆ ‘ಪಿಕ್ಚರ್’ ನೋಡ್ಬೇಕಮ್ಮಾ ನೀನು!” ಎಂದು ಪುಸಲಾ ಯಿಸಿದ.

“ನನ್ನ ಹತ್ತರ ದುಡ್ಡಿಲ್ವಲ್ಲೋ” ಎಂದ ರಾಮನಾಥ. ಅದು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳು! ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ, ತನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದೇ ಮೇಲಾಗಿ ತೋರಿತು. ಗಣೇಶ, ತಾನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. ಇನ್ನು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ! “ಹುಂ ನಡಿ” ಎಂದು ಹೊರಟ. ನೋಟದ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಇದೆ ಅನ್ನುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇಬ್ಬರೂ “ಸಿನಿಮಾ” ಮಂದಿರವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳವೆಯಲ್ಲಾ! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲ!—ಆಗುವುದಿಲ್ಲ! ಆ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಓದುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಗಣೇಶನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವನೇ ಟಿಕೆಟಿಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಗದವಾದರೋ ಹತ್ತು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಾರದು. ಪುಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಾಲದು! ಔತಣದ ಊಟವನ್ನು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ನುಂಗುವುದೇ? ನುಂಗಿದರೂ ರಸಾನುಭವವೆಲ್ಲಿ?

ಜನಗಳ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮುಂಜಿಯೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಮಯವಲ್ಲ! ರಾಮನಾಥ ಆ ಯೋಚನೆ ಬಿಟ್ಟ.

ಇಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಜನ ಒಳಗೆ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ್ದರು. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ, ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಲದಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ ವಿಸರೀತವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದರು ಆರೊವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಜಿಯೇ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ, ರಾಮನಾಥನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತು. ಇನ್ನೂ ಪರಾಯಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ತೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದ; ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತುಪುಟಗಳ ಕಾಗದ ಭಾರವಾಗಿರದೆ ಮತ್ತೇನು? ಆದರೆ ರಾಮನಾಥನಿಗೆ, ಆ ಕಾಗದದ ಭಾರದ ಜೊತೆಗೆ, ತನ್ನ ರಾಣಿಯ ಪ್ರೇಮದ ಭಾರವೂ ಸೇರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕಾಗದದ ಭಾರಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರೇಮವೇ ಮೂರಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ.

ಆ ದಿನದ ಚಿತ್ರ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಮನದಲ್ಲಿ ನಾಟುವ ನೋಟಗಳು; ಹೃದಯವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು. ಗಣೇಶ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಮನಾಥನ ಗಮನವು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಇತ್ತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಜ್ಞಾಪಕವು ಬೇರೇ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಣಿ ನಾಯಕಿ! ರಾಮನಾಥ ನಾಯಕ! ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನೂ ತಡೆತಡೆದು ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಎಂತಹ ಸುಖದ ಆಟಗಳು ಅವು! ಎಂತಹ ಮೈಮರೆಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು! ತಾನು ವಾಣಿಯೊಡನೆ ಅಡಿದ ಆಟಗಳನ್ನೂ ಸರಸ ವಿನೋದಗಳನ್ನೂ ಮನದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಡಿದ. ವಾಣಿಯ ಒನವು-ಒಯ್ಯಾರ ಬಿಂಕ-ಬಿನ್ನಾಣಗಳ ನೆನಪು ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಅವನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೇಲಿಸಿತು. ಯೋಚನೆಯ ತರಂಗಗಳು ಎಳೆತೊಡಗಿದವು..... “ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಾಳೋ!-ಎನೇನು ಬಿನ್ನಾಣದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೋ!-ಇವತ್ತು ಹಾಳು ಭಾನುವಾರ! ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಆಟ ಬೇರೆ! ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಕಾಗದ ಓದಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು!-ನನ್ನ ಕೋಪದ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಅವಳೂ ಕೋಪದಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೋ ಏನೋ-ಹತ್ತು ವೇಳು ತುಂಬಬೇಕಲ್ಲ. ಕೋಪದಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಏನಾಯ್ತು? ಅದೂ ಚೆನ್ನಾಗೇ ಇರುತ್ತೆ. ಕೋಪದ ವಾಣಿ, ವಾಣಿಯ ಕೋಪದ ಕಾಗದ-ಎರಡೂ ಸೊಗಸು!...ವಾಣಿಯದು ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾರ್ಗವೋ, ಕೋಪದಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ! ಕೋಪ ಮೂಗಿನ ತುದಿಲೇ ಇರುತ್ತೆ-ಅನಳಿಗೆ. ಕೋಪದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವಾಗಲೂ, ಅವಳ ಧ್ವನಿಯ ಸಂಗೀತ ಕೆಡೊಲ್ಲ.”-

ಅವಳ ಧ್ವನಿಯ ನೆನಪಾದೊಡನೆಯೇ, ಅದು ಮೆಲ್ಲನೆ, ಅವನ ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಒಂದು ತಂತಿಯನ್ನು ಮೀಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.... “ವಾಣಿ ವೀಣೆ ನುಡಿಸೋದರಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಲಿತಿದ್ದಾಳೋ ? ಕಲ್ಯಾಣಿ ಅವಳ ರಾಗ. ಭೈರವಿ? ಅದೂ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಂಠ ಯಾವ ರಾಗಕ್ಕಾದರೂ ಕಳೆಕಟ್ಟುತ್ತಿ. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಎಲ್ಲಾ ರಾಗಾನೂ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ, ಅವರ ಮನೇಲಿ, ಅವಳನ್ನು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ವೀಣೆ ಕೇಳೋಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಾನೂ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ. ನಿರಾತಂಕವಾಗಿಯೇ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ ಇಲ್ಲ-ಮುಖ್ಯವಾಗಿ. ಏನು ಮನೆಯೋ! ಅವರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಬಾಡಿಗೆಮನೆ! ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ಇದ್ದೀತು ? ಊರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನೆ ಆದರೆ ಸರಿ. ಮಹಡಿ ಮೇಲಿನ ಕೊಠಡಿಯೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುತ್ತೆ. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಅವಳ ವೀಣೆಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ. ವಾಣಿ!—ವೀಣೆ! ವಾಣಿಯಿಂದ ವೀಣೆಗೆ ಕಳೆ! ವೀಣೆಯಿಂದ ವಾಣಿಗೆ ಕಳೆ!....” ಎಸ್ಪಿಲ ಗುಹ್ಯ ರಜ ಬರುತ್ತೆ. ಹದಿನಾರು-ಮೈಸೂರು:- ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಥವಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡಕ್ಕೆ—ವಾಣಿನೂ ಕರಕೊಂಡು— ನಮ್ಮೂರು....”

ಹೀಗೆ ನಡೆದದ್ದು— ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದದ್ದು—ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವನ ಮನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಣಯದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು

* * *

ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೋಟ ಮುಗಿಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೈಕಲ್ ಹತ್ತಿ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ದುರದೃಷ್ಟ ಇನ್ನೂ ರಾಮನಾಥನ ಬೆನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ದೂರ ಬಂದಿದ್ದರು; ಆಗ ರಾಮನಾಥನ ಸೈಕಲಿನ ಮುಂದು ಗಡೆಯ ಚಕ್ರ “ರಿಸ್” ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿತು. ಅವನು “ಇದೇನು ಬಂತವ್ವಾ!” ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತ ಇಳಿದ. ಗಣೇಶನೂ ಇಳಿದ. ನೋಡಿದರೆ, ಮೊಳೆಸಹಿತವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯ ಲಾಳ, “ಟಾಯರ್” (Tyre) ನಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಊರಿ ಹೋಗಿದೆ. ರಾಮನಾಥ “ಅಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವೇ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉಗುಳಿ, ಚರಂಡಿಗೆ ಎಸೆದು, ಗಣೇಶನನ್ನು ಕುರಿತು,— “ಗಣೇಶಾ, ಇವತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆ ನೋಡು!.... ನನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರ! ಬೆಳಗಿನಿಂದಾ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಿರಿಕಿರಿ!” ಎಂದ.

“ಯಾಕೋ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗಣೇಶ.

“ನಮ್ಮ ಮನೀ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕರೀ ಬೆಕ್ಕು ಸುಳಿದಾಡುತ್ತೆ, ನೋಡು. ಅದು ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ, ನಾನು ಕಣ್ಣು ಬಿಡೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ರೂಮಿನ ಕಿಟಕೀಲಿ ಕೂತಿತ್ತು— ನೋಡು ! ನೋಡಿದ ಕೂಡ್ಲೆ

ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ ಆದರೆ ಏನ್ನಾಡೋದು?—ಮೊದಲೇ ನೋಡ್ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆ ಹಾಳು ಬೆಕ್ಕು ಕಾರಣ, ನೋಡು! ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ದಿನ ಅದನ್ನು ಸಾಯಿಸಿಬಿಡ್ತೀನಿ— ಬಿಡೋಲ್ಲ! ಕೊಂದ್ರೆ ಪಾಪ ಅಂತಾರೆ; ಪಾಪವೋ ಪುಣ್ಯವೋ! ಆ ಕಾಣದ ಪಾಪಾನಾದರೂ ಕಟ್ಟೋಬಹುದು—ಈ ಕಂಡ ಗ್ರಹಚಾರಾ ಸಹಿ ಸೋದು ಕಷ್ಟ.”

“ಪಾಪ! ಅದೇನ್ನಾಡತ್ತೋ? ನೀನೊಬ್ಬ ಹುಚ್ಚು!”

“ನಾನೂ ನಂಬಿರಿಲ್ಲ ಕಣೋ. ಆದರೆ ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಿದೆ.”

ಇಬ್ಬರೂ ಸೈಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು, ನಡೆಯುತ್ತ ಹೊರಟರು. ರಾಮ ನಾಥ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂಭತ್ತಾವರೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರದೂ ಊಟವಾಗಿ, ಇವನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇವನಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು. ರಾಮನಾಥ ಬೇಗ ಬೇಗ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಚ್ಚಿ, ಪಂಜೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು—ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ಹಸಿವಾಗಿತ್ತು; ಬೇಗ ಬೇಗ ಊಟ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದ. ಊಟದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವು ಅಡಗಿತು ಅಷ್ಟೆ; ಹೃದಯದ ಹಸಿವು ನೂರ್ಮಡಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದವನೇ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಅಗಣಿ ಹಾಕಿದ. ಇನ್ನು ಯಾರ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲ; ಯಾರೂ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಜೇಬಿನಿಂದ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು—“ಈಜೀ ಚೇರ್” (easy chair) ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅವನ ಮುಖ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಅರಳಿತು, ಪ್ರೇಮಸಿಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಹೃದಯ ತೆರೆದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅಸೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿತು. ಕಾಗದವನ್ನು ಒಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವು “ವಾಣೀ! ವಾಣೀ!” ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ಹರಿಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈಗ, ಒಂದೊಂದು ಪುಟವನ್ನೂ, ಹತ್ತು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಓದಬಹುದು. ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಅವಳ ಪತ್ರದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ, ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆಯಬಹುದು. ತಡೆಯುವವರಾರು? “ನನ್ನ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ!” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳುತ್ತ, ಕಾಗದವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದ. ಬಹಳ ಪುಟಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದ. ಮೊದಲನೆಯ ಹಾಳೆ ಬರೀದು!.... ಇದೇನು! ಎರಡನೇ ಹಾಳೆ? ಅದೂ ಬರೀದು!—ಮೂರನೆಯದೋ? ಅದೂ ಬರೀದೇ! ನಾಲ್ಕು—ಐದು—ಆರು—ಏನೂ ಇಲ್ಲ! ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಬರೀ ಹಾಳೆಗಳೇ ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಇದೇನು ಹುಚ್ಚು ವಾಣೀಗೆ! ಅದೆಷ್ಟು ಬರೀ ಹಾಳೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ!....” ರಾಮನಾಥನ ಮೈ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು; ಹುಬ್ಬುಗಂಟಾಯಿತು. ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದ. ಏಳು—ಎಂಟು—ಒಂಭತ್ತು, ಎಲ್ಲಾ ಬರೀ ಹಾಳೆಗಳೇ!

ಹತ್ತನೆಯದು? ಅದೇ ಕೊನೆಯದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬರೆದಿರುವ ಹಾಗಿದೆ! ಏನೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ?

“....ನಿಮ್ಮ ಕೋಪದ ಕಾಗದ ತಲ್ಪಿತ್ತು. ಅದರೆ ಸಾಲದು ಕೋಪ! ಈ ದೊಡ್ಡ ಕಾಗದ ನೋಡಿದಾಗ, ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂತೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಿ, ದಯವಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದ ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ನಿಮ್ಮ ವಾಣಿ ”

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ನೋಡಿ ನಿರಾಶೆಯುಂಟಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆಶೆ ಹುಟ್ಟಿ ಸುವ ಸಂಗತಿ ಏನಿತ್ತು?
೨. ಕಾಗದ ಒಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಅಡ್ಡಿ ಏನು?
೩. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುದುಕಿಯ ಮೇಲೆ ಸೈಕಲ್ಲು ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತು. ಏಕೆ?
೪. ರಾಮನಾಥನು ತನ್ನ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ಗುಟ್ಟು ಹೇಳಲಾರದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಯಾವ ಬಣ್ಣ ಬಳೆದನು?
೫. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ— ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ರಾಮನಾಥನ ಕೃತಿಯ ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳಿರಿ.
೬. ಈ ಕಥೆಯೊಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾಭಾಗವು ಎಷ್ಟು?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

೧. ಕಥಾವಸ್ತುವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಿದ್ದರೂ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ರಸಿಕನು ಅದನ್ನು ಅಕರ್ಷಕವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಬೆಳೆಯಿಸಬಲ್ಲನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಾದರಿಯು ಇಲ್ಲಿದೆ.
- i) ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಾಚಕರ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.
- ii) ಒಂದೊಂದೇ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನು ಬಡ್ಡುತ್ತ ರಾಮನಾಥನಿಗೆ ವಾಣಿಯ ಕಾಗದ ವನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಕುತೂಹಲವು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ
- iii) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಾರಿ ಬಂದ ವಿಘ್ನವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆನಿಸುವಂತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಸುಳ್ಳು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
ಪತ್ರ ಕೈಗೆ ಬಂದಾಗಲೇ ಗೆಳೆಯ ಗಣೇಶನು ಬಂದುದು, ಮ್ಯಾಜಿನ ಗಡಿಬಿಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಂದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರಿ.
೨. ಕಥೆಯ ಉತ್ಸುಕತೆಯು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಏರುತ್ತ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವ ಸ್ಥಳವು ಯಾವುದು?
೩. i) ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಗಾಳದ ಕೊಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೀನಿನ ಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು.
ii) ಒಣಗಿದ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ತುತ್ತು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ.
ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

ಕಬ್ಬ ವಿಚಾರ:-

೧. ಭಾನುವಾರ, ರವಿವಾರ ಹೀಗೆ ವಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವಾರಗಳ ಮುಂದೆ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಜಾತಿ, ಗಾಳಿ, ತೂಕ, ಹಾಡು ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

೧. ಚಹಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ರಾಮನಾಥನ ಮೇಲೆ ಅದ ಬೀಕೆಯ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
೨. ರಾಮನಾಥನ ಭಾವವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಂದು ತೋರಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

೧. ರಾಮನಾಥನು ಒಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮೋರೆ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ಪೀಕಲಾಟಗಳು ಬಂದವು.
೨. ಆಟಗುಳಿತನವು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರ.

ಬರೆಹ:-

ಶಹರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ, ಅಟಿ-ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬರೆಯದೆ ಇರುವ ಮಗನನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗುತ್ತಿರುವ ತಾಯಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.

೧೭. ಬಾಳುವ ಹದ

[ಮೊಳೆನೆ ನಗುವುದು ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಪಕ್ವವಾಗದಿರುವ ಕುರುಹು. ಅದರಿ ನಗುವೆ ಬಾರದಿರುವುದು ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಎರನಾದ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಂದಸ್ಥಿತವು ಅಳಿದುಹೋಗಿದ್ದರೆ ಮುದಿತನವು ಅವರಿಸಿ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳೆರಡರ ಅರೋಗ್ಯವು ಕೆಡುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಮುಗುಳುನಗೆಯು ಆತ್ಮಾ ನಂಥದ ನಿವರ್ತಕ. ಇದು ಸುಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೃಷಿಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಅಮೃತ. ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಗೆಯ ಮುಗುಳು ಕಮರಿಹೋಗ ದಂತೆ ಜೋಕೆಯಿಂದ ನಡೆವುದೇ ಒಂದು ಯೋಗ. ಈ ಯೋಗಸಾಧನೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು 'ಬಾಳುವ ಹದ'ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.]

ಗಾಳಿ ಹಾರಿಸುತ್ತ ಹೋಗಲು ನೀನೊಂದು ರವದಿ ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರ ವಿವೇಕ ಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಬಲದಿಂದ ಎಣಿಕೆ ಹಾಕು. ಹಾಗೆ ನಡೆ. ನಡುನಡುವೆ ಸುಖ-ಸಂಕಥಾ-ವಿನೋದಗಳಿಲ್ಲದ ಬಾಳು, ಆಸರು ಬೇಸರು ಬಳಲಿಕೆ ಯಾದಾಗ ಉಡುಸಿಯವರ ಶಾಂತಿಸದನಗಳಿಲ್ಲದ ದೂರಿನ ದಾರಿಯಂತೆ. ನಾನಾ ವಿಷಯಗಳ ಜ್ಞಾನವು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಿಗ್ಗಿಗೆ, ಸೊಗಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮ ಜೀವನದ ಒಂದು ದಿನವು ಹಿಂದಿನವರ ಅಂತರಾತ್ಮಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ; ನಮ್ಮನ್ನು ಉತ್ತಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ತಿಳಿದು ಬಾಳು. ಬಾಳಿ ತಿಳಿ. ತಿಳಿಗನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಎದೆಗಾರನಾಗು. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನವನ್ನು ಇಂದಿನವರೊಡನೆ ಕಳೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿರುವ ಒಳ್ಳೆತನ್ನೂ, ಚೆಲುವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಯಾವ ಒಂದೇ ನಾಡಿನ ಗುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲ. ಲೋಕದ ತಂದೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೊಗಸೂ, ಹಿಗ್ಗೂ ಬಂದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಗುದೊಂದು ದಿನವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಕಾದಿಡು. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ತಾನು ಅರಿವುದೇ ಜೀವನದ ಗುರಿ. ಇದುವೆ ಶಾಂತಿ ಸುಖದ ಹಾದಿ. ಹೊರಗಣ ಇಡಿ ಜಗತ್ತೇ ಸೈಯೆಂದರೂ ಸೈವು (ಶಾಂತಿ) ಸಿಕ್ಕದು. ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂತರಾತ್ಮನು ಸೈಯೆಂದಾಗಲೆ ಸೈವು. ಸೈವು ಇಲ್ಲದೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ನೀನಿಂತು ಹಿಂದು, ಇಂದು ಮತ್ತು ಮುಂದುಗಳ ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ಬದುಕು. ಇಂತು ಎಣಿಕೆಯಿಂದ— 'ಬದುಕು ಮಾಡು' ವನನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ.

ತಿಳಿದು ನಡೆ ಹುಟ್ಟಿಬೀಡ

ಹುಟ್ಟುವೆಂದರೆ, ದುರಾಗ್ರಹ; ದುರಾಗ್ರಹವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲ. ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯ ಫಲ. ಆವುದೇ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿ, ಇಂತಹರದೊಂದು ತೃತೀಯ ಪಂಥವು ಇದ್ದುದೇ. ಇವರೆದುರು ಮಾತಾಡುವುದೆ ತಡ; ತಿಕ್ಕಾಟಕ್ಕೆ ಆರಂಭವೇ. ತಮ್ಮದೇ ಮಿಗಿಲೆಂದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಚಪಲವು ಇವರಿಗೆ! ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೂ ಇವರಿಗೆ ಗೆಲುವು ಬೇಕು. ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಸೋತು ಗೆಲ್ಲುವ ಜಾಣತನದ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ, ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹರದಾರಿ ದೂರ. ಶಾಂತಿಯಿಂದ, ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕೂಡಿ ನಡೆವ ಗೆಳೆತನದ ಒಗಿತನವನ್ನು ಇವರು ಅರಿಯರು. ಇಂತಹರು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೆಲೆಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹಗೆಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇವರು ಬಹಳ ದೂರದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಏನೊಂದು ವ್ಯವಹಾರವನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅದನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ದುರಾಗ್ರಹಗಳ ನೆರಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡ. ಇವರು ತಾವು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಶರಣುಬಾರದೆ ಇದ್ದವರು ಮಾಡಿದ್ದು ದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವಂತಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ತಲೆ ತಿರುಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೂಗಿ, ಗುಳ್ಳಗಣ್ಣೆ; ಗುಜ್ಜ, ಚೊಂಚ ಎಂದು ನಿದಿಸುವುದು ಅನ್ಯಾಯ. ಏಕೆಂದರೆ ರೂಪವು ಯಾರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಮಾತು? ಅದು ನಿರ್ವಹದತ್ತ; ಅದರ ಗುಣಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೂ, ಆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲಿದೆ ದಾಂಭಿಕ, ಮದಾಂಧ, ಕಠೋರ, ಕ್ರೂರ, ಕೃತಘ್ನ, ಚಂಡಿ, ತಲೆತಿರುಕ, ಶೀಘ್ರಕೋಪ, ಛಾಂದಸಿ, ಸಂಶಯ,

ಚಂಚಲ, ವಚನಭ್ರಷ್ಟ, ನಂಬಿಸಿ ತಿಂಬುವ ವಿಷ್ಣು ಸಂತೋಷಿ, ಜಾತ್ಯಂಧ, ಧರ್ಮಾಂಧ, ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದವರ ಮನೋವಿಕೃತಿಯು, ಶಾರೀರಿಕ ಕುರೂಪಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ಹೇಸಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹವು. ಇಂತಹವರು ಅಸುರ ಕೋಟಿಯ ಅಪ್ತರು. ಸಂಯಮಹಿತವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು. ಇವರು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ (ಹೊರಗಿನ ಉಡುಪು ತೊಡಪುಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಗೊಡುವಂತೆ). ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಸುಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅಂದಗೊಳಿಸಿದರೆ ಆಗದೆ ? ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ಗಳು ಹಸನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಜಾಗೃತರಾಗಿರುವಷ್ಟಾದರೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯ ಬುದ್ಧಿ ಗಳೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಎಚ್ಚರಪಡುವವರು ಏನು ಜನ ? ಹದಗೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುಲಗೋಡುಗಳು.

ತೂಗಿ ನೋಡು

ಬಾಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮತವೇ ಮತ, ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ! ತಮ್ಮ ಬಲವು ಇರುವವರನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆಯೇ, ಹಲವರು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ, ತೀರ ಭಿನ್ನ ನೋಟದ ಇಬ್ಬರು ಕೂಡಿದಾಗ, 'ನಿನ್ನದು ಸುಳ್ಳು, ನನ್ನದೇ ಸತ್ಯ' ಎಂದು ವಾದಿಸುವರು. ಇದು ಅತಿ ವಾದಿಗಳ ರೀತಿ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೂಗಿ ನೋಡುವರು. ಎದುರಿಸಿದ ವಿಚಾರಸರಣಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು 'ತಮ್ಮದೂ ಏಕೆ ಸುಳ್ಳು, ರಲಿ ಕೈಲ್ಲ?' ಎಂದು ಸಂದೇಹಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಅವರು ತೋರುವರು. ತಾವೇ ಅವರಾಗಿ, ಸಹ-ಅನುಭೂತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸುವರು. ವಿರೋಧಿಸಿದವರು, ಆ ಬಗೆಯಾದ ವಿಚಾರ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳುಳ್ಳವರಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿ ತಿಳಿದುನೋಡುವರು. ಅವರನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಅಸಂಬದ್ಧ ಮಾತಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಂಡನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮುಂಗಂಡು ನಡೆ

ಕೆಲರು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಮಿಡುಕುವರು. ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ಹಲಗಿ ನೋಡಲಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗಾಗಲಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಥವಾ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಪತಿಸರಾಗಿ ದಿನಗೊಡನೆ ಉರುಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಅವರ ಕೆಲಸ ! ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯವೂ ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ದೂರ ಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಾವು ಹಿಡಿಯತಕ್ಕ ಹಾದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ನಾಳೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಮುಂಬರಲಿರುವ

ಕುತ್ತು ಕಷ್ಟಗಳ ಸೂಚನೆಯು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಬ ತಿಳಿನೋಟ ಬೇಕು. ಇದೇ ದೂರದ ದೃಷ್ಟಿ. ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರಕೂಡದು. ಜಾಗೃತ ವಿಚಾರಿಗೆ ಯಾವ ಕುತ್ತುವೂ ಪಾರಾಗಲು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಸಂಕಟ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಜಾಗೃತವಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ, ಬರುವ ಮೊದಲೆ ಎಚ್ಚರ ಪಡಬೇಕು.

ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗೆ

ತಿರುಗಿ ಬರಲಾರದಷ್ಟು ಎಂದೂ ಕೊಡಬೇಡ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಿತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹದಗೆಡುವುದು. ತನ್ನಿಂದ ಇನ್ನು ತೀರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವನು ಮೋರೆ ತಪ್ಪಿಸುವನು. ಹೆಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಳೆಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾವ ಜಾಣ್ಮೆ?—ಕೆಲವರಂತೂ ಆಜನ್ಮ ಸಾಲಿಗರೆನಿಸಿಕೊಂಡುಬದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಗೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವರು! ಹೊಳೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಂಬಿಗನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ತಾನು ಒಬ್ಬರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಹೊರಲಾರದ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಸಂಗ ವನ್ನೇಕೆ ತರಬೇಕು? ನೀಡುವ ನೆರವು ಕೊಡಕೊಂಬುವವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗ ದಂತಹದು ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹಿತ; ಆನಂದ.

ಜಯಜಯಕಾರವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಹಾರೈಸು

ಮೊದಲೇ ಸುಖವನ್ನು ಹಾರೈಸಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ದುಃಖವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೋರಾಡಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ವಿಜಯಶ್ರೀಯು ವರಿಸುವಳು. ಅದುದರಿಂದ ಆರಂಭದ ಜಯಜಯಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸವು ಹೇಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕೊನೆಗಂಡೀತೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿ. ವೈಭವದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ವಿಪ ರೀತವಾಗಿ ಮುಗಿಸುವ ದುರ್ದೈವವು ಕೆಲವರ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಸೈ ಎನ್ನಲು ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧರೇ. ಆದರೆ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಮೈಮರೆತರೆ ಕೊನೆಯು ಹದಗೆಡುವುದು. ಕೈಯಿಕ್ಕಿದೊಡನೆಯೇ ಭಾವು! ಎಂದು ಹೊಗಳ ತಕ್ಕವರು ತೀರ ವಿರಳ. ಅಡಿ ಇಟ್ಟೊಡನೆ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ? ಬಂದೊಡನೆ, ಇವಳಿಂದ ತುಂಬ ಉಪಚಾರ ಸುಖಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಪಡೆದ ಅತಿಥಿಯು, ಕೊನೆಗೆ ಅನಾದರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒರಗು ಮೋರೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಸುದೈವಿಯಾಗುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ

ಈ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದವರಾರ್ಥ? ಆದರೆ ದೈವವನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಬ ಹದವನ್ನು

ತಿಳಿದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನ. ಸುದೈವಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದವರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕೆಲಸಗಳೇ ಆಗಲಿ ಫಕ್ಕನೆ ಕೈಗೂಡಿದುದು ಇಲ್ಲ. ಮನಮುಟ್ಟಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಸಾಧ್ಯವಾದುವು. ಹಲರು, ದೈವದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವುದೋ, ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೆಲುವಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ತಾವು ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೋರಿದ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಸದ್ಗುಣ ಮತ್ತು ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವಳ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನೇ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾತ್ವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಶೀಲ (ಸದ್ಗುಣ) ಮತ್ತು ಶುದ್ಧವಾದ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇರೆಯಾವ ಗುರುವೂ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವೆಂದರೇ ಸುದೈವ. ಅಜ್ಞಾನವೆಂದರೇ ದುದೈವ.

ಯೋಗಾಯೋಗ

ಯೋಗಾಯೋಗವು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಕಾಲವು ಅನುಕೂಲವೋ, ಪ್ರತಿ ಕೂಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ಆವುದಕ್ಕೂ ಕೈಯಿಕ್ಕದಿರು. ಗೃಹಬಲ, ತಾರಾಬಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸು. ನಿತ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣವು ನಡೆದಿದೆ. ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಇದು ದಿನಾಲು ಕಾಣುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದ ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾದ ಬಳಿಕ, ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ದಿನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ! ನಮ್ಮ ನೈ-ಮನಗಳು ಕೂಡ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗಿಗೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಲಿವೆ. ಸಂಪದಕೃತಿಯು ಕಾಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಕಸುಕು ಹಣ್ಣು ಉಹೊತ್ತು ಬರಬೇಕು. ಜಿಲುಪು ಅರಳುವುದಕ್ಕೂ ವಯಸ್ಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೊತ್ತು ಬರಬೇಕು. ಹೊತ್ತು ಮೀರಿದರೂ ಹೋಯ್ತು. ಇದೇ ಯೋಗಾಯೋಗ. ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಬುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ಆವುದೊಂದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನಾಗುವ ಕಾಲವು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದುವೆ ಸುಗ್ಗಿ. ಸುಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮಿಡುಕುವುದೂ ಕಣ್ಣೀರು ಡುವುದೂ ಮೂರ್ಖತನ. ಆದುದರಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆ! ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣಾಗುವ ಹೊತ್ತೂ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಯೋಗಾಯೋಗಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅಡಿಯಡುವುದೇ ಜಾಣ್ಮೆ.

ಉದಾರ ಹೃದಯ

ಉದಾರ ಹೃದಯವು ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಅರಿಯದು. ಉದಾತ್ತ ಕೃತಿಗಳ

ಪ್ರೇರಿಸುವುದು. ನಡೆನುಡಿಯೊಳಗಿನ ಒರಟನ್ನು ಕಳೆದು ಒಪ್ಪುಗೊಡುವುದು; ಬಾಳನ್ನು ಇನ್ನಿದಾಗಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ, ಇದು ಸಿಕ್ಕುವುದಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣ; ಲೋಕಾನುಭವದ ಕಹಿಯಿಂದ ಎದೆ ನಾಲಿಗೆ ಕೆಡದವರು. ಅಪರೂಪ. ಹಗೆಯಾದವನ ಹಿತವನ್ನು ಕೋರುವುದು, ಉದಾರ ಹೃದಯವು. ಹೊತ್ತು ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗುವುದು ಉದಾರ ಹೃದಯವು. ಸೇಡಿನ ಸಂಧಿ ದೊರೆತಾಗ ಅದೂ ಇನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗುವುದು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಹಗೆತನದ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳನ್ನು ನುಲಮಾಡುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನಾತ್ಮಕ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯು ಭೋರಣವೂ ಇದೆ. ರಾಜ್ಯತಂತ್ರದ ಮಂತ್ರವಿದೆ. ಆದರೆ ಉದಾರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿರಿಸುವ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ— ಬಾಳಿನ ಮರುಭೂಮಿಯೊಳಗಿಂದ ನಡೆವಾಗಿನ ಕಡುಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವನ್ನು ಉದಾರ ಹೃದಯ ಬಲ್ಲದು. ತೊಟ್ಟು ನೀರೂ ದೊರೆಯದೆ ತಾನು ತೊಳಲದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನೊಳಗಿನ ಪ್ರೇಮಜಲವನ್ನು ಬತ್ತಗೊಡದೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಂಬಲವು ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತದೆ.

—ಜೋಶಿ ಶಂಕರರಾಯರು

(ದಾರಿಯ ಬುತ್ತಿಯಿಂದ)

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:-

೧. ಹಿಂದು, ಮುಂದು ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ಬದಕುವದೆಂದರೆ ಏನು ?
೨. ದುರಾಗ್ರಹಿಗಳಿಗೆ ಗೆಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹಗೆಗಳೇ ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವರು ?
೩. ಸರಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ?
೪. ನಾವು ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರದ ಮಿತಿ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು ?
೫. ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗುವದು ?
೬. ದೈವವನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹದವಾವುದು ?
೭. ಉದಾರ ಹೃದಯ ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡಬಲ್ಲದು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

೧. ಕುರೂಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರಿ. ಮನೋವಿಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಈ ಪಾಠದಿಂದ ಎತ್ತಿಹೇಳಿರಿ.
೨. ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಸುದೈವ; ಸುದೈವವೇ ಜ್ಞಾನ. ಬದುಕಲು ಉಣ್ಣು, ಉಣ್ಣಲು ಬದುಕು. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಿರಿ. ಇಂತಹ ಇದ್ದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೩. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಪಾಠದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- (೧) ತಿಳಿದು ಬಾಳು, ಬಾಳಿ ತಿಳಿ.
- (೨) ಹದಗೇಡಿಗಳೇ ಕುಲಗೇಡಿಗಳು.
- (೩) ಇಂದಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ನಾಳೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು
೪. ದೇವ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸರ್ವಾಯು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಉದಾ:-
ಲೋಕದ ತಂದೆ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

೧. ತಿಳಿ-ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. (ಉದಾ:-ತಿಳಿಗನ್ನಡಿ, ತಿಳಿ-ನೀರು.....)
೨. ಹೊರಗಣಿ, ಗೆಳೆತನ, ಸೈತ್ಯ, ಬಳಲಿಕೆ, ಔದಾರ್ಯ, ಸೌಜನ್ಯ, ಮೂಢಜಿ-ಈ ಶಬ್ದಗಳ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೩. ಸಪಾನುಭೂತಿ, ದುರಾಗ್ರಹ, ಕೃತೀಯ ಪಂಥ-ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೪. ಕೆಳಗಿನ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹಿಸಿರಿ
ತಿಳಿಗನ್ನಡಿ, ಎದೆಗೆಡು, ವಚನಭ್ರಷ್ಟ, ಕಣ್ಣೀರಿಡು, ಮಾಂದಳಿರು, ಚಿಂಬಿಳಗು, ನರುಗಂಪು, ಜಿರುಗಾಳಿ.
೫. ತಲೆತಿರುಗು, ತಲೆಬಗ್ಗಿಸು, ಹದಗೆಡು, ತಿವಿಗೊಡು,- ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಸುಂದರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಐದಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಹಿಡುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿರಿ.

೨. ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳ ಮತ್ತು ನಿಜಲಿಂಗ ಶತಕ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಪಾಳಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಡಿಯ ಲಕ್ಷಣ.

ಬರಹ:-

೧. (೧) ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಸುದ್ದಿವ. (೨) ಮಡಿಯೇ ಖಮಸಲ ಚಿತ್ತವೈ. (೩) ಆಚಾರವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಅನಾಚಾರವೇ ನರಕ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಬಂಧ ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವೊಂದೆ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
(ಸಾರಾಂಶ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಠ)

೧೮. ತಪಸ್ವಿನಿ

[ರಾಮನನ್ನು ಆಗಲಿ ಇರಲಾರದೆ ಸೀತೆಯು ಅವನೊಡನೆ ಅಡವಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಣ್ಣನ ಸಲುವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಹೋಗುವನು. ಭ್ರಾತೃ ಪ್ರೇಮದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅತನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ನೆನಪು ಕೂಡ ಅದಹಾಗೆ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯ ಉರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಜ್ಜೇಷ್ಠಿಸಿದುದು ರವೀಂದ್ರನಾಥರಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಸೀತಾ-ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಅಕೆ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದರ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು

ಈ ಸತೀಮಣಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನು ಕಾದಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ತಾನೂ ಊರ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆಶ್ರಮವಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರು ಮರಳಿ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅರಣ್ಯವಾಸವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಉರ್ಮಿಳಿಯ ಅಶ್ರಮವು ಹತ್ತುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವುದು. ರಾಮನು ಸೀತೆಗೆ ಅನುಮತಿಸಿದಂತೆ ತನ್ನ ಗಂಡನೂ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ಮಿದುಸಿಡುಕಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಹಳೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಉರ್ಮಿಳಿಯ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾದ ಪತಿಪ್ರೇಮವು ಧೀರೋದಾತ್ತವಾಗಿದೆ. ಉರ್ಮಿಳಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಸೀತಾ-ರಾಮರ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಸರಸ ಮಧುರಕೃತಿ.]

ಲಕ್ಷ್ಮಣ:-

ಬಂದೆವಿಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿದುದೆಮ್ಮ ಕಥೆ
ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟವಿದೇನು ? ತಪದಿ ಬಳಲಿದೆಯಾ ?

ಉರ್ಮಿಳಿ:-

ಕಷ್ಟವೇನುಂಟೆನಿಯ ? ಜೀವಭಾವಮದೆಲ್ಲ
ನೀನೆ; ಬಳಲಿದೆನಿಲ್ಲ; ವೇದನೆಯನರಿಯೆ;
ಭ್ರಮೆ ಇಲ್ಲ; ಬೇಸರವೆ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮವ ಬಗೆದೆ
ಪ್ರಕೃತಿಯಲಿ, ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮದಲಿ, ಬೆರೆದೆನು ದೇವ.
ಇನಿತು ಕಾಲದ ವಿಯೋಗವು ದೀರ್ಘಮಾದೊಂದು
ದಿನದಂತೆ ಕಳೆದುಡುವುದೊ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯ
ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲಿತ್ತು ಸುಖದುಃಖವೊಂದೇ ಸಮದಿ
ಇನಿಯ ! ರಣಕರ್ಮದಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿದೆ ನೀನು.
ಸಂಸಾರಬಲ; ಕರ್ಮಯೋಗಿಯೆನಿಸಿದೆ ನೀನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ:-

ಧರ್ಮದೇವಿಯು ನೀನು ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳ
ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜಗದ ಜೀವನವು ಸಾಧ್ಯ.
ಶಾಂತಿ-ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಳ ತೊರೆದೆನ್ನ ಜೀವನದ
ಸಂಸಾರಬಲ ಮಲಿನ, ಜೀವಬಲಿಯಿಂದೆ.
ಸಾಹಸದ ಬಾಳ ನಿಚ್ಚವಲ್ಲ. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಇಲ್ಲ.

ನೋವ ನೀಗುತೆ ಜೀವನನು ಕಾವ ಸದ್ವಿಜಯ
ಜೀವನದ ಸಂಸ್ಕಾರ; ಸತ್ಯ; ನಿನ್ನದು ದೇವಿ!
ರಕುತಪಾನದ ತೋಳ ಗೆಲುವೊಂದು ಗೆಲುವೆ?
ನಿನ್ನ ಗೆಲುವೇ ಚೆಲುವು. ಶಾಂತಿ ನೀಡೆನಗೆ.
ನಿನ್ನ ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದೆನ್ನ ಮಲಿನವ ನೀಗು.
ನಿನ್ನ ಬಗೆಯೆನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಮಂದಿರವು.
ಮತಿವೆರಸಿ ಹಿತವೀವ ಪ್ರೇಮನಿಧಿ ನೀನು.

[ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಕಲಿತು ಮುಂಬರಿಯುವರು.]

ರಾಮ: — ಜಾನಕಿ ನೋಡಿದೆಯ ನೋಟವೆಂತಿಹುದು ?

ಸೀತಾ: — ಅಚ್ಚರಿಯ ನೋಟವೋ ಇದು ನಿನಗೆ ?

ರಾ: — ಸೀತಾ !

ಅಚ್ಚರಿಯೊಳಚ್ಚರಿಯು. ಮನವ ಜಯಿಸಿದಳೆಕೆ;
ರಣವ ಹೂಡಿದೆ ನೀನು.

ಸೀ: — ಮುದ ವೀರಿಹುದೋ? ಜಯದ
ಮದವೇರಿತೋ ಕಾಣೆ.

ರಾ: — ನಿನ್ನಿಂದ ಬಂದ ಜಯ;

ನಿನ್ನಿಂದ ಬಂದ ಮುದ; ಜಯದ ಮೋಡದ ಮದವು
ಮರೆಸಿಹುದು ತನುಮನವ.

ಸೀ: — ಮತಿಯ ವಿಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ
ನಿಂದೆಯ ಕುತೂಹಲವು ಬೆರೆಯದಿಹುದುಚ್ಚರಿಯು.

ರಾ: — ನೋಡು ಈ ಆಶ್ರಮವ, ಅವರು ನಂದಿಹ ಪರಿಯ.
ನೆನಪಿಹುದೋ ಚಿತ್ರಕೂಟವು ನಿನಗೆ ?

ಸೀ: — ನಾಥಾ !

ಮನದೊಳಾಸಕ್ತಿಯನು ಜನಿಯಿಸುತೆ ಜೀವನದ
ಬೇಸರವ ಕಳೆದು, ಸುಖದಾಸರೆಯ ನೀಡಿದ
ಚಿತ್ರಕೂಟದ ಚಿತ್ರವಿಹುದು ಹೃತ್ಪಟದಿ;

ರಾ: — ಭಾವನೆಯ ಚಿತ್ರವುದು. ಕಣ್ಣೆದುರನೋಟವಿದು.
ನಾವಿರ್ವರೊಂದು ದಿನ, ಅಶ್ರಿ ಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕೆ
ಪೋಗಲೆಂದನುವಾದ ಸಮಯ ನೆನೆ.

ಸೀ: — ನೆನೆವೆ.

ಅಂದಿಗಂತೆಯೆ ನಾವು ಬಂದಿಹವು ಆಶ್ರಮಕೆ.

ರಾ: — ನೋಡಿವರ ನಿಸ್ಸಾರ್ಥ ಜೀವನವ ಸೀತಾ !

ತೃಗದೊಂದಗ್ಗಲೆಯನು ಒಗಕೆ ತೋರಿಸಿದ
ನಿತ್ಯತೃಪ್ತರ ನೋಡು! ಸತ್ಯಸಾಹಸವ.
ಹಿರಿಯರಿವರೆಮ್ಮಿಂದೆ. ಅನತಿಕಾಲದ ನಿನ್ನ
ವಿರಹವನು ಸೈರಿಸದೆ ಪೋದೆನಾ ಸಮಯವನು
ನೆನೆದು ಖಾಚುವೆನೀಗ. ಎನ್ನಿಂದೆ ಹಿರಿದಾದ
ಕ್ಷೇಶ ತಮ್ಮನದು ಭಾವಿಸದಾದೆ ನಾನದನು
ಕಾಡಿ ಬಳಲಿಸಿದೆ, ಒಮ್ಮೆಯು ಅದರಿಸದಾದೆ.
ಎನ್ನಂತೆ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕಂಬನಿಯ ಸುರಿಸಿದನೆ?
ಉನ್ನತ್ತನಾದನೇ ಸೌಮಿತ್ರಿ?—

ಸೀ:—

ಒಂದಲ್ಲ,

ಎರಡಲ್ಲ, ಪದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳು ಆಗಲಿರ್ದ;
ಆದರೇನಾಯ್ತು? ನೋಡವನ ಮನಮೆಂತಿಹುದು?
ಫೀತಿಯೇ ಸಂಶಯವೆ?

ರಾ:—

ಪರಿಹಾಸ್ಯವೋ ದೇವಿ !

ಸೌಮಿತ್ರಿ ವನವಾಸದೊಳಗಿಲ್ಲದರೆ, ನಾವು
ಆವ ಗತಿಯೊಂದುತಿರ್ದವೋ? ತನ್ನ ಹಿತ ಮರೆತು
ಜೀವಿತವನರ್ಪಿಸಿದನೆಮಗೆ ಸುಖವಿಡಲು,

ಸೀ:—

ಆವ ಸಂಕಲ್ಪವೋ? ಆವ ಸಾಧನೆಯೋ?
ಪೊರಸೂಸಲಿ—ಎನಿದುರ್ದೋ ಮನದಿ?

ರಾ:—

ಹರುಷಚಿತ್ತದಿ ಸದಾ ಪರಿಚರ್ಯೆಯನು ನೂಡಿ,
ಭ್ರಾಂತನಾದೆನ್ನ ಸಂತ್ಯಸಿ, ಎಚ್ಚರಿಸಿ,
ವಿನಯದಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಥಕೆನ್ನ ಕರೆದೊಯ್ದ
ಸೌಮಿತ್ರಿ ಮನದ ದೃಢಮೆನಿಸಿತು? ನಿಗ್ರಹಮೆನಿತು?
ಎನಿತು ಸ್ವಾರ್ಥಿಯು? ಹೃದಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯಮೆನಿತೆನಗೆ!
ಆ ವೀರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸತಿಯಾಗಿ,
ಅವನ ಸಾಧನೆಗುಚಿತಪಥವಿಡಿದು ತಪಮೆಸಗಿ,
ನಿಂದ ತಂಗಿಯ ನೋಡು! ಹಿರಿಯರಾರಲ್ಲಿ?

ಸೀ:—

ಬಗೆಯಲರಿಯೆನು ಇವರ ಅದ್ಭುತದ ಜೀವನವ.
ಸತ್ತ್ವರೂಪಗಳೊಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆದು,
ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನೊಂದಿಹರು. ಇವರ
ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಲಮೆನಿತೋ? ಧನ್ಯರವರೇ ಜಗದಿ.

ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲನುಗೊಳಿಸು; ತ್ವರೆಗೊಳಿಸು.
 ಸೀ:— ನಿನ್ನ ಸೌಮಿತ್ರಿಯನು ಕರೆಯೆ, ಬಾ, ನೀನು
 ರಾ:— ಅವರೆಮ್ಮ ಕಂಡು ನಾಚುವರೇನೊ ?

‘ ಭಾರತಿ ’

—ಶ್ರೀಮತಿ ತಿರುಮಲೆ ರಾಜಮ್ಮನವರು

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಊರ್ಮಿಳೆಯು ದಿನಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದಳು ?
ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕರ್ಮಯೋಗಿಯು ಹೇಗೆ ?
೨. ನಿಜವಾದ ಗೆಲುವು ಯಾವುದು ?
೩. ಊರ್ಮಿಳೆಯ ನೋಟವು ಅಚ್ಚರಿಯೊಳಚ್ಚರಿಯು ಏಕೆ ?
೪. ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ಏನೆಂದು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾರೆ ?
೫. ಸೀತೆಯ ಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕೂಟದ ನೆನಪು ಎಂತಹದು ?
೬. ಊರ್ಮಿಳಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು; ಸೀತಾ-ರಾಮರಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಹೇಗೆ ?
೭. ಊರ್ಮಿಳೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಿದ್ಧಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದುದೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸಿರಿ.

೧. ನೋಡಿದವರ ನಿಸ್ಸಾರ್ಥ ಜೀವನವ
೨. ‘ ನೋಡವನ ಮನವಂತಿಹುದು
ಭೀತಿಯೇ ಸಂಶಯವೆ’
ಹೀಗೆ ಸೀತೆಯು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇನು ?

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

೧. ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಜೋಡುಸುಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ:—
ಸ್ತುತಿ—ವಿಸ್ತೃತಿ, ಹಗಲು—ಇರುಳು, ಬೆಳಗು—ಜೈಗು.
೨. ಕೆಳಗಿನ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ.
ಗೆಲವು, ನಲವು, ತಡವು.
೩. ಕೆಳಗಿನ ತದ್ವಚಗಳಿಗೆ ತತ್ಸಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ:—
ಕಷ್ಟ, ನಿಜ, ರಕುತ, ಅಚ್ಚರಿ, ಆಸರೆ.
೪. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಡಿರಿ:—
ವಿಸ್ತೃತಿ, ಮಲಿನ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ವಿಯೋಗ.
೫. ಗೆಲ್ಲು ಈ ಛಾತುವಿನಿಂದ ಗೆಲವು—ಈ ಕೃಷ್ಣಾಮವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ:—

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ.—

ಧರ್ಮದೇವಿಯು ನೀನುಪ್ರೇಮನಿಧಿ ನೀನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಂಡವಾರ ಮಾಡಿರಿ

ಚರ್ಚೆ—

ರಕುತಪಾಸದ ತೋಳಗಲವೊಂದು ಗೆಲನೇ ?

ಬರೆಹ:—

ಊಮಿ, ಕೆಯ ತ್ಯಾಗದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ

೧೯. ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು

[ತಲೆತಿರುಕ ಪ್ರಚಾರಕರ ಉತ್ಸಾಹ, ಆವೇಶ, ಅರ್ಭಟೆಗಳ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನೈತಿಕ ಅಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುವವು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಲೋಕದೊಳಗಿನ ಅಸಮಾನತೆ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಕಲಂಕ ಹಚ್ಚುವ ಅಸ್ಥಾಯಿಗಳು ಆಗುವವು, ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಧರ್ಮಕ್ರಾಂತಿ, ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಈ ಬಗೆಯ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಅನಾಚಾರಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಲೋಕೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ವರ್ಣನೆಯು ಸರ್ ಸಾಮ್ಯೂಯಲ್ ಹೋರ ಅವರು ರಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಿನ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ. ಮಹದೇವಭಾಯಿ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರೊಡನೆ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಸಾಬರಮತಿಯ ಅಶ್ರಮದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯವೆಂದು ಅದನ್ನು ಪತ್ರಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದರು.

[ಇದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ತರುಣರಿಗೂ ಉದ್ಯೋಧಕವಾದೀತೆಂದು ಹಾರಯಿಕೆಯಿದೆ.]

ರಸಿಯದ ಗ್ರಾಂಡ ಡ್ಯೂಕ ಸರ್ಜ ಎಂಬವನ ಹೆಂಡತಿ, ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ ಮತ್ತು ಜರ್ಮನಿಯ ರಾಜಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಳು. ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳಾದ ಪಾಪಭೀರು ಸ್ತ್ರೀ. ಗ್ರಾಂಡ ಡ್ಯೂಕನು ರಶಿಯಾದ ಸಮ್ರಾಟ್ ರುಸಾರನಿಗೆ ಕಳ್ಳನು. ಈತನಿಗೆ ರುಸಾರನ ಕ್ರೂರವಾದ ಅಳಿಕೆಯ ರೀತಿಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ರುಸಾರನಿಗೆ ತಿಳಿದೇಳಿ ಜೀತದ ರೈತರನ್ನು ಮುಕ್ತಮಾಡಿಸಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಬಂಡು ಎದ್ದು ತೊಂದರೆಪಡಿಸಿದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ

ತಿಳಿದು ನೋದಲೇ ತೋರುವ ಔದಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿದೆ ಎಂದೂ ಝಾರನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಝಾರನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಜನ ಬೇಸತ್ತಿತ್ತು. ರಶಿಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಜನ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯೆಂದು ರಾಜ ವಂಶದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೊಲೆಯ ಒಳಸಂಚುಗಳು ನಡೆದುವು. ಅನೇಕ ತರುಣರು ಈ ಬಗೆಯ ಗುಪ್ತಸಂಘಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ಕೊಲೆಸುಲಿಗೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಒಬ್ಬ ತರುಣನು ಎಲಿಜಾಬೆಥಳ ಗಂಡನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗವಿದ್ದ ತರುಣರಲ್ಲಿ ಕಾಲೀವ್ ಎಂಬವನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವೃತ್ತಿಯ ತರುಣ ಕವಿ. ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯವಾದ ಒಂದು ಕುಲೀನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ ಈತನು ಗುಪ್ತಕ್ರಾಂತಿಕಾರರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಈ ತರುಣನ ಜೀವನದ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾಯಿತು. ಆದರ್ಶವಾದಿಯಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾಲೀವನು ತನ್ನ ದೇಶದ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ತಾನು ಯಾವ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಗೈಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಬದ್ಧ ನಾದನು.

ಗ್ರಾಂಡ್ ಡ್ಯೂಕ್ ಸರ್ಜನ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ಝಾರನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರ ಒಂದು ಪಂಗಡವು ಗೊತ್ತಾದುದಿತ್ತು. ಕಾಲೀವನ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲಿಜಾಬೆಥಳೊಡನೆ ಸರ್ಜನು ಇದ್ದಾಗ ಕಾಲೀವನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಎಸೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಬಲೆಯ ಬಲಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಸರ್ಜನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಟಾಗ ಅವನ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಬಾಂಬಿನಿಂದ ಹಾರಿಸಿದನು.

ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗ್ರಾಂಡ್ ಡಚಿಸಳು ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ದೃಶ್ಯವು ಯಾವುದೇ ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಸುಂದರವಾದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯಿಸುವಂತಹದಿ. ಗಿದೆ. ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ದೇವರ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಧಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು, ಎಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ಸರ್ಜನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು. ಗಂಡನ ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅರಿತ ಈ ಸತೀಮಣಿಯು ಕಾರಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ಕೊಲೆಗಡಕನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಆತನ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಳು. ಪತಿಯ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದಳು. ಎದೆದುಂಬಿ ಬಂದ ಅಂತಃಕರಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದಳು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೃದಯದ್ರಾವಕವಾದ ಭಿಟ್ಟಿಯು

ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಇರಬಹುದೇ? ರಶ್ಮಿಯದ ಸಮ್ರಾಟನ ಮಹಾರಾಣಿಯ ಅಕ್ಕ ನಾದ ಈ ಉಚ್ಚಕುಲೀನ ರಮಣಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡಿಸಿ, ದೇವರ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಲು ಆತನ ಮನವೊಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ! ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಯಾಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಎದುರು ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರ ಯುವಕನಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೂ ತಾನೊಂದು ಮಹಾಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಿದೆವೆಂಬ ಆತ್ಮತ್ಯಸ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕೊಲೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತು ಇನ್ನು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದೆಂದು ಆತನ ದೃಢ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯನ್ನೀವ ಸಂಧಿ ದೊರೆತುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜೇಲಿನ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು. ಡಹೆಸಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಕಾಲೀವನು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು. “ತಾವು ಯಾರು? ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ?”

“ನಾನು ಗ್ರಾಂಡ್ ಡ್ಯಾಕನ ಮಡದಿ ಅವರು ನಿನಗೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯ ವಾದರೂ ಏನು?” ಎಂದು ದುಃಖವಿಹ್ವಲೆಯಾದ ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಮೃದು ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಕಾಲಿವ್: “ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕೊಲೆಗೆಯ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನೀವು ಇದ್ದಾಗ, ಹಲವು ಬಾರಿ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಾನು ಬಾಂಬು ಎಸೆಯಲಿಲ್ಲ.”

ಎಲಿಜಾಬೆಥ್: “ಅವರ ಕೊಲೆಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ಕೊಲೆಯೂ ಅದಂತೆಯೇ ಎಂದು ನಿನಗೆ ಹೊಳೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವೇ? ನಿರಪರಾಧಿಯ ನೆತ್ತರ ಹರಸುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕನಿಕರವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಆದುದಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಸಾವೂ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ, ಹೀನ ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡು. ನಿನಗಾಗಿ ಈ ಬೈಬಲ್ಲು ತಂದಿದ್ದೇನೆ.”

ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಆತನಿಗೆ ಆ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಕಾಲಿವನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. “ನಾನು ಬೈಬಲ್ಲೋದುವೆ, ನೀವು ನನ್ನ ದಿನಚರಿ ಓದಿರಿ. ನಾನು ಕೊಲೆ ಏಕೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾಯ್ತು, ನಮ್ಮ ಧೈಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬರುವವರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾವು ಏಕೆ ಮಾಡಿದೆವು, ಎಂಬುದೆಲ್ಲವೂ ನಿಮಗೆ ಈ ದಿನಚರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.”

ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡರು. ಆ ಯುವಕನು ಅದಿರದ ಎದೆ ಯಿಂದ ಸಾವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಒಡವೆಗಳನ್ನೂ — ಮಂಗಲಚಿಹ್ನೆವಾದ ಉಂಗುರ

ವನ್ನು ಮೊದಲೊಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂರಾಂಶ ಭಾಗವನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಮೂರಾಂಶವನ್ನು ಅಪ್ಪೇಷ್ಟರಿಗೆ. ಒಂದು ಮೂರಾಂಶ ವನ್ನು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ—ದವಾಖಾನೆ, ಅನಾಥಾಲಯ, ಪಾಠಶಾಲೆ, ಆರೋಗ್ಯಾಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ—ಕೊಟ್ಟಳು, ತಾನು ಸ್ವತಃ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಯರ ಒಂದು ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಇರತೊಡಗಿದಳು. ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಆದರ್ಶ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುವವರು ಪಾಠ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಜಪ, ತಪ, ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ನೋಂಪಿಯನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡಳು. ನೂರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಆಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ದೀಕ್ಷೆ ತಕ್ಕೊಂಡರು. ಈ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ರಾಜಮನೆತನದವರಿದ್ದರು. ಒಡವರು ಬಲ್ಲಿದರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯವರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಒಡೆನಾಡಿಗಳಾದರು. ಜಪಾನದೊಡನೆ ಆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿ ವೇಷ ಧರಿಸಿ, ರಶಿಯದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾದಿದ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಯೂ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಕಾರ್ಯದ ಕೃತಿಗಾಗಿ ಆಕೆಗೆ ಬಹುಮಾನದ ಒಂದು ಪದಕವೂ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಈ ಸೇವಾಶ್ರಮದ ಕೆಲಸವು ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು. ರಶಿಯದ ಹಲವೆಡೆಗಳಿಂದ ದಾಯಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬರುವಷ್ಟು ಇದರ ಕೆಲಸವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ರೋಗಿಗಳು ಕೂಡ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೈಗುಣದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಚಾರಕಳೆಂದು ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ಅನಾಥಾಲಯವು ಇಡಿ ಯುರೋಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಯಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಪರೋಪಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನೆರವಾಗುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧನದ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾದಂತಾಗುವದೆಂದು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಕೊಡುಗೆಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು.

ಹೈಯರೋಗಿಗಳ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸೇವಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಡವರಿಗೆ ಮುಕ್ತದ್ವಾರವಿಟ್ಟಳು. ತೀರ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದ ರೋಗಿಗಳ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಅವಳು ಸ್ವತಃ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದಕೊಡಲಿ 'ಮಾಸ್ಟೊ ಸಮಾಜ'ದ ಆತ್ಮವು ಸಹ ಜಾಗ್ರತವಾಯಿತು. ಅವಳ ಸುಂದರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಹಗಲಿರುಳು ನಡೆವ ಅವಳ ಜಪ-ತಪ, ಧ್ಯಾನ-ಧಾರಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಅವಳ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ಸೌಂದರ್ಯದ ತೇಜಸ್ಸು ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿತೆಂದು ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾದ ಮಿತ್ರರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಇಡೀ ದಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯ ಬಹು

ಭಾಗವನ್ನು ಧ್ಯಾನ-ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಒಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದು ಕೂಡ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡು! ಊಟದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಅವಳು ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಯೋಗಗಳ ಮಿಲನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಳು.

ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ರೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದಳು. ಗಾಯಾಳುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿಗುವ ಧನಸಹಾಯದೊಳಗಿಂದ ಜನರು ಹಣವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ದಾನಿಗೆ ವಾವತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ತಂದಳು. ಅವಳ ಜೀವನದ ಕರೋರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಇದ್ದಿತು. ಅವಳು ಜರ್ಮನ್ ರಾಜವಂಶದವಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಶಿಯನ್ನರು ಜರ್ಮನ್ನರ ಕಡು ಹಗೆಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರಿಂದ ರಶಿಯದ 'ಜರ್ಮನ್ ವಿರೋಧಿ' ವುಂಡ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಇವಳ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರಶಿಯದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವೂ ಜರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ ಸಹಾಯಕೇಂದ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಯಿತು. ಈ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ವುಂಡ ಜನರ ಒಂದು ತಂಡವು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸುಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಏರಿ ಬಂತು. ಆದರೆ ಮಾಸ್ಕೋದ ಮೇಯರರು ಈ ತಲೆತಿರುಕರನ್ನು ತಡೆದು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಂಕಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಉಳಿಸಿದರು. ಎಲಿಜಾಬೆಥಳ ತಂಗಿಯು ಝಾರನ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆಯನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಅಕ್ಕನ ಉಪದೇಶವು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವುದೂ ನಿಂತಿತು.

೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಹಿಗ್ಗುವ ನೀಚರ ಕೂರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉಕ್ಕು ಬಂತು. ಹಲವರು ಇವಳನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ 'ಗುಪ್ತಚಾರಿ' ಎಂದು ಬರೆದರು. ಇವಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಇವಳ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಆಗ ಈ ಸಾಧ್ವಿಯು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಆ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಎದುರು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು, "ನಿಮಗೆ ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ? ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಬಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವ ಗುಪ್ತಚಾರರನ್ನಾಗಲಿ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇನ್ನರೆ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಆದರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ—ಐದು ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಒಳಗೆ ಬರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ,"

ಆವೇಶಗೊಂಡ ಜನಸಮುದಾಯವು ಒದರತೊಡಗಿತು. “ಇದಾವುದೂ ನಮಗೆ ಬೇಡ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ನಡೆಯಿರಿ.”

ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು. “ನಾನು ಬರಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂಚಾಲಕಳು ಅದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಕಾಯದೆಶೀರ ರೀತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆಬೇಕು.”

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವಳು ಆಶ್ರಮವಾಸಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬರಲು ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಜಂಗಳಿಯೊಳಗಿನ ಐದು ಜನರಿಗೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು ಅವಳು ಅವರನ್ನು ಯೇಸು ವಿನ ಕ್ರಾಸದ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅವರು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರಾದವರಂತೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದರು. ಕ್ರಾಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಈ ತಪಸ್ವಿನಿಯು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು— “ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.” ಮುಂದೆ ಅವರು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು “ಇದಂತೂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಆಶ್ರಮ; ಮತ್ತಿನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಂದರು.

ಈ ಸುಂಟರಗಳಾಯು ಮಾಯವಾಯಿತು. ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ರಘೂರನು ಓಡಿಹೋದ ಮೇಲೆ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಗಡದವರು ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಡುಗಾಲ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಕ್ಷದವರು ಎಲಿಜಾಬೆಥಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದರು— “ಜನದ ತಲೆ ತಿರುಗಿದೆ, ನೀವು ಜೀವಂತ ಉಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಕ್ರಿಮಲಿನದ ರಾಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತ ಉಳಿಯಬಹುದು”

ಎಲಿಜಾಬೆಥಳು ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಸಮೆಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವ ಬದುಕಿಸಲು ಆಶ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. “ನಾನು ದೀನ ಅನಾಥರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದೆ. ಮರಳಿ ಆ ಮಹಲಿನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆವ ಇಚ್ಛೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈ ಆಶ್ರಮದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರಿ.”

ಹೀಗೆ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಯ ದಾವಾನಲವು ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಂಪು ಬಾವುಟದವರ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಪದ್ಗು-ಸ್ತರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು, ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು, ಬಡವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು, ಇನ್ನುಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ಭಜನ-ಕೀರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದು, ಈ ತಪಸ್ವಿನಿಯ ನಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಬೊಲೈವಿಕರು ಆಡಳಿತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ

೩. ಬಂಡು, ದೊಂಬಿ, ಕ್ರಾಂತಿ, ಯುದ್ಧ, ಗಲಾಟೆ, ಕೋಲಾಹಲ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅರ್ಥದ ತೀವ್ರತೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

೧. ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೀವನು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತನಗೆ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯನ್ನೀವ ಸಂಧಿ ದೊರೆತುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆತನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ಕಾಲೀವನ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
೨. ಆತನ, ತನ್ನ ಒಂದು ಮನಸ್ಸು 'ನೀನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅನ್ಯಾಯ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನು ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವಿಚಾರಗಳು ಯಾವುವು ಇರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು (ಎರಡು ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿ ವರ್ಗದ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿರಿ. ಕೊನೆಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಎರಡನೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಗೆಲುವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಸಮಾಜದ ಏಕೈಯು ವಿಕಾಸಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಬರಹ:-

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಒದಗಿದ ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿರಿ.

೨೦. ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ

[ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ ಈ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರವು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಳಿದಿಡೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೂ ಹಿಂದಿನಷ್ಟು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಉದಾರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಇನ್ನೂ ಅರಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಂಡಸು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನೈತಿಕತೆ, ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಮಾತು ತೀರ ಸುಳ್ಳಲ್ಲವಾದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಹೇಗೆ ತಡೆಗಟ್ಟುತ್ತಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಈ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.]

ಸಂದರ್ಭ:-

ಶ್ರೀ. ಇನಾಂಧಾರರ 'ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು' ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾವೇರಿಯ ಗಂಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ಕಾಯಂ ಆಗಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ, ಆಕೆಯ ಅತ್ತೆಯಾದ ಭಾಗಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ತರಹದ ದರ್ಪದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಸೊಸೆ

ಮನೆಗೆ ಆಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಒಂದೆಡೆ ಗಂಡನಿಂದ ದೂರವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗು ಕಾವೇರಿಗೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಅತ್ತೆಯಿಂದ ಕಿರುಕುಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಯಿಸಿದರೂ ಅತ್ತೆಯಿಂದ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂಥವಳ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮಳೆ ಇನ್ನೂ ಜಿಟಿಜಿಟಿ ಉದುರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಅಂಥ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತಪತಪನೆ ತೊಯ್ದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು ಒಗೆದು, ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಗೆದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಹಿಂಡಿಕೆಗಳು, ಟೊಂಕದ ಮೇಲೊಂದು ಕೊಡ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನೋ ಒಂದೆರಡು ಪಾತ್ರೆಗಳು. ಸೀರೆ ತೊಯ್ದು ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮುಖದಮೇಲಿಂದ ನೀರ ಹನಿಗಳು ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೈ ತೆರವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ದೂಡಿದಳು. ದೂಡಿದ ಬಾಗಿಲು ಧಡಾರನೆ ಸದ್ದುಮಾಡಿ ತೆರೆಯಿತು ಆ ಸದ್ದೇ ಆಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗಮ್ಮನ ತೀವ್ರವಾದ ದನಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದಿತು—
“ಯಾರವರು ? ” ಎಂದು.

“ನಾನೇ,” ಎಂದಳು ಕಾವೇರಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೆ. ಆ ನಮ್ರವಾದ ದನಿ ಭಾಗಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಕೇಳಿಸಿದ್ದರೂ ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಬರುವಂತೆಯೆ ಬಂದಿತು.

“ಯಾವ ಸರಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ನೂಕುವುದು ? ಮೈಯಲ್ಲಿ ದೆವ್ವಗಿವ್ವ ಏನಾದರೂ ಬಂದಿದೆಯೇ ? ”

ಕಾವೇರಿಗೆ ಇದು ಯಾವುದೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿರದ್ದರಿಂದ ಕಾಲಿನಿಂದಲೆ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಬಾಗಿಲು ಸರಿಯಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೈಮೇಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಒಳಗಡೆ ಇಳಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಬಾಗಿಲು ಇಕ್ಕಿದರಾಯಿತೆಂದು ನಡುಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಭಾಗಮ್ಮನ ದನಿ ಗದರಿಸಿತು.

“ಆ ಬಾಗಿಲ ಅಷ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗವ್ವಾ. ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕೈ ಏನೂ ಮುರಿಯುವುದಿಲ್ಲ.”

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನದಿಯಿಂದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಹೊತ್ತುತಂದ ಕಾವೇರಿಯ ಕೈಗಳು ಮುರಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೋಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೊಡವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಡುವಾಗ ಅದು ದಬಕ್ಕನೆ ನೆಲಕ್ಕಳಿದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಸದ್ದು ಭಾಗಮ್ಮನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ತಗಲದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಅಸಾರ್ಥವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

“ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಕೊಡದಮೇಲೆ ತೆಗೆದರೆ ಕೊಡ ಏನು ಮಾಡೀತು ! ಕೊಡ ತಂದು ವರುಷ ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯ. ಇಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ದುಮು:ದುಮು ಉರಿದು, ಏನು ಮಾಡಬೇಕಾಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀ ? ಇದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ, ಹತ್ತು ಸಾರೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ....” ಭಾಗಮ್ಮನ ಗೊಣಗಾಟ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಕಾವೇರಿ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೊಯ್ದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಜಾಡಿಸಿ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕೂದಲು ಒರಸಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇಕ್ಕಲು ಬರಬೇಕೆನ್ನು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಂಗಿಮ್ಮನ ದನಿ ಕೇಳಿಸಿತು :

“ ಭಾಗಮ್ಮನವರೆ...”

ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಒಳಗೆ ಬಂದು ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳಿದಳು :

“ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲೇನೇ ? ”

“ ಇದ್ದಾರೆ. ”

“ ಭಾಗಮ್ಮನವರೆ— ಏನು ನಡೆಸಿದ್ದೀರಿ ? ಆಂ ?....”

ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಅಂಗಳದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಭಾಗಮ್ಮ ತಂಗಿಮ್ಮನ ದನಿ ಕೇಳಿ ಪಡಸಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೆ ಹೇಳಿದಳು :

“ ನಡಿಸುವುದೇನು ಮಣ್ಣು ? ಇದ್ದೇ ಇದೆಯಲ್ಲ, ದಿನದ ಕೊಳಚೆ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೆ....”

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಸಣ್ಣಾಗುವ ಸ್ವಭಾವ ನಿಮ್ಮದೂ, ಭಾಗಮ್ಮ. ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೂ ನಾವೇ ದುಡಿಯಬೇಕು ಅಂದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆ ಅನ್ನುವದು ಯಾತಕ್ಕೆ ? ನಾನಂತೂ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ; ನೋಡ ಬಾರದೆ ? ”

ತಂಗಿಮ್ಮನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಸತ್ಯಾಂಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದೊಂದು ಮಾತನಾಡುವ ಬಗೆ, ಅಷ್ಟೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವಳಾದ ಭಾಗಮ್ಮನ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಬೇಕೆಂತಲೆ ರೇಗಿಸುವ ಬಗೆ. ಆದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಗಮ್ಮ ರೇಗಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದಳು. ತಂಗಿಮ್ಮನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬೇಕಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾಗಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು :

“ ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆ ! ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಭ್ರಮೆ ತಂಗಿಮ್ಮ ! ಯಾರು ಯಾತಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಯಾರು ! ಈಗ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎರಡು ಗಂಟೆ ಹೊಳಿಗೆ ಎಂದು ಹೋಗಿ ಇದೀಗ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಸು ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ”

ಈ ಯಾವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಸೊಸೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವ್ಯು ಮಾತನಾಡುವ ರೀತಿಯದು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ— ಹಿಂದೆ ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಕೇಳಿದಾಗ— ಕಾವೇರಿಗೆ ಯೋಚನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ‘ಯಾಕೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಪರಿ ಬದುಕಿ ನುಡ್ಡಕ್ಕೂ ಸಿಡಿಮಿಡಿಯೋಡೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ? ಸುಖವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಇರಲಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ?’ ಎಂದು. ಆದರೆ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ?

ಅಡುಗೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಮ್ಮ ಬಂದದ್ದು ಯಾತಕ್ಕೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಕೆ ಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡರ ವರೆಗೆ ನಾಲ್ವಾರು ಮನೆಯ ‘ಕಾರುಭಾರ’ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ, ಮೈತೊಳೆಯುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದು ತಂಗಮ್ಮನಿಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೊಂದು ನೆಪವಿರದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಹೋಗುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ‘ಯಾಕೆ’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ— ಆಕೆ ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆಯೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವ್ಯುನೂ ಕೂಡ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ತಂಗಮ್ಮ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಭಾಗವ್ಯು ಹೇಳಿದ ಸಿಡುಕಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಮೂಲಕ ಯಾವ ನೆಪವನ್ನೂ ಆಕೆ ಹೂಡಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಗವ್ಯು ತನ್ನ ‘ವುರಾಣ’ ವನ್ನೇ ಮುಂದರಿಸಿದಳು.

“ಇದೇ ನೀವು ಬಂದಿರಲ್ಲಾ. ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಈಕೆ ನದಿಯಿಂದ ಬಂದಳು. ಬರುವಾಗ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಡವೆ ? ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಈಗ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಬಂದವಳೇ ಕೂಡ ನೆಗ್ಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಅವಳಿಸಿದಳು. ಈ ಪರಿ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಅಂಥದೇನು ಬಂದಿರುತ್ತದೆಯೋ ?”

“ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಾರದು, ತಾಯಿ. ಹಿರಿಯರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬಾರದು ಅವರೇನು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೆಟ್ಟದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ ?” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹರಿಯಿತು ತಂಗಮ್ಮನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕಾವೇರಿ ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದಿ ನಿಂದಲೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಹನ್ನೆರಡಾಗಿರಬೇಕು, ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ....” ಎಂದಳು ತಂಗಮ್ಮ.

“ಅದೇನು ? ಹೀಗೆ ಬಂದು ಹೀಗೆಯೇ ಹೊರಟಿರಲ್ಲಾ ?”

“ಹಾಂ ! ಮರೆತೇ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಂದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇನೆ...ಹುಂ.... ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಾಗದ ಓದಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ ?”

“ಯಾರ ಕಾಗದ ?”

“ಯಾರದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ? ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಯ ಹೇಳಬೇಕು.”

“ಕಾವೇರಿ....”

ಕಾವೇರಿ ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಬರುವುದೊಂದೇ ತಡ, ಭಾಗಮ್ಮನ ಬಾಯಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತಾಯಿತು.

“ನೋಡಿದಿರಾ? ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಅನ್ನುವುದರ ಪರಿವೇಶೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯಮೇಲಷ್ಟು ನೆರಗು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ....ನಿನ್ನ ಕೂದಲು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ; ಗೊತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ....”

ಕಾವೇರಿ ನಾಲಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಲೆಯಮೇಲೆ ನೆರಗು ಹೊದ್ದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದದ್ದು ಯಾಕೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಬಾಗಿಲ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೇಳದ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಆದರೆ ಪತ್ರವನ್ನೊದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದ ತಂಗಮ್ಮನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಆಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಈಗಿನ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾಕೆ ಅಂತೀರಾ? ನನಗೆ ಕೇಳಿದರೆ, ಗಂಡಂದಿರು ಇವರನ್ನು ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ; ಇವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯರ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಎಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು? ಯಾಕೆ ಉಳಿದಿತು?”

“ನೀವು ಹೇಳೋದು ಹಾಗೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಶೀನೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಈಕೆಯನ್ನು ಏನು ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿಯಾನು? ಮದುವೆ ಆಗಿ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಆಗಿಹೋದರೂ ಹಣೆಬರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಗು ಇಲ್ಲ.”

ಕಾವೇರಿಗೆ ಈ ಮಾತಾದರೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ನೊಂದುಕೊಂಡಿತು, ಮುದುಡಿತು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ ನಿಂತಳು. ತಂಗಮ್ಮ ಆಕೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು :

“ಮಕ್ಕಳೇನು, ಆಗಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಕಾವೇರಿಗೇನು ಮಕ್ಕಳಾಗದಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಯಿತೆ? ಏನೋ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಡವಾಗಿ ಆಗಬಹುದು. ದೇವರು ದಿಂದರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ.”

“ಎಲ್ಲ ಆಯಿತು. ದೇವರಾಯಿತು, ಸೇವೆಯಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು, ತಂಗಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗಬೇಕು.”

“ಆದಾವು, ಬಿಡಿರಿ, ಭಾಗಮ್ಮ. ಮಕ್ಕಳೇನು? ಒಮ್ಮೆ ಸುರು ಆಯಿತೆಂದರೆ.... ಆ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯ ರಕುಮಾಬಾಯರ ಸೊಸೆ ನೋಡಿದಿರಾ ಹೇಗೆ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾಳೆ. ‘ನಾಕು ಮಾಡು ದೇವರೆ’ ಎಂದು ದಿನನಿತ್ಯ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.”

“ಅದೇ. ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹ! ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಣೋ ಭಾಗ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುಖ್ಯ.... ಯಾರೇನು ಮಾಡುವುದು?”

ಭಾಗಮ್ಮನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮರುಕ ಮೂಡಿತ್ತು. ನೊಮ್ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲದ್ದು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ದುರ್ಬೈವ ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನಿಸಿರಬೇಕು. ಕಾವೇರಿಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ಈ ಮಾತು ಯಾವಾಗ ಹೇಗೆ ಮುಗಿಯಬಹುದೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೂ ಕಷ್ಟ, ಹೊರಟುಹೋಗುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟ ರಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಮ್ಮ ತನ್ನ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಸಿಟ್ಟ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಾವೇರಿಯ ಕೈಗೆಟ್ಟಳು. ಕಾವೇರಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೋಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ತನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದು ಕಾವೇರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕೋಚವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಾರೀಖನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ತಂಗಮ್ಮ ತಂದ ಕಾಗದ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಪುರೂಸರೆ ತಿಂಗಳು ಹಿಂದಿನದಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಓದಿ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೆ ತಂಗಮ್ಮ ಅದನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡುದೇಕೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ವಾಗಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಿಷಯದ ಸಂಬಂಧಸೂತ್ರವೇನೆಂಬುದಾಗಲಿ, ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವನೂ ಒಬ್ಬ ರೈತ ತಂಗಮ್ಮನ ಮಗನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದ ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಣದ ವಿಚಾರವೇನೇನೋ ಇದ್ದಿತು. ಪೂರ್ವಾಪರ ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿಯದೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಹೇಳಲು ಕಾವೇರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದ ರಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗಮ್ಮ ತಂಗಮ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ದೋಷವೂ ಕಾವೇರಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಆಡಿತೋರಿಸ ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೊಂದೆ ಸಮಾಧಾನ.

“ನಾನಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬಂದುಬಿಡು ತ್ತೀರಾ” ಎಂದಳು ತಂಗಮ್ಮ ಹೊರಡಲನುವಾಗಿ. ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಹಳೆಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಆಕೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಗನ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಶಯತವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯುವಂತಿತ್ತು.

“ಬೇಗನೆ ಏನು? ನಿತ್ಯ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ.”

ಕಾವೇರಿ ಒಳಗಡೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಳು “ನಾನು ಮೈತೊಳೆದು ಕೊಂಡು ಬೇಕೆಗೆ ಇಡಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ “ಏನೂ ಬೇಡ, ನಾನೇ ಇದೇ ಮೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಿದ್ದಳು ಭಾಗಮ್ಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾವೇರಿಗೆ ಒಗೆದು ತಂದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಹಾಕುವುದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆ ಭಾಗಮ್ಮ ತಂಗಮ್ಮ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯು ತ್ತಲಿ ಇದ್ದರು. ಏನು ವಿಷಯ ಎಂಬುದು ಕಾವೇರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಂಗೆಮ್ಮ ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಭಾಗಮ್ಮ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿನ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾವೇರಿ ತೊಳೆದುತಂದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೊಣಗಾಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲುಮಾಡಿದಳು. “ ಇವುಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದೆ ನಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತನ ಮಾಡಿಯಾರೆಂದು ಕಾಯ್ದು ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಹಣೆಬರಹ ಅಲ್ಲವೆ ? ”

“ ಏನಾಯಿತು ಈಗ ? ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು ? ” ಎಂದಳು ಕಾವೇರಿ—ಆ ಮಾತಿನ ಅನಗತ್ಯವಾದ ಸರಣಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗದೆ.

“ ಆಗುವುದೇನು ನುಣ್ಣು ? ದೇವರು ನಮ್ಮದೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಆ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ? ”

“ ನಾನೇ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತೇನೆ, ಏಳಿರಿ . ”

“ ಒಮ್ಮೆ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದಣಿದಿದ್ದೀಯ, ಸಾಕಲ್ಲ. ”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಹಾಕಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾಗಮ್ಮನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

“ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿಲ್ಲ, ನಾನು—ಆ ಮುಳ್ಳುತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಸೀರೆ ಒಣಹಾಕಬೇಡ ಎಂದು ? ಎರಡು ಸಲ ಹೀಗೆಯೆ ಹರಿದುಹೋಯಿತು...ಹರಿದರೆ ನಿನಗೇನು ಬಿಡು, ಸೀರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರೆ ಆಯಿತು. ತರುವವ ಹೇಗಾದರೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ.... ”

ಭಾಗಮ್ಮನ ಮಾತು ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

“ ಒಳಗಡೆ ಒಣಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಏನೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಎಂದು ಹಾಕಿದ್ದೆ.... ”

“ ಬೇರೆ ಜಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ? ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಡ ಅಂದೆ....ಅಷ್ಟೂ ಹೇಳಬಾರದೇನು ನಾನು ? ”

ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮಾತು ಬೆಳಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಣಗಹಾಕಿದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಲೇಸೆನಿಸಿ ತಂತಿಬೇಲಿಯ ಮೇಲಿನ ಸೀರೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಭಾಗಮ್ಮ ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಗೆ ಸಂದೇಹವೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

— ಇನ್ನಾಂದಾರ ವೆಂಕಟರಾಯರು

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ಸೊಸೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಆಪಾರ್ಥವನ್ನು ಅತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ?

- ೨) ತಂಗಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನೇಕೆ ತಂದಿದ್ದಳು ?
- ೩) ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಂಡ ಗುಣಗಳಾವುವು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

- ೧) ಭಾಗಮ್ಮನ ಆಕ್ಷೇಪದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಿರಿ.
'ನಡೆಸುವದೇನು ಮಣ್ಣು ? ಇದ್ದೇ ಇದೆಯಲ್ಲ— ದಿನದ ಕೊಳಚೆಯು ಕೆಲಸ.
ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ದೇವರು ನಮ್ಮದೇ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ.
ಅದರೆ ಆ ದೇವರಿಗಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ?'
- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಮ್ಮನ ಯಾವ ಸ್ವಭಾವವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ?

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

- ೧) ಉರಿ-ದುಮು ದುಮು ಉರಿ,— ಇದರಂತೆ ಮಿಂಚು, ಕಡಿ, ಹರಿ, ಮರುಗು, ಕುಣಿ,—ಇವುಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಅವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ.
- ೨) ಕೈಸವೆ ಕೈಮುರಿ, ಕೈಕಾಯು—ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರಿ.
- ೩) ಗೊಣಗು, ಒಟಗುಟ್ಟು, ಬಡಬಡಿಸು, —ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
- ೪) ತೋಡು, ಕೇಳು, ಕುಣಿ, ಜಾರು, ನೋಡು—ಇವುಗಳ ಕೃನ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ವಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಭಾಗಮ್ಮನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಕೋರಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರ ಇಂತಹ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿರಿ.

ಬರಹ:-

ಕಾವೇರಿಯ ಸಹನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

೨೧. ವಿಶಾಲ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ

[ಹಿಂದೂಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಯಾವನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಮತವಲ್ಲ. ಯಾವ ಮತ-ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ, ಅವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಉದಾರವಾದ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯವು ಇದಕ್ಕಿದೆ.

Mind of Mahatma (ಮಹಾತ್ಮರ ಮನೋರಂಗ) ಎಂಬ ಜೊತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.]

ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಉದಾ ರಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನನ್ನ

ಹೆಂಡತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಆಕೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರಕುವಂತೆ ಇನ್ನಾವ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದಲೂ ದೊರಕದು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ನಾನು ಎಣಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವೆ ಎನ್ನಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ ಒಂದು ಗೂಢವಾದ ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ಮೇರೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು, ಮಿತಿಯೇರಿಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಅಂಥದೇ ಇದೆ.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮರ್ಯಾದಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪ್ರಸಾರವನ್ನೇ ಧೈಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಧರ್ಮ ಅದಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಪಂಗಡಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕ್ರಮ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆದದ್ದು; ಆ ಧರ್ಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಾಗಿದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಧರ್ಮ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೊಡನೆ ಕಲಹ ಕೈಳಸದೆ ಗೆಳೆತನದಿಂದ ಇರಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಕೊಟ್ಟ ಘನವಾದ, ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ, ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದರೆ ಅಹಿಂಸಾತತ್ತ್ವ. ಕಳೆದ ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಈ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಬಗೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಹಿಂದು ಸ್ತಾನದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದು ಇಂದಿಗೂ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ವಿಕಾಸಶೀಲವಾದ ಈ ತತ್ತ್ವ ಈಗಲೂ ಜನಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಜೈತನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದ ಮೂಲಕವೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾದದ್ದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ನಾವು ದುರ್ಬಲರು ಎಂದಲ್ಲ. ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಾಣ ಹೀರಲು ದೇಹಬಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸೀ ವೃತ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿಯ ಉಗಮಸ್ಥಾನವು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಉಗಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಾ ಎನ್ನಿ, ದೇವರೆನ್ನಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನೆನ್ನಿ—ಯಾವ ಹೆಸರಾದರೂ ಆಯಿತು. ಇದೇ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಸಾರ.

ನನ್ನ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಮತಮತಾಂತರಗಳಿಂದ ಪರಿಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಲಾಮ, ಬೌದ್ಧ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಪಾರಸಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯವೆ ನನ್ನ ಧರ್ಮ. ಅಹಿಂಸೆಯೆ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ. ಹಿಂದುಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಕೊನೆಯಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಪರಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುನಾಗಿರುವ ಕಾರಣವೇನು ?
೨. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಶಸ್ತ್ರ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಏಕೆ ಅಶಕ್ತವಾಗಿದೆ ?
೩. ಉಳಿದ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

೧. ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಪ್ರಾಣ ಹೀರಲು ದೇಹಬಲಕ್ಕಿಂತ ರಾಕ್ಷಸೀವೃತ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.
೨. ಸತ್ಯವೇ ನನ್ನ ಧರ್ಮ. ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ —

೧. ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ, ಜೀವಂತ ಶಕ್ತಿ, ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ— ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೨. ಮತಾಂತರ, ದೇಶಾಂತರ—ಇದೇ ಬಗೆಯ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೩. 'ಕೆ' ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ (ತೋರಿಕೆ) ಐದು ಭಾವನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ನಾಕ-ಶಿಕ್ಷಣ:—

ಧರ್ಮಸಮನ್ವಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಶ್ರೀ. ಕಾರಂತರ 'ಮುಕ್ತದ್ವಾರ' ನೆಂಬ ಗೀತನಾಟಕದಲ್ಲಿಯ (ಪ್ರಟೀಕ್-೮೦) ಭಾಗವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

ಸೈನಿಕ-ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು ಹಿಂದೀಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.

ಬರೆಹ:—

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

೨೨. ಮಹಾಪಂಡಿತ ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನ

[ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ; ಅದರೆ ಎಂತಹ ವಿಪರೀತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದರೂ ಅವರೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಸಾಹಸಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬಾಳುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂತಃಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿ ಕೊಡುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವುದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆಯು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನ ಪದವಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಶಿಲ್ಕು, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಮೋಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

[ಒಬ್ಬ ಬಡ ರೈತನ ಮಗನು ಜಗನ್ನಾತ್ಮ ವಿಧ್ವಾಂಸನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿಪಡೆದ ರಾಹುಲಜೀಯವರ ಚರಿತೆಯು ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರವು ತನ್ನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಹದಾಗಿರುತ್ತದೆ.]

ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಆದರ ಪ್ರೀತಿಗಳಿಂದ ಕಾಣುವುದು. ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಭಾರತೀಯ ಮಹಾಪಂಡಿತರಿವರು. ಈ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನವರು ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ಓದಿ ಪಡೆದುದಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಿಯನ್ನುಳಿದು ಸಿಂಹಳ, ತಿಬೇಟೆ, ಚೀನ, ರಶಿಯಾ, ಜರ್ಮನಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮೊದಲಾದ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿರುವರು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೆಷ್ಟು ? ಹಿಂದೀ ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬಿಡಿರಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅಪರೂಪವಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಶ್ವದ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿರಿ; ರಶ್ಯನ್, ಜರ್ಮನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಅರಬಿ, ತಿಬೇಟೆ, ಚೀನಿ, ಸಿಂಹಳ....ಈ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಲ್ಲಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ರಾಹುಲರು. ತಾವು ಹೋದಹೋದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಭಾಂಡಾರಗಳನ್ನೊಡೆದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರಿವಿನ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಜ್ಞಾನಸಾರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಂಡು ಕಳೆವೆತ್ತ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರು.

ರಾಹುಲರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ. ಮೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಈ ಹೆಸರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇದಾರನಾಥ ಎಂದು ಅವರ ತೊಟ್ಟಿಲ ಹೆಸರು. ಕೇದಾರನಾಥರ ಅಜ್ಜ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತನಾದ ಯೋಧ; ಕೇದಾರನಾಥರ ತಂದೆ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಓದು ಕಲಿಯುವದೆಂದರೆ ಕೇದಾರನಾಥನಿಗೆ ತಲೆಬೇಸರದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಹೇಗೋ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ, ಬಳಿಕ ನಿಜಾಮಾಬಾದದಲ್ಲಿ ಮುಲ್ಕೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವರೆಗೆ ಕಲಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಮಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಯಲೆಂದು ಹಿರಿಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಆದರೆ ಕೇದಾರನಾಥ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಡೆಗೆದು ಕಲಕತ್ತೆಗೆ ಓಡಿಹೋದ! ತಿರುಗಿ ಮನೆಯನ್ನೇ ಸೇರಲಿಲ್ಲ.

ಆಗಲೇ ಅವರ ದೇಶಪರ್ಯಟನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಯೋಧ್ಯೆ, ಹರಿದ್ವಾರ, ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಜಮುನೋತ್ರಿ—ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದನು, ಈ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೇದಾರನಿಗೆ ಒಂದು ಅನುಭವ ಬಂತು 'ವಿದ್ಯಾವಿಹೀನಃ ಪಶುಃ'

ಸರಿ ಅವನ ವಿಚಾರದ ದಿಕ್ಕು ತಟ್ಟನೆ ಬದಲಾಯಿತು, ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ಹಂಬಲ ಹಿರಿದಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತನು. ಕಾವ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೇದಾರನಾಥನು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಮಠದ ಮಹಂತನು ಇವನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಇವನನ್ನು ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಅನೇಕ ಯಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕೇದಾರನಾಥನು ಸ್ವದೇಶಿ ವ್ರತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕವು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎಂದು ಅರಸುವ ಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳವನು ಆ ಮಠದ ವಾತಾವರಣವು ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ವಿದ್ಯೆ ಸಾಲದು. ಇನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗವನಿಗೆ ೨೨ ವರುಷ ವಯಸ್ಸು (೧೯೧೫).

ಅನೇಕ ಮತಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಡನೆ ಜ್ಞಾನಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದ ಕೇದಾರನು ವಾದವಿವಾದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು: ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜದ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ನೇರಿದನು. ಆರ್ಯಸಮಾಜದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಜಾಬ ಪ್ರಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಆರ್ಯಸಮಾಜದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಜ್ಞಾನ ಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು. ಸರಿ; ಅರಬಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತನು; ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಇಸ್ಲಾಂ ಅಥವಾ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಆರ್ಯ ಧರ್ಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂದು ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದನು; ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದನು.

೧೯೧೭ರಲ್ಲಿ ರಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಕೇದಾರನಾಥನ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ರಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಏಕಾಗಬಾರದು? ಈ ವಿಚಾರಚಕ್ರ ಆತನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗತೊಡಗಿತು. “೨೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಭಾರತ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದೊಂದು ಕಾದಂಬರಿ. ಎರಡುನೂರು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯದ ಪರಿವರ್ತಿತ ಭಾರತದ ಭವ್ಯ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದನು. “ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆ, ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದ ಎಂಬ ಭೇದ ಉಳಿದಿಲ್ಲ, ಸಮತೆಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ನಿಂತಿದೆ” —ಕೇದಾರನಾಥನು ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಅದರ್ಶ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾವದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಆರ್ಯಸಮಾಜದ ತತ್ತ್ವಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ವೇದಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಕೇದಾರನಾಥನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ ಮೂಡಿತು. ವೇದಗಳು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು

ಬೌದ್ಧ ಮತವು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿದೆ; ಅದು ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ ತಥ್ಯವಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆ ಅನಿಸುವದೇ ತಡ, ಪಾಲಿ ಮತ್ತು ಪಾಕೃತ—ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತನು. ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಯಿತು. ಬುದ್ಧನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಇತರ ಬೌದ್ಧ ಪ್ರೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಆತನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಆತನಲ್ಲಿ ಆ ಮತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು.

ಇದು ೧೯೨೧ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಸುಮಾರು. ಅಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನಕ್ಕಾಗಿ ದೇಶದ ಕರೆ ಬಂದಿತು. ಕೇದಾರನಾಥನು ಅದರಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದನು. ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಜೇಲು ಕಂಡನು. ಬಕ್ಸಾರ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ “೨೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಭಾರತ” ವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದನು. ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿ ತಿರದೆ ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಸಂಘಟನೆಗೆ ತೊಡಗಿದನು. ಬರೀ ಭಾಷಣದ ಬಂಟಿ ನಾಗದೆ, ನೆರೆಹಾವಳಿಯಿಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾದ, ಪ್ಲೇಗಿನಂತಹ ಪಿಡುಗುಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತ ರಾದ ಬಡಬಗ್ಗರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೈಮುಟ್ಟಿ ದುಡಿದನು.

೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ ಚೌರಿಚೌರಾ ಪ್ರಕರಣದ ಅನಂತರ ಕೇದಾರನಾಥನು ಪಾಟ್ನಾ ದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದನು. ಆತನ ಬಂಧನಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಎರಡು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಾನಾ ಗಿಯೇ ಹೋಗಿ ಪೋಲೀಸರ ಕೈವಶವಾದನು. ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ಅವನಿಗಾ ಯಿತು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇದಾರನಾಥನು ಗಣಿತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು; ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ಆತನು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಬಂದಾಗ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಕ್ಷಪಕ್ಷಾಂತರಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆ ರಾಜಕಾರಣ ಬೇಡವೆನಿಸಿ ಕೇದಾರನಾಥರು ಕಾಶ್ಮೀರ—ತಿಬೆಟ ಗಳತ್ತ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟರು.

ಮುಂದೆ ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೇದಾರನಾಥರು ಲಂಕಾದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ‘ವಿದ್ಯಾಲಂಕಾರ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ’ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪದವಲ್ಲದೆ, ‘ತ್ರಿಪಿಟಕಾಚಾರ್ಯ’ ಎಂಬ ಪದವಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಪಾಲಿಭಾಷೆಯ ಮೌಲಿಕಗ್ರಂಥಗಳು ತಿಬೆಟದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿವೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂತು. ಕೂಡಲೆ ಅತ್ತ ಹೊರಳಿತು ಅವರ ಶೋಧಕ ದೃಷ್ಟಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹಿಮಾಲಯವನ್ನು ದಾಟಬೇಕು. ಗ್ಯಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವದೇ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕೇದಾರನಾಥರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೃತ್ತಿಯವರು. ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್

ಸರಕಾರದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು: ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಗಮ ಮಾರ್ಗವಾದರೂ ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವದೊಂದೇ ಉಪಾಯ. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತೊಂದರೆಗಳಿದ್ದವು. ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯರು ಸರಕಾರಿ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನೇಪಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೇಪಾಳಗಳ ಹೊರತು ಇತರರನ್ನು ತಿಬೇಟದಲ್ಲಿ ಬರಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇದಾರನಾಥರು ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ ಎಂದರು. ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೇ ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೇಪಾಳೀ ವೇಷಭೂಷಣ ಧರಿಸಿ ತಿಬೇಟವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ತಿಂಗಳು ಅವರಿದ್ದರು. ೨೨ ಕತ್ತಿ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಲಂಕೆಗೆ ಒಯ್ದರು; ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಹಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಟ್ನಾ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವರು ಕೆಲಕಾಲ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕೇದಾರನಾಥರು ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರಾದರು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಾಹುಲಜಿ ಬರೆದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಹೆಸರು ದೇಶದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಲಂಕೆಯಿಂದ ಯುರೋಪಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬೌದ್ಧ ಶಿಷ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆತಿತು. ಆಗವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಜರ್ಮನಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು; ಹಲವಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ರಶಿಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಬಯಕೆ ಮಾತ್ರ ಆಗ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೩೩ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅವರು ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಯ ನಿತ್ಯ ನೂತನವಾದ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಎಡೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಡಾ. ಕಾಶೀಪ್ರಸಾದ ಜಯಸ್ವಾಲ ಎಂಬ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರರು ಭಾರತದ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಭವನ ಅಭಿಮಾನಿ; ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಹೆಸರಾದವರು. ರಾಹುಲರ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಹಳೆ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ನೆಲೆವೀಡಿನ ಕಡೆಗೆ ರಾಹುಲರ ಜಿಜ್ಞಾಸುದೃಷ್ಟಿ ಇನ್ನೂ ಇತ್ತು. ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸಲ ತಿಬೇಟದ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಕೊಂಡರು. ಪರ್ಭಾಕರ ಗುಪ್ತನ ಪ್ರಮಾಣ ವಾರ್ತಿಕ ಭಾಷ್ಯದ ಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಈ ವರೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಶೋಧಕರು ಪಟ್ಟ ಪರಿಶ್ರಮಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ದುರ್ಲಭ ಗ್ರಂಥವು ರಾಹುಲರಿಗೆ ಈ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿತು! ಅವರು ಪಡೆದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಜಗತ್ತೇ ಹೊಗಳಿತು.

೧೯೩೫ರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಜವಾನಕ್ಕೆ, ಕೋರಿಯಾಕ್ಕೆ, ಮಂಚೂರಿಯಾಕ್ಕೆ ಹೋದರು; ಚೀನವನ್ನು ಸುತ್ತಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೈಬೀರಿಯದ ಕಾಡನ್ನು ಕಳೆದು ರಶಿಯವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ತಮ್ಮ ಒಂದುನಿಂದ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಕೊ, ಬಾಕಾ— ಮೊದಲಾದ ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಇರಾಣದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಲೆನಿನ್ ಗ್ರಾಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಹುಲ ಸಾಂಕ್ಯ ತ್ಯಾಯನರಿಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತು; ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿನಾ ಎಂಬ ವಿದುಷಿ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಶೋಧನಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಅವಳನ್ನು ರಾಹುಲರು ಮದುವೆಯಾದರು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ರಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ತವ್ಯವು ಅವರನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿತು ತಿಬೇಟಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಇದೆ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಕೆಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ; ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯವೆಂದೆನಿಸಿತವರಿಗೆ. ಹೊರಡುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿ ಎಲ್ಲಿನಾ ಆಗ ಬಸುರಿ. ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗೂ ಅಗಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ನೋಹ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುವೂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನಂತೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಈ ಸಲ ಸರಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದೇ ರಾಹುಲರು ತಿಬೇಟೆಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಮಾರು ಒಂದುವರೆ ಲಕ್ಷ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಫೋಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತನಾಳಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಾಥ ಪಂಥಿಯ ಸಿದ್ಧನೊಬ್ಬನ ಕಾವ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ಇತಿಹಾಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ. ಸರಕಾರೀ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕೇವಲ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ವಿರಕ್ತವೃತ್ತಿ ರಾಹುಲಜಿಯವರದು.

ರಾಹುಲಜಿಯವರು ಸುಮಾರು ೬೦ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎರಡು; ೮ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ೮ ನಾಟಕ, ೮ ಪ್ರವಾಸ ವರ್ಣನೆ; ಸಿಂಹಲಿ, ತಿಬೇಟೀ ಮೊದಲಾದ ಪರಭಾಷಾ ಪರಿಚಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕೆಲವು. ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಬಗೆಗೆ ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಲೇವಿ ಎಂಬ ತ್ರಿಖಂಡ ಕೀರ್ತಿಯ ಪಂಡಿತರು ಬರೆದ ಮಾತುಗಳು ಇವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಹಿರಿಮೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ಓಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಂದಿದ್ದಾರೆ. “ನಿಮ್ಮ ಸಹಜ ಮಧುರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರೆ, ಅಶ್ವೇಷ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ವಸುಬಂಧುಗಳು ಬರೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ—ಅಷ್ಟೇ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ— ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಗಸಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬರೆದವರನ್ನು ಈ ನೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡಿಲ್ಲ.”

ರಾಹುಲರು ಸ್ವತಂತ್ರ ವೃತ್ತಿ. ಮೂಢೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಯಾವ ಹಾದಿ ಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದವರಲ್ಲ ಅವರು ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಾರ ವಿರೋಧವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸರು; ಕಂಡ ತಪ್ಪನ್ನು ಖಾಡಾಖಾಡಿ ಯಾಗಿ ಅಡಲು ಹಿಂಜರಿಯರು. ಕೆಲಕಾಲ ಇವರು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್, ಪಂಗಡ ಸೇರಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ವೃತ್ತಿ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ಬಾವುಟದ ಆ ತಂಡವು ತುಂಬ ಹಿಗ್ಗಿತು. ಆದರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಕುಣಿಯುವದು ರಾಹುಲರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಒಗ್ಗದ ಮಾತು. ಬೇಗನೆಯ ಆ ಪಂಗಡದ ಪರಲು ಹೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂದಿನ ಅವರ ಬಾಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋಪಾಸನೆಗೇ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು.

— ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರು ಬಹುಭಾಷಾಕೋವಿದರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ?
- ೨) ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದ ಮತವನ್ನು ರಾಹುಲಜಿಯವರು ಏಕೆ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು ?
- ೩) ಇವರು ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಲು ಏಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರು ?
- ೪) ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಹುಲಜಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಧುಮುಕಿದರು ?
- ೫) ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆರಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರು ಕೈಕೊಂಡ ಸಾಹಸಗಳಾವುವು ?
- ೬) ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಹುಲಜಿಯವರಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು ?
- ೭) ರಶಿಯನ್ನರ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಂಥವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ತ್ಯಜಿಸಿದರೇಕೆ ?

ಭಾಷಾಭಾಸ:—

- ೧) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗಳೆಷ್ಟು ? ಹಿಂದಿ ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ..... ಕಳೆದ ತ್ರವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನ.
- ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಒಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆಯವರ ವಿದ್ವತ್ತೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

- ೧) ಕಳೆವೆರು, ಕಳೆಗುಂದು, ಕಳೆಹೀನನಾಗು, ಕಳೆಯೇರು, ಕಳೆತರು— ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ೨) ಜಿಜ್ಞಾಸೆ, ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನ, ತ್ರಿಪಿಟಕ—ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.
- ೩) ಭಾಷಣ ಬಂಟಿ— ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮೂರು ಇತರೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

- ೧) ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರು ರಶಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ಅವಳೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
- ೨) ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಕಡುಕಷ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಯಾವದೇ ದೇಶದ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಸ್ವತಂತ್ರವೃತ್ತಿಯವರು ನಾಡಿಗೆ ಹಾನಿಕರ.

ಬರೆಹ:-

ರಾಹುಲಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಹಾಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯಿರಿ.

೨೩. ಮೋಚಿ

[ಕಥೆಯ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾದರಿ. ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಕರುಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುವವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವವಿದೆ. ಭೂತದಯೆ ಅಂಕುರಿಸದ ಪ್ರಾಣಿ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಲಂಕ. ಇದು ಒಂದು ವಿಚಾರ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವೆಂದರೆ, ಹೆರವರಿಂದ ಪಡೆದ ಸಹಾಯವು ತಮ್ಮ ಅತ್ಮಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದಷ್ಟು ಆತನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನುಷ್ಯ. ಒಬ್ಬರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದವನ ಬಾಳು ನಾಯಿಯ ಪಾಡು. ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹಿರಿಮೆ ಇದೆ. ಕೈಯೊಡ್ಡುವಲ್ಲಿ ಕೀಳ್ಮೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರದು. ಒಬ್ಬ ದರಿದ್ರ ಮೋಚಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಹಿರಿಯ ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಪ್ರಿಯರ ರುದ್ರ ವೀಣೆ ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಇದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ,]

೧

“ ಬನ್ನಿ, ಮಾಸಾಮಿ ”

“ ಏನೋ, ಸರಿಯಾಗಿ ? ”

“ ವೂಬಿಡಿ ನನ್ನೊಡ್ಡ, ಕಳ್ಳ. ”

“ ಎಷ್ಟು ಕೊಡ್ಬೇಕೋ ? ”

“ ಐ ಕೆಲ್ಸ ನೋಡ್ವಾರದಾ ತಿವ. ? ”

“ ಅದಿಲ್ಲಿ ನೀ ಹೇಳೋ. ”

“ ತಮ್ಮಂತೋಸ ಬುದ್ದಿ. ”

“ ಲೇ ಲೇ....ಅ ಕೊನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೆನ್ನಾಗಿ....”

“ ಮೊಸಿ ಸುಮ್ಮನಿರ ದ್ಯಾವೈ. ”

“ ಅಲ್ಲಿ, ಅದೊಡ್ಡ.... ಎಡಗಡೆ ”

“ ಏನು, ಸರಿಯಾಯ್ತು ನನ್ನೊಡ್ಡಾ. ”

“ ಎಷ್ಟು ಕೊಡಲೋ ? ”

“ ನಾ ಯೆಳ್ಳಲ್ವಾ ಬುದ್ಧಿ ? ”

“ ಏನೂ ? ”

“ ತಮ್ಮ ಮಿಸಿ ಅಂತ. ”

“ ಹೂ.....ತೋಗೋ. ”

“ ಸರಿ ಶಿವ. ನಾ ಕೇಳುತ್ತೀರಾ ಇದ್ದೆ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನೋ ? ”

“ ಯಾಕ್ಕುದ್ದಿ ? ”

“ ಅಲ್ಲ; ಕೇಳಿದೆ ಸುಮ್ಮನೆ. ”

“ ರಾಚಾ ಬುದ್ಧಿ; ರಾಚಾಂತ. ”

*

*

*

*

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು; ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಮಲು! ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತ—

“ ಅದೇನಂದ್ರೆ ? ” ಎಂದಳು.

“ ಏನು ? ”

“ ಅಲ್ಲಾ; ನೀವಂತಾ ಇದ್ದದ್ದು. ”

“ ಏನೇ ಹಾಗೆಂದ್ರೆ ? ”

“ ಅಲ್ಲಾ; ಅದೇನೋ ರಾಜ ಧೊರೆ ಅಂತ..... ”

“ ನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ.... ಮಲಕ್ಕೊ ಸುಮ್ಮನೆ. ”

“ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ನಿಜವಾಗಲೂ. ”

“ ನೋಡಿದೀಯಾ, ಅವಳು..... ”

“ ಸರಿ; ಕನವರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾ ಇದ್ದಿರಿ ಅಂದ್ರೆ..... ”

“ ಹೋಗೇ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ”

ಕಮಲು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು; ನನಗೆ ಪುನಃ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೆ..... ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆ ನಾನು ಜೋಡು ಹೊಲಿಸುವ ದಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ತಟ್ಟನೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಾನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಚಿಯೊಬ್ಬನು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂತು ತನ್ನ ಸಣ್ಣ ಹಾರೆಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಡಿದು ತಾಳದಂತೆ ಕುಟ್ಟುತ್ತ ಅದೇನೋ ಕುರುಕಲು ಪದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನಗುತ್ತ ಹಾರೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು

“ಗುಡ್ಡು ಬುದ್ಧಿ — ಗುಡ್ಡು.”

“ನೀನು ನಡಿ ಮುಂದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರತೀನಿ.”

“ಅದ್ಯಾಕ್ಕೆ ನೋಡ್ತಾ?”

“ನೀ ಹೆದರಬೇಡ ರಾಜ, ನಿನ್ನ ನೋಡಬೇಕು.”

“ಬ್ಯಾಡಿ ದ್ಯಾವೇ.”

“ಯಾಕೋ?”

“ತಾವು.....ನೋಡ್ಬಾರದು ಬುದ್ಧಿ—ಗರೀಬನ್ನೋಡ್ಬು.”

“ನೋಡಬಹುದು, ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಬಹುದು.”

“ಎನ್ನಾಡ್ಬೇಕ್ಕುದ್ದಿಅಲ್ಲಿ?”

ನಾನು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಧನಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ—

“ರಾಜ” ಎಂದೆ.

“ಆ”

“ನಿನಗೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು?”

“ಅವೆ ಬುದ್ಧಿ. ನಾಲ್ಕೈದವೆ.”

“ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ?”

“ಇಲ್ಲಾ ದ್ಯಾವೇ ಓದ್ಬು.”

“ಎನು ಹಾಗೆಂದೆ?”

“ಓದ್ಬು ಬುದ್ಧಿ, ತೀರ್ಕೊಡ್ಬು.”

“ಎಷ್ಟು ವರ್ಷವಾಯಿತು?”

“ಬಾಳ ದೂರ ಬುದ್ಧಿ—ಗಿಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲ.”

“ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವೋ—ಚಿಕ್ಕವೋ?”

“ಪಿಳ್ಳೆಗಳು ನನೋಡ್ಬಾ.”

ಮಾತನಾಡುತ್ತ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮುರುಕಲು ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಕಂಡೆ; ರಾಜ ಬೇಗಬೇಗನೆ ನಡೆದ. ಹತ್ತು ಮಾರು ಮುಂದೆ ಹೋದವನು ನಿಂತು— ಹಿಂತಿರುಗಿ “ಅದೇ ಬುದ್ಧಿ ನನ್ನೆ” ಎಂದ. ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಆ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಒಹಳ ಹಳೆಯದು. ಮುಂಭಾಗವೆಲ್ಲ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವಂತಿತ್ತು. ಒಂದು ಚಾವೆಯ ತಡಿಕೆ ಬಾಗಿಲಾಗಿತ್ತು. ಒಳಗಣಿಂದ ಮಂಕು ಬೆಳಕು ಹೊರಚೆಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದ; ಒಳಗಣಿಂದ ಹರಕಲು ಬಟ್ಟೆಯ, ಬಡತನ ನಿರಾಶೆಗಳು ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿರಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದವು. ರಾಜನು ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆ ತಿರುಗದೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ—

“ತಾವ್ತುಂದೆ ಬರಬ್ಬರ್ಬ ಬುದ್ಧಿ” ಎಂದ.

“ಯಾಕೋ?”

”ನಾನು ಮೋಚಿ ಬುದ್ಧಿ.....ಎಡಗೈನವ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಮನಸ್ಸು ಬರಿದಾಗಿತ್ತು.

“ರಾಚ” ಎಂದೆ.

“ಎನ್ನುದ್ದೀ?”

“ಇದು ತೋಗೋ.”

“ಅದ್ಯಾನ್ನುದ್ದೀ?”

“ತೋಗೋ. ದುಡ್ಡು ತೋಗೋ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ.....”

“ಬ್ಯಾಡಿ ನನ್ನೊಡ್ಯಾ.”

“ಇಲ್ಲ, ನೀ ತೋಗೋ” ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೀರವ. ರಾಚನು ನಿಷ್ಪಂದ ನಯನಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ, “ಏಮೊತ್ತು ಬ್ಯಾಡಿ ದ್ಯಾನೇ, ನಾಳೆ ಕೊಡಿ” ಎಂದ. ಆ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅವನು ರುದ್ಧಕಂಠನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಬೋಧೆಯಾಯಿತು. ನಾನು ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಿಟ್ಟು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿದೆ. “ಕಾವಳ ಎಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿ, ನಾನೂ ಒಂದಿಗೆ ಬತ್ತೀನಿ,” ಎಂದ. “ಏನೂ ಬೇಡ, ನೀನು ಯಾಕೆ?” ಎಂದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೆಯ ಸಂಜೆ ಕತ್ತಲೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರಾಚನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅವನು ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನ ಗುಡಿಸಲ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದೆ; ಒಬ್ಬನೇ ನಡೆದ ದಾರಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಳಗಣಿಂದ ಬೆಳಕು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ — “ರಾಚ” ಎಂದೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ. ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಪುನಃ ಕೂಗಿದೆ.....ನೀರವ, ನೀರವ ಗುಡಿಸಲು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಕೂಗುತ್ತ ಒಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೆ. ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿ ಒಳಗಣಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂತು. ಗುಡಿಸಲ ಒಳಗೆ—ಹೊರಗೆ ಎತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲು; ತಾನೇ ತಾನಾಗಿತ್ತು. ಸುತ್ತ ಹುಡುಕಿದೆ; ಕೂಗಿದೆ; ನಿಶ್ಯಬ್ದ! “ರಾಚ ಇ....ಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಂಡೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದೆ. ಮನದೊಳಗೆ “ರಾಚ ಇಲ್ಲ” ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಒಂದು ದೂರದ ಅನಂತ ಅತೀತ ಕಾಲಿಮಾಮಯ ಶೂನ್ಯದಿಂದ—“ರಾ....ಚ....ಇ....ಲ್ಲ....” ಎಂದು ಮಾರ್ದನಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು! ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ನೀರವನಾಗಿ ನಿಷ್ಪಂದ ನಯನಗಳಿಂದ ಆ ಶೂನ್ಯವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಸ್ತರ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ನಿಂತೆ.

ರಾತ್ರಿ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ ಕಮಲು ಬಂದು ಹತ್ತಿರ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಬಾಹ್ಯಕೂನ್ಯನಾದಂತಿದ್ದೆ. ಹೃದಯದಾಳದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಸಂಜೆ ನಡೆದುಬಿಲ್ಲಾ ಗಾಢತರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅಳಸಲು ಪ್ರಯ

ತ್ಸಿಸಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂಥ ಹುಚ್ಚು! ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದೆತ್ತಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದೆ. ಅವನ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಅಳಲನ್ನು ತವಿಸಲು ತವಕಗೊಂಡೆ. ನಾನು ಯಾರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ? ನನ್ನಿಂದ ತನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನೆ? ನಾನು ಅದನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತೆ? ತಿಳಿದರೂ ಬೇಡವಾಯಿತೋ? ಹೌದು; ಬೇಡವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಉಪಕಾರದ ಹೊರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾಯಿತು ಅವನದು ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ ಜೀವನ; ದುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆಯುವ ಬಗೆ; ನೊಂದು ನೋವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವ. ಅವನ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದೆ. ನನ್ನಿಂದ ಅವನು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದ.... ಎಲ್ಲಿಗೆ?

ಈ ನೆನಪು ಹೃದಯವನ್ನು ಹಿಂಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಬಹು ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ತುಮುಲ ವಿಪ್ಲವವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬೋಧೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷತವಿಕ್ಷತವಾಗಿತ್ತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣಿರೆದೆ. ಕಮಲು ಮಂಜವನ್ನು ಒರಗಿ ನಿಂತು ಬಾಷ್ಪ ಪೂರಿತ ಲೋಚನೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅಂತಃಕರಣ ಕರಗಿತು ಒಳಗೊಂಡು ಚಿತ್ರ; ಹೊರಗೊಂಡು ಚಿತ್ರ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧ. ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದೆ— “ಅವನ ಲೀಲೆ!”

—ಭಾರತೀಯ

ಅಭ್ಯಸನೆಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ರಾಜನು ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು, ಅರ್ಥ ಅಣಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾದುದು, ಅತನ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸ್ವಭಾವದ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ?
- ೨) ಮೋಚಿಯನ್ನು ನೆನಪಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು?
- ೩) ಮರುದಿನ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದ ಜೋಡಿನ ಕೊನೆ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನೇಕೆ? ರಾಜನಲ್ಲಿ ಹೋದ ಕಾರಣವೇನು?
- ೪) ರಾಜನು ಆ ಜೋಡನ್ನು ತಿರುತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದನೇಕೆ?
- ೫) ರಾಜನು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದನೇಕೆ?
- ೬) ಹೆಚ್ಚು ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕರೂ ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಅಶಿಸಲಿಲ್ಲವೇಕೆ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

- ೧) ಕಥೆಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆ ಪ್ರಸಂಗವು ಅತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಕೌಶಲ ಅಭ್ಯಸನೆಯವಾಗಿದೆ.
- ೨) ಬಡವರ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾಗಿ, ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಳೆಯದೆ ಅಥವಾ ಅಂತಹ ಯಾವ ಪ್ರಚಾರಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಹೊಡೆಯದೆ, ಸೂಕ್ತವಾದ, ಧ್ವನಿಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ರಚನಾರೀತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

- ೧) ಲಾಸ್ಯ-ತಾಂಡವಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೇದವೇನು ?
- ೨) ಗೂಡು, ಗುಡಿಸು, ಗುಡಿ, ಗುಡಾರ-ಇವು ಯಾವ ಮೂಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ನೊಳೆತಿನೆ ? ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ವಾರ್ಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಉಗಟಕ್ಕೆ ವಾರವನ್ನು ಕೇಳದೋಗುವಾಗಿನ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

ಸಮಾಜಜೀವಿಯು ತಾನು ಯಾರ ಡಂಗಿನಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಬರೆಹ:-

'ಶರಾವಲಂಬನನೆ ನರಕ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿಕೊಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨೪. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು

[ಕೋಪ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಗುಣವನ್ನೇ ಏಳೆಯ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಅನೀತಿ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳದವರು ನಾಗರಿಕರಲ್ಲ; ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೇಲೆ, ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಂದ ಆತುತ್ತು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿಯೋ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ತಲೆದೋರದಿದ್ದರೆ, ಅದು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಳೆಗೊಂಡ ಮನುಷ್ಯಾಕಾರದ ಪ್ರಾಣ ಎಂದು ಬಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಂಡು ನಗುವುದು ಸ್ವಭಾವದೊಳಗಿನ ಒಂದು ದೋಷವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರಗಳ ಕಲೆಯ ವಿಶಾಸವಾಗಿ, ಆ ಅವಗುಣವನ್ನೇ ತೋರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಾತುರ್ಯ ಮತ್ತು ರಸಿಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾನವಕುಲದ ವಿಶಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಾನವನೊಳಗಿನ ಬುದ್ಧಿ-ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಸವನ್ನೂ ರಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪೂರ್ವ ಶಕ್ತಿಯು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿ ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕವು ಅನಂದಭವನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸದೆ ಇರಲಾರದು.]

ನಗೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವರು ಬೇರಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದವರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಕಾಯಿದೆ ಕಾನೂನುಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ; 'ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನಕ್ಕಾರು' ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಮುಖ.

ವಾಗಿ ಜನನವನ್ನು ಹಾದಿಯ ಮೇಲೆ ತರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ನಗ ಬೇಕು, ಎಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಟದೊಳಗಣ ಗೊಡ್ಡಿಯ ಹುಚ್ಚಾಟದ ನಗೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಗಲಾರದು. 'ನಗು ಬಂದರೆ ನಕ್ಕು ಬಿಡಿ' ಜಾತಿಯ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆ ಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆನ್ನು ತನಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ತನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪು ಆಗಿದೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವ ದಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತಿದ್ದಲು ನಗೆ ಎಂಬ ಕನ್ನಡಿಯ ನೆರವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅತ್ಯಂತ ಚತುರರಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ರಶಿಯಾ, ಜರ್ಮನಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿನೋದದ ಈ ಕಲೆಯು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ತಾಳ್ಮೆಯಿಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಅತಿ ಗಂಭೀರ ಸ್ವಭಾವದ ಜನಕ್ಕೆ ನಗು ಎಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದು. ಅವರು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ನಕ್ಕು ಅರಿಯರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೂ ನಗಲು ಕೊಡರು. ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿಶೇಷ ಬಿಗುವು, ಧರ್ಮ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಗಳ ಅತಿರೇಕದ ಆಸಕ್ತಿ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಇರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಯಾ ದೇಶದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂತಹದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸಿರಿವಂತ ತರುಣರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಪರ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಹುಚ್ಚು ಇತ್ತು. ಆ ದೇಶದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ತರುಣರು ಇಟಲಿಯ ಉಟ-ಉಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತರುಣರ ಈ ಅಂಧಾನುಕರಣ ಸಂಬರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅರ್ಥವೀಹೀನ ಪರಾನುಕರಣದ ಸ್ವಭಾವದವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ವಿಡಂಬನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಈ ಅಂಧಾನುಕರಣದ ನಗೆಬರಹಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿನೋದಚಿತ್ರಗಳೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿದುವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾದುದು ಹೀಗೆ.

ಎಂತಹ ಮಾನ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥರೇ ಇರಲಿ, ಮಹಾಮಂತ್ರಿಗಳಿರಲಿ, ಯಾವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜ, ಹಿರಿಯ ಪಂಥ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವರ್ಗವೇ ಇರಲಿ, ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಡಾಂಭಿಕನ, ಅತಿರೇಕ, ಆಗ್ರಹಾದಿಗಳು ತಲೆದೋರಿ ಸಮಾಜದ ಹಾನಿ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಎನಿಸಿದಾಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜನ "ಈ ಉಸಾಬರಿ ನಮಗೇಕೆ ಬೇಕಪ್ಪಾ" ಎಂದು ತೆಪ್ಪಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ

ವಾಯ್ತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕ್ರಿಯೆಯು ಅರಂಭವಾಗುವುದೇ ಜೀವಂತತನದ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜೀವವಿರುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜೀವಂತ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇದೇ ನಿಯಮವು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಜೀವಂತ ಸಮಾಜದ ದೇಶ. ಯಾರ ಭಿಡೆ ಮುರವತ್ತೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ತೂಕವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯದ ಎದುರು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಉಸಿರಾಡಿಸಲು ಇಂಟು ಇಲ್ಲವೋ ಅದು ಜೀವಂತ ವಿಚಾರದ ಸಮಾಜವಾಗಿರದೆ ಅದೊಂದು 'ಕುರಿಯ ಹಿಂಡು,' ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯನ್ನಿತ್ತ ಜನರ ಸಮೂಹ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಮಾಜದ ಜೀವಂತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಉಗಮವು ಮೊದಲು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುವ ಕಾರಣವೇನು ಮತ್ತೆ ?

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜನವು ಅಟಗುಳಿ ಸ್ವಭಾವದ್ದೆಂಬ ಮಾತು ಈ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಲೋ' ಎಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ಚಿತ್ರಕಾರನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮಹಾಪ್ರಧಾನರಾದ ಚರ್ಚಿಲ್‌ರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ಆಗಾಗ ವ್ಯಂಗಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. 'ಲೋನು ನನ್ನನ್ನು ನಗೆಯಾಡಿ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡದೆ ಇದ್ದ ದಿನ ನನಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಕೊರತೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಚರ್ಚಿಲ್‌ನು ಮರಳಿ ನಗುವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜನಗಳು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟದಂತೆ ನಗೆಯನ್ನು ಒಂದು ಆಟವೆಂದು, ಸಮಾಜದ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಕರಣೆಯವಾಗಿಲ್ಲವೇ?

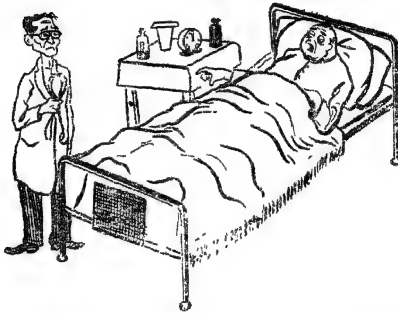

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವ್ಯಂಗ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಗುವ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಆ ಮೌಲಿಕವಾಗಿದೆ. ನಗಿಸಬುದ್ಧಿಕಲಿಸುವ ಗುಣವು ಈ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಚಿತ್ರವು 'ಅಂಚೆಜವಾನನು ದಿನಾಲು ಬರಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವನು. ಮನಿಯಾರ್ಡರುಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತರಬಾರದು? ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು

ಭೇ! ಬರಿ ಪತ್ರ ತರುತ್ತೀ! ಮನಿಯಾರ್ಡರೇ ಇಲ್ಲ!
[ಶಂಕರ್ನ ವೀಕ್ಷೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ]

ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವದೊಳಗಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಂದನ್ನು ಈ ಎರಡನೆಯ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾನು ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಆದರೆ ಸತ್ತನೇರಿ ಕೂಡ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಎಂತೆಂತೋ ಕಳೆದು ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಉಳಿಯ ಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವವರನ್ನು ನಗೆಯಾಡುವ ಚಿತ್ರವಿದು. ಕೈ ನಡೆವಾಗ ಊರಿಗೆ

ಮರಣೋನ್ಮುಖ ರೋಗಿ-ಡಾಕ್ಟರ ಬೇಗ ಹೋಗಿ, ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರನ್ನೂ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರರನ್ನೂ ಕರೆದು ತನ್ನಿರಿ. [ಶಂಕರ್ಪ್ಪ ವೀಕ್ಷಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ]

ಉಪಕಾರ ಮಾಡದೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಯದೆ, ಸಾಯುವ ಮುಂದೆ, ಸುದ್ದಿಗಾರರನ್ನೂ ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರನ್ನೂ ಕರೆಸಿ, ಫೋಟೋಸಹಿತ ಚರಿತ್ರ ಛಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹುಚ್ಚು ಈ ಚಿತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಯಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ನಾಲ್ವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ನಗಿಸಿಕೊಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅತಿ ಲಾಭದ ಆಸೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅವಶ್ಯಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಧಾರಣಿಗಳು ಏರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ನೀತಿಗಿಟ್ಟ ವರ್ತಕರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. ವರ್ತಕರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಜನಗಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಧಾರಣಿ ತುಟ್ಟಿಯಾಯಿತು, ಆಗಿನ ಚತುರ ಆಹಾರಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಕಿಡ್ವಾಯಿಯವರು ಅಶೆಬುರುಕ ಧನಲೋಭಿ ವರ್ತಕರನ್ನು ಹೇಗೆ ನಗೆಗೀಡು ಮಾಡಿದರು ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕರಣೀಯ ಪ್ರಸಂಗವು ಈ ಮೂರನೇ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೈವೆತ್ತು ನಿಂತಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಕಿಡ್ವಾಯಿಯವರು ಮಾರ್ಮಿಕ ಸರಸ ವಿನೋದಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು, ಅವರ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಆ ನಗುವನ್ನು ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೊಗ

ಸಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ! ಅತ್ತ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಬಂದ ಕುತಂತ್ರದ ವರ್ತಕರ ತಂಡವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಜನರ ಬಾಯಿ ಬಡಿದು ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟ ಸಕ್ಕರೆಯು ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಹಾಳಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲ,

ಕಳ್ಳ ಸಂಗ್ರಹ ವರ್ತಕರು - ಅಯ್ಯೋ? ನಮ್ಮ ಹೊಂಚು ಹಾಳಾಯಿತಲ್ಲ!

[ಶಂಕರ್ಸ್ ವೀಕ್ಷೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ]

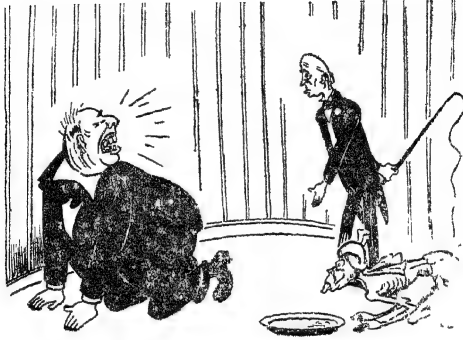
ಮಾನ್ಯ ಕಿಡ್ನಾಯಿಯವರು ದೂರದರ್ಶಿತ್ವದಿಂದ ಪೇಟೆಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಿರಾಕಿಗಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತಾವು ಹಾನಿಗೆ ಈಡಾಗ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲವೆಂದು ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಉಗ್ರಾಣದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆವ ಗಡಬಿಡಿ ನಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ತಾವು ನಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲ!—ಎಂಬ ನಾಚಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿ ವರ್ತಕರ ದುರಾಸೆಯು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ನಗುವುದು ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲಂಚಗುಳಿತನ, ಕಳ್ಳಸಂತೆ ನೊದಲಾದ ಅವಗುಣಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೆರೆಯಲಾರವು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ನಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಬಹುಜನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನ್ಯಾಯ—ಅನೀತಿಗಳ ಕೃತಿಗಳೇ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್

ಕ್ಷೈವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಿಂದ ನಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವನ ಬೇಸರಿಕೆ ಬಂದಿತು ! ಕ್ಷೈವನಿಗೆ ಬಂಗಾಲದ ನವಾಬನೆಂದು ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಲ ಪ್ರಾಂತವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆತನು ಈ ಸ್ವ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ತಾನೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸನೆಂದು ಸಾರಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಆತನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆತನು ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಇಂತಹ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಜನದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಹೋದನು ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸಮಾಜದ ಸದಭಿರುಚಿಗೆ ಇದು ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಅಡ್ಡ ದಾರಿಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಗಳಿಸಿ, ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶನಾದವನಿಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜನತೆಯು ಹೀನನೆಂದೇ ಬಗೆಯುವುದು. ಕ್ಷೈವ, ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸರ ಕುಟಿಲ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು ಆದರೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಈ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ವಿರುದ್ಧ ಕೂಗು ಎಳೆದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜನರು ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡಾರು, ನಕ್ಕಾರು ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡದ ನಾಗರಿಕರ ಶೀಲವನ್ನು ಎತ್ತರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಬರಿಯ ಕಾಯಿದೆಗಳ ಭೀತಿಯಿಂದ ಯಾವ ದೇಶವನ್ನೂ ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯದ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ನಗೆಯಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವು ಬೆಳೆದು ಬರಬೇಕು. ಲಂಚದಿಂದ ಲಕ್ಷಾಧೀಶನಾದವನಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೋರೆ ಎತ್ತುವುದು ಕಠಿಣವಾದರೆ ಲಂಚಗುಳಿತನವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಲು ತಡವಿಲ್ಲ 'ದುಡ್ಡೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ' 'ಹಣ ಕಂಡರೆ ಹೆಣ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ' ಎಂಬೀ ಬಗೆಯ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದುಡ್ಡಿನ ಮುಂದೆ ಮಾನವಮರ್ಯಾದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಿಮಾನ, ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆಯುವಂತಹ ಕೀಳುಮನಸ್ಸಿನ ಜನಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಹು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಎಂತಹ ಕಾನೂನಿನಿಂದಲೂ ಅನೀತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ, ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಗಲು ಕಲಿಸುವ, ನೀಚಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಜನರಿಗೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸ ಹೆಚ್ಚುವ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಹಿಡಮೆ ಎಂತಹ ದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿದು ನೋಡಬೇಕು.

ಮರವಟ್ಟಿದ ಮೈಗೆ ಹೇಗೆ ಸ್ವರ್ಶಜ್ಞಾನವು ಇಲ್ಲದಾಗಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ರೂಢಿ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಧಿರವಾದಾಗ ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಿನೋದವು ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಅರಿವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದೀಗ ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ದ್ವನಿತವಾಗುವ ವಿಚಾರವೇನೆಂಬದನ್ನು ಬಗೆದು ನೋಡಿರಿ. ಅದು ಮತ್ತು ಹುಲಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುಹಚ್ಚುವ ಸರ್ಕಸ ಮ್ಯಾನೇಜರರು ಯಾರೆಂಬುದು ಆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿದೆ. ಮಹಾಪ್ರಧಾನ ಪಂ.

ಜವಾಹರಲಾಲರು ಕೋಟ್ಯಧೀಶರಾದ ಕಾರಖಾನೆದಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಹಂಚಲು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರವು ಹೊರಟಿದೆ. ಕಾರಖಾನೆದಾರರಿಗೆ ಅಗುವ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಪಂಶ್ರಮ

. ಒಂದೇ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಿರಿ !

(ಶಂಕರ್ಸ್ ವೀಕ್ಷಿಯವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ)

ಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಅದುದರಿಂದ ಕಾರಖಾನೆಗಳ ಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೂ ಪಾಲಾಗಾರರೆಂದು ಬಗೆಯುವದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ — ಎಂಬ ಹೊಸ ವಿಚಾರವನ್ನು ಜನರ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈವರೆಗೆ, ಹಣ ಹಾಕಿದವ ರಷ್ಟೇ ಮಾಲಕರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ರೂಢವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೆಲಸಗಾರರ ಒಡೆ ತನದ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಸುಲಿಗೆಗೆ ಆಸ್ಪದ ಉಳಿಯಬಾರದು ಎಂಬ ಸಮಾಜವಾದೀ ವಿಚಾರವು ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಲಿದೆ.

ಈ ಐದನೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಇದು ವಿಲ್ ಡಾಯಸನ್ ಎಂಬ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿನೋದೀ ಚಿತ್ರಕಾರನ ಕೃತಿಯು. ಆತನು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ಗೆ ಹೋದಾಗ 'ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಏನಾದರೂ ಹೇಳುವುದೆಯೇ?' ಎಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸುದ್ದಿಗಾರರು ಕೇಳಿದರು. ಆತನು ಸಾಕೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಮರುದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಚಿತ್ರವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಅಥಗಗರ್ಭಿತವಾದ, ಹದನಾದ ಮಾತು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಮೇಲಿನಿಂದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು

ಸೈತಾನ— ಬದುಕಿದ್ದರೆ, ನಾನಿಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಯು|

ತಕ್ಕದ್ದು ತುಂಬ ಇದೆ!

ಗುವ ಆತ್ಮಕಂಯಮನ, ಆಳವಾದ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯು ಅರಿಯದವನು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ!

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೈತಾನವು
ಒಡನುಡಿದ ವಾಕ್ಯವು ಅದು;
‘ಇಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಕಲಿಯ
ಬೇಕಾದುದು ಎಷ್ಟು ಇದೆ!’ ಎಂಬ ಈ
ಬಗೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಧ್ವನಿಯು ಎಷ್ಟು ಆಳವಾದುದಾಗಿದೆ!
ಸೈತಾನನೊಂದರೇ ಪಾಪದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಮೂರ್ತಿ, ಅಂತಹ ಸೈತಾನನೇ
ಎನ್ನುವುದೇನು? ಈ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥ
ಪಟ್ಟಣವು ನನಗೂ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ
ದಲ್ಲಿದೆ. ಎಂಬುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೊರ
ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಂಗ್ಯಧ್ವನಿಯು
ವಿಚಾರವಂತರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆ
ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದೇ

ಮಾತನ್ನೂಡಿ ತನ್ನ ಮನೋಭಾವ
ವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೇಕಾ

ಕೊನೆಯ ಈ ಚಿತ್ರವು ಹಾಲಂಡಿನ ಒಬ್ಬ ಕಲಾವಿದನು ಬರೆದುದು.

ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ಬಂಧ
ನದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆತನು
ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಈ
ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ
ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಇಂಗ್ಲಂ
ಡಿನ ಅಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ
ರ್ಯಾವ್ವೆ ಮ್ಯಾಕ್‌ಡೊನಾಲ್ಡರು
ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಬಂಧಿ
ಸಿದುದನ್ನು ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ
ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀ
ಜಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ

ಬಂಧಿತರು ಯಾರು ?

ಆ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ! ಇವರಿಗೆ ತಾನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯ್ತೆಂಬ
ಚಿಂತೆಯು ಲವಲೇಶವಾದರೂ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೆ ? ಅದೇ ಬ್ರಿಟಿಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ

ಸೂತ್ರಗಳು ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವವೋ ಆ ಮಹಾಪ್ರಭಾಸ ಮ್ಯಾಕ್ಡೋನಾಲ್ಡರ ಮುಖಭಾವ ನೋಡಿರಿ! ಚಿಂತೆಯ ಸಂತೆ ಅವರ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಲಾವಿದನು ತನ್ನ ಈ ಚಿತ್ರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ “ಬಂಧಿತರು ಯಾರು?” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಗೆದು ಭಾವಿಸಿರಿ.

ಇದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮಹತ್ವದ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಒಂದು ಸನ್ಮತನ ತತ್ತ್ವವೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. “ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬದ್ಧರು” ಎಂಬ ಮಹಾತತ್ತ್ವವು ಇಲ್ಲಿ ಮನವರಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ‘ಹಿಡಿದು ಇಡುವಲ್ಲಿ’ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವು ಬರುವುದು. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದತ್ತ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಆಳವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರ. ಎಷ್ಟು ಮನನ ಮಾಡಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ!

ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನೂರಾರು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಗೆರೆಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಲೋಕವೇ ಮುಗ್ಧವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ! ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸುವಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆವ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾದ ಕಲಾವಿದರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಶಂಕರ್ಸ ವೀಕ್ಷಿ’ ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯು ಈ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ‘ಲಕ್ಷ್ಮಣ’ ನೊಡಲಾದವರು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆವಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪೋಷಣೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಚಿಂತೆಯೇ, ಅನಿವಾರದ ಆಟದಲ್ಲಿ ನಾಶಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರ, ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕಾದಿ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಭಾವವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದಲು, ನಗಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ಅನಿವಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಅದರಲ್ಲಿರಕೂಡದು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ, ತಲೆತಿರುಗಿಸುವಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟು.

ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳೊಳಗಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರಲ್ಲದವರಿಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣ

ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಎಂದರೆ ವಿನೇಕವು ಸಾಕಷ್ಟಲ್ಲದವರಿಗೆ ಈ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಅರ್ಥಬೋಧವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಗಾಗ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೇಸು.

— ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

- ೧) ನಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಂತದ ಅನಂದಕ್ಕಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ?
- ೨) ನಗುವು ಎಲ್ಲಿ ಅರಳಲಾರದು ?
- ೩) ಜೀವಂತ ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣವೇನು ?
- ೪) ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:—

ಸ್ವಪ್ನೀಕರಿಸಿರಿ.

- ೧) ಇಂಗ್ಲೆಂಡದ ಜನರು ನಗೆಯನ್ನು ಅಟಿದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ೨) ಹೇಗೆ ನಗುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲಂಡನುಗುಳಿತನ, ಕಳ್ಳಸಂತ ಮೊದಲಾದ ಅವಗುಣಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತವೆ.
- ೩) ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ನಾಗರಿಕರ ಜೀವನವನ್ನು ಎತ್ತರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಗೆಯನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.
- ೪) ಕಾಯದೆಗಿಂತ ನಗುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದೊಡ್ಡದು.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

- ೧) 'ಗುಳಿ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಚ್ಚಿ ಶೀಲಗುಣವಾಚಕ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಉದಾ: ಅಟಗುಳಿ.
- ೨) ನಾದ— ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ 'ಸಮಾಜವಾದ' ಈ ಬಗೆಯ ಐದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
- ೩) ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿದೆ.— ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ನಾಕ-ಶಿಕ್ಷಣ:—

ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ತೈಲಚಿತ್ರ, ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರ, ರೇಖಾಚಿತ್ರ— ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭೇದವನ್ನು ಅರಿಯಿರಿ.

ಚರ್ಚೆ:—

ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರದಿಂದ ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

ಬರಹ:—

ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಣಿಸಿರಿ.

೨೫. ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನ ಕೊನೆ

[ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ಣದವರೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಒಂದೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲೂ ಹೇಗೆ ತಾಂಡವವಾಡಿ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿಕೊಡುವ ಪರಿಣಾಮ ಕಾರಿಯಾದ ಕಥೆಯಿದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯದ ಭೇದಗಳಲ್ಲದೆ ಹರಿಜನರಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೂ ಅಳವಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಅಫ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯರು ಹಿಂದೀಯರನ್ನೂ ನಿಗ್ರೋಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಳ್ಳಿಬಿಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕೃತಂತ್ರಗಳು ಮಿತಿಮೀರಿವೆ. ಸಂಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರಸಂಘವು ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ಈ ಬಗೆಯ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಸರಿತಮಾನರೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಹಿರಿಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಸಹಕರಿಸುವ ವರೆಗೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವು ಕೇವಲ ಕಾಗದಗಳಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವದು. ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಸುಧಾರಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನೇ ಆಪರಾಧವೆಂದು ಬಗೆಯುವದರಿಂದ ಎಂತಹ ಕ್ರೂರ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದುಹೋಗುವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಈ ಕತೆಯು ಹಿಡುಗರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಿಳಿವನ್ನು ನೀಡುವುದು.]

ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನು ತನ್ನ ಹೆಸರಗತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪೇಟೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಳಿಹೊತ್ತು ಆಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಿಯ ಬೆಳೆಗೆ ಹುಲುಸಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶವು ಅದು. ಈ ಹೊಸ ವಸಾಹತಿನಲ್ಲಿ ತಣ್ಣಗೆಯಿತ್ತ ಪೇಟೆಯ ಊರು. ಅಲ್ಲಿಯೆ ಟೆಕರನ ಒಡೆಯನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಟೆಕರನು ಸಿಕ್ಕುಹಾಕುತ್ತ ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಹಾಡನ್ನು ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅಂದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ವೆಲ್ಲವೂ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ತಂತೀಬೇಲಿಯ ಕಂಬಗಳಿಗಾಗಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಖುಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಲದ ಮನೆಯಿಂದ ಪೇಟೆಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುವೇ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೂ ಇಂತಹ ಸಂಧಿಯು ದೊರಕಿದರೆ ಅದನ್ನು ಅವನೆಂದೂ ಹೋಗಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಪೇಟೆಯೊಳಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪೇಟೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ವಸಾಹತಿನ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗಾಗಿ ಇದ್ದ

ಆತನ ಸಂಗಡಿಸರೂ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೂ ಆದ ನಿಗ್ರೋಜನಗಳು ಅವನಿಂದ ದೂರ ವಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿತ್ತು ಹಾಗೆ ಆತನಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿತು. ಹತ್ತಿಯ ಹೊಲದ ನೆಲವೀಡಿನಲ್ಲಿ ಟಕರನು ತನ್ನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಸುಮಾರು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಅಗಿರಬಹುದು. ಟಕರನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಕಲಿತು, ಕಲೆದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವನಾಗಿದ್ದನು, ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಜನ ಈಗ ಮೋರೆ ತಿರುವಿ ಕೊಂಡು ಕಂಡರೂ ಕಾಣದವರಂತೆ ಜಾರುತ್ತಿರುವುದು ಆತನಿಗೆ ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತು.

ಇದರ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು, ಎಂಬ ತೊಡಕು ಬಗೆಹರಿಯದಾಯ್ತು. ಆ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕಚೇರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾಗಿದ್ದನು.

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಫ್ರಾಗಿ ಮಿಲರನು ಸಿಕ್ಕನು. ಆತನು ಟಕರನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ನುಸುಳುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಟಕರನು ಆತನನ್ನು ತೋಳಿತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಫ್ರಾಗಿಯ ಆಟವೇನೂ ಸಾಗ ವಾಯಿತು, “ಇಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಆಗಿರುವುದಾದರೂ ಏನು?” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಕೇಳಿದನು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಒಂದು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿ ಫ್ರಾಗಿಯ ಮನೆಯಿತ್ತು. ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಈತನೊಡನೆ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ಸಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು. “ಫ್ರಾಗಿ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಗಾಳಿಗೂ ನಿಲ್ಲಲು ಅಳುಕುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನಯ್ಯಾ ?” ಎಂದು ಕಳವಳದಿಂದ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಕೇಳಿದನು.

ಫ್ರಾಗಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದಕ್ಷರವೂ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಆರು ಘಂಟೆ ಎತ್ತರದ ಭವ್ಯ ಶರೀರದ ಫ್ರಾಗಿಯು ಮೋರೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಹೊರಳಿಸಿ ಟಕರನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಥಟಾರನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟನು.

ಟಕರನು ಮತ್ತೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹಿಡಿದೋಗಿ ಫ್ರಾಗಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು ಕಕ್ಕುಲತೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ “ಅಣ್ಣ, ಫ್ರಾಗಿ! ಇಕೊ, ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಅರಿಯದವರಂತೆ ವಿಚಿತ್ರ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ದೂರವಿರುವ ಕಾರಣವನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುವಿಯಾ?” ಎಂದು ಕಳವಳದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್ನನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದ್ದು ನಿಜವಷ್ಟೇ ?” ಎಂದು ಫ್ರಾಗಿಯು ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ನುಡಿದನು.

“ಹಾ, ಅಹುದು; ಆತನು ಕರೆಯಿಸಿದ್ದು ನಿಜ... ..” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಮಾರು ನುಡಿದನು; “ಆತನು ಹೊಲದ ಹೋರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದನ್ನೇನಾದರೂ ಹೇಳುವುದಿರ

ಬಹುದು, ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ? ಅದಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮ ಈ ಬಗೆಯ ನಡೆವಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇನು..... ? ”

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ಮಾತು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಫ್ರಾನ್ಸಿಯು ಆತನ ಕೈ ಕೊಸುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲು ಕಿತ್ತಿದನು.

ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯದೆ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ವಸಾಹತಿನ ಕೆಲಸಗಾರರ ಆಫೀಸಿನತ್ತ ಹೊರಟನು. ಆತನಿಗೆ ಇದೇ ದುಗುಡ, ಇದೆಲ್ಲದರ ಅರ್ಥವೇನು?— ಎಂಬ ಚಿಂತೆ.

ಅವನು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾರಕೂನ ಹೆಂಡ್ರಿಕ್ಸ್‌ನ್ ಮತ್ತು ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್‌ನ ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗನ್ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕಿಡಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಚ ಚಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡುದು ಕಂಡು ಬಂತು, ಕ್ರಿಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡೊಡನೆ ಹೆಂಡ್ರಿಕ್ಸ್‌ನ್‌ನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದ. ಆಫೀಸಿನ ಒಳಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಕಾಣೆಯಾದ. ಮಾರ್ಗನ್‌ನು ಕ್ರಿಸ್ತಿಯತ್ತ ಕಠೋರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ.

“ಇತ್ತ ಒಳಗೆ ಬಾರೋ, ನೀನು” ಹೆಂಡ್ರಿಕ್ಸ್‌ನ್‌ನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಕ್ರಿಸ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದನು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಆ ಕೋಣೆಯತ್ತ ಹೊರಳಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೊಲದ ಒಡೆಯನಾದ ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್‌ನು ಹೊರಗೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ನಿಂತುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

“ಬಂದೆ ಸ್ವಾಮೀ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು.

ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್‌ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಪು ಹಾಕಿದ್ದನು. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಂದಿಬಣ್ಣದ ಬ್ರೀಚಿಸ್ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹದಮಾಡಿದ ಚರ್ಮದ ಭದ್ರವಾದ ಜಾಕೀಟು ಇತ್ತು. ಲಕಲಕ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪಂಪ ತೂ (ಜೋಡು) ಮೊಳಕಾಲ ವರೆಗೆ ಕಾಲನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಲೀಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಿಗಾದ; ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಒಳಸೇರುತ್ತಲೇ ಆತನು ಹೊರಗಂಚಿಂದ ಕದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಒಳಗೆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಒಡೆಯನು ಒಳಗೆ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ತನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಕರೆಯಿಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಾರಣವೇ ಹೊಳೆಯದೆ ದಿಗಿಲುಗೊಂಡಿದ್ದ.

ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್‌ನ ಹತ್ತಿಯ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಷ್ಟ ಮಾಡುವಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಬಂದು ಮೂರು ತಿಂಗಳೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವನು ಜಾರ್ಜಿಯಾ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ಅಲ್ಪಮಾ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸೊಗಸಾದುದೆಂದು ಎನಿಸಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಹತ್ತಿಯಂತಹ ಹತ್ತಿಯ ಪಯರಿನ ಹುಚ್ಚು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೇರಡಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿರ

ಲಿಲ್ಲ. ಜಾರ್ಜಿಯಾಕ್ಕೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು, ಕ್ರಿಸ್ತಿಗೆ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಂಡು ಇರುವಷ್ಟರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದುಕು ಮಾಡದೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಜೊತೆಯವರಿಗಿಂತಲೂ ಏನಾದರೂ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕು; ಹಲವರು ಹೌದೆನ್ನುವಂತೆ ಬದುಕಬೇಕು, ಎಂದು ಆತನ ಹಂಬಲ. ಆತನಿಗೆ ಇನ್ನುಳಿದವರನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ.

ಲೀ ಕ್ರಾಸ್‌ಮನ್‌ನು ಇನ್ನೂ ಒಳಗೆ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ. ಆತನು ಕುರ್ಚಿಗೆ ತಾಗುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಧಡಲ್' ಎಂದು ಬಾಗಿಲು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಲೀಯು ಒಳಗೆ ಬಂದನು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಕೂಡಲೆ ಬೆಪ್ಪನಂತೆ ಎದ್ದುನಿಂತ.

“ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ!” ಎಂದು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. “ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಬರುವಾಗ ತಮ್ಮ ಬೆಳೆಯ ನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಒಡೆಯಾ, ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಾಗತ್ತೆ, ಒಂದು ಕಬ್ಬಿಣ ನೇಗಿಲು ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಈಗಿನ ಇಮ್ಮಡಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವೆನು. ಕಬ್ಬಿಣ ನೇಗಿಲಿನ ಮಹತ್ತ್ವವೇ ಹಾಗಿದೆ: ಒಮ್ಮೆ ಅದರಿಂದ ನೇಗಿಲು ಹೊಡೆದರೆ ಬಳಿಕ ಅತ್ತ ನೋಡುವದೇ ಬೇಡ. ಭೂಮಿ ಹಸನಾಗಿ ಅಂಗೈ ಹಾಗೆ ಆಗಿಬಿಡುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಒಂದು ಹರಳು ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಕೊರಕಲು ಸರಕಲು ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಾವು ನನಗೆ ಹೆಸರಾಗತ್ತೆ ಮತ್ತು ಆ ರೆಂಬೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟಾದರೂ ನೋಡಿ. ನಾನು ಇಬ್ಬರು ರೈತರಿಗಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬನೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಕರಾಮತನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿರಿ.”

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಆತ್ಮ-ವಿಶ್ವಾಸದ ಉಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಲೀಯ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ಮಾತು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಧಡಲಿನೆ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಬಂದನು.

“ನಿನಗೆ ನಾನು ಕರೆಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ಲೀಯು ಕೇಳಿದನು.

“ಅಹುದು ನಿಜ ಸ್ವಾಮಿ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ನಿರಾಶೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದನು. “ಹೌದ್ವು, ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದ್ದಿರಿ!”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಕರೆಮುಸುಡೆ ಬಂದು ಮಾಡು. ನಾನು ಕೇಳದೆ ಒಂದಕ್ಕರ ನುಡಿದರೂ ಎಚ್ಚರ!”

‘ಆಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ’ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ತಲೆವಾಗಿದನು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಗೋಡೆಗೆ ಆತು ನಿಂತನು ಲೀ ಕ್ರಾಸಮನ್ನನು ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದನು.

“ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಕೆಲವೇ ನಿಗ್ರೋಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿರುವೆ ಅಲ್ಲವೇ ? ” ಲೀಯು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದನು. “ನೀನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ ? ನೀನು ಜಾರ್ಜಿಯಾದ ನಿಗ್ರೋನಲ್ಲ. ನಿಜವೇ ? ”

“ನಿಜ, ಒಡೆಯರೇ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ತಲೆವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. “ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಲಬಾಮಾದಲ್ಲಿ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದೆ.”

“ನಿಮಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿ ? ”

“ಇವೆ ಸ್ವಾಮಿ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒದ್ದಾಟ ನಡಿಸುವುದೇಕಕ್ಕೆ ? ನೋಡುಕಿಗೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ ನೀವು.”

“ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ತಿಳಿಯದೇ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನೊರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಒಡೆಯನು ಹೀಗೆ ರೇಗಿದುದಕ್ಕೆ ತನ್ನಿಂದ ಆದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಾಗಿ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ತನ್ನ ನಿಗ್ರೋ ಜನಗಳು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ದೂರ ಸಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರ ಕಾರಣವು ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೊಳೆಯಿತು. ಯಜಮಾನನು ತನ್ನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿದುದರ ಸುದ್ದಿಯು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೇದಲೇ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಲೀಯು ಕರೆಕಳುಹಿಸುವುದೆಂದರೆ ಆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಅವತಾರವು ಸಮಾಪ್ತವಾದಂತೆಯೇ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. ಆದುದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಒಡೆಯನ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಬೇರೆಯವರಾರೂ ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಓಡುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

“ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಉಂಟಲ್ಲವೇ ? ”

“ಉಂಟು ಸ್ವಾಮಿ”

“ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಂಡೆ ? ”

“ಕಂತದಿಂದ ಕೊಂಡೆ ಸ್ವಾಮಿ.”

“ಇಷ್ಟು ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು ? ”

“ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಇತ್ತು, ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದ್ದಳು.”

“ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಲುವಾಗಿ ಇರುವ ನನ್ನ ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ?”

“ಹೊರಗೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಿತು.”

“ನಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು, ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಲೀಯು ಕೇಳಿದನು.

“ಗೊತ್ತಿದೆ! ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ರಿ ಇಡಬಾರದೆಂದು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ.”

ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ತನ್ನ ಒಡೆಯನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಸದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. “ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಹೊರಡುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮವಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದವನೆಂದು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು..... ಎಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನನ್ನದು.”

ಕ್ರಾಸಮನ್ನನು ಏನೊಂದೂ ನುಡಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಚೆಲ್ಲಿದ. ತನ್ನ ಜೇಬಿನೊಳಗಿಂದ ಮಾಟಾದ ಚಾಕು ತೆಗೆದು ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಮೌನವೇ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಗೋಡೆಗೆ ಆತುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ.

“ಗೋಡೆಗೆ ಆನಬೇಡ, ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲು!” ಲೀಯು ಅವನತ್ತ ನೋಡಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

“ಆಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ.

“ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೊಸಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದಿರುವೆ, ನಿಜವಷ್ಟೇ?”

“ನಿಜ ಸ್ವಾಮಿ”

“ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ? ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಹೊರತು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿದೆ?”

“ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಲಿಯ ಕಂಬಗಳು ಕೊಳೆತು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಂಪಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನಿರುವ

ಮನೆ ತಮ್ಮದೇ ! ಆದಕಾರಣ ಅದನ್ನು ಸಂಯಾಗರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ತಪ್ಪೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ”

“ ಎಂದರೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಬಗೆದಿರುವೆ ? ” ಲೀಯು. ಕವಕ್ಕನೆ ಹರಿಹಾಯ್ದನು. “ ಆ ಎಲ್ಲ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ನಿನ್ನದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ?..... ಕರಿಮುಸುಡಿಯ ನೀವು ಗೌರಕಾಯರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀರಾ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀ. ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ನಡುವೇ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದ. “ ಅಂತಹ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗೆ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ; ನಾನು ಹಾಗೆ ಎಂದೂ ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಎನಿಸಿದ ಮಾತನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಮಾಡಿಬಿಡುವ ಮೋಡಿ ಸ್ವಭಾವವು ನನಗೆ ಇದೆ. ಅರಗಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ—ನನ್ನಿಂದಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ತಂತಿಯ ಬೇಲಿ ಬಿಗಿ; ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಡೆ; ಅಥವಾ ಹತ್ತಿ ಬಿಡಿಸು, ಹೀಗೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಗಸುವುದಿಲ್ಲ.....ಅದರಿಂದ.....”

“ ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದ ನಿಗ್ರೋಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೇಗೆ ದಾರಿಗೆ ತರುತ್ತೇವೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀ. ” ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ.

“ ಒಡೆಯರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಮೆಟ್ಟನ್ನು ಅರಿತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತೇವೆ; ಗೊತ್ತಾಯಿತೇ ? ” ಎಂದು ಗಡಸು ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಲೀಯು ಎದ್ದು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ನ ಸಣ್ಣ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ ಒಂದು ಬಾರಕೋಲನ್ನು ತಂದ; ಅದಕ್ಕೆ ಮೊನೆಯಾದ ಹಲವು ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಲೀಯು ಆ ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ತನ್ನ ಬೂಟುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡುತ್ತ ಕೋಣೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು.

“ ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುವದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪರವಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿವರಾರು ? ”

“ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀ ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಅಂದನು. “ ಆದರೆ ತಾವು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಎಣಿಸಿದ್ದೆ. ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಯಲು ಇತ್ತು. ನಾನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಳಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ”

“ ಎದುರುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯಾ ? ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು ನಿಗಾರಾ. ”

“ ಆಗಲಿ, ಒಡೆಯಾ..... ”

“ ವಸಾಹತಿನೋಳಗಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತಾಳುವಾಡುತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಕೋಳಿಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಡ. ”

“ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ, ಸ್ವಾಮೀ. ”

“ ಹೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತು ? ”

“ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೊಲಗಳ ಹಾವಳಿಯೂ ಉಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನಾನು ಹಿಡಿದುಹಾಕಿದೆ; ಅವುಗಳ ತೊಗಲು ಮಾರಿ ಕೆಲ ಹಣ ”

“ ನನ್ನ ಹೊಲದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಮೊಲವನ್ನು ಕೂಡ ಯಾರಾದರೂ ಬೇಟೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಗೊತ್ತಿರಲಿ; ಜಿಮ್ಮಟ ಬೆಳಗುವೆನು ” ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಚಾಬೂಕನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಬುಟ್ಟುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು ಚಚ್ಚಿಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿದನು.

“ ನಮ್ಮ ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದರಿಯೂ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲ ? ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಕಾಸಿನಷ್ಟು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ! ” ಲೀಯು ಆತನನ್ನು ಬೆದರಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದನು.

“ ನನಗೆ ಉದ್ದರಿ ಇಡುವುದು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ ! ” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಮರುನುಡಿದನು. “ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ನನಗೆ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸುಧಾರಿಸಿದವನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ”

“ ಆದರೆ ನೀನು ಸಾಲವಿಲ್ಲದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ಆಗಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವವನು ನಾನು ! ನೀನಲ್ಲ ತಿಳಿಯತೆ, ತಿಳಿಗೆಡಿ ! ” ಲೀಯು ನುಡಿದನು.

ಬಳಿಕ ಆ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ಮೂಲೆಯತ್ತ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ಲೀಯು ಅಂದನು.

“ ಮೈಯೊಳಗಿನ ಶರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಂಟು ತೆಗೆ; ಅಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗು. ನಡೆ ಹೋಗು; ತಡವರಿಸಬೇಡ. ”

“ ತಾವು ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವಿರಿ ಬುದ್ಧಿ ? ”

“ ಅದು ನಿನಗೆ ಇದೀಗ ತಿಳಿಯುವುದು ” ಲೀಯು ಬಿರುಸು ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದನು. “ ನಡೆ. ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದು, ಹೇಳಿದಂತೆ ಬೀಳು. ”

“ ತಮಗೆ ನಾನು ಹೀಗೆ ಹೊಡೆಯಗೊಡಲಾರೆ, ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ಏಟು

“ಕರಿಯ ಕೋತಿಯೇ.....” ಲೀಯ ಪಿತ್ತವು ತಲೆಗೆರಿತು. ಬೈಗಳ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಿತು. ಆತನ ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವೇಗವು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಛಾಯೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು.

ಲೀಯು ಮೊಳೆಗಳುಳ್ಳ ಆ ಭಾರವಾದ ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟ. ಎರಡನೆಯ ಏಟು ಹಾಕಲು ಲೀಯು ಆ ಚಬಕವನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಲೇ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಅದರ ತುದಿಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಲೀಯ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾರಕೋಲನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಾಟ ನಡೆಸಿದನು.

“ನಾನು ಮಾಡಬಾರದ್ದೇನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮೀ.....” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಅನುನಯದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. “ಕೆಲವು ಮೊಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆ; ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿದೆ; ಇದರಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಕೇಡು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಬೇಲಿಯನ್ನು ಸಂಪಡಿಸಿದೆ. ಆ ಮನೆ ತಮ್ಮದೇ ಆಗಿದೆ; ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟದಕ್ಕೆ ತಾವು ನನಗೆ ಸೈ ಎನ್ನಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿದ್ದೆ.”

“ಮೊದಲು ಮುಸುಡೆ ಮುಚ್ಚು, ಬಾಯಿಬಡಕನೇ! ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೋ ಮೊದಲು, ನೋಡುವಾ.” ಲೀಯು ಮತ್ತೆ ರೇಗಿ ನುಡಿದನು. “ಈ ಬಾರಕೋಲು ಬಿಡು ಮೊದಲು, ಬಿಡುವಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ.....”

ಆದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ಬಾರಕೋಲನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಲೀಯು ಅದನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಂಡೊನೆಂದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಲೀಯ ರೊಚ್ಚು ಮಿತಿಮೀರಿತು. ಕೋಪೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅವನ ದೇಹವೆಲ್ಲ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತೂ ಹೊರಬೀಳದಾಯಿತು. ಆತನು ಮತ್ತೆ ಆ ಕಪಾಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದನು. ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಹೊರದೆಗೆದನು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಗಕ್ಕನೇ ತಿರುಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂರು ಸಲ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದುಹೋಯಿತು. ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ದೇಹವು ‘ಧಢಲ್’ ಎಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು.

ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಹೊರಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೆಂಡ್ರಿಕ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗನ್ನರು ಓಡಿಬಂದರು.

“ಏನಾಯಿತು, ಲೀ?” ಕ್ರಿಸ್ತಿಯು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾರ್ಗನ್ನನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

“ ನೀಚ, ನಿಗಾರ ನನಗೆ ಧಮಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ” ಕಪಾಟಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಲೀಯು ತನ್ನ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಸಾಡಿದನು, “ ಆತನು ನನಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದು ಹೆಂಡ್ತಿಕ್ಸನ್ ಮತ್ತು ನೀನು ಕೇಳಲೇ ಇದ್ದೀರಿ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆತ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಯೂ ಬಂದು ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗುಂಡು ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು! ಏನು ಮಾಡುವುದು.....ಇದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!”

ಆ ಮೂವರೂ ಬಳಿಕ ಕೋಣೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಹಲವು ಕಾರಕೂನರು ಆ ಗುಂಡಿನ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಏನಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು.

“ ಆ ನಿಗ್ರೋ ನ ಯಿ ತಲೆಗೇರಿತ್ತು, ಆತ ಕೊಬ್ಬು ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ.” ಲೀಯು ನಳದ ಮೇಲೆ ಕೈತೊಳೆಯುತ್ತ ಹೇಳಿದನು. “ಅಲ್ಪಮಾದಿಂದ ಬಂದು ಎರಡು ಮೂರು ಹಿಂಗಳು ಆಗಿರಬಹುದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಗಿಡಗಳನ್ನೇಕೆ ಕಡಿದಿ, ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು ಕರೆಗಳುಹಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿ ಹರಿಬಿಟ್ಟ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏರಿಬಂದ, ಭಯಂಕರ ಮನುಷ್ಯ.....”

ಲೀಯು ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿ ಕಾರಕೂನರೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಹೆಂಡ್ತಿಕ್ಸನ್ನನೂ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಭಾರವಾದ ಪಾತೆಯ ಪುಸ್ತಕ ತೆರೆದು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

“ ಆ ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆ ” ಲೀಯು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. “ ಆ ಎಲ್ಲಾ ನಿಗ್ರೋ ಜನರಿಗೆ, ಅಲ್ಪಮಾದಿಂದ ಬಂದ ನಿಗ್ರೋನಂತೆ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಗತಿಯು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಕಾಣಲಿ.....”

ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮನು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದು ಹೊರಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದನು. ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಕರೇ ಪಿಳ್ಳಿಯೂ ನೆರೆಹೊರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನು ಕುಳಿತು ಬಂದ ಕತ್ತೆಯು ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿತ್ತು.

—ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕತೆಯಿಂದ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:—

೧. ಟೆಕರನ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗೆ ಇದ್ದಿತು ?

೨. ಪೇಟೆಗೆ ಬಂದ ನ ನಿಗ್ರೋ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಏಕೆ ?

೩. ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟೆಕರನ ಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಏನಿದ್ದಿತು ?

೪. ಲೀಯು ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತಿಯ ಅಪರಾಧಗಳು ಯಾವವು ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

೧. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಶೈಲಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಿರೀಕ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲೀಯ ಸ್ವಭಾವವು ಆತನ ಉಡುಪು ಮತ್ತು ಉಪಕರಣದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ!

೨. i 'ಲೀಯ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದಿ...ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರು.'

ii 'ಅಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆ ಮಾತ್ರ ನಿಂತಿತ್ತು.'

ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗರಿಗೇ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಟ್ಟ ಸಂಯಮದ ಶೈಲಿಯು ಅಭ್ಯಸನೀಯವಾಗಿದೆ. ವಾಚಕರ ಬುದ್ಧಿ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಾನೆ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅನಂದಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಧ್ವನಿಯುಕ್ತ ಶೈಲಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಡೆಗೂ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಚಾರಕರ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ಅಳಿಯುವುದು.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:-

ಭಿಕ್ಷಾರನೆ—ಎಂದರೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಈ ಶಬ್ದವು ಅನುಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಚರ್ಮ ಇದರ ತದ್ಭವ ಚಮ್ಮ. ಚಮ್ಮಟಾ ಬೆಳಗು ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ:-

೧. ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಅಣಕ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು ನಡೆಯಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡಿರಿ. ಸರಕಾರೀ ಶಕ್ಷದವರು ಟಿಕರನನ್ನು ಸಾಯುವಂತೆ ಹೊಡೆದುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಅದರೂ ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವರು, ಹಾಗೂ ವಿರೋಧಿ ಶಕ್ಷದ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವರು.— ಎಂಬೀ ಬಗೆಯ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ.

ಚರ್ಚೆ:-

“ಮಹತ್ತರಾಂಕ್ಷೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಲಹಗಳ ಮೂಲ” ಈ ಮಾತನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಬರಹ:-

ಕ್ರಿಸ್ತಿ ಟಿಕರನಿಗೆ ಆದ ಅನ್ಯಾಯವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಲೀಯ ಕೈಯಿಂದ ಅಗದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೂಲಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿ ಶಾಂತಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಆತನನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತಂದರು, ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿರಿ.

೨೬. ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಂತರಂಗ

[ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ವಿರಳ. ಆದರೆ ಓದಿ ರಸಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ರಚನಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿದಿರುವವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.]

ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಎರಡೂ ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಮೂಲವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿದವುಗಳು. ಎರಡರಿಂದಲೂ ಮನರಂಜನೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಇವೆರಡೂ ಎಷ್ಟೋ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ರೂಪ, ರಚನೆ, ವಿಸ್ತಾರ, ಪರಿಣಾಮ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಹೇಗೆ? ಕಥೆಗೂ ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಒಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀವೇ ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಕಥೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಕಾದಂಬರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು. ಹೌದು. ಕಥೆಗಿಂತ ಕಾದಂಬರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ನಿಜ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೆ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ? (ಉ. ಕಾರಂತರ "ಜೋಮನ ದುಡಿ" ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನೀವು ಓದಿದ್ದೀರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಂಗ್ರಹರೂಪ ಎನ್ನದೆ ಕಥೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಥೆಗೂ ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಆಗಲೇ ನೀವು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಕಥೆಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಜೀವನದ ದರ್ಶನ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕತೆಗಿಂತಲೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದರೇನು? ಜೋಮನ ದುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಮನ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ನಾವು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಜೋಮನ ಇಡಿಯಾದ ಜೀವನವೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಜೋಮನ ಗೇಣು ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಧನಿಯನ್ನು ಕಾಣಲೆಂದು ಹೋದಾಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನಾಗಲಿ; ಮನ್ನೇಲ ಬೆಳ್ಳಿಯೊಡನೆ ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಾಗ ಜೋಮನ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನಾಗಲಿ, ಮಾತ್ರ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಥೆಯಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಹೀಗಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಲವೇ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆ ಹಾಕಿದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಡಿ. ಜೀವನದ ಚುಟುಕು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕಥೆಯ:

ಉದ್ದೇಶ, ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ, ದೀರ್ಘವಾದ, ದರ್ಶನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಉದ್ದೇಶ. ಹೀಗೆ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪ-ರಚನೆಗಳೆರಡೂ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಇವೆರಡೂ ಹೇಗೆ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವಾ.

ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆ ಕಥೆಯ ರಚನೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ರಚನೆ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಂದೇ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿರುತ್ತದೆಯಷ್ಟೆ. ಅನೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಘಟನೆಗಳು ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದಾಗಿ ಬರಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಯಾವಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿವರವೂ ಬರಬೇಕು ಎಂದಾಯಿತು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕ್ರಮದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಕತೆ ತೊರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದೇ ಕ್ರಮಲ್ಲಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿತು. ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಮುಂದೆ ಬೇಳೆಯವ ಬಗೆ, ಆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸೂಚನೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಏನು ನಡೆಯಿತು, ಯಾವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಥೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದರೆ ನಡೆದದ್ದು ನಡೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾತಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿತು. ಎಂಬ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ತನ್ನ ರಚನೆಯ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂದಲ್ಲ. ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ರೀತಿಯೇ ಅಂಥದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇದು ಹೀಗೆ ನಡೆಯಿತು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಓದುಗ ತಾನೇ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯ ರಚನೆಗೆ ಇದೇ ತಳಹದಿ.

ಜೋಮನದುಡಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ, ಆಳಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಗೇಣು ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತು ರೈತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬೇಕು. ಎನ್ನುವ ಜೋಮನ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಮೊದಲು ಸಾಲಗಾರ

ವಾಗಿ ಆತನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಅವನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಕಾಫೀ ತೋಟದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಒಂದು ತೆರನಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ. ಬೆಳ್ಳಿ ಮನ್ನೇಲರ ಸಂಬಂಧ ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಮನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯಿತು. ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಇಡೀರಿಸಲಾಗದೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೂ ದೂರವಾದ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ನೀವು ಈಗಲೇ ಗಮನಿಸಿರಬೇಕು—ಒಂದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಹೇಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಆ ಒಂದು ಬಯಕೆಯನ್ನು ಜೋಮ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅದೇ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಧೈಯ ಎಂಬ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಆಸೆಯಿಂದ, ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದದ್ದು ಯಾವುದೂ ನಡೆಯಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಏನೆಂದ ಹಾಗಾಯಿತು? ನಡೆದುದನ್ನು, ಅಥವಾ ನಡೆಯಬಹುದಾದುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಂಬಂಧ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ರಚನಾಕ್ರಮ. ಈ ರಚನಾಕ್ರಮದ ಮೂಲಕವೇ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ, ಒಂದಾಗಿ, ಒಂದೇಬಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ರಚನೆಯ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಒಂದರಿಂದಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ? ಜೋಮನ ಬಯಕೆಯಿಂದಲೇ ಮುಂದಿನ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಗವ ನಾರ್ಹವಾದ ಕಾರಣವಿದೆ. ಅದೇ ದರೆ ಜೋಮನ ಸ್ವಭಾವಗುಣ. ಅವನದೇ ಆದ ಸ್ವಭಾವವಿಶೇಷದ ಮೂಲಕವೇ ತನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಆತ ಬೆಳೆಯಿಸಿಕೊಂಡ. ಜೋಮ ಅಲ್ಪಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ, ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಪಂಚಾಮೃತ ಎಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಕೀಳು ಬಾಳನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತೆ? ಅಂಥವನಾಗಿದ್ದರೆ ಜೋಮ ಧನಿಯರೆಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿರಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಆತನ ನಿರ್ಧಾರ ಹುರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ನಡೆದ ಹಾಗೆ ಯಾವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮುಂದರಿಸುವ ಪಾತ್ರದ ಸ್ವಭಾವ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆತನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತು, ಆತ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿ ಆತನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸ್ವಭಾವತಃ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟದನ್ನು

ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟವನ ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೆಯದರ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಕ್ರಿಯೆಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವದ ಪಡಿಯಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆದೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಅವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳು ಯಾವವು ? ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವವಿಶೇಷಗಳು ಯಾವ ಬಗೆಯವು ? ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ಓದುವಾಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅವನ್ನು ಮಾಡುವ, ಮುಂದರಿಸುವ ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಗುಣಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಮಾನವರನ್ನು, ಅವರ ಕ್ರಿಯೆಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೇ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ಕೃತಿವಿಶೇಷಗಳು. “ಜೋಮನದುಡಿ” ಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಜೋಮನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಜೋಮ ಎಂಥ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆತನ ಸುತ್ತಲಿನವರು ಎಂಥವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಅವರು ಅಂಥಂಥವರಾಗಿದ್ದರೆಂದೇ ನಡೆದದ್ದು ನಡೆದ ಥಾಗೆ ನಡೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

ಕತೆಗಿಂತ ಕಾದಂಬರಿ ಜೀವನದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ವಿವರದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಎಂಬುದನ್ನು ಕತೆಗಳು ತೋರಿಸಿದರೆ ಅಂಥವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಿಧವಿಧವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ ಅದರ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತು. ಕಾದಂಬರಿಯ ದರ್ಶನವಿಸ್ತಾರ ಕೇವಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರಕುವ ತಿಳಿವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಬಾಳಿನ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು. ಅದೇ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯದಾದ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಬಾಳಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ನಮಗೆ ಬಾಳಿನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ಎಂದು ನಾವು ಯಾವಾಗ ಹೇಳಬಹುದು ? ಬಾಳಿನ ಚಿತ್ರದೊಡನೆ ಅದು ನಡೆಯುವ ಬಗೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ; ಸುಖಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಥವಾ ಕಷ್ಟಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಚಿತ್ರಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ತಿಳಿದಾಗ.

ಕಷ್ಟಸುಖಗಳ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಾವು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯ ಜಿತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು ಬಾಳು ನಡೆಯುವುದು ಈ ರೀತಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾದಾಗ, ಆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯ ವಿಷಮ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಬಾಳಿನ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ತಿಳಿವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತೇವೆ. ಆ ತಿಳಿವಿನ ಮೂಲ ಕವಿ ಪಡೆದ ದರ್ಶನ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹಿಂದಾದ ಆನಂದವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವಂಥದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೆ ಜೋಮನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ. ಆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಮನ ಬಾಳಿನ ದರ್ಶನವಂತೂ ನಮಗೆ ಅಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಆ ದರ್ಶನದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಷಯಗಳು ಯಾವವು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು? ಇದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಜೀವನದ ದರ್ಶನ ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ತನ್ನದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಗೇಣು ನೆಲವನ್ನು ಉತ್ತು ಜೋಮ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ. ಆ ಬಯಕೆ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದು. ಆತನೇನೂ ಅರಸನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬಯಕೆಯೂ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಓದುಗನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಯಾಕೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ?” ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದ್ದೇ ಏಳುತ್ತದೆ. ಹೌದು ಜೋಮನ ಬಯಕೆ ಯಾಕೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ? ಆತನ ಧನಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ? ಹೊಲಿಯನಾದವ ನೇಗಿಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಾರದು; ಆತ ಕೇಳು ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಹೊಲಿಯನಾಗಿ ಆಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕು, ಎಂಬ ಧನಿಯ ಕುರುಡು ಹಟಕ್ಕಾಗಿ. ಇಂಥ ಕುರುಡುಹಟ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಳಬೇಕಿದ್ದ ಜೋಮನು ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕು. ಎದುರಿಸಿದ. ಸಮಾಜದ ಆ ಹಟವನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಜೋಮನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಪಾಡು, ಅವನ ಮನೆ ಹಾಳಾದ ಬಗೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ನೆನೆದಾಗ ಸಮಾಜದ ಈ ಕುರುಡುಹಟ ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದರೆ ಜೋಮನ ದುರಂತ ಜೀವನದ ದರ್ಶನದ ಮುಖಾಂತರ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದ-ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಗಳ, ಅವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ದರ್ಶನವೂ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದೇ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೆನೆಯೋಣ. ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮನ್ನೇಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ. ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು ಅಸಹಾಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದ ಆತ ಮನ್ನೇಲಿನ ಕಾಮಲಾಲನೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು! ಬಡತನದ ಪರಿಣಾಮ ಇದು. ಅಲ್ಲವೇ? ಆ ಬಡತನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ ಮನ್ನೇಲಿನ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ತನ್ನ

ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಆಕೆಗೆ ಮನ್ನೇಲ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದ. ಅಸಹಾಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುಷ್ಟನೊಬ್ಬ ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನ್ನೇಲನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ. ಮಾನವ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ವಿಪರೀತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಬಗೆಯ ಜನ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ, ಇವುಗಳ ದರ್ಶನ ನಮಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮನ್ನೇಲರಿರಬಹುದು, ಬೆಳ್ಳಿಯಂಧವರೂ ಇರಬಹುದು, ಜೋಮನಂತೆ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಾಸೆಗಳಿಗೆ ಎರವಾಗಿ ಬಾಳು ಹಾಳಾದವರು ಅನೇಕರು ಇರಬಹುದು ಎಂದೆನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ; ಅವರ ದುಃಖಗಳಿಗಾಗಿ ಎದೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ಇದು ಬಾಳು!” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾದಾಗಲೆ ಕಾದಂಬರಿ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಸಾಧಿಸದ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲ.

ಕತೆಗಿಂತಲೂ ಕಾದಂಬರಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನೊಂದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಓದುಗನಿಗೆ ಬೇಸರ ಬಾರದಂತೆ ಬರೆಯುವ ಹೊಣೆ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತೋರಿಸಿದ ಜೀವನಚಿತ್ರದ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿವಿಶೇಷವೆಂದರೆಯೇ ತಂತ್ರ. ವಿಧವಿಧವಾದ ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ರಚನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕವೆ ಜೀವನದರ್ಶನ, ಪಾತ್ರದರ್ಶನ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡರ ಮೂಲಕ ಓದುಗ ಬಾಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ತಿಳಿವಿನ ಅಂಗವಾಗಿ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನರಂಜನೆಯೊಡನೆ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿವರದಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾದರೂ ಇಷ್ಟರಿಂದ ಯಾವ ಕಾದಂಬರಿ ಹಿರಿಯದು, ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಜೀವನಚಿತ್ರ. ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ್ದನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದಾದಂತೆ ಕೇಳಾದದ್ದನ್ನೂ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ತೋರಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುವುದಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವುದು, ಅಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದು ಎಂಬ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವೇಚನೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಾಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಅಭಿರುಚಿ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ಜನ ತಿಳಿದವರು ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗುಣ

ವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅದು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಂಬಿ ನಾವು ನಡೆಯಬಹುದು. ಕಾಲಪುರುಷನೇ ಮಹಾ ವಿಮರ್ಶಕ. ಆತನ ದವಡೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಒಂದು ಕೃತಿ ಉಳಿಯಬಹುದಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸತ್ತ್ವ ಇರಬೇಕು. ಇರುತ್ತದೆ, ಇಂದು ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸಂದಮೇಲೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದಾದರೆ ಆ ಕೃತಿ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

-ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಮದಾರ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು.-

- ೧) ಕತೆಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಬಲ್ಲದೆ?
- ೨) ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?
 - ೧) ಘಟನೆಗಳ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿ
 - ೨) ಪಾತ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ
 - ೩) ಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
- ೩) ಜೋಮನ ದುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕತೆಯಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದಾದ ಮೂರು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರಿ.
- ೪) ಕತೆಯಿಗಿಂತ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದಾಗುವ ಒಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮ ಯಾವ ರೀತಿ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ?

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ:-

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ತುತ್ವೀಕರಿಸಿರಿ.

- ೧) ಜೀವನದ ಚುಟುಕು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಕತೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೀರ್ಘವಾದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಉದ್ದೇಶ.

- ೨) ಒಂದಾದಮೇಲೆ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಕತೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾದಂಬರಿ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ೩) ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಆ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಾಡುವ ಕೃತಿವಿಶೇಷಗಳು.
- ೪) ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ.
- ೫) ಕಾಲಪುರುಷನ ದವಡೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಒಂದು ಕೃತಿ ಉಳಿಯಬಹುದಾದರೆ ಆದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸತ್ತ್ವ ಇರಬೇಕು.

ಶಬ್ದ ವಿಚಾರ:—

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಯಾಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಗೊತ್ತೆ? ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬಾಣಕವಿ ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಗತಿಗಳ ಚಿತ್ರ. ಅಂಥ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಳೆಯದಾದ ಈ ಕೃತಿಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವದು ಸಮಂಜಸವೇ ಸರಿ. 'ಕಾಲ್ಪನಿಕತೆ' ಎಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ಹೆಸರು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾದಂಬರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಂಗಾಲಿಯಲ್ಲಿ 'ಉಪೊನ್ಯಾಸ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೂ 'ನಾವೆಲ್' ಎಂಬುದರ ಮೇಲಿಂದ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿ 'ನಾವಲ' ಎಂದೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ನವಲ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುಜರಾತಿಯಲ್ಲಿ 'ನವಲಕಥಾ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಾಕ್-ಶಿಕ್ಷಣ :—

ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿರಿ.

- ೧) ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕುವೆಂಪು. ೨) ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ (ಕಾರಂತ).
- ೩) ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ (ಗೋಕಾಕ). ೪) ಕಂಬನಿಯ ಕುಯಿಲು (ತ. ರಾ. ಸು.)
- ೫) ಅಶಾಂತಿಪರ್ವ (ಅನಂದಕಂದೆ). ೬) ಜನ್ನಬಸವನಾಯಕ (ಮಾಸ್ತಿ).
- ೭) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೆಡೆಗೆ (ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ).

ಚರ್ಚೆ:—

ಮಾಸ್ತಿಯವರ " ಸುಬ್ಬಣ್ಣ " ಕಾದಂಬರಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

ಬರೆಹ :—

ಕೆಳಗಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿರಿ.

೧) ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು. ೨) ರೂಪದರ್ಶಿ.

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ 'ಮಂಗಳಸೂತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಜಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿರಿ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ

೧. ಶ್ರೀ. ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ 'ನಮ್ಮೂರ ರಸಿಕರು' ಎಂಬ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಮೊದಲು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ ಗೋರೂರವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕತೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಬಂಧಕಾರರೆಂದು ಫಿಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಮೈಯ್ಯಾರಿ' 'ಶಿವರಾತ್ರಿ' ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನೂ 'ವೆರವಣಿಗೆ' 'ಹೇಮಾವತಿ' 'ಉರ್ವಶಿ' ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳುವ ಗ್ರಂಥ ಒಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನವೇ ಇವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು. ತಿಳಿಯಾದ ಹಾಸ್ಯ ಇವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

೨. ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾಯರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಆಗಿದ್ದು, ಈಗ ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲೇಜಿನ ವಾಯಸ್‌ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಖಂಡವಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು. ಅನೇಕ ನಗೆ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ದಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ದಲ್ಲಿಯೂ ಸರಸವಾಗಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲರು.

೩. ಖಲೀಲ ಗಿಬ್ರಾನ್

ಇವರು ಲೆಬನಾನ್ ದೇಶದ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಕವಿಗಳು, ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು, ಪ್ರವಾದಿಗಳು. ಮೂಲತಃ ಪಾರ್ವಾತ್ಯರಾದರೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಪಾರ್ಶ್ವಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ. ಇವರ ಕವನಗಳ ಮತ್ತು ರೂಪಕ ಕಥೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಗುಣಗಳೆಂದರೆ ಸೂಚಕತೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪಕತೆಯ ವಿಲಾಸ. ಓದಿದಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಇವರ ಬರೆಹಗಳು ಪ್ರಸಂಚದ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿತವಾಗಿವೆ.

೪. ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ೧ ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೫. ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ೧ ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೬. ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ. ಟಿ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬಿ. ಟಿ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು ಅನೇಕ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಹಂಗಸರು ಬರೆದ ಕತೆ' ಎಂಬ

ಸಹನೆಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಕರು ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೋಡದಿರಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಾರರ, ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗುವಂತೆ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಹೆಣ್ಣುಬಾಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಆನೆ ಅವೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯವಾಗಿ ನಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲವರು. 'ಕಂಒನಿ', 'ಚಿಗರು'—ಎಂಬ ಅವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಕತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ, ಅವರ ಅಕಾಲ ನಿಧನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಎಂಥ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೭. ಶ್ರೀ. ಕಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಗರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೮. ಶ್ರೀ. ರಾಳ್ಲಪಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ

ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ರಾಳ್ಲಪಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ಬಹುಕಾಲ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತೆಲಗು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಈಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶರ್ಮರು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಂಡಿತರು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಗೀತಕಾರರು, ರಸಮುಷಿಗಳು. ಸಂಗೀತದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಕಾರರ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವರು.

೯. ಶ್ರೀ. ಎ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು

ಇವರು ಮೈಸೂರಿನವರು. ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧೦. ಶ್ರೀ. ಅದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ (ಶ್ರೀರಂಗ)

ಕನ್ನಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕರಾದ 'ಶ್ರೀರಂಗ'ರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ. ಅದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ. ಲಂಡನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿಧರರು. ಬಹುಕಾಲ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಮಾಜ ಚಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರ, ಹರಿತಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಅದರ ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಟೀಕೆ ಇವು ಅವರ ನಾಟಕಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ನಾಟಕಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ನಗೆಬರೆಹಗಳನ್ನೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

೧೧. ಶ್ರೀ. ಇನಾಂದಾರ ವೆಂಕಟರಾಯರು

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಗರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೨. ಶ್ರೀ. ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ ಬೆಟಗೇರಿ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಗರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೩. ಶ್ರೀ. ಜಿ. ಆರ್. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಗರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೪. ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಕೆ. ಹಾವನೂರ

ಇವರ ಮೊದಲ ಹೆಸರು ಎಸ್. ಕೆ. ಐರಣಿ ಎಂದು. ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದ 'ಅವರು ಮತ್ತು ದೇವಕ್ಕ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮೊದಲು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇದೀಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಕೃತಿಗಳ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳ್ಳೆಯತನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಾವೀಕ ಇವರ ವಿಶೇಷ.

೧೫. ಶ್ರೀ. ಗುರುನಾಥ ದಿನೇಶರ

ಅಚ್ಚು ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ಶ್ರೀ. ಗುರುನಾಥ ದಿನೇಶರರು ಪರ್ಮಿಯನ್ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರು. ಅನೇಕ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಮತ್ತು ಹಿಂದೀ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಆ ಎರಡು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಪರ್ಮಿಯನ್ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರೆಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧೬. ಶ್ರೀ. ಪಂಡಿತ ಜನಾಹರಲಾಲ ನೆಹರು

ನೆಹರು ಅವರು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಕವಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಉತ್ತಮ ಪ್ರಬಂಧಕಾರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತ ಗ್ರಂಥ ವಾಗಿದೆ. 'ಮಗಳಿಗೆ ತಂದೆ ಬರೆದ ಓಲೆಗಳು' ಅವರ 'ಜ್ಞಾನವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಬರೆವಣಿ' ಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವರ ಭಾರತ ದರ್ಶನ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗಾಧ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಇವರು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದರು. ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಅವರಿಗೆ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ. ಅದನ್ನು ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

೧೭. ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ ಹೋಳೇಕಟ್ಟೆ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಗರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೮. ಶ್ರೀ. ಅಜ್ಜಂಪುರ ಸೀತಾರಾಮರು

'ಅನಂದ' ಅಥವಾ ಅಜ್ಜಂಪುರ ಸೀತಾರಾಮ, ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವಿಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯ ಉತ್ತಮ ಕಥಾ ಲೇಖಕರು. 'ಮಾಟಗಾತಿ', 'ಸಂಸಾರಶಿಲ್ಪ', ಮತ್ತು 'ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ' ಮುಂತಾದ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು ಇವರ ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಇವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ತಿಳಿಯಾದ

ಹಾಸ್ಯ ಓದುಗರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಿಹಿಕಹಿಗಳೆರಡೂ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಇವರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಮಾಟಗಾತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧೯. ಶ್ರೀಮತಿ ತಿರುಮಲೆ ರಾಜಮ್ಮ

ವೈಣಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿ ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರಿಂದ ವೀಣೆಯನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ನುಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಜಮ್ಮನವರು ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಗೀತ ಪ್ರೀತಿಯರು. ಅನೇಕ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೨೦. ಶ್ರೀ. ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿ

ಮಹಾತ್ಮರ ಆದರ್ಶ ಆಪ್ತಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ. ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿಯವರು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ದುಡಿದ ಹಿರಿಯ ದೇಶಭಕ್ತರು. ನಲವತ್ತೆರಡರ ಅಂಧೋಲನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಎರವಡಾ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣಹೊಂದಿದರು. ಮಹಾತ್ಮರ ಛಾಯಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿ ಇವರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು, ದಿನಚರಿಗಳು ಆ ಬಗೆಯ ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯವಾಗಿವೆ. ಅವರ ತ್ಯಾಗ, ಸಹನೆ, ದೇಶಭಕ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮರ ಪರಮ ಭಕ್ತರಾಗಿ, ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ, ಆದರ್ಶ ದೇಶವೀರರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರ ದಿನಚರಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨೧. ಶ್ರೀ. ರಾಮಚಂದ್ರ ವಡವಿ

ಸಾಬರನುತಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿ ನೊಂದಲಿಂಬಲೂ ದೇಶಸೇವೆಗಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಸಿಸಿದ ಶ್ರೀ. ವಡವಿಯವರು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ದೇಶಭಕ್ತರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನು 'ಮಂಗಲ ಪ್ರಭಾತ' ಎಂದು ಅನುವಾದಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದೀಗ ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿಯವರ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨೨. ಗಾಂಧೀಜಿ

ಅಭಿನವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ೧ ರಲ್ಲಿ ಇವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೨೩. ಶ್ರೀ. ಭಾರತೀ (ಪ್ರಿಯ) ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾವ

'ಭಾರತೀ ಪ್ರಿಯ' ಎನ್ನುವುದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟರಾವ ಅವರ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ಕೆಲವೇ ಅದರೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಅವರು ಸತ್ರಿಕಾ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಮೋಚಿ' ಇವರು ಬರೆದ ಕತೆಗಳಲ್ಲೊಂದು.

ಅರ್ಥಕೋಶ

ಅಗಣ್ಯ
 ಅಗಸರ್
 ಅವ್ಯಯಸು
 ಅವಳಡು
 ಅಳ್ಳರು
 ಅರೆಯಟ್ಟು
 ಅಯತ
 ಆಳಗುಡು
 ಆರ್ಪು
 ಉತ್ತಮಾಂಗ
 ಉತ್ಪನ್ನನ
 ಉಮ್ಮಳ
 ಎಗ್ಗ
 ಎತ್ತುಗಡೆ
 ಎಸಡು
 ಕಟಕ
 ಕರ್ಚು
 ಕಂಧರ
 ಕತ್ತು
 ಕಳ್ಳನೆ
 ಕರಾಳದಂಷ್ಟ
 ಕಲ್ಮಷ
 ಕಳ
 ಕಳೇಬರ
 ಕಂ+ಕಣ-ಕಂಕಣ
 ಕೀರಲು
 ಕುಳ್ಳ
 ಕೈವಾರ
 ಕೋದು
 ಕೋಟಿಲೆ
 ಕೋಡ

ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದ, ಹೆಚ್ಚಾದ
 ಅಗಸರು
 ಜಗಿ
 ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗು
 ಪ್ರೀತಿ
 ಬೆನ್ನಟ್ಟು
 ವಿಶಾಲ, ದೊಡ್ಡ
 ಹಟವಾಡು
 ಪರಾಕ್ರಮ
 ಶಿರಸ್ಸು
 ಅಗಿದು ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯುವುದು.
 ಚಿಂತೆ
 ದಡ್ಡ, ಹೆಡ್ಡ
 ಪ್ರಯತ್ನ
 ಎಡಿ
 ಪರ್ವತಪ್ರದೇಶ, ತಪ್ಪಲು
 ಶೋಕ
 ಕುತ್ತಿಗೆ
 ಕುತ್ತಿಗೆ
 ಫಕ್ಕನೆ
 ಕ್ರೂರಹಲ್ಲು
 ಹೊಲಸು
 ಕಣ (ಆಟದ ಬೈಲು)
 ದೇಹ
 ನೀರಹನಿ
 ಚೀರಲುಧ್ವನಿ
 ಗಿಡ್ಡ
 ಸ್ತುತಿ
 ಹೆಣೆದು (ಕೋ-ಧಾ)
 ಉಪದ್ರವ
 ಚಳಿಯ

ಕೊರೆ	ಅಲ್ಪಭಾಗ
ಕ್ಷುಧೆ	ಹಸಿವು
ಖಟ್ಟ	ಹೊರಸು
ಖಟ್ಟಾಂಗ	ಹೊರಸಿನಕಾಲು, ಶಿವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕೊಳಲು
ಗಡಸು	ಧೈರ್ಯ
ಗುಲ್ಮ	ಕಂಟಿ, ಗ್ರಂಥಿ
ಗೆಪ್ಪಿ	ನೆನಪು
ಗೊಣಗಾಟ	ಗುಣಗುಣಿಸುವುದು
ಜಿಜ್ಞಾಸು	ತಿಳಿವಿನ ಹಂಬಲವುಳ್ಳವ, ಚಿಕಿತ್ಸಕ
ಜಿಜ್ಞಾಸುದೃಷ್ಟಿ	ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿ
ಜಾವಳಿ	ಹಾಡಿನ ಒಂದು ರೀತಿ
ತೀನಿ	ತುಂಬಿ
ತಣೆದು+ಪನಿ-ತಂಬಿನಿ	ತಂಪು ಹನಿ
ತಮಟೆ	ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯ ವಿಶೇಷ
ತಿಂಗಳ	ಚಂದ್ರ
ತುರುಗು	ಗುಂಪುಗೂಡು
ದರ್ಜಿ	ಸಿಂಪಿಗ
ದರ್ಜೆ	ತರಗತಿ
ದೋರ್+ಬಲ-ದೋರ್ವಲ	ತೊಳಕಸುವು
ದುಗುಡು	ಚಿಂತೆ
ದಿಟ	ಸತ್ಯ
ದ್ರುತ	ಶೀಘ್ರ
ನವೆ-	ಸೊರಗು
ನಿಮಿರು	ನೆಟ್ಟಗಾಗು
ನಿಳಿಂಪ	ದೇವತೆ
ನಿಷ್ಪಂದ	ಎವೆಯಿಕ್ಕದ
ನಿರುಕಿಸು	ನಿಡಿದಾಗಿ ನೋಡು, ನಿರೀಕ್ಷಿಸು,
ನಿತಾಂತ	ಅತಿಶಯ, ವಿಶೇಷ
ನೀರದ	ಮೋಡ
ನೆಮ್ಮ	ನಂಬು
ಪಳಂಚು	ತಾಗು, ಇದಿರಿಸು
ಪಡಿ	ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಧಾನ್ಯ

ಪಳಗು	ಪಕ್ಕವಾಗು, ನುರಿತುದು
ಪಾದರಿ	ಹೂವಿನ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ, ಹಾದರ
ಪುಸಿ	ಸುಳ್ಳು
ಪುದುಪಾಕ್ಕೆ	ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಿಕೆ
ಪೆಟ್ಟುರಿ	ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಪ್ರಜೋದನೆ	ಪ್ರೇರಣೆ
ಪ್ರಸ್ತರ	ಕಲ್ಲು
ಪೊದಳು	ಎರಿಬರು
ಪೊಂಗು	ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳು
ಪೊಣರ್	ಕಾದು, ಹೋರಾಡು
ಪೊಳ್ಳರೆ	ನಸುಕು
ಫಾಲಾಕ್ಷ	ಶಿವ
ಭೀರು	ಅಂಜುಬುರುಕ
ಭವ	ಸಂಸಾರ
ಮತ್ಸ್ಯ	ವಿರಾಟರಾಜ
ಮಂಕು	ಹುಚ್ಚು
ಮತ್ತೀರು	ಮದನೇರು
ಮರವಡು	ಮರಗಟ್ಟು
ಮಂಜು	ಮರೆಯಾಗು ಮುಚ್ಚು
ಮರಲ್	ಮರಳು, ತಿರುಗು
ಮಾಡುಮನೆ	ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆ
ಮಾಲು	ಬಾಗು
ಮಾಣಿಸು	ಬಿಡಿಸು
ಮಿಡಿ	ಹಾರು
ಮಿಗ	ಮೃಗ (ಇದರ ತದ್ಭವ)
ರಯ್ಯ (ದ್ವ)	ರಮ್ಯ
ರುತಿ	ಧ್ವನಿ
ರೊಪ್ಪು	ಗರ್ಜಿಸು
ವಸುಮತಿ	ಭೂಮಿ
ವಕ್ರ	ಮುಖ
ವಿಜಿಗೀಷು ವ್ಯತ್ತಿ	ಗೆಲ್ಲುವ ಇಚ್ಛೆ
ವಿಲ್ಲವ	ಅಸಮಾಧಾನ, ಕ್ರಾಂತಿ

ಕತೆ	ಮೊಲ
ಶಶಾಂಕ	ಚಂದ್ರ
ತಿತಿರ	ಚಳಿ
ಶ್ವಾಪದ	ಕ್ರೂರ ಮೃಗ
ಸವಿಗನಸು	ಚಲೋ ಕನಸು
ಸ್ಥಾಣು	ಶಿವ
ಸಿಂಜಿನಿ	ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ
ಸ್ತ್ರೀರ	ಮುಗುಳ್ಳಗೆ
ಸೌಹಾರ್ದ	ಸ್ನೇಹಿತನ ಸ್ವಭಾವ
ಸೌರಂಭ	ಉತ್ಸಾಹ
ಸೋವು	ಗುಟ್ಟು, ಮೂಲ, ಗುರುತು
ಹದ್ದು	(೧) ಹದ್ದು (ಪಕ್ಷಿ) (೨) ಮೇರೆ, ಮರ್ಯಾದೆ
ಹರಾತ್ತನೆ	ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ
ಹುಯ್ಯಲಿಡು	ಆರ್ಭಟಿಯಿಂದ ಕೂಗು
ಹೋಕು	ಹಾನಿ
ಹೊಂಚೆ	ಮೋಸಗಾರ
ಹೊಗರು	ಕಾಂತಿ, ಮಿಂಚು
ಹೊನಲು	ಪ್ರವಾಹ

